

KPNV

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností
(Plán interpretace a řízení návštěvnosti 2025)

CHKO Brdy

1 – Analytická část

Zadavatel: AOPK ČR
číslo smlouvy S/00772/SC/25

Zpracovatel: Mgr. Blanka Mouralová, Jana Urbančíková
ÚIMID – Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR, z.ú.
www.dobrainterpretace.cz
květen 2025

O dokumentu

Zadavatel dokumentu:

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, organizační složka státu (dále AOPK ČR)
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
zastoupena: Regionálním pracovištěm Střední Čechy – Správou CHKO Brdy

KPNV vznikala formou interpretačního plánování na základě metodiky AOPK ČR (Metodický list 34.1).

Tento dokument aktualizuje Interpretační plán CHKO Brdy z roku 2016 a je určen jako podkladový materiál pro další interpretaci a řízení návštěvnosti na území CHKO Brdy.

KPNV – **Koncepci práce s návštěvnickou veřejností v CHKO Brdy obsahově tvoří:**

- **Interpretační plán CHKO Brdy** – plán interpretace a pro celé území (část Analytická, Plánovací, Aplikační)
- **Doporučené směry rozvoje a limity využití území návštěvníky** (součást Plánovací části)

Ke zpracování dokumentu svými znalostmi, zkušenostmi a doporučeními přispěli pracovníci AOPK ČR, RP Střední Čechy – Správy CHKO Brdy, dále zástupci Vojenských lesů a statků, s.p., Arcibiskupství pražského a AP lesnická, s.r.o., starostové okolních obcí, pracovníci informačních center, destinačních managementů a dalších institucí. Osobní setkání, rozhovory a terénní pochůzky byly zdrojem klíčových informací už při zpracování Interpretačního plánu v roce 2016, na který tento dokumentu navazuje.

Děkujeme všem, kdo jste věnovali svůj čas, energii a znalosti ve prospěch kvalitní interpretace Brd.

zpracovatelé

Seznam použitých zkratk

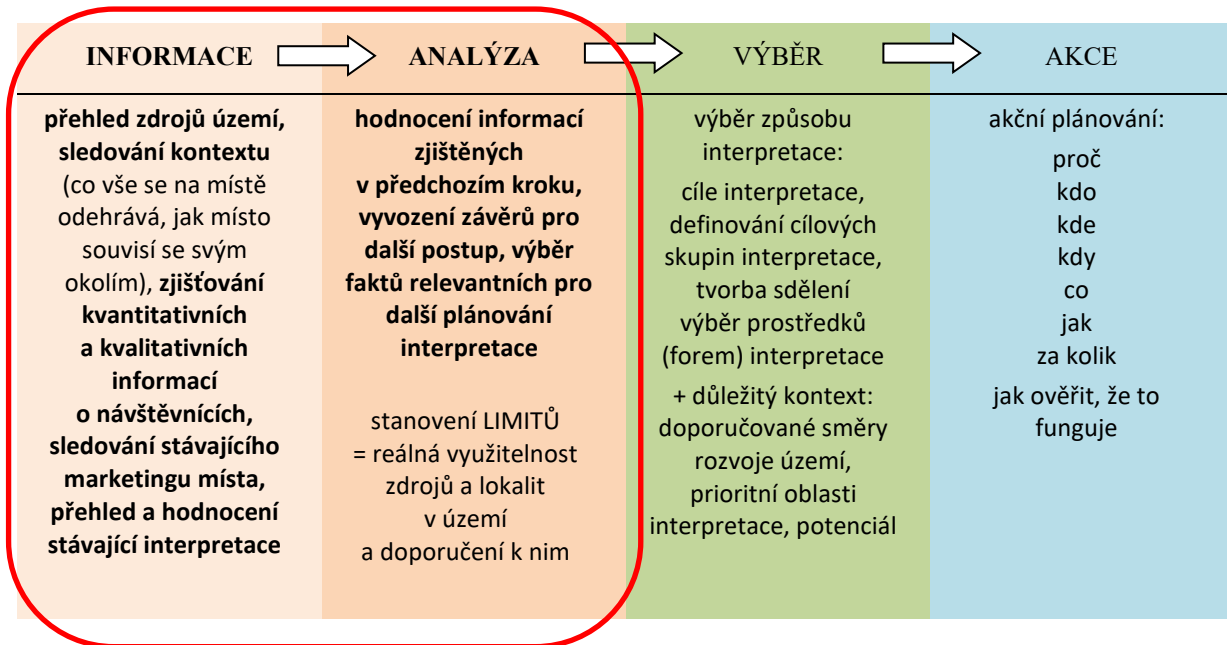
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
AP	Arcibiskupství pražské
CHKO (Brdy)	chráněná krajinná oblast (Brdy)
CR	cestovní ruch
ČEMBA	Česká Mountainbiková Asociace
DM	destinační management
DP	Dům přírody Brd
IP	Interpretační plán CHKO Brdy 2016
IS	Informační středisko CHKO
KČT	Klub českých turistů
KPNV	Koncepce práce s návštěvnickou veřejností, tento dokument
NS	naučná stezka
ODOS	objekty důležité pro obranu státu
OP	ochrana přírody a krajiny
PP	Plán péče o CHKO Brdy
QR	Quick Response (kód) – maticový čárový kód
RP SČ	regionální pracoviště Střední Čechy
SCHKO	Správa chráněné krajinné oblasti (celá zkratka AOPK ČR, RP SČ – SCHKO Brdy)
TIC (IC)	turistické informační centrum
VLS	Vojenské lesy a statky České republiky, s.p.

Obsah

O dokumentu	2
Seznam použitých zkratk	31
KPNV CHKO Brdy – Analytická část.....	5
Základní informace o interpretovaném území	6
Stručná charakteristika území	6
Chráněná krajinná oblast Brdy – základní informace a předmět ochrany	7
Zdroje interpretace	8
Historický vývoj území	10
Zájmy a zájmové skupiny v území	11
Stávající péče o území	13
Analýza návštěvnosti	16
Vývoj návštěvnosti.....	16
Charakteristika návštěvníků	19
Průzkum současné situace	20
Přehled návštěvnické infrastruktury	20
Lokalizace a rozsah služeb	21
Chybějící služby v území	22
Vnější obraz území.....	24
Souhrnné hodnocení informačních kanálů o Brdech	24
Poskytovatelé služeb v oblasti interpretace	25
Přehled stávající interpretace.....	26
Přehled pravidelných akcí pořádaných AOPK ČR	26
Návštěvnické středisko CHKO Brdy – Dům přírody Brd	27
Naučné stezky.....	29
Vyhodnocení vybraných částí infrastruktury a interpretace v terénu	36
Vyhodnocení účelnosti webu pro návštěvníky CHKO Brdy z IP 2016.....	39
Vyhodnocení stavu projektů z IP 2016	39

KPNV CHKO Brdy – Analytická část

Analytická část jako fáze v celém procesu interpretačního plánování:

ANALYTICKÁ

PLÁNOVACÍ

APLIKAČNÍ

Cílem Analytické části je získání základního přehledu o potenciálu území, včetně důležitých omezení – limitujících faktorů. Jde o vstupní informace pro navazující části dokumentu. Z tohoto přehledu je pak možné vycházet v Plánovací a v Aplikační části KPNV při navrhování klíčových sdělení, stanovení prioritních cílových skupin a prostředků interpretace, kterými by bylo vhodné tato sdělení návštěvníkům předat, směrů rozvoje i konkrétních opatření.

Základní informace o interpretovaném území

Stručná charakteristika území

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Brdy se nachází přibližně 1 hodinu jízdy autem z Prahy a 0,5 hodiny z Plzně. Dojezdové vzdálenosti veřejnou dopravou jsou jen o něco málo delší. Oblast je snadno dostupná pro téměř 2 miliony obyvatel ČR.

CHKO Brdy vznikla k 1. 1. 2016 a je jednou z nejnovějších chráněných krajinných oblastí v ČR. Severní část jejího území má velmi specifickou historii uzavřené oblasti – bývalého vojenského újezdu – a na rozdíl od ostatních CHKO se jedná z velké části o neosídlené území. Značené trasy, naučné stezky a posezení uvnitř hranic CHKO byly na začátku existence CHKO velmi omezené a nacházely se především v okrajových částech území. **Dnes je jejich stav již srovnatelný s jinými CHKO v ČR.** Další služby jako ubytování a občerstvení jsou však až na výjimky stále situovány za hranicemi CHKO.

Významná část chráněných fenoménů je spojena s dlouhodobým vojenským využitím tohoto území jako cvičné střelnice. Tato zvláštní historie se v řadě ohledů promítá i do současnosti. **Část území CHKO zůstává veřejnosti trvale uzavřena** – je nadále využívána jako vojenský výcvikový prostor, kde byly obnoveny ostré střelby, a jsou zde umístěny vojenské objekty spravované Armádou ČR. Severní část CHKO na území bývalého vojenského újezdu rovněž spadá do zvláštního režimu tzv. objektů důležitých pro obranu státu (ODOS) a může být v případě nutnosti pro veřejnost uzavřena. V důsledku vojenského využití území zde navíc **zůstávají místa, která jsou a budou trvale zatížena zbytky munice a vojenského materiálu a vstup do nich zůstane i nadále omezen.**

Díky své novosti, jedinečnosti, dostupnosti i mediální prezenci zaznamenala CHKO Brdy od svého zpřístupnění průběžně **rostoucí zájem návštěvníků.** Je pravděpodobné, že **bude nadále přitahovat zvláště zájemce o vojenskou historii, a dále návštěvníky, kteří touží po úniku z civilizace a jejich všudypřítomných vymožeností.** CHKO Brdy může zejména v oblasti bývalého vojenského újezdu nabídnout příležitost vrátit se v čase do dob, kdy si turisté nosili svačiny s sebou, pili vodu ze studánek, měli možnost se toulat, objevovat a na chvíli zmizet z dosahu telekomunikací, i v dnešní krajině běžného hlukového a světelného znečištění.

Chráněná krajinná oblast Brdy – základní informace a předmět ochrany

co je posláním CHKO a jakým fenoménům má být věnována zvláštní péče

CHKO Brdy byla zřízena, aby naplnila určité **společenské poslání**, kterým je:

uchování a obnova jejího přírodního prostředí, zejména ekosystémů včetně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování a obnova ekologických funkcí území a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvíjení ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejich přírodních zdrojů.

Způsob, jak toto poslání naplňovat, definuje aktuální Plán péče o CHKO Brdy 2016-2025, který je pro Správu CHKO závazný. Stanovuje a popisuje mimo jiné i **hlavní předmět ochrany** CHKO:

unikátní krajina Brd (...), výjimečná krajina podhorského až horského charakteru, ve které drsné klima a značně neúživné geologické podloží vedly k minimálnímu rozšíření až absenci trvalého lidského osídlení a zemědělství. To determinovalo Brdy jako prostor rozsáhlého souvislého lesního celku, k jehož částečnému odlesnění došlo až v době vrcholného středověku. Osídlení Brd bylo vždy řídké, navíc některé obce ve 20. století zanikly v souvislosti se zřízením vojenského prostoru.

Plán péče o CHKO specifikuje i **konkrétní předměty ochrany**, kterými jsou:

- ***harmonicky utvářená převážně lesní krajina vrchoviny s bezlesými enklávami a minimálním osídlením***
- ***bezkolencové a pcháčové louky***
- ***vřesoviště***
- ***rašeliniště, prameniště a mokřady a společenstva na ně vázaná (např. podmáčené smrčiny, prameništní olšiny)***
- ***skalní výchozy, kamenná moře a sutě a společenství na ně vázaná (např. vegetace silikátových skal, suťové lesy)***
- ***další přírodě blízká nebo přirozená lesní i nelesní společenstva a na ně vázané vzácné a zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů***
- ***paleontologická naleziště***
- ***předměty ochrany evropské soustavy chráněných území Natura 2000 - Evropsky významných lokalit vymezených nařízením vlády č. 132/2005, které do CHKO zasahují.***

V nově připravovaném Plánu péče o CHKO Brdy 2026-2035 zůstávají definice poslání CHKO z hlediska ochrany přírody a předměty ochrany zachovány.

Zdroje interpretace

Cílem není popis veškerých zdrojů interpretace na území CHKO, ale těch nejdůležitějších, jedinečných a reálně využitelných pro oslovení návštěvníků a interpretaci hodnot území. Uvedeny jsou vždy v konkrétních tematických souvislostech.

Krajina

- rozsáhlá lesnatá horská nezastavěná krajina ve vnitrozemí Čech, dochovaná na většině území bez osídlení a dnes jinak běžně rozšířené infrastruktury
- klidná krajina bez běžného hluku
- krajina, kde je dosud možné zažít tmu bez rušivých zdrojů světla

Geologické a geomorfologické fenomény

- v nezvyklé časové úplnosti zachovalé vrstvy hornin z období Barrandienu (starohory a prvohory)
- povrchové výstupy místních hornin – slepenců, křemenců, tvrdých pískovců a bulizníků ve formě skalní výchozů, kamenných moří a sutí
- světově proslulé naleziště zkamenělin v prvohorní části území
- geologické lokality a viditelné pozůstatky důlní činnosti

Voda

- významná pramenná oblast s mnoha udržovanými prameny a studánkami
- zásobárna pitné vody – chráněná oblast přirozené akumulace vod
- významné území pro zachování funkčního vodního režimu krajiny
- opatření napomáhající zadržovat vodu v krajině, vč. činnosti bobra
- historicky zdroj energie pro těžební průmysl
- scenérie nezmeliorovaných potoků
- systém meliorací a jejich význam v lesním hospodaření

Les

- nejrozsáhlejší lesní komplex ve vnitrozemí Čech
- lesní ekosystémy vázané na typickou geomorfologii, například chudé podloží (reliktní bory, suťové lesy atd.)
- zachovalé porosty s původní skladbou dřevin v jižní části území
- ukázky různých způsobů lesního hospodaření v území jako doklad jeho historického vývoje (výsadba po kalamitách, druhové složení ve vazbě na kvalitu půdy, klimatické podmínky, hospodářskou výtěžnost apod.)
- opatření na podporu bohatě strukturovaných lesů s pestrým druhovým i věkovým složením

Flóra

- vegetace skal, kamenných moří a sutí
- rozsáhlá horská vřesoviště na dopadových plochách dříve udržovaných vojenskou činností
- vegetace rašelinišť, pramenišť a mokřadů – podmáčené smrčiny, prameništní olšiny
- inverze vegetačních stupňů – horská vegetace v chladných a vlhkých údolích potoků
- vegetace na malých loučkách uvnitř lesů, pozůstatky po někdejších osídlení Brd
- teplomilná vegetace podél toku Litavky

Fauna

- vzácné druhy živočichů čistých tekoucích vod, zejména původní druh raka – rak kamenáč, kterého má CHKO ve svém logu
- korýši a obojživelníci obývající tůň vzniklé pojezdem vojenské techniky, včetně „živé fosílie“, listonoha letního
- dříve příběh čápice Kristýny, dnes příběh návratu vlků
- příběh brdských bobrů a jejich přínosu k hospodaření s vodou v krajině
- živočichové lesa

Architektura, historie

- lidová architektura s roubenými staveními a pozdějšími zděnými stavbami – doklady tradičního způsobu hospodaření a charakteristické rozptýlené zástavby
- dochované objekty spojené s lesním hospodařením a lesními řemesly, včetně strážních bud v jižní části CHKO (např. Roubenka)
- pozůstatky cvičných vojenských objektů v bývalém vojenském újezdu
- pozůstatky zaniklých obcí na území bývalého vojenského újezdu
- technické památky spojené s historií osídlení a využíváním Brd (jako Vodní hamr Dobřív či Huť Barbora v Jincích)
- zřícenina hradu Valdek (plánuje se jeho zakonzervování a zpřístupnění návštěvníkům)
- historie území před i po vzniku vojenského újezdu, která vedla k uchování dnešního výjimečného charakteru území
- Fabián, legendární strážce Brd

Osobnosti se vztahem k Brdům, krásná literatura, výtvarníci...

- Osobnosti z oblasti hudby, literatury a divadla: Antonín Dvořák, Jakub Jan Ryba, Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, Václav Kliment Klicpera, Václav Sládek, Josef Palivec, Jindřich Mošna a jejich díla
- Lidé spojení s péčí o území a o jeho paměť (Gangloff, Čáka, Hoffmeister atd.)

Historický vývoj území

Stručný popis skutečností, které jsou důležité z pohledu interpretace, tj. jsou pro území charakteristické, jedinečné či představují potenciál pro komunikaci, tak aby bylo možné vytvářet realistický obraz území.

Neúrodná a drsná krajina Brd předurčila odlišný vývoj tohoto území od jeho okolí. Byť ve středu Čech, tato oblast nebyla zřejmě nikdy souvisle osídlena. Počátky středověkého osidlování souvisí se vznikem kláštera v nedaleké Svaté Dobrotivé a hradů (např. Dršťka, Třemšín či Valdek) s přidruženými vesnicemi.

Bohatství Brd bylo skryto hlavně pod zemí, v podobě železné rudy, což věděli již Keltové před 2,5 tisíci lety. Přibližně před tisícem let se železo začalo znovu ve větší míře vyrábět na Příbramsku, Rožmitálsku a Strašicku a v průběhu staletí se sem postupně z okolí Prahy přeneslo těžiště tohoto strategického výrobního odvětví v Čechách. Po obvodu Brd se začaly rozvíjet obce a ve 14. století vznikly některé malé osady i uvnitř brdských hvozdů. Kromě dřevěného uhlí se rozsáhlé lesy využívaly pro výrobu potaše a dřevouhelného dehtu. Z této doby pocházely i vesnice zaniklé v roce 1952, jako byly Kolvín a Hrachoviště. Pro Brdy byl kdysi velmi důležitý klášter na Baštinách (Teslíny), který ale nepřežil husitské války počátkem 15. století.

Vedle železářství se v Brdech postupně začalo rozvíjet také sklářství a lesnictví. Osídlení postupovalo hlouběji do nitra pohoří, což se výrazně projevilo například v Padrťské pánvi – v 16. století tady vznikla obec Padrt' a byly založeny zdejší rybníky. V 18. století přibyla nedaleko obec Záběhlá. Na lesních samotách začaly vznikat pily, hamry, hutě a sklárny, které později nahradily hájovny a myslivny. Kolem nich byly udržovány louky a nevelká políčka nezbytná pro skromnou obživu zdejších obyvatel. Pozůstatky drobných nelesních enkláv uprostřed rozlehlých lesů patří ke krajině Brd dodnes, stejně jako strážní nebo lovecké boudy. Dochovaly se i výraznější dominanty, mezi nimi zámeček Tři Trubky z konce 19. století. Ostatní lovecké zámečky zejména ve střední části Brd většinou zanikly. V jižních Brdech se zachoval zámeček Vacíkov a nedaleko něj i Arcibiskupský zámeček v Roželově.

V souvislosti se vznikem vojenského prostoru byly na konci 20. let 20. století odlesněny tři rozsáhlé plochy v centrálních Brdech, aby sloužily výcviku československého dělostřelectva. Brdy pak sehrály důležitou roli při přípravě na obranu země v období před druhou světovou válkou. Po rozšíření výcvikového prostoru v roce 1951 do něj bylo zahrnuto i území obcí Padrt', Přední a Zadní Záběhlá, Kolvín, Velcí a Hrachoviště. Tyto obce byly vysídleny a srovnány se zemí, podobně jako většina samot v území. Do dnešní doby se tak kromě několika hájoven v centrálních Brdech dochovalo jen několik osamocených hospodářských budov. Vznik vojenského újezdu znamenal ekonomický úpadek pro část obcí, ale také zakonzervování prvků tradiční architektury a původního urbanismu. Osada Mítov je od roku 1995 chráněna jako vesnická památková zóna. Cenné stavby se dochovaly také v Nových Mitrovicích, Dobříví nebo Míšově. Z technických památek v bezprostředním okolí CHKO je to nedávno rekonstruovaná Huť Barbora v Jincích.

Z výše uvedeného přehledu historie je zřejmé, že dnešní podobu Brd významně ovlivnila nízká úrodnost zdejší krajiny, nerostné bohatství, rozlehlé horské lesy i strategické využití území pro vojenské účely.

Zájmy a zájmové skupiny v území

V souvislosti s interpretací lze zájmy v území obecně rozdělit do 3 skupin. Všechny zájmové skupiny mají společný zájem na zachování hodnot území. K tomu však přistupují i další zájmy.

Klíčové skupiny v CHKO Brdy:

- **správce území – AOPK ČR - Správa CHKO Brdy;** jejím hlavním zájmem (v souladu s legislativním zadáním) je ochrana přírody a krajiny v Brdech. Snaží se zachovat předměty ochrany, a naplňovat tak poslání, pro které CHKO vznikla. Dalším zájmem je usilovat o pozitivní vnímání ochrany přírody veřejností.
- **hlavní hospodáři v území –** především VLS, Arcibiskupství pražské – AP lesnická, s.r.o., Lesy ČR, zemědělci; jejich společným zájmem je hospodářská činnost na území CHKO a respekt k vlastnictví. Také hospodáři mají zájem získávat pro svou současnou i budoucí činnost (např. zvýšená těžba dřeva v porostech, které dosáhly mytního věku, případně je postihla kalamita) podporu veřejnosti.
- **subjekty v cestovním ruchu –** obce, destinační managementy TO Brdy a Podbrdsko, Destinační společnost Rokycansko, z.s., kraje Středočeský a Plzeňský, provozovatelé služeb v cestovním ruchu, včetně muzeí apod.; společným zájmem této skupiny je využití potenciálu území z hlediska rozvoje cestovního ruchu, a tím podpora místní ekonomiky. I u této skupiny je dalším důležitým zájmem získání veřejné podpory pro vlastní aktivity, ať již kulturní a společenské (např. paměťová funkce muzeí), či podnikatelské.

Z hlediska dalšího rozvoje interpretace v území je **důležité, aby všechny tyto tři klíčové skupiny mezi sebou dokázaly komunikovat** s cílem zachovat jedinečnost regionu, hledaly průnik svých zájmů a možnosti spolupráce.

Je logické, že mezi skupinami se vznikají v určitých otázkách také **třecí plochy**. V Brdech jsou to konkrétně témata:

a) hospodaření v lesích (hospodářské lesy) x dlouhodobý cíl ochrany přírody týkající se změny v druhovém složení lesů v CHKO,

b) intenzita využití území z hlediska cestovního ruchu, včetně výstavby, vytváření nové návštěvnické infrastruktury, vytváření nových cílů mimo značené trasy a zpřístupňování území (vjezd autobusem) pro větší skupiny lidí,

c) hospodaření s vodou v krajině, především co se týká meliorací a protipovodňových opatření.

Ve všech zmiňovaných oblastech nastal od roku 2016 zřetelný posun k lepšímu a případné střety zájmů se většinou daří řešit.

Ad a) – VLS např. realizují projekt Life Adapt Brdy a mění způsob hospodaření velkoplošně; Arcibiskupství pražské – AP lesnická získalo v roce 2019 cenu AOPK ČR v kategorii Počin za příkladné šetrné hospodaření v polesí Rožmitál.

Ad b) – ve spolupráci s destinačním managementem se daří nacházet kompromisy a cestovní ruch směřovat do již navštěvovaných míst a nevytvářet nové cíle mimo značené trasy. Tlak na budování

občerstvení a ubytování uvnitř CHKO není výrazně vyvíjen. Naučné stezky se drží vymezení daných IP 2016, jsou buď virtuální, nebo se jedná o rekonstrukce (Okolím Komárova). Dostupnost se ve většině případů daří vykomunikovat.

Ad c) – VLS i AP lesnická začaly meliorace řešit. Sami zahrazují meliorační strouhy, aby udrželi vodu v lesích. Na místech, se spoustou svážnic, kde probíhala kůrovcová těžba, hloubí série příčných tůní na cestách. VLS provedly revitalizaci prameniště Voložného potoka v rámci projektu LIFE Adapt Brdy. Z dalších projektů v Brdech byly realizovány nebo probíhají práce např. na revitalizacích pramenišť v oblasti Pětizlodějské cesty či u Trokavce.

Stávající péče o území

především jakým způsobem se správce snaží zachovat předmět ochrany v území, jaká opatření zavedl, jak využívá komunikaci s veřejností/interpretaci

O území CHKO Brdy pečuje několik klíčových subjektů. Z hlediska zájmů ochrany přírody se jedná zejména o AOPK ČR – Správu CHKO Brdy, která se ovšem při naplňování svého poslání **neobejde bez úzké spolupráce s hospodáři v území**. Těmi hlavními jsou lesníci obhospodařující většinu území CHKO. Na území bývalého vojenského újezdu v oblasti středních Brd jsou to Vojenské lesy a statky, s.p. – Divize Hořovice. V jižních Brdech je to Arcibiskupství pražské – AP lesnická, s.r.o., polesí Rožmitál pod Třemšínem a polesí Spálené Poříčí, které hospodaří na restituovaných lesích pražského arcibiskupství a kapitul. Dále jsou tu Lesy ČR, obce a další vlastníci.

Je potřeba zmínit také důležitou roli institucí, které pečují především o kulturně-historické hmotné i nehmotné dědictví území – patří k nim místní i regionální muzea, obce, zájmové spolky i jednotlivci.

AOPK ČR – Správa CHKO Brdy

Nejdůležitější obecné dlouhodobé cíle, které si v **pěči o území** na základě plánu péče vytyčila Správa CHKO Brdy, zahrnují:

- zachování nezastavěnosti území a jeho nepřístupnosti pro motorová vozidla při zachování lesních účelových komunikací,
- postupnou změnu v druhovém složení lesů,
- zachování bezlesí, zejména na dopadových plochách.

Důležitým nástrojem při naplňování těchto cílů je pro Správu CHKO **práce s veřejností**. V této oblasti plán péče stanoví jako dlouhodobé obecné cíle:

- trvalé partnerství a pozitivní spolupráce se zástupci regionu, samospráv obcí a krajů, lesníky, zemědělci a rybáři hospodařícími v krajině, zvýšení jejich zájmu o problematiku ochrany přírody
- trvalý zájem veřejnosti o ochranu přírodních hodnot a o šetrné hospodaření s přírodními zdroji na území CHKO a podpora pro další aktivity AOPK ČR

Podrobněji viz *Příloha 1*.

AOPK ČR - Správa CHKO Brdy spolupracuje s lesními hospodáři v území i s dalšími subjekty i na akcích pro návštěvníky. Pro oblast práce s návštěvníky dala AOPK ČR společně s VLS v roce 2016 podnět ke zpracování **IP CHKO Brdy**. Tento plán se daří naplňovat. Vzhledem k tomu, že plán byl připraven na 10 let, AOPK ČR si v roce 2025 zadala zpracování jeho aktualizace (tato **KPNV**) na dalších 10 let.

Vojenské lesy a statky

Při diskusích s vedením VLS ČR s. p. – Divize Hořovice a vedoucími lesních správ byla zdůrazněna skutečnost, že VLS jsou hospodářským subjektem, jehož cílem je: **hospodařit se svěřeným majetkem tak, aby mohl být další generaci předán ve stejném nebo lepším stavu**.

S ohledem na potřeby lesního hospodaření i myslivosti nemají VLS zájem zásadně zvyšovat počet lidí navštěvujících území bývalého vojenského újezdu, zejména v jeho centrální části. Cílem je, aby se návštěvníci ubytovali a občerstvili převážně na okraji území, prošli se či projeli na kole po existujících

cestách v místech, kde neplaší zvěř a nekomplikují hospodářskou činnost v lese nebo na rybnících a nezanechali po sobě odpadky.

Podobně jako AOPK ČR (Správa CHKO) i VLS vidí v nezastavěnosti území jednu z velkých předností CHKO Brdy. Za vhodnou součást nově budované návštěvnické infrastruktury proto považují výstavbu malých záchytných parkovišť po obvodu území a doplnění jednoduché infrastruktury v podobě laviček či posezení.

Jako dlouhodobý hospodář a správce pozemků na území dnešní CHKO byly VLS v uplynulých letech nuceny řešit problémy s určitými skupinami návštěvníků. Obavy jsou ze střetů lesní techniky s rychle jedoucími cyklisty. Adrenalinoví cyklisté a motoristé, kteří jezdí mimo zpevněné cesty (často i v noci), plaší zvěř. Motocyklisté, čtyřkolkáři a řidiči aut nerespektují zákaz vjezdu, což je řešeno ve spolupráci s Policií ČR. Někteří návštěvníci, a zvláště houbaři, parkují mimo vymezená místa. Nákladná je péče o cesty využívané i návštěvníky a plnění povinnosti vlastníka, která se týká zajištění bezpečnosti turistů na značených cestách.

V rámci **kommunikace s veřejností** se VLS tradičně zaměřují především na lesní pedagogiku, jejíž cílovou skupinu tvoří zejména školáci. Za tímto účelem vybudovali Lesnickou naučnou stezku Klobouček a virtuální naučnou stezku GEOFUN v okolí Obecnice. V objektu rekonstruované Lesní správy v Obecnici zřídili specializované Centrum lesní pedagogiky a informační centrum pro návštěvníky. Pro návštěvníky CHKO vybudovali VLS **odstavné parkoviště u obce Skořice** a bývalé střešnice Kolvín a **nabízejí možnost jediného ubytování uvnitř CHKO (v části bývalého vojenského újezdu) ve svých objektech: zámečku a myslivně na Třech Trubkách a chatě u Padrťských rybníků**. (Nejedná se o nové objekty, všechny byly vybudovány již před rokem 2016). V areálu zrekonstruovaného zámečku Tři Trubky otevřeli ve spolupráci s AOPK ČR v roce 2023 **návštěvnické centrum CHKO, tzv. Dům přírody Brd**. Společně se Správou CHKO Brdy se podílejí na organizaci **exkurzí s průvodcem**. Daří se jim tak naplňovat aktivity Interpretčního plánu z roku 2016.

VLS se aktivně se podílejí na péči o lesní porosty v CHKO a věnují se ochraně významných stromů (v celé divizi Hořovice se jedná o zhruba stovku stromů). V části CHKO Brdy, která spadá pod divizi VLS Hořovice, se kromě významných stromů nachází také maloplošná zvláště chráněná území a evropsky významné lokality chráněné v rámci systému Natura 2000. **Co se týče dokumentů souvisejících s opatřeními na ochranu přírody v CHKO Brdy, VLS budou připomínkovat nově připravovaný Plán péče o CHKO 2026-2035.**

Arcibiskupství pražské – AP lesnická, s.r.o.

Arcibiskupství pražské zřídilo za účelem správy a obhospodařování restituovaného lesního majetku Lesní správu. V roce 2021 zřídilo pro tuto činnost novou obchodní společnost AP lesnická, s.r.o, která hospodaří v území nyní. Její cíle jsou:

- **hospodařit trvale udržitelně – zachovat a zvyšovat kondici lesů, předat další generaci lesy ve stejném nebo lepším stavu,**
- usilovat o vyvážený poměr ekonomického, sociálního a ekologického pilíře lesního hospodářství – zajistit hospodářskou soběstačnost majetku, dávat práci lidem (především místním), dbát na plnění mimoprodukčních funkcí lesa,
- upřednostňovat přírodě blízké hospodaření – rozvíjet znalost přírodních procesů a efektivně ji promítat do konkrétních úkonů lesníka, využívat v maximální míře přirozenou obnovu, pro

dosažení výnosů uplatňovat postupy s menšími vklady, posilovat druhovou, věkovou a prostorovou pestrost lesních porostů, volit technologie (nové i tradiční) podle charakteru stanoviště,

- udržet pod kontrolou škodlivé činitele, zvládnout dopady změny klimatu.

O lesy v Jižních Brdech pečují lesníci z polesí Rožmitál (ve Středočeském kraji) a z polesí Spálené Poříčí (na území Plzeňského kraje). Při obhospodařování lesa využívají přírodních procesů k vypěstování druhově a strukturálně přírodě blízkých a vysoce produktivních lesů. K dosažení tohoto cíle je nutné snížit stavy zvěře na únosnou míru. Při obhospodařování lesa se rovněž zaměřují na obnovu a údržbu lesní infrastruktury, jež je současně k dispozici i návštěvníkům lesa. Důležitým kritériem je nejen trvalá, vyvážená a bezpečná produkce dříví, ale i estetika lesa. Za přírodě blízké hospodaření získalo AP také ocenění od AOPK ČR.

Na svém území se rovněž podílejí na managementu zvláště chráněných území lesního charakteru. Jedná se o 5 přírodních rezervací a 3 přírodní památky.

Na rozdíl od bývalého vojenského újezdu nebyla před vznikem CHKO v roce 2016 oblast jižních Brd pro veřejnost uzavřena a **turistika zde má nepřerušenu tradici**. Pro potřeby návštěvníků je udržována **infrastruktura v podobě posezení a informačních panelů**. V roce 2025 byla v oblasti Třemšína otevřena **naučná stezka**. Společně se Správou CHKO Brdy se AP lesnická podílí na organizaci **exkurzí s průvodcem**. Daří se jim tak naplňovat Interpretační plán z roku 2016. Jejich možnosti práce s veřejností, na rozdíl od VLS, které mají pro tuto činnost vyčleněnou personální kapacitu, jsou však zatím omezené. I v této části Brd se projevují negativní jevy spojené s turistikou – odpadky, nelegální vjezdy, rušení živočichů, obavy ze střetů s cyklisty, náklady spojené s údržbou tras apod.

Konkrétní cíle ochrany přírody a lesních hospodářů v území uvádí *Příloha 1*. Omezení ve využití území návštěvníky jsou pojednána v Plánovací části – Limity využití území.

Analýza návštěvnosti

Vývoj návštěvnosti

Jak se dlouhodobě vyvíjí návštěvnost regionu, které jsou nejnavštěvovanější objekty a části roku, trend do budoucna.

Území CHKO Brdy spadá do dvou turistických regionů (TR) a turistických oblastí (TO): TR Střední Čechy, TO Brdy a Podbrdsko, resp. TR Plzeňsko, totožný s TO Plzeňsko. Po roce 2016 začala vznikat struktura řízení cestovního ruchu, resp. vlastní destinační management pro území CHKO. Jako první byla založena **Destinační agentura Brdy**, která je provozována Ekologickým centrem Orlov, o.p.s. a funguje současně pro Národní geopark Barrandien.

Středočeský kraj zřídil v roce 2017 **Středočeskou centrálu cestovního ruchu (SCCR)**, která je držitelem certifikace destinačního managementu Střední Čechy. SCCR přešla na konci roku 2020 pod správu Odboru pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu. V roce 2018 byl založen zapsaný spolek **Turistická oblast Brdy a Podbrdsko** (zakládající členové jsou Středočeský kraj, město Příbram, Mikroregion Hořovicko, město Řevnice a Ekologické centrum Orlov, o. p. s.). Ze struktury informačních center jsou pro CHKO relevantní: TIC Hořovice, TIC města Příbram, Dům NATURA, TIC Rožmitál pod Třemšínem, a dále Lesnické IC VLS v Obecnicí.

Koncepce rozvoje cestovního ruchu **Plzeňského kraje 2021-27** předpokládá podporu vzniku struktury destinačního managementu a počítá se spoluprací mezi kraji při vymezení přirozených turistických oblastí. Na konci roku 2023 byla založena **Destinační společnost Rokycansko, z.s.** (zakládajícími členy jsou Plzeňský kraj, obce Rokycany, Zbiroh, Strašice, Mirošov, Břasy, Hrádek, Mýto a Radnice, za destinační oblast Vojenské muzeum na demarkační linii Rokycany a Atom muzeum Brdy). Pro CHKO jsou relevantní následující turistická informační centra: TIC Spálené Poříčí, TIC Strašice, TIC Rokycany.

Území CHKO Brdy je velmi dobře dostupné nejen autem – zhruba 1 hodinu jízdy z Prahy a 30 minut z Plzně, ale i hromadnou dopravou: Praha – Jince 1:30h, Příbram 1:00h, Chaloupky 1:45h, Rožmitál pod Třemšínem 2:00h; Plzeň – Hořovice 0:40h, Spálené Poříčí 1:00h, Strašice 1:00h, Míšov 1:00h, Rožmitál pod Třemšínem od 1:15h.

Návštěvnost území CHKO se systematicky nesleduje. Ke zjištění trendu vývoje návštěvnosti v čase jsme využili data o počtu návštěvníků, která shromažďují informační centra a porovnali jsme dostupné údaje o návštěvnosti vybraných návštěvnických objektů, většina z nich však leží mimo CHKO. **Terénní průzkum** k charakteristice návštěvníků přímo uvnitř CHKO se uskutečnil v roce 2016. Průzkum **doporučujeme v roce 2026 zopakovat.** Upravili jsme za tímto účelem dotazník, který z velké části kopíruje otázky z roku 2016 – kvůli srovnání dat v čase – a doplňuje několik otázek ke stávajícímu stavu.

Údaje o počtu návštěvníků shromažďují různé instituce, jako jsou prohlídkové objekty a muzea, nově i DP Brd.

Dostupné údaje uvádí následující **tabulka návštěvnosti památkových objektů a muzeí v okolí CHKO Brdy a srovnává je s údaji z Interpretčního plánu 2016:**

Turistický region	Název	2013	2014	2015	2022	2023	2024	Index 24 /15
Střední Čechy	Státní zámek Hořovice	19 134	15 411	21 945	11 905	11 179	11 562	53%
	Státní zámek Březnice	14 450	17 262	15 053	11 728	11 655	10 339	69%
	Zámek Spálené Poříčí	4 489	4 336	2 575	1 870	3 216	1 798	70%
	Špejchar Spálené Poříčí	5 641	4 041	4 252	2 964	3 394	2 691	63%
	Hornické muzeum v Příbrami	120 106	127 874	127 777	112 998	117 157	127 038	99%
	Památník Vojna u Příbrami	26 286	20 552	23 306	11 818	15 042	13 582	58%
	Podbrdské muzeum s památníkem J.J. Ryby, Rožmitál pod Třemšínem	11 522	93 76	13 392	10 006	11 640	-	87% (23/15)
Plzeňský	Vodní hamr Dobřív	-	7 647	8 397	11 417	11 417	5 548	66%
	Muzeum Středních Brd Strašice	3 522	3 544	3 751	-	8 605	16 774	447%
	z toho DP Brd	-	-	-	-	7 500	16 736	

Zdroj: NPÚ (NIPOS), IC Spálené Poříčí, Muzeum Středních Brd Strašice

Z dostupných údajů je zřejmé, že jediným turistickým cílem v blízkosti území CHKO Brdy s návštěvností v řádu statisíců je stále Hornické muzeum v Příbrami, které se v roce 2024 vrátilo k číslům nad 120 tisíc návštěvníků ročně.

Návštěvnost ostatních uvedených objektů se pohybuje v řádech tisíců až nižších desetitisíců ročně a ve většině se nevrátila na hodnoty z doby před Covidem. Výjimkou je Muzeum Středních Brd ve Strašicích, které zaznamenalo téměř 4,5násobný nárůst počtu návštěvníků v porovnání let 2015 a

2024, **protože od roku 2023 provozuje a spadá pod něj Dům přírody Brd.** Ten v první plné sezóně (2024) navštívilo téměř 17 tisíc lidí (velmi dobré číslo v porovnání s DP v jiných CHKO).

Růst návštěvnosti území CHKO se tak zatím neprojevil ve větším počtu návštěvníků většiny těchto institucí. Jedním z faktorů je propad návštěvnosti v období pandemie Covid. Jednodenní návštěvníci, kterých je většina, si také kromě fyzicky náročnější návštěvy CHKO už v ten den nic jiného neplánují.

Vývoj návštěvnosti podle informačních center

V květnu 2025 jsme **oslovili informační centra v oblasti s dotazy na vývoj návštěvnosti v období 2016 – polovina roku 2025.** Ptali jsme se na hlavní změny ve složení návštěvníků, nejnavštěvovanější místa, na ochotu strpět omezení v území (zákaz vjezdu motorových vozidel, omezená infrastruktura – občerstvení, ubytování v CHKO, nezastavenost apod.) a případná přání něco změnit. **Z informací lze vyčíst průběžný narůstající trend v celkovém počtu návštěvníků TIC.** Tato informace ovšem nenahrazuje analýzu návštěvnosti na základě průběžného sčítání na místech uvnitř CHKO. Podrobnější vyhodnocení informací z TIC najdete v *Příloze 4*.

Pokud jde o návštěvnické skupiny, **zvyšuje se počet cykloturistů, včetně uživatelů elektrokol.** CHKO navštěvuje více rodin s dětmi, a v návaznosti na to roste **zájem o nenáročné turistické trasy.**

Počet nejnavštěvovanějších míst je relativně vysoký. Znamená to, že návštěvníci se rozptýlí do různých částí CHKO. Populární zůstávají i místa hluboko uvnitř CHKO, kam je náročnější se dostat, jako jsou bývalé dopadové plochy Jordán a Tok. Snižuje se zájem o Třemšín. Nezaznamenáváme přetíženost území turismem na žádném z míst a ani do budoucna se tento problém neočekává. AP lesnická deklaruje zájem o nenavyšování počtu návštěvníků v jižní části Brd. Některé obce naopak vidí ve vyšší návštěvnost potenciál, jako např. Bohutín stojí o rozvoj návštěvnosti v areálu dolu Řimbaba.

Nejdůležitější zprávou z TIC ohledně omezení v území je, že návštěvníci s nimi ve většině nemají problém, nebo je dokonce oceňují. Jejich očekávání byla takto předem usměrněna a oblast i kvůli tomu vyhledávají. Pozornost je třeba věnovat těmto třem bodům:

- **Špatný nebo žádný mobilní signál** – omezuje využívání některých aplikací a znamená komplikaci při úrazech, zajišťování pomoci a vyhledání zraněných, zvláště pokud se nacházejí mimo značené trasy.
- **Bezpečnost** – otázka bezpečnosti zůstává aktuální s ohledem na historickou zátěž (nevybuchlou municí) v území (viz medializace úmrtí vojáka při manipulaci s nevybuchlou municí) i obnovené vojenské cvičné aktivity; pracovníci TIC zmiňují otázku bezpečnosti také v souvislosti s nárůstem cyklistiky a elektrokol, a s tím souvisejícími zraněními.
- **Uplatňování zákazu vjezdu** – návštěvníci respektující zákaz vjezdu citlivě vnímají pohyb vozidel uvnitř CHKO.

Přání na doplnění infrastruktury se týkají zejména většího počtu míst na parkovištích, včetně vybavení WC a občerstvením, drobné infrastruktury jako je prodej zmrzliny v létě, možností pro dobíjení kol, dostupnosti map s aktuálním značením. Poptávka je dále po lepším zázemí v obcích hlavně o víkendech (celodenní stravování, veřejná doprava). Lidé by uvítali také rozhlednu (Třemšín) a nabídku místních produktů.

Celkově jsou omezení v území CHKO návštěvnickou veřejností akceptována a plán udržet CHKO jako nezastavené území, kde najdeme ticho, případně i tmu, jak odpovídá Interpretáčnmu plánu z roku 2016, je podporován. Zájem je především o rozvoj dílčí infrastruktury v obcích na okraji CHKO.

Charakteristika návštěvníků

Jaké skupiny návštěvníků se v území objevují, jaké jsou jejich potřeby, jak se chovají, v jakých oblastech se dostávají do konfliktu s ochranou přírody a ostatními návštěvníky území.

Ke stanovení charakteristiky návštěvníků území byl proveden terénní průzkum v souvislosti s přípravou IP 2016. **Průzkum navrhujeme zopakovat opět po 10 letech (2026).** Návrh Dotazníku pro terénní výzkum k trendům návštěvnosti viz *Příloha 13*. Díky novému šetření bude možné srovnat data se situací před 10 lety, kdy:

- nejvíce návštěvníků do území přijíždělo kvůli poznávání *přírodních krás* (75%), dále za *klidem a odpočinkem* (47%) a *sportem* (33%).
- pravidelní návštěvníci tvořili 60% a noví nebo velmi nepravidelní návštěvníci 40%.
- nejčastěji přijížděli lidé bez dětí, celkem 70%, naproti tomu *s rodinou s dětmi do 15 let* jen 22% návštěvníků. Lze předpokládat zvýšení podílu rodin mezi návštěvníky.
- krátké návštěvy do 1 dne převažovaly – 70%. *Víkend v Brdech* strávilo (15%). Podíl vícedenních návštěvníků, tj. *3-7 dní*, vzrostl tehdy v sezóně na 14%.
- zatímco před sezónou mezi aktivitami převažovala pěší turistika (57%) nad cyklovýlety (33%), v sezóně se už tehdy cyklovýletům věnovalo 54%, kdežto pěší turistice cca 40% návštěvníků. Pokud plánovali konkrétní návštěvu nějakého turistického cíle, pak šlo zejména o *Valdek*.
- převládala zájem o témata historická – *historie před vznikem újezdu*, resp. *historie vojenského újezdu* (35%) – dále *základní informace* o regionu (15%), *pozorování přírody* (16%), rostlin (11%) a ptáků (9%).
- jen 10% návštěvníků využilo *penzion* a 3% *hotelové ubytování*.
- mezi dopravními prostředky, kterými návštěvníci do regionu přijeli, převládala *vlastní automobil* či *motocykl* (63%), méně pak *kolo* (25%) a *hromadná doprava* (12%).
- nejvíce návštěvníků přijelo z *Prahy* (27%), z menších obcí *do 2000 obyvatel* (22%) a dále se seřadila sídla *od 2 do 10 tis. obyvatel* (20%), *100 tis.-1 mil. obyvatel* 17% (např. Plzeň), *10-100 tis. obyvatel* (14%). Vedle *Prahy* (27%) šlo zejména o návštěvníky ze *Středočeského* (31%) a *Plzeňského kraje* (30%).
- nejvíce (48%) chtělo *zachovat území beze změny*. Pro *zlepšení orientace* v území se vyslovilo 25% návštěvníků a pro možnost *občerstvení* v území se vyslovilo 15%. Pro zlepšení úklidu se v sezóně vyslovilo 11% návštěvníků. Jednalo se v převážné většině o lidi, kteří Brdy navštěvují opakovaně.

Průzkum současné situace

Přehled návštěvnické infrastruktury

Stručný popis infrastruktury související s interpretací území

Vzhledem k tomu, že velká část území CHKO Brdy byla veřejnosti trvale zpřístupněna teprve k 1. 1. 2016, vznikla většina návštěvnické infrastruktury poměrně nedávno. To platí především pro severní část CHKO, která byla dříve součástí vojenského újezdu. Starší infrastruktura se rozvíjela v jižní části území, kde se turistické značení datuje do počátků rozvoje turistiky u nás a vychází z dlouhodobého využívání území – např. tradiční poutě na Třemšín. V nově zpřístupněných částech Brd byla nejdříve vybudována základní infrastruktura – malá záchytná parkoviště, turistické značení pěších i cyklistických tras, odpočívadla, informační tabule. **K dnešnímu dni je dokončeno vyznačení plánovaných značených tras, byly vybudovány plánované naučné stezky s výjimkou jedné (viz přehled v tabulce níže), ve spolupráci s VLS bylo otevřeno návštěvnické středisko CHKO Brdy – Dům přírody Brd na Třech Trubkách a jsou pořádány aktivity pro školy i veřejnost v Domě přírody i jinde v CHKO, zejména v Informačním středisku VLS v Obecnici.**

V CHKO je nyní cca 250 km značených tras pro pěší a cca 195 km značených tras pro cyklisty. Toto množství je v délce srovnatelné s jinými CHKO v republice, dosahuje republikového průměru. I s ohledem na náklady vlastníků (trasy je potřeba projít nejméně 1x za rok, vyhodnotit a zajistit údržbu – odstranění větví hrozcících ulomením a pádem na pěšinu apod.) a v souladu s péčí o území (snaha udržet nezastavěnost, minimální infrastrukturu) se další rozšiřování značených tras neplánuje.

Mezi lety 2016 a 2025 se návštěvnická infrastruktura rozvinula v intencích Interpretačního plánu 2016. Tento plán stavěl na tom, čím je území zvláštní a jedinečné, což je v případě CHKO Brdy nezastavěnost jeho převážné části. **Infrastruktura a služby přímo v území jsou udržovány na minimu.** V tomto ohledu jsou také informováni návštěvníci, kteří ve velké většině vědí, co mohou v území čekat a přizpůsobují se tomu. **Stav infrastruktury je zatím velmi dobrý.**

Parkovací plochy stejně jako turistické zázemí (ubytovací služby, občerstvení a informační centra) podle Interpretačního plánu neměly vznikat uvnitř CHKO. Výjimkou je Dům přírody Brd na Třech Trubkách. **Doplňková infrastruktura typu informačních panelů a naučných stezek v CHKO Brdy má v převažující míře jednotný design, který si návštěvník s územím spojí** (např. menší informační panely na kamenech typických pro území) **a velkou interpretační kvalitu.** V menší míře se objevují panely, povinná publicita, z různých projektů. Tyto z pohledu návštěvníka nahodilé panely, které nejsou plánovanou součástí interpretační infrastruktury a nesplňují vždy standardy dobré interpretace (viz *Příloha 11 Zásady dobré interpretace*), působí rušivě. To se nevztahuje na spontánně vzniklá vzpomínková místa, která jsou tradiční součástí CHKO Brdy.

Na území CHKO existuje v souvislosti s využíváním prostoru pro vojenské účely a lesním hospodařením rozsáhlá **síť cest** – především zpevněných. Tyto cesty mají různé vlastníky a jsou většinou dobře udržované. **Síť značených tras vede zčásti mimo zpevněné cesty, zčásti vycházela z existujících zpevněných cest** – důvodem je přetrvávající pyrotechnická zátěž i potřeba pokračovat v hospodářské činnosti v území.

Výrazným prvkem návštěvnické infrastruktury v území jsou a budou místní **studánky**, které jsou většinou udržovány lesníky, či dobrovolníky z okolních obcí.

Hojně využívaným prvkem infrastruktury jsou **odpočívadla a posezení**, která jsou smysluplně instalována na strategických místech pohybu návštěvníků – u parkovišť na okrajích území, křižovatkách cest a při NS. Jsou většinou udržovány ve velmi dobrém stavu.

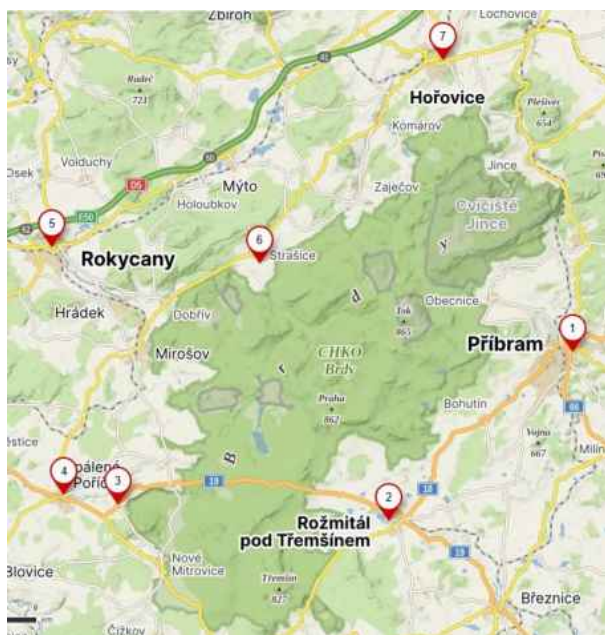
Především v části CHKO na území bývalého vojenského újezdu v podstatě nejsou **odpadkové koše** ani kontejnery na odpad. Přesto, i díky péči lesníků a disciplinovanosti pravidelných návštěvníků navyklých na tento stav, je území téměř bez odpadků. V době Covidu se situace zhoršila, nyní je opět bez výrazných problémů.

Vzhledem k tomu, že zachování režimu – **co si přinesu, to si i odnesu** – je v souladu s charakterem území CHKO Brdy, měla by komunikace této zásady směrem k návštěvníkům být nadále jedním z důležitých cílů v této oblasti.

Na některých místech byly instalovány nové cedule informující o **nepřístupnosti území z důvodů fungování posádkového cvičiště**. Je třeba hledat další cesty ve spolupráci s Ministerstvem obrany, aby se toto téma dostatečně komunikovalo.

Lokalizace a rozsah služeb

Turistické služby, včetně služeb informačních center, ale zejména ubytování a stravování, jsou nadále lokalizovány především po obvodu území, případně v zastavěných částech obcí kolem silnice č. 19, což odpovídá IP 2016. Uvnitř území CHKO byl podle IP 2016 plánován a v roce 2023 realizován Dům přírody Brd Tři Trubky, který nabízí i drobné občerstvení a VLS zde nabízejí možnost ubytování (12 lůžek v Myslivně a 14 lůžek v Zámečku). Navíc 8 lůžek nabízí VLS v Chatě Padrtí u Padrťských rybníků. Další snahy o rozvoj služeb jsou směřovány na obce v blízkosti CHKO. Důvody pro toto omezení jsou komunikovány směrem k veřejnosti, obcím i podnikatelům a patří i nadále k důležitým komunikačním cílům.

Mapa turistických informačních center, zdroj AOPK ČR – SCHKO Brdy, mapy.cz.

Co se týče služeb interpretace v prohlídkových objektech či institucích typu muzeí, ty jsou situovány v obcích mimo jádrové území (Příbram, Rožmitál pod Třemšínem, Strašice, Hořovice) nebo v jeho okrajových částech (Atom muzeum Míšov), kromě expozice v DP Brd na Třech Trubkách. Stručné zhodnocení jejich nabídky shrnuje tabulka v části Přehled stávající interpretace a Poskytovatelé služeb v oblasti interpretace.

Chybějící služby v území

Přestože se neuvažuje o dalším rozšíření větší infrastruktury **uvnitř CHKO**, doplnění o tzv. Informační středisko v Třemšínských Brdech, v jižní části CHKO, je s ohledem na specifičnost této části území smysluplné. Podobně je tomu v některých jiných CHKO, kde také existuje návštěvnické středisko CHKO – Dům přírody – a v jiné části území Informační středisko CHKO. V této souvislosti se jeví jako nejvhodnější objekt **zámečku Roželov** ve vlastnictví Arcibiskupství pražského. Lokačně i dispozičně je to výborná varianta, s jedinečnou historií místa, kterou lze interpretovat v doprovodných expozicích. Přílehlé pozemky umožňují vytvořit navazující infrastrukturu. Z hlediska vlastníka je klíčové řešit vedle financí na rekonstrukci především provoz a financování údržby objektu po jeho otevření. Ke spolupráci se přihlásila obec Hvožďany.

Pro komunikaci témat historie a současnosti lesnického hospodaření, přírody i ekologických aktivit hlavního lesního hospodáře v jižní části Brd – AP lesnická – se nabízejí historické **strážní boudy**. Jsou to menší objekty, které nemají v současnosti využití, a přitom by bylo vhodné alespoň 2-3 tyto malé památky zachovat. V první řadě jde o boudu **Roubenka**. Možný formát využití je odpočívadlo či útulna, s menší interpretací (cedulka, malý panel).

Dlouhodobým tématem je rozšíření návštěvnické infrastruktury v jižní části Brd o **rozhlednu na Třemšíně**. Historicky zde byla vyhlídka a ve 20. století hláska. AP lesnická v zastoupení vlastníka alternativu zřízení rozhledny a protipožární věže na tomto místě nevyklučuje, ovšem pod podmínkou zajištění externích finančních prostředků. Hledat lze investora s právem stavby nebo uzavřít nájemní smlouvu s budoucím provozovatelem, nejspíše obcí. Obec Hvožďany o rozhlednu stojí.

Budování dalších panelů uvnitř území CHKO není vhodné, nicméně na území je mnoho pomníčků, které vznikají spontánně, zdola. Interpretační plán doporučuje tuto **tradici zachovat** a nesnažit se o násilnou unifikaci. Ovšem v případě, kdyby byla použita nevhodná technologie, která v povětrnostních podmínkách nevydrží (plastové cedulky s fotkami špatně přilepené na ocelové tyči), bude třeba je nahradit.

Důležitá část návštěvnické infrastruktury, která ještě není uspokojivě vyřešena, jsou **záchytná parkoviště po obvodu CHKO**. Nejde jen o navyšování kapacit, ale také o aktivní komunikaci, která by více lidí dokázala přesvědčit, aby byli ochotni zaparkovat legálně a dojít o něco dále pěšky – viz např. Obecnice. V obcích, které se deklarují jako nástupní body, bude budování nových parkovišť nebo jejich rozšiřování záviset na dohodě s vlastníkem pozemku a obcí.

Obslužnost území hromadnou dopravou se od roku 2016 zlepšila, návštěvníci z řad cyklistů mohou využít i **cyklobus**. Vzhledem k tomu, že území CHKO leží na hranici dvou krajů, je zřízení spoje, který by objel území po obvodu a mohl například pěší i cykloturisty ráno rozvést do výchozích bodů jejich výletů a večer zájemce opět svést zpátky, problematické. Tato varianta má však určitě potenciál.

Pro zlepšení orientace návštěvníků v území by bylo dobré **zanesení všech pěších a cyklistických tras, včetně tras naučných stezek do běžných turistických map** (tj. tištěných, nejen online map). Pomohlo

by také, kdyby byly do běžných turistických map doplněny tradiční názvy cest v bývalém vojenském újezdu a tzv. traumabody, a to alespoň v okolí značených tras. Je to důležité zejména při přivolání složek IZS a určení místa, kde se zraněný nachází.

Poptávka je po větším počtu **možností k občerstvení na okrajích území**, v návaznosti na obce a na záchytná parkoviště, kde by měly být k dispozici také odpadkové koše či kontejnery a zajištěn jejich pravidelný úklid.

Vnější obraz území

Jakými prostředky je území prezentováno navenek a jaký obraz území je komunikován

Za účelem provedení celkové analýzy vytvářeného obrazu **byly analyzovány nejdostupnější zdroje informací z pohledu běžného návštěvníka**. Zahrnuty jsou internetové zdroje (www stránky, sociální sítě, Youtube) a na nich prezentované audio a vizuální příspěvky, příspěvky v Českém rozhlase a České televizi, dále návštěvníkovi běžně volně dostupné informační a propagační tiskoviny (na infocentrech a v Domě přírody), vč. publikovaných knih. Hodnocení bylo provedeno na začátku sezóny 2025. Součástí analýzy je i zhodnocení souladu prezentace území s Interpretačním plánem CHKO z roku 2016.

Nejčastěji se opakující a nejvýraznější témata v prezentaci Brd

ostrov horských lesů, neobývaný prostor, místa, která nejsou v centru turistického zájmu, nedotčená příroda, krajina ticha, oblast pro zájemce o přírodu, historii, vojenství, historie vojenského využití, industriální památky, železářská oblast, místa atraktivní pro milovníky romantiky, vč. hudebních a literárních inspirací, prameny

Celkový dojem vzhledem k péči o území

- nová CHKO jako dobré řešení po uzavření vojenského újezdu
- vzhledem k vojenské historii je zachován klid, nezastavěnost a “zapomenutost” území
- atraktivní bohatstvím témat
- nejvhodnější pro pěší, příp. cyklisty

Očekávání, které v návštěvnických současná prezentace vytváří

- klid, samota
- nezastavěnost území
- program si návštěvník do velké míry tvoří sám
- návštěvník nese velkou zodpovědnost za sebe sama, vč. zajištění občerstvení a odnosu odpadků

Co na základě vytvářeného očekávání chtějí návštěvníci vidět

Padrtské rybníky, Tok, NS Jordán, NS Klobouček, Hrachoviště, Dům přírody Brd na Třech Trubkách, Lipovsko, Atom Muzeum, z Jižních Brd Třemšín a vrch zvaný „Nad Maráskem“.

Obce: Jince, Strašice, Obecnice, Zaječov, Dobřív

Souhrnné hodnocení informačních kanálů o Brdech

Podrobně jsou výsledky průzkumu jednotlivých médií popsána v *Příloze 5*.

- **Informační zdroje k CHKO Brdy jsou bohaté, dobře vystihují specifičnost místa, a dokonce vyzdvihují hlavní charakteristiky tak, jak jsou popsány v Interpretačním plánu pro území z roku 2016:** ostrov horské krajiny, nezastavěné území, místo ticha a tmy bez jinde běžných rušivých vlivů. Odráží se v nich tematická bohatost území, vedle cenných přírodních atraktivit také místa spojená s vojenskou, hospodářskou a kulturní historií.
- **Je potřeba intenzivněji informovat návštěvníky o pravidlech bezpečného pohybu po CHKO Brdy** (zejména prostřednictvím informačních center). Jedná se nejen o potřebu vybavit se na cestu, ale i dobře se v území orientovat (mapy, navigace) a být si vědom omezení a nutné obezřetnosti (běžné lesnické hospodaření, oblasti bez pyrotechnické očisty, aktivní vojenský

prostor a uzavírání některých částí území s naučnými stezkami a značenými trasami po dobu vojenských cvičení, v některých částech není pokrytí mobilními operátory).

- Návštěvníká očekávání směřují k zážitku, který reálně můžeme v místě zakusit. Informační zdroje vzbuzují správný dojem, že **návštěvník je sám do velké míry tvůrcem svého zážitku** – nejen tím, že je odkázaný na vybavení, které si vezme s sebou, ale také volbou mezi cíli s velmi odlišným zaměřením a charakterem.
- **Kalendáře akcí** najde návštěvník na různých webových portálech a chybí jednotný kalendář s úplnou nabídkou, což není z hlediska návštěvníka ideální.
- Je důležité, aby informace byly i nadále korigovány AOPK ČR – Správou CHKO Brdy (v úzké spolupráci s velkými vlastníky VLS a AP a destinačním managementem) a zůstaly přesné. **Aktivní přístup v této věci a kvalitní koncepční materiály se jednoznačně vyplácejí.**

Poskytovatelé služeb v oblasti interpretace

Realizací interpretace se přímo v oblasti CHKO Brdy a jejím nejbližším okolí věnují především **subjekty, které území spravují** – zejména **AOPK ČR** (naučné stezky Okolím Padtrských rybníků, Tok, Jordán, Třemšín, brožura o CHKO Brdy), dále Středočeský kraj (cedule u maloplošných chráněných území v jižní části CHKO), obce – např. Jince (NS z Jinec na Olymp Brd) a provozovatelé objektů – např. Nadace železné opony (Atom Muzeum), **nebo které v území hospodaří** – např. VLS (větší cedule v lokalitách Valdek, Padtrské rybníky, Třemošná, NS Klobouček, Centrum lesní pedagogiky a Informační středisko v Obecnici, společně s AOPK ČR návštěvníké středisko s expozicí DP Brd) a AP lesnická (Naučná stezka Třemšín). Na jejich přípravě se však podílí řada dalších – **místní znalci, pracovníci knihoven, muzeí, informačních center, ale i místní školy.**

Významnými realizátory interpretace v regionu jsou **větší i menší muzea** (např. Hornické muzeum Příbram, Muzeum Středních Brd ve Strašicích, Podbrdské muzeum v Rožmitále pod Třemšínem, Cvokařské muzeum ve Starém Rožmitále apod., nově i **DP Brd**) a **zájmové spolky** (např. Vojenské historické sdružení Brdy).

Zajímavým fenoménem Brd je interpretace míst, která vzniká spontánně, z potřeby připomenout místo, k němuž má dotyčný člověk či organizace silné pouto – typickým příkladem jsou nenápadná mementa na místech zaniklých obcí či kamenná mohyla s cedulkou u pozůstatků Teslínského kláštera. Výrazným rysem je také využití místních zdrojů – například grafik či úryvků z děl Jana Čáky.

Přehled stávající interpretace

Jaké formy interpretace se v území vyskytují, čemu se interpretace tematicky věnuje, jaký dojem vyvolává

V Interpretčním plánu 2016 bylo pro vnitřní území CHKO Brdy (především na území bývalého vojenského újezdu) doporučeno podržet minimální množství viditelné interpretační infrastruktury (interpretační panely, naučné stezky), včetně návštěvnické infrastruktury (občerstvení, ubytování, tábořiště, chybějící signál mobilních operátorů). Je to něco, co je na Brdech skutečně jedinečné a mělo by být z hlediska marketingu považováno za velkou výhodu.

V souladu s tím obsahoval plán aktivit jen úzce vymezené množství interpretační infrastruktury na přesně specifikovaných místech. **K nasycení území panely minimálně v míře plánované v IP 2016 už došlo** (resp. dojde po dokončení poslední plánované naučné stezky Lipovsko).

Zde popisujeme většinou infrastrukturu a aktivity, které byly realizovány od 2016 do 2025 (květen).

Přehled pravidelných akcí pořádaných AOPK ČR

Pravidelné akce	Druh akce	Místo
pořádané od roku 2016 počet: 3		
<i>Zoologická vycházka na Bahna</i>	<i>vycházka</i>	<i>vojenské cvičiště Bahna</i>
<i>Den pozemního vojska – Bahna</i>	<i>stánek</i>	<i>vojenské cvičiště Bahna</i>
<i>Přijďte zažít tmu</i>	<i>pozorování noční oblohy + další téma související s důležitostí tmy</i>	<i>Míšov</i>
pořádané od roku 2023 počet: 1		
<i>Do lesa na houby</i>	<i>vycházka</i>	
pořádané od roku 2024 počet: 3		
<i>Den Země v Domě přírody Brd</i>	<i>hravá stanoviště – různorodá témata</i>	<i>DP Brd</i>
<i>Vycházky za sovami</i>	<i>vycházka</i>	
<i>Jak to chodí v lese</i>	<i>vycházka do přírodě blízkých hospodářských lesních porostů</i>	<i>jižní Brdy</i>
pořádané od roku 2025 počet: 2		
<i>Den brdské vody</i>	<i>hravá stanoviště – téma voda</i>	<i>DP Brd</i>
<i>Den dětí v Domě přírody Brd</i>	<i>hravá stanoviště – k jednomu vybranému tématu</i>	<i>DP Brd</i>

Návštěvnícké středisko CHKO Brdy – Dům přírody Brd

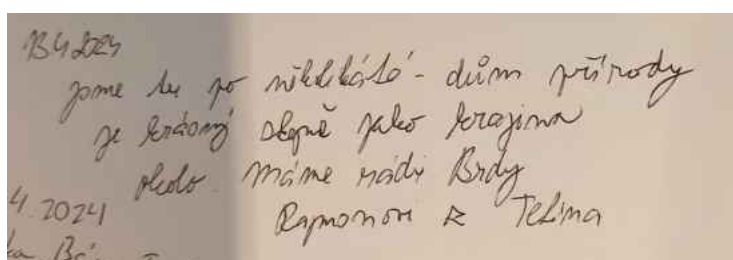
Dům přírody Brd je koncipován jako **vstupní brána do CHKO Brdy**. Nachází se v bývalých hospodářských budovách zrekonstruovaného loveckého zámečku Tři Trubky, který je kulturní památkou. Nabízí vnitřní i venkovní expozici.

Vzdálenost 2,7 km od parkoviště U Hájkova mostu se ukázala v praxi jako výhodná, protože se díky možnosti příjemné a lehké procházky podél říčky Klabava stal oblíbeným cílem. Navíc DP poskytuje v Brdech výjimečnou možnost alespoň samoobslužného **občerstvení**. Počet návštěvníků DP se v prvním plném roce fungování, v roce 2024, vyšplhal na téměř 17000.

Expozice pod hlavním mottem – **ostrov horských lesů uprostřed Čech** – přístupným způsobem představuje návštěvníkům hlavní brdské body zájmu, interpretuje toto území z hlediska přírodních zvláštností, které jsou tu specifickým způsobem propojeny s činností člověka. Centrem vnitřní expozice je místnost “Ostrov pokladů”, která by mohla být **inspirací pro další Domy přírody** - díky ní si každý, i zběžný návštěvník místo dlouhého přehledu odnese informaci o hlavních zvláštnostech území. **V expozici se návštěvník dobře orientuje, není přetíženo množstvím textů, účel každé místnosti je zřetelný. Obsahuje spoustu atraktivních prvků** – kvalitní velkoformátové fotografie, kvalitní a vzdušnou grafiku, manuální interaktivní prvky, filmové projekce. Vztahuje se k Brdům jako celku, neodkazuje přímo na objekt, ve kterém se nachází.

Výstava má potenciál udržet pozornost dospělého po celou dobu. Dětem nabízí jako průvodce mravence, jeho zdařilé poznámky přizpůsobené dětskému publiku mohou nejlépe fungovat ústy starší doprovázející osoby. Pro děti je připraveno několik aktivit v prostorách expozice.

Na závěr expozice představuje oblasti péče o CHKO, a to i nahrávkami se sdílením motivací a zkušeností konkrétních lidí, kteří se o území starají. Informaci o délce nahrávky by bylo dobré návštěvníkovi poskytnout. Stejně tak doporučujeme, aby panely obsahovaly i název konkrétních subjektů, které v CHKO Brdy působí.

Naučné stezky

V roce 2016 byly na okraji území nově vzniklé CHKO nebo těsně za jeho hranicemi 2 naučné stezky zřízené obcemi: stezka Okolím Komárova na Jedové hoře a stezka Z Jinec na Olymp Brd. **Od roku 2016 do května 2025 vzniklo 5 nových naučných stezek, všechny pro pěší, 2 z nich jsou vhodné i pro cyklisty. Jsou zde i 2 stezky na mobilní aplikaci (GEOFUN).** Na stezkách spolupracovaly AOPK ČR, VLS, AP lesnická s obcemi. Trasy respektují návrhy z Interpretčního plánu 2016, s menšími dílčími odchytkami.

Naučná stezka Petráčkova hora byla donedávna jedinou naučnou stezkou, která v daném období vznikla v oblasti jižních Brd. V červnu 2025 ji doplní vybudovaná naučná stezka Třemšín.

Na realizaci ještě čeká Naučná stezka Lipovsko. NS je vyznačená v terénu, i na mapy.cz, infotabule nebyly dosud zpracovány.

Všechny naučné stezky jsou vyznačeny na serveru mapy.cz.

Stezky v majetku AOPK ČR

Stezka	Délka	Počet panelů*	Další mobiliář, součásti
<i>Naučná stezka Okolím Padrťských rybníků (zřízena v květnu 2020)</i>	13 km	13 (4+9)	webová prezentace výletu (https://storymaps.arcgis.com/stories/161350a70ccb40709a963d1bcbdf1a0), QR kódy na zastaveních, přístřešky u rybníka
<i>Naučná stezka Jordán (zřízena v říjnu 2020)</i>	7 km	8 (1+7)	QR kódy na zastaveních
<i>Naučná stezka Tok (zřízena v prosinci 2021)</i>	8 km	10 (1+9)	QR kódy na zastaveních
<i>Naučná stezka Třemšín (bude otevřena v červnu 2025)</i>	10 km	8 (1+7)	QR kódy a interaktivní prvky na zastaveních

*počty v závorce uvádějí na prvním místě počet klasických velkých panelů + na druhém místě počet menších panelů umístěných na kamenech; panely stezek vzniklých po r. 2016 nejsou koncipované jako kontinuální naučná stezka, ale - v souladu s návrhem v Interpretčním plánu 2016 - jako samostatná zastavení.

Naučné stezky jiných zřizovatelů

Název stezky související s CHKO	Délka	Panely / mobilní aplikace	CHKO/okolí	Vlastník /správce
<i>Naučná stezka Okolím Komárova, Komárov (zřízena před r. 2016)</i>	9,5 km	12 panelů	CHKO a okolí	obec Komárov
<i>Naučná stezka Petráčkova Hora, u Vacíkova (zřízena v r. 2017)</i>	6 km	7 panelů	CHKO a okolí	obec Hvoždany
<i>Lesnická naučná stezka Klobouček (zřízena v září 2018), u Obecnice</i>	7 km, kratší varianta 4,5 km	12 panelů	CHKO	VLS
<i>Naučná stezka z Jinec na Olymp Brd (zřízena před r. 2016)</i>	17 km	16 panelů	okolí	městys Jince
<i>GEOFUN Naučná stezka Třemošná (zřízena v listopadu 2021) "V lese s lesníkem o lesu"</i>	5 km	mobilní aplikace	CHKO	VLS ve spolupráci s obcemi
<i>GEOFUN Naučná stezka Obecnice (zřízena v říjnu 2024) "Lesníkem nové generace"</i>	8 km	mobilní aplikace	CHKO	VLS ve spolupráci s obcemi

NS Okolím Padrt'ských rybníků

Stezka vede bezlesím po turistických trasách i neznačených lesních cestách. Věnuje se především **přírodním hodnotám území**, neopomene ani kultivaci krajiny lidmi, kteří tu žili v dnes již **zaniklých obcích** Padrt, Přední a Zadní Záběhlá a Kolvín. Dlouhá stezka pokrývá i trasu původně plánované samostatné stezky Kolvín. Informační panely fungují obsahově samostatně.

NS Jordán

Stezka vede kolem vřesovišť na bývalé dopadové ploše Jordán. Věnuje se především **přírodním hodnotám území**. Láká na možnost zažít pocit z **minimálně zastavěné krajiny a ticha**, což jsou významné hodnoty CHKO Brdy. Informační panely fungují obsahově samostatně.

NS Tok

Tématem této stezky je **příroda v nehostinných podmínkách nejvyššího střeďočeského vrcholu**. Informační panely fungují obsahově samostatně.

NS Třemšín

Stezka je určena rodinám s dětmi a **obsahuje kromě panelů i interaktivní prvky pro děti**. Věnuje se přírodě, lesnímu hospodaření, lesním řemeslům a historii jižních Brd. Zavede návštěvníka k nejvyššímu vrcholu této části CHKO. Informační panely fungují obsahově samostatně.

NS Okolím Komárova

Stezka začíná v centru obce Komárov a dále vede místy, která jsou spojena s dobýváním a zpracováním **železné rudy**. Tím je i štola Barbora na Jedové hoře. Stezka prochází okrajem CHKO Brdy, představuje tedy také přírodní a krajinářské poklady této oblasti. Dle informací od obce je připravována revitalizace této stezky.

NS Petráčková hora

Naučná stezka se věnuje **zlatu**, jeho vlastnostem a historii těžby. Trasu je možné pojmut i jako procházku zajímavými biotopy okraje CHKO Brdy. Stezka začíná i končí ve Vacíkově, napojit se na ni dá i od Roželova. Trasa vede po zpevněných i nezpevněných lesních cestách.

Lesnická NS Klobouček

Stezka začíná i končí u záchytného parkoviště v Obecnici, pro rodiny s malými dětmi se nabízí krátká varianta. Zastavení nabízejí informace o VLS, o **skladbě lesa a myslivosti**. Zvláštním tématem jsou Brdy jako strategická **zásobárna vody**.

NS z Jinec na Olymp Brd

Trasa stezky začíná na nádraží v blízkosti rodného domu Josefa Slavíka. Šestnáct zastavení seznamuje s dávnou **výrobou bronzu a železa** v kraji, s **životem na dně prvohorního moře** a dalšími zajímavostmi o **ekosystému řeky Litavky a okolních luk**. Cesta vede přes vyhlídku Čertova kazatelna a cestou nabízí možnost vidět tzv. viklan nebo kamenné moře.

GEOFUN NS Třemošná

Stezka "V lese s lesníkem o lesu" s lesním pedagogem Jirkou do brdských lesů seznamuje s **lesním hospodařením a s prací lesníků**.

GEOFUN NS Obecnice

Stezka s virtuálními průvodci na téma ochrany přírody, vojenských lesů a péče o ně. **Představuje lesnické řemeslo nejen jako těžbu dřeva, ale jako správu krajiny, ochranu a zájem na co nejpřirozenějším vývoji krajiny.**

Lesníkem nové generace

Faktory
Fyzický ▬▬▬
Mentální ▬▬▬
Travnost ▬▬▬
Zábava ▬▬▬

G
? získaných geonek z max. 55
Průměr ostatních 174

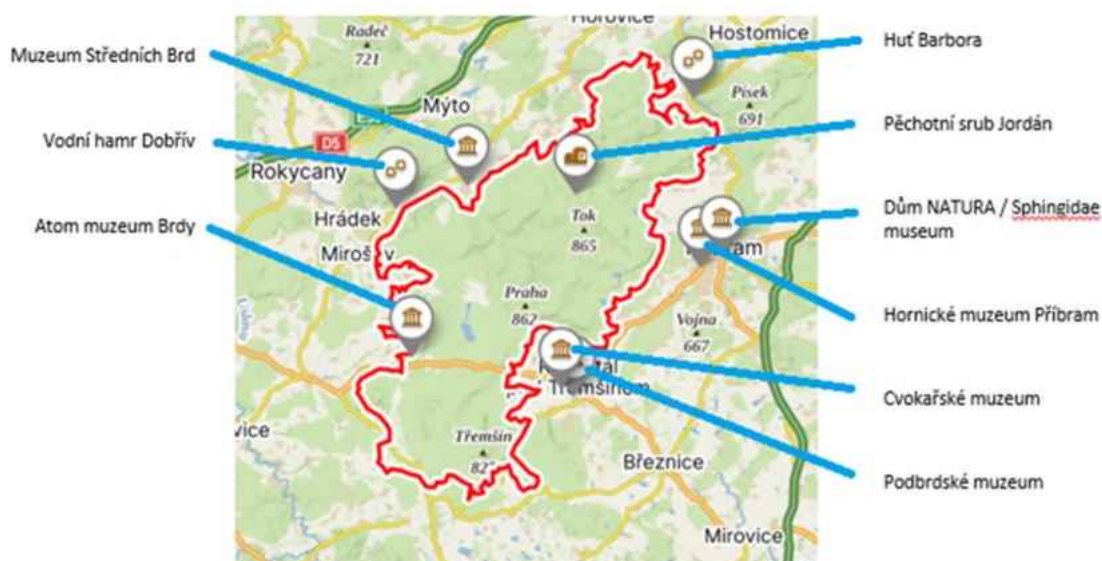
Obecnice
🕒 163 min
🔄 🔒 ⌚ 👍 🛒 ☁️ 🚲

Přehled muzejních expozic a technických památek

Uvádíme zde expozice, které **buď přímo souvisí s interpretací přírody a krajiny CHKO Brdy, nebo mají potenciál** a mohou být v souvislosti s interpretací témat v CHKO využity. **Případně mají infrastrukturu, která v daném místě usměrňuje pohyb či chování návštěvníků.**

Následující muzea a technické památky **prezentují témata železářství a hutnictví, hornictví, vojenská a politická historie, příroda Brd, lesnictví, řemesla a tradice.** Témata jsou zde tedy široce pokryta. Výjimku tvoří specifická historie spojená s jižní částí CHKO a zámečkem Roželov.

Podbrdské muzeum, Rožmitál pod Třemšínem

Z hlediska propojení s CHKO je nejzajímavější expozice **“Jak se žilo na Podbrdsku”**, která je příběhem sepjetí krajiny a člověka. Představuje brdskou přírodou i tradiční místní řemesla a tradice. Součástí muzea je **“Památník Jakuba Jana Ryby a České mše vánoční”**, která vedle celku hudebního díla skladatele a kantora představuje i poměry na tehdejších školách. V návaznosti na Památník se v muzeu konají i koncerty. Ve 3D skenu je na stránkách muzea přístupná nedávná výstava **“Fenomén zalánská madona”**.

www.podbrdskemuzeum.cz

Dům NATURA (Příbram)

Dům NATURA v Příbrami se stal hlavním návštěvnickým centrem **Národního Geoparku Barrandien**. Počítá se s vybudování interaktivní expozice, která bude inspirovat k návštěvě Geoparku Barrandien.

www.dumnatura.cz¹

Muzeum Středních Brd (Strašice)

¹ Certifikát národního geoparku byl udělen v září 2020 ministrem životního prostředí ČR. Území geoparku je rozděleno do několika oblastí: Praha, Berounsko, Brdy, Brdy Hřebený, Radnicko, Rakovnicko, Plzeňsko. Spadá do 3 krajů – Hlavní město Praha, Středočeský a Plzeňský kraj.

Muzeum nabízí expozice k samostatným tématům: **Příroda, Hornictví a mineralogie, Místopis**, “U nás” (život v domácnostech), **Les a voda ve službách člověka**, Chléb mléko a med (**zemědělství**), Kuchyně s příslušenstvím a Velitelská pracovna (obě z doby **strašických kasáren**).

www.muzeumstrasice.eu

Atom Muzeum Brdy (Javor 51)

V brdských lesích je možné na základě rezervace navštívit unikátní bunkr, kde byly během studené války dva **tajné podzemní sklady jaderné munice**. Dnes nabízí expozici o vývoji jaderných zbraní, k dispozici je audio průvodce.

www.atommuzeum.cz

Huť Barbora (Jince)

Kulturní památka a významný technický unikát připomínající **těžební činnost** v oblasti a starší období vysokopecní **výroby surového železa** v Čechách, kdy se ještě používalo dřevěné uhlí. Po rekonstrukci oceněné jako Stavba roku 2024 Středočeského kraje, byla huť Barbora v květnu toho roku otevřena veřejnosti a v přilehlém Klubu Bára nabízí prostory pro konference, firemní a společenské akce. Expozice mají potenciál ke sjednocení a obohacení.

www.hutbarbora.cz

Pěchotní srub / CE Jordán

Zachovalý bunkr na bývalé dopadové ploše, na němž se ověřovala funkčnost a odolnost budovaného československého **pohraničního opevnění**. Tzv. Benešák, nejslavnější pevnostní stavba v Brdech, byla vyhlášena technickou památkou. Prohlídka možná jen v exteriéru. Od r. 2017 je srub ve správě Vojenského historického ústavu, Praha.

Vodní hamr Dobřív

Hamr je plně funkční technickou památkou z konce 19. století, v roce 2020 byla dokončena jeho obnova a zpřístupněna expozice k **dějínám železářství na Podbrdsku** a **hutnictví v Dobřívě**. Její součástí je pamětní síň herce Jindřicha Mošny (nachází se mimo areál hamru).

www.zcm.cz/o-muzeu/objekty/vodni-hamr-dobriv

Hornické muzeum Příbram

Muzeum je v regionu výjimečné svou návštěvností přes 100 tisíc lidí ročně.

- *Hornický skanzen Březové hory*: Expozice v historických provozních objektech přibližují historii **těžby stříbra, uranu** a dalších rud. Muzeum umožňuje jízdu hornickým vláčkem po povrchu i podzemím, prohlídky několika kilometrů štol, fárání výtahem, jízdu po skluzavce k obřímu vodnímu kolu, seznámení s unikátními parními těžními stroji a rozsáhlou mineralogickou sbírkou či havířským folklorem.
- *Památník Vojna, Lešetice*: Původně zajatecký tábor pro německé válečné zajatce mezi uranovými šachtami sloužil v období 1949–1951 jako tábor nucených prací a následně do roku 1961 jako vězení pro politické odpůrce komunistického režimu. Expozice seznamují s **perzekucí po únoru 1948, protikomunistickým odporem** a přibližují **dějiny těžby uranu**.

<https://www.muzeum-pribram.cz>

Cvokařské muzeum Starý Rožmitál

Soukromé muzeum se nachází v původní autentické chalupě. Prezentuje cvokařskou dílnu, příklady užití cvoků a hřebíků a na panelové výstavě 300letou tradici tohoto řemesla ve Starém Rožmitále i jeho okolí.

www.staryrozmital.cz/cvokarske-muzeum

Vyhodnocení vybraných částí infrastruktury a interpretace v terénu

Stručně **silné a slabé stránky, potenciál**. Hodnocení probíhalo na podzim 2022² a dále na jaře 2025.

NS Okolím Padrtských rybníků

Cesta pro náročný celodenní výlet, na stezce jsou i 2 velké a 1 malý panel, které nejsou její integrální součástí (Rak a Rybníky, Krávy) a také “zdola” vzniklé pomníčky, na několika místech bezpečnostní pásma.

- + pěkná místa
- + atraktivní zpracování tabulí
- + posezení pro turisty
- + dá se absolvovat i na kole
- míra atraktivity území u některých návštěvníků nevyváží délku a náročnost trasy
- většina trasy po asfaltu

Náměty

- při revitalizaci uvažovat o umístění panelů s výhledem na podstatné fenomény v krajině

NS Jordán

Cesta krouží okolo dopadové plochy Jordán, nevede k bunkru Benešáku, z 1/3 asfaltová cesta, drobná poškození.

- + pestrá škála témat
- + atraktivně zpracované panely, navíc jiná orientace jednoho z panelů přitahuje zvláštní pozornost
- + i pro cyklisty
- obsahuje i méně zajímavou část trasy
- na některých místech se mohou lidé ztrácet

Náměty

- při revitalizaci doplnit nabídku pro návštěvníky na méně zajímavé části trasy (pasáž mezi panelem o požárech do březových hájů)

NS Tok

- + perfektní stav stezky
- + pěším příjemné cesty
- + infrastruktura stezky příjemně zapadá do krajiny
- + atraktivně zpracované panely
- mapky na panelech nepostačují k orientaci, je třeba mít s sebou mapu
- texty předpokládají vstupní znalosti ohledně historickém vývoji místa, vč. termínu “dopadová plocha”, který zůstává nevysvětlen

---

² Ke zpracování této kapitoly byly využity texty “Naučné stezky v CHKO Brdy: Postřehy obecné a postřehy dílčí k posuzovaným NS Klobouček, Okolím Padrtských rybníků, Jordán a Tok” autorů Jiřího Woitsche (Etnologický ústav, AV ČR) a Karolíny Pauknerové (Centrum pro teoretická studia UK a AV ČR), který vznikl z podnětu AOPK ČR – Správy CHKO Brdy v listopadu 2022.

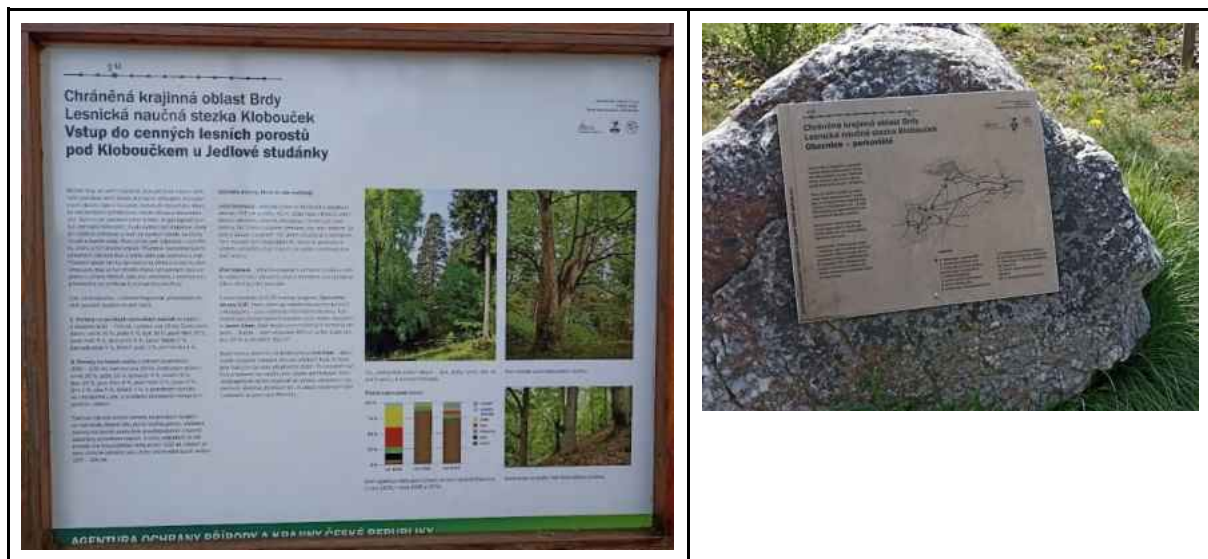
Lesnická NS Klobouček

Stežka vede pestrou krajinou (morfoloicky, kulturně, historicky), výchozí bod dostupný autem i hromadnou dopravou, není vhodná pro cykloturisty.

- + drží se jednotného formátu panelů NS
- aktivita ve snadno dostupné lokalitě
- + možnost občerstvení
- + tematická vyváženost
- naddimenzované množství panelů a textů
- dublování stejné mapy na malých a velkých panelech

Náměty

- při revitalizaci spojit panely a snížit tak objem infrastruktury (méně velkých panelů)

Informační panely

V území se vyskytují i panely, které jsou různých formátů a grafické úpravy. Zvláště při jejich instalaci na jednom místě to působí chaoticky. Informace a mapy však návštěvníkům nabízejí.

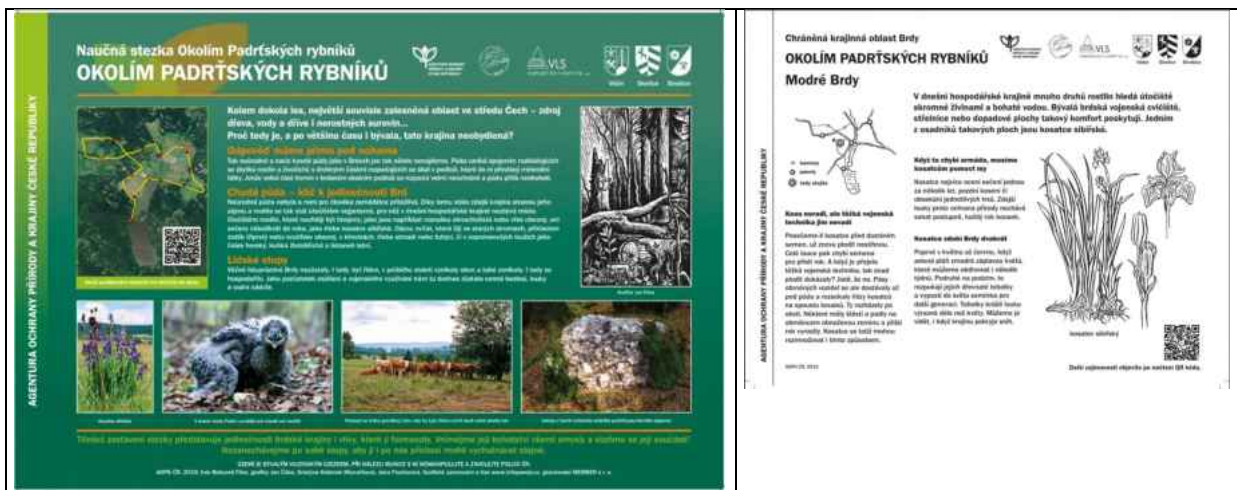
Panely AOPK ČR

Klasické panely u MZCHÚ a větší dřevěné panely mají jednotný design AOPK. Malé kovové panely na kamenech typických pro Brdy jsou specifické pro tuto CHKO a na základě praktických zkušeností týkajících se jejich trvanlivosti byly postupně mírně modifikovány (z hlediska běžného návštěvníka jde o totožný design). **Na obou typech panelů je textová a obrazová složka v rovnováze.** Na všech panelech najde návštěvník QR kódy pod kterými jsou schované rozšiřující informace.

Předností na větších panelech jsou stručné a výstižné texty, interpretačně zvládnuté. Fotografie jsou kvalitní a informačně nosné (v kombinaci s dobrými popiskami), vhodné je jejich doplnění leteckou mapou s vyznačenou trasou a u panelů NS i ilustrací místního umělce a znalce J. Čáky. Ze získaných informací návštěvník pochopí, co je to za území a proč a co se v něm chrání.

Pokud jde o **grafické zpracování větších panelů u naučných stezek**, napočítali jsme 9 typů písma + písmo popisek, což orientaci na tabuli přetěžuje. Například tiráž by nemusela být na každé tabuli, možná stačí dokonce pod QR kódem. Bezpečnostní informace by naopak mohly být vytaženy do zvláštního infoboxu, např. s jinou barvou podkladu. Mezi čtyřmi fotografiemi na každém z panelů by bylo vhodné zvolit 1 hlavní, té dát víc prostoru, a ostatní nechat menší.

Velmi zdařilé jsou menší informační tabule v podobě kovových desek upevněných na kamenech. Přírodu neruší, ale o co jsou nenápadnější, o to výrazněji působí při bližším pohledu graficky. Vyřezané kresby příjemně dominují, doplněny jsou stručnými, výstižnými texty věnovanými vždy jednomu tématu. Texty jsou také ideálně členěné. Hlavní informaci obsahuje zvýraznění krátký text nahore. Doplní jí 2-3 kratší texty, které jsou uvedeny mezititulkem. Větší pozornost by snad mohla být věnována fenoménům, které návštěvník z místa před cedulí přímo vidí. Může se stát, že některou informační tabulí návštěvník přehlédne, což vzhledem k samostatnosti jednotlivých témat nevádí.

Vyhodnocení účelnosti webu pro návštěvníky CHKO Brdy z IP 2016

Web pro návštěvníky CHKO Brdy

Účel: Základní prostředek pro prezentaci hodnot území umožňující návštěvníkům naplánovat si svou návštěvu. Prostředek pro informování návštěvníků i místní veřejnosti o aktuálním dění v CHKO, včetně osvětových akcí. Dále umožňuje usměrnit očekávání návštěvníků již před příjezdem do území a směřovat jejich pozornost do vybraných lokalit.

Oblasti:

- a. přivítání návštěvníků v území, prezentace území jako jedinečné lokality založená na klíčových sděleních
- b. představení hlavních hodnot území a lokalit, kde je návštěvníci mohou vidět (pouze vybrané, vhodné lokality)
- c. podrobnější informace o vybraných tématech, o která je zájem (dle aktuální potřeby)
- d. mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí, tematické mapy (veřejnosti nepřístupné oblasti, ochrana přírody, geologická mapa apod.)
- e. usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše apod., + vysvětlení omezení pohybu v území – proč je nutné a k čemu je dobré
- f. odkazy na další zajímavé zdroje informací o Brdech
- g. pravidla chování v území (a rady pro pohyb v území), včetně Kodexu terénního cyklisty
- h. kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči)
- i. informace o aktuálním dění v CHKO a pozvánky na akce pro veřejnost
- j. zorientování se v nabídce služeb v území

Zatímco body a, b, c, f naplňuje do velké míry webová stránka AOPK ČR, body d, e, g, i, j nejsou ve stávající nabídce dostatečně naplněny. Zmíněné mapy jsou přístupné na různých webových stránkách, ale nikde přehledně na jednom místě. Kontakty pro případ ohrožení a pokyny ohledně bezpečnosti v území nejsou na stávajících webových stránkách dost viditelné. Při hledání Informací o nabídce služeb, a především o aktuálním dění musí návštěvník kombinovat jako zdroje různé webové stránky.

Zřetelný deficit je to při hledání v kalendáři akcí pro veřejnost (vzhledem k tomu, že organizátory akcí jsou různé subjekty). V blízké budoucnosti je možné, že se bude muset řešit zdroj aktuálních informací o aktuálních uzavírkách z důvodů vojenských cvičení v oblasti. Potřeba účinné komunikace pravidel chování v území se spíše zvětšuje, a to s nárůstem počtu cyklistů na elektrokolech i vzhledem k jasnému rozlišení, kdo se na území pohybuje autem legálně (s platným povolením) a kdo tím porušuje pravidla.

Vyhodnocení stavu projektů z IP 2016

Legenda: Zelená – Projekt byl úspěšně dokončen podle plánu

Oranžová – Projekt byl dokončen částečně nebo v upravené podobě

Červená – Projekt nebyl zatím realizován

Kód	Název prvku	Hodnocení (RAG)	Poznámka / Důvod stavu
DP	Dům přírody	Zelená	Otevřen v srpnu 2023
K1	Web	Oranžová	Velkou část cílů plní weby destinačního managementu
K2	Infopanely u vstupu do území	Oranžová	Na hlavních nástupních místech jsou přehledné mapy území a nabídky jednotlivých subjektů, není sjednoceno
K3	Digitální průvodce	Oranžová	Realizovány dvě digitální naučné stezky GEOFUN, plánováno rozšíření
NS 1	Naučná stezka Padrťské rybníky	Zelená	Otevřena 2019
NS 2	Naučná stezka Kolvín	Oranžová	Realizováno jako součást velké NS Okolím Padrťských rybníků
NS 3	Naučná stezka Tok	Zelená	Otevřena 2021
NS 4	Naučná stezka Jordán	Zelená	Otevřena 2020
NS 5	Lesnická naučná stezka Klobouček	Zelená	Otevřena 2018
NS 6	Naučná stezka Lipovsko	Červená	Realizace naplánována v rámci této KPNV 2026-2035
NS 7	Naučná stezka Třemšín	Zelená	Otevřena 2025
NS 8	Naučná stezka / hledačka Třemošná	Zelená	Realizováno jako virtuální stezka GEOFUN
S1	Suvenýry	Oranžová	Realizováno, lze doplňovat
T1	Návštěvnická mapa Brd	Červená	Realizace naplánována v rámci této KPNV 2026-2035
T2	Fabiánův pas – tištěný „pas“	Červená	Realizace naplánována v rámci této KPNV 2026-2035
T3	Fabiánův pas – série hledaček	Červená	Realizace naplánována v rámci této KPNV 2026-2035

KPNV

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností
(Plán interpretace a řízení návštěvnosti 2025)

CHKO Brdy

3 – Aplikační část

Zadavatel: AOPK ČR
číslo smlouvy S/00772/SC/25

Zpracovatel: Mgr. Blanka Mouralová, Jana Urbančíková
ÚIMID – Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR, z.ú.
www.dobrainterpretace.cz
květen 2025

Obsah

Seznam použitých zkratk	2
KPNV CHKO Brdy - Aplikační část	3
Evaluace – hodnocení naplnění účelu KPNV	4
Monitoring a výzkum	5
Navrhovaná opatření	7
Institucionální opatření	7
Činnosti	10
Projekty	15
Navrhovaný harmonogram	67

Seznam použitých zkratk

AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

AP Arcibiskupství pražské

CR cestovní ruch

DM destinační management

DP Dům přírody Brd

CHKO Chráněná krajinná oblast Brdy

IP Interpretační plán 2016

IS Informační středisko CHKO Brdy (součást sítě Domů přírody)

KČT Klub českých turistů

KPNV koncepce práce s návštěvnickou veřejností CHKO Brdy, tj. tento dokument, AOPK ČR 2025

NS naučná stezka

OP ochrana přírody a krajiny

RP SČ Regionální pracoviště Střední Čechy (celá zkratka AOPK ČR, RP SČ)

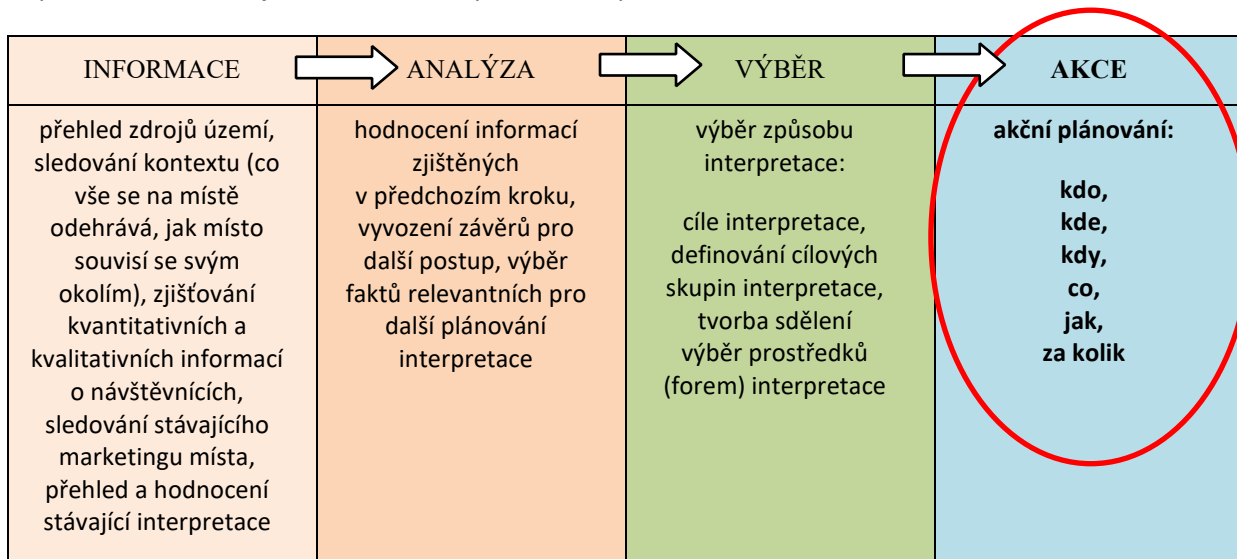
SCHKO Správa chráněné krajinné oblasti (celá zkratka AOPK ČR, RP VČ – SCHKO Brdy)

TIC (IC) turistické informační centrum

VLS Vojenské lesy a statky, s.p.

KPNV CHKO Brdy - Aplikační část

Aplikační část KPNV jako fáze v celém plánovacím procesu:

Tuto část plánu je potřeba chápat jako logickou součást plánovacího procesu. V Aplikační části vycházíme ze zjištění Analytické části KPNV a z návrhů definovaných v Plánovací části. Řešíme v ní, jaká opatření je třeba zrealizovat, jejich logickou návaznost a kdo by měl být nositelem těchto opatření.

Níže představený soubor návrhů je podkladem pro konkrétní akční plán, na kterém se shodnou klíčoví aktéři v území. Může však sloužit i samostatně k realizaci jednotlivých projektů.

Součástí této Aplikační části KPNV je návrh na evaluaci naplňování KPNV.

Evaluace – hodnocení naplnění účelu KPNV

Aby bylo možné hodnotit, do jaké míry KPNV naplňuje stanovený účel, je potřeba k jednotlivým bodům formulovat konkrétní, měřitelné, akceptovatelné a reálné cíle.

Hlavním účelem, k němuž má KPNV sloužit je:

- **předcházet střetům ochrany přírody a krajiny s hospodáři, vlastníky a cestovním ruchem**
  - Cíle:
    - **Zvýší se počet záměrů souvisejících s cestovním ruchem konzultovaných s AOPK ČR již v raných stádiích, kdy se dá předejít potenciálnímu konfliktu**
      - Poklesne počet záměrů předkládaných AOPK k vyjádření, u kterých nebylo možné dosáhnout kompromisu, a které musely být ze strany AOPK ČR (ochrany přírody a krajiny v CHKO) zamítnuty.
      - Sníží se počet případů, kdy žadatel sice záměr konzultoval, ale dokumentaci nedodržel a realizoval záměr v rozporu s doporučeními.
    - **Udrží se pravidelná komunikace a koordinace mezi subjekty k problematice cestovního ruchu**
      - setkávání 1x za rok
- **udržet charakter území (včetně nezastavěnosti, ticha, tmy, s minimální infrastrukturou uvnitř území CHKO)**
  - Cíle:
    - **Rozvíjí se návštěvnická infrastruktura vně CHKO, uvnitř CHKO se realizují záměry uvedené v KPNV**
      - Neposkytují se výjimky pro výstavbu ubytovacích a stravovacích kapacit uvnitř CHKO (zejména na území bývalého vojenského újezdu).
      - Posílena je infrastruktura na nástupních místech, včetně navýšení procenta návštěvníků využívajících prostředků hromadné dopravy.
- **udržovat dobrou úroveň komunikace směrem k návštěvníkům, která povede ke zvýšenému pochopení a podpoře veřejnosti pro péči o území (ochrana přírody, hospodáři a vlastníci, paměťové instituce apod.), a také pro činnost AOPK ČR**
  - Cíle:
    - **Komunikace bude mít pozitivní vliv na chování návštěvníků**
      - Zvýší se respekt k dodržování zákazu vjezdu
      - Sníží se počet zaznamenaných poškození předmětů ochrany a infrastruktury návštěvníky
    - **Udrží se dobrá kvalita jednotlivých prvků interpretace**
      - Vznikající nová i obnovovaná interpretace bude v souladu s KPNV.
    - **Zlepší se vnímání činnosti AOPK ČR (a vlastníků a hospodářů) na území CHKO Brdy veřejností návštěvníky, minimalizuje se množství negativní publicity**
      - Data získaná monitoringem tisku a sociálních sítí vykazují pokles kritických zpráv.

K naplnění účelu KPNV má sloužit celá řada opatření rozpracovaných dále v Aplikační části koncepce. Opatření jsou zaměřena na usměrnění pohybu návštěvníků na území CHKO, aktivní ovlivňování očekávání návštěvníků, které bude více odpovídat realitě a na směřování návštěvníků k žádoucímu chování.

Monitoring a výzkum

Návrh monitoringu a výzkumu ve vztahu k návštěvnosti a návštěvníkům

Pro efektivní usměrňování návštěvnického ruchu v území je třeba mít k dispozici kvalitní informace.

Ty může AOPK ČR získávat ve spolupráci s dalšími subjekty, např. vědeckými institucemi, univerzitami či organizacemi působícími v oblasti rozvoje cestovního ruchu. **Důležité jsou informace, které dokumentují změny v regionu z hlediska:**

- **návštěvníků** – množství, časové a prostorové rozložení, vnímání hodnot území, kvality zážitku a ochoty strpět případná omezení v území (nejen z potřeby ochrany přírody)
- **místních obyvatel** – jak vnímají hodnoty území (hodnota domova, kvalita prostředí – pitná voda, čerstvý vzduch, zdravé potraviny, možnost odpočinku a regenerace sil...), jak hodnotí množství a chování návštěvníků
- **předmětů ochrany / péče** – lokality, druhy a společenstva / památky, funkce krajiny atd.
- dalších partnerů v území – vlastníci a hospodáři

Na základě zjištěných změn a při znalosti vývoje marketingu destinace určeného návštěvníkům a komunikačních aktivit pro místní v daném období je možné navrhnout úpravu způsobu a obsahu komunikace.

	Návštěvníci	Místní	Předměty ochrany dané lokality	Hospodáři a vlastníci
Co sledovat	<p>dlouhodobé změny ve složení návštěvníků a jejich rozložení v prostoru a čase</p> <p>vnímání benefitů a bariér území</p> <p>kvalita zážitku návštěvníků</p> <p>ochota strpět omezení</p>	<p>vnímání benefitů a bariér území</p> <p>kvalita života místních obyvatel ve vztahu k cestovnímu ruchu</p>	<p>dlouhodobé změny v erozi povrchu turistických tras a sešlapu vegetace</p> <p>dopad intenzivnějšího pohybu návštěvníků v cestovním ruchu dříve nevyužívaných, či méně dostupných oblastech na klidovost území, a tím populace vybraných druhů živočichů</p> <p>dlouhodobé změny ve výskytu vybraných druhů a ve složení společenstev způsobené přítomností návštěvníků</p>	<p>dlouhodobé dopady návštěvnosti na výkon běžné hospodářské činnosti v území</p> <p>schopnost dostat u stávající infrastruktury zatížení zákonnou povinností vlastníka a hospodáře zajistit bezpečnost návštěvnické infrastruktury</p>
Proč co to přinese?	<p>možnost nasměrovat propagaci / prezentaci hodnot území</p>	<p>možnost zjistit míru podpory místních obyvatel</p> <ul style="list-style-type: none"> • péči o místní dědictví (přírody, památek, tradic), aby se 	<p>možnost zjistit dopad cestovního ruchu na území a předměty ochrany</p>	<p>možnost zjistit dopad cestovního ruchu na běžnou hospodářskou činnost</p> <p>možnost zjistit, zda má smysl budovat další</p>

	<p>možnost zavést regulační opatření</p> <p>hodnocení účinnosti opatření</p>	<p>s ní dalo pracovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • jejich nositelům – AOPK ČR (SCHKO) <p>možnost zjistit a dokumentovat dopad cestovního ruchu na území</p>		<p>infrastrukturu, včetně značených tras v lesích, mimo stávající komunikace</p>
Kdo	AOPK ČR (DM)	AOPK ČR (DM)	AOPK ČR	AOPK ČR ve spolupráci s vlastníky a hospodáři
Jak	<p>automatické sčítače + kalibrační sčítání (s těmi se však v CHKO Brdy v dohledné době nepočítá)</p> <p>kvalitativní dotazníkové průzkumy</p>	<p>kvalitativní dotazníkové průzkumy</p> <p>zpětná vazba z běžných jednání v regionu</p>	<p>dlouhodobé měření změn rozsahu eroze / vývoje vybraných druhů ve vztahu k zjištěnému zatížení lokalit návštěvníky</p>	<p>průběžné konzultace umožňující lépe posuzovat případné záměry v oblasti rozvoje návštěvnické infrastruktury</p>

Navrhovaná opatření

Při návrhu opatření bylo potřeba mít neustále na paměti účel vzniku tohoto dokumentu. Interpretační plán (KPNV – koncepce práce s návštěvnickou veřejností v CHKO Brdy) není plán rozvoje cestovního ruchu, nýbrž dokument, jehož úkolem je především:

- a) udržet jedinečný charakter území a jednotnou prezentaci hodnot zdejšího chráněného území tak, aby tyto hodnoty zůstaly zachovány,
- b) snažit se předcházet střetům zájmů ochrany přírodních i kulturně-historických hodnot CHKO Brdy, zajištění běžné hospodářské činnosti v území a zájmů cestovního ruchu.

Tuto skutečnost doporučujeme vždy zdůrazňovat při prezentaci plánu i jednotlivých navrhovaných opatření dalším partnerům a subjektům v území jako jsou např. destinační managementy, obce, informační centra či jiné subjekty poskytující služby cestovního ruchu.

Opatření, která navrhujeme, jsou trojí povahy – institucionální opatření, činnosti a tzv. projekty.

- **Institucionální opatření** jsou nezbytná k tomu, aby byla vytvořena dostatečná kapacita k realizaci projektů a některých činností.
- **„Projekty“** zde rozumíme konkrétní záměry, jejichž realizace je pro naplňování cílů interpretačního plánu důležitá. Mohou zahrnovat části infrastruktury, jako jsou odpočívadla, naučné stezky či expozice, dále produkty pro návštěvníky – například tiskoviny nebo suvenýry, ale i služby – prohlídky s průvodcem apod.
- Kromě řešení těchto konkrétních projektů je potřeba, aby pro naplnění interpretačního plánu klíčoví hráči jako je Správa CHKO Brdy (respektive AOPK ČR), VLS, s. p., Arcibiskupství pražské – AP lesnická, s.r.o. (dále AP) a destinační management zajišťovali řadu průběžných i jednorázových **činností**.

Institucionální opatření

Tato opatření by měla mít v krátkodobém i střednědobém výhledu prioritu, nejenom proto, že jsou zásadní pro realizaci projektů a produktů, ale i pro nasměrování celkového rozvoje cestovního ruchu v území. K hlavním prioritám patří:

- a) **Udržení personální kapacity pro oblast práce s veřejností**, ideálně přímo na pracovišti Správy CHKO Brdy
- b) **Vytvoření a udržení pozice tvůrce a realizátora programů pro návštěvníky v DP Brd**
- c) **Další rozvoj spolupráce s organizacemi destinačního managementu.**

V případě, že by se nepodařilo udržet dostatečnou kapacitu v podobě vyčleněného pracovníka pro práci s veřejností na Správě CHKO, který bude spolupracovat s partnery a s destinačním managementem, je realizace této KPNV jako celku nemyslitelná.

Ze strategického hlediska je také důležité, aby správci (Správa CHKO Brdy) a hospodáři (VLS, AP lesnická aj.) hráli aktivní roli při fungování destinačního managementu. Aktivita destinačního managementu jsou totiž pro další směřování cestovního ruchu v území rozhodující. Takovéto opatření

je efektivní i pro samotný destinační management, protože jakékoliv významnější navrhované aktivity destinačního managementu bude stejně vždy třeba konzultovat se správci a hospodáři v území.

Udržení personální kapacity pro práci s veřejností na Správě CHKO Brdy

Kdo: AOPK ČR

Co: udržet stálé místo pracovníka pro práci s veřejností na Správě CHKO Brdy

Proč – co je účelem:

- zajistit spolupráci s partnery v území v oblasti rozvoje cestovního ruchu a jeho usměrňování jako jsou obce, vlastníci a hospodáři, kraje, destinační management, muzea, informační centra, jiní důležití strategičtí partneři poskytující služby v cestovním ruchu
- zajistit pravidelná mimosezónní setkání se zástupci destinačních managementů a pracovníky informačních center v okolí CHKO, kde Správa CHKO získá zpětnou vazbu o průběhu uplynulé sezóny a případných problémech, které bude potřeba řešit a bude mít možnost informovat o tom, co SCHKO (AOPK ČR) v území dělá. Na rozdíl od zveřejňování zpráv umožňuje tento způsob osobní kontakt a dává příležitost věci vysvětlovat, nebo naopak klást dotazy apod.
- zajistit kontakt a průběžnou komunikaci s médii
- realizovat konkrétní projekty a spolupracovat nebo konzultovat přípravu dalších produktů cestovního ruchu a částí infrastruktury v CHKO a bezprostředním okolí tak, aby výsledek nebyl v rozporu s KPNV a ochranou přírodních a kulturně-historických hodnot CHKO Brdy
- sledovat dopady návštěvnosti na předměty ochrany na území CHKO
- sledovat stav návštěvnické infrastruktury + pohyb návštěvníků v území ve vazbě na návštěvnickou infrastrukturu a reagovat na aktuální situaci, konzultovat případná opatření – ta se pak promítnou i do přípravy konkrétních projektů či produktů

Kdy: průběžně

Zdroje: rozpočtové prostředky AOPK ČR

Vytvoření a udržení pozice tvůrce a realizátora programů pro návštěvníky v DP Brd

Kdo: V konzultaci a spolupráci VLS, AOPK ČR a provozovatel DP Brd – obec Strašice

Co: Zajistit v DP pracovníka, který bude mít kapacitu vytvářet a realizovat programy pro návštěvníky (v současné době poptávku pomáhají uspokojovat VLS a AOPK ČR svými zaměstnanci)

Proč – co je účelem:

- zajistit přímo v DP Brd nebo externě člověka, který se bude plně věnovat vytváření, přípravě a realizaci programů pro návštěvníky
- pracovník bude komunikovat s VLS a AOPK ČR a pracovat podle jejich zadání (tematické zaměření programů) a spolupracovat s nimi na realizaci společných programů (vycházky s průvodcem, akce pro veřejnost)
- Při realizaci programů bude sledovat zpětnou vazbu od návštěvníků a předávat ji dál provozovateli i zadavatelům, aby bylo možné na základě ní řešit případné problémy či zlepšovat programy

Kdy: co nejdříve, na sezónu 2027

Zdroje: dle dohody dotčených subjektů, např. prostřednictvím dotací či vícezdrojového financování

Další rozvoj spolupráce s destinačním managementem (DM)

Kdo: klíčové instituce – AOPK ČR (Správa CHKO Brdy), VLS s. p. (Divize Hořovice), AP lesnická, s.r.o., města a obce, kraje, důležití poskytovatelé služeb cestovního ruchu

Co: Spolupracovat s organizacemi destinačního managementu pro oblast CHKO Brdy a nejbližší okolí, zejména TO Brdy a Podbrdsko a DS Rokycansko, které jsou aktivní v posledních letech.

Proč – co je účelem:

- zajistit spolupráci s partnery v území v oblasti rozvoje cestovního ruchu a jeho usměrňování – Správa CHKO, obce, kraje, destinační managementy, muzea, infocentra, hospodáři
- sbírat informace o existující nabídce cestovního ruchu v území a nejbližším okolí (zejména ubytování a stravování)
- vytvářet přehled služeb a místních destinací pro návštěvníky (klíčová úloha DM)
- spolupracovat na společném přehledu akcí a prezentovat ho pak návštěvníkům
- zajistit kontakt a průběžnou komunikaci s médii a pravidelnou konzultaci se Správou CHKO a největšími hospodáři v území
- tvořit nabídku pro různé cílové skupiny návštěvníků CHKO na základě doporučení KPNV
- usměrňovat očekávání návštěvníků – komunikovat pravidla chování v CHKO a propagovat nabídku vhodných tras a programů pro různé skupiny návštěvníků prostřednictvím spolupráce s ubytovateli
- podporovat regionální produkty, vznik a pak i udržování regionální značky
- realizovat konkrétní projekty

Kdy: průběžně

Zdroje: příspěvky zakladatelů destinačních managementů, projekty, příjmy z poskytování služeb aktérům cestovního ruchu

Činnosti

Tyto činnosti jsou nezbytné k naplnění KPNV a zahrnují jednorázové, opakované i průběžné aktivity, které zajišťují následující klíčové subjekty: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (dále v tabulce AOPK – jejím kontaktním místem v regionu je Správa Chráněné krajinné oblasti – (SCHKO) Brdy), Vojenské lesy a statky, s. p. (dále VLS), Arcibiskupství pražské – AP lesnická, s.r.o. (dále AP), destinační management (dále DM).

Níže uvedená tabulka stručně popisuje činnosti doporučené tímto interpretačním dokumentem a stanovuje, kterého subjektu se daná činnost dotýká. Činnosti jsou pro větší přehlednost seskupeny podle tematických oblastí (koncepce, komunikace, regionální produkty apod.).

Koncepční činnosti

Co	Kdo
1. Sledovat tvorbu koncepčních a strategických rozvojových materiálů s dopadem na území CHKO a usměrňovat problematické návrhy už v plánovací fázi procesu	AOPK, VLS, AP
2. Zajistit koordinaci kroků a komunikaci v rámci jednotlivých institucí. Komunikace jednotlivých institucí navenek ohledně směřování návštěvnosti na území CHKO by měla být jednotná a v souladu s cíli a obsahem KPNV (tj. regionální i centrální pracoviště dané instituce by například mělo znát závěry KPNV).	AOPK, VLS, AP
3. Vytvořit mechanismus monitoringu návštěvnosti CHKO a jeho dopadů na území (ve spolupráci s odborníky). Jednou za několik let zopakovat dotazníkové šetření – průzkum návštěvníků (dotazník viz Příloha 13 4.).	AOPK ve spolupráci s DM
5. Sledovat rozvoj nových sportů a aktivit, které mohou negativně ovlivnit návštěvnický zážitek ostatních návštěvníků (drony, elektroskútry apod.)	DM, AOPK, VLS, AP
6. Podporovat vznik regionální značky (pro regionální výrobky i služby) pro území zahrnující CHKO Brdy, např. Fabiánův kraj (nejlépe jako součást Asociace regionálních známek ČR, jejíž typické značky návštěvníci z jiných míst v ČR dobře znají)	DM, AOPK, VLS, AP
7. U všech částí infrastruktury jasně stanovit, kdo za ni bude zodpovědný a bude ji udržovat – především u věcí vznikajících v rámci projektů, ke kterým se po uplynutí projektu často už nikdo nehlásí	všichni zřizovatelé a realizátoři
8. Držet se podmínek pro umístování informačních panelů a prvků (místo, forma, obsah, soulad s KPNV a pravidly dobré interpretace), které nejsou součástí navrhované minimální návštěvnické infrastruktury – typicky panely projektů apod. Povolovat umístování takovýchto panelů zcela výjimečně a jen při splnění stanovených podmínek.	AOPK, VLS, AP, další vlastníci pozemků

9. V případě, že budou splněny podmínky vlastníka, hledat možnosti, jak by mohla být realizována rozhledna/vyhlídkové místo na Třemšíně a opraven a otevřen zámeček v Roželově jako Informační bod CHKO (doplňková infrastruktura k Domu přírody Brd na Třech Trubkách).	AP, obec ve spolupráci s AOPK
10. Dodržovat podmínky pro konání hromadných akcí tak, aby nedocházelo k ohrožení předmětů ochrany, dalších přírodních a kulturně-historických hodnot území a zájmů vlastníků pozemků a hospodářů. Kontrolovat dodržování stanovených podmínek.	AOPK, VLS, AP – spolupráce správců, vlastníků, hospodářů
11. Využívat pravidla chování pro návštěvníky připravená AOPK ČR - Do přírody ohleduplně: 6 zásad ohleduplného chování, Tipy do lesa připravené VLS a Jak se chovat v lese, zásady využívané lesními pedagogy.	Spolupráce AOPK, VLS, AP

Komunikace

Co	Kdo
1. Komunikovat limity a specifika území i vhodné způsoby jeho využití směrem k návštěvníkům, ale především k subjektům, které jsou či budou aktivně zapojeny do cestovního ruchu (obce, destinační agentury, ubytovatelé, informační centra, další poskytovatelé služeb, kraje, organizátoři hromadných akcí)	AOPK, VLS, AP, Armáda ČR
2. Aktivně komunikovat se zástupci krajů a CzechTourismu o aktualizaci jejich webových prezentací území Brd	DM na základě konzultace s AP, AOPK, VLS
3. Komunikovat s médii na základě znalosti místních poměrů, aktuálních a přesných informací a předcházet tak nedorozuměním, nereálným očekáváním návštěvníků a zbytečným následným potížím	DM, AOPK, VLS, AP
4. Zajistit nadstandardní vzájemnou komunikaci, koordinaci a jednotný přístup k prezentaci území ze strany Správy CHKO Brdy a největších lesních hospodářů v území – především VLS a AP	AOPK, VLS, AP
5. Komunikovat návštěvníkům území skutečnost, že uvnitř nejsou turistické služby jako jedinečnou přednost , nabádat návštěvníky k tomu, aby se na výlet dostatečně vybavili a odpadky odnášeli zpět mimo území CHKO	DM, AOPK, VLS, AP
6. Komunikovat návštěvníkům kapacitu parkovišť v obcích i mimo obce a dostupné služby a infrastrukturu u parkoviště (občerstvení, toalety, kontejnery na odpad, hřiště, posezení, panely s mapou a pravidly chování v území)	DM ve spolupráci s vlastníky pozemků

7. Jasně komunikovat pyrotechnickou zátěž částí území, která představuje potenciální riziko, a dále přítomnost dalších objektů a prostor, které návštěvníci uvidí a je kvůli nim potřeba pohyb omezit (aktivní vojenský výcvikový prostor, vojenské objekty – návštěvník vidí ploty a výstražné cedule, ale omezení už často nechápe). Komunikovat uzavírání ochranného pásma okolo výcvikového prostoru, včetně části značených tras a naučných stezek, v době probíhajícího cvičení Armády ČR.	DM ve spolupráci s Armádou ČR (Ministerstvem obrany)
8. Komunikovat pravidla chování v CHKO a propagovat nabídku vhodných tras a programů pro různé skupiny návštěvníků prostřednictvím spolupráce s ubytovateli a dalšími poskytovateli služeb	DM, přípravu konzultovat s ostatními
9. Komunikovat stávající režim s vyloučeným vjezdem aut mimo speciální povolení související s údržbou a hospodařením v území jako součást jedinečnosti území a unikátní výhodu pro ostatní nemotorizované návštěvníky – bezpečnost, znečištění ovzduší, půdy a vod, hluk, prach, odpady...	DM, AOPK, VLS, AP
10. Ve spolupráci s regionálním tiskem uvádět konkrétní příklady, kdy sběrači, adrenalinoví motoristé nebo cyklisté působí škody v přírodě, zneprůjemňují pobyt ostatním návštěvníkům, ohrožují sami sebe i ostatní	AOPK, VLS, AP, DM
11. Cíleně komunikovat s organizátory akcí, nenabízet území k organizaci akcí, které nejsou vhodné a není pro ně v území odpovídající zázemí, zázemí směřovat do okolních obcí (případně zastavených částí obcí v CHKO) a na pozemky vně hranic CHKO. Držet se předem stanovených podmínek pro konání, četnost a kapacitu akcí – viz výše Koncepční činnosti.	AOPK, vlastníci pozemků jako VLS, AP, obce; DM
12. Komunikovat s návštěvníky akcí pořádaných na území CHKO a prezentovat jeho jedinečnost v souvislostech (nezastavěnost, malá návštěvnícká infrastruktura)	DM, AOPK, VLS, AP
13. Jasně komunikovat, že na území CHKO se nenacházejí povolené lezecké terény a vysvětlit důvody	AOPK, VLS, AP, DM
14. Na vstupních parkovištích, v informačních materiálech a mediálních výstupech informovat o možných rizicích pohybu na kole po Brdech a vítat cyklisty, kteří se řídí kodexem terénního cyklisty. Uvést doporučení, co dělat, pokud zůstanou cyklisté nepojízdní uvnitř území CHKO.	DM, AOPK, VLS, AP

Regionální produkty a suvenýry

1. Podporovat vznik regionálních suvenýrů prezentujících území CHKO	DM
2. Certifikovat nejen výrobky, ale i služby a zážitky (například procházky s místním průvodcem, průvodcované prohlídky v muzeu či Domě přírody, programy v Centru lesní pedagogiky apod.)	DM

Infrastruktura

<p>1. Zachovat dosavadní ráz území a minimalizovat informační turistickou infrastrukturu (např. velikost a počet informačních panelů), neumísťovat infrastrukturu, která není v souladu s KPNV území (např. nahodilé panely výstupů projektů apod.)</p>	<p>AOPK, VLS, AP, DM</p>
<p>2. Vyznačovat ve spolupráci s KČT další trasy jen v případě, že vyvstane situace, která si bude vyžadovat přeložení stávající trasy (např. kvůli kolizím pěších a cyklistů)</p>	<p>AOPK, VLS, AP, DM</p>
<p>3. Udržovat expozici a programovou náplň v DP Brd. Případné další expozice vytvářet tak, aby byly obsahově i po formální stránce v souladu s KPNV CHKO Brdy a dobrou praxí v interpretaci místního dědictví. Expozice by se neměly opakovat, ale vzájemně doplňovat, aby byl návštěvník motivovaný si je prohlédnout.</p>	<p>DM, AOPK, VLS, AP</p>
<p>4. Odstraňovat starou a nefunkční infrastrukturu, která negativně ovlivňuje návštěvnícký zážitek (dopravní značky, turistické značení, mapy v terénu, panely apod.) - týká se všech vlastníků a provozovatelů infrastruktury</p>	<p>VLS, AP, AOPK, DM</p>
<p>5. Udržovat infrastrukturu v dobrém stavu - týká se všech vlastníků a provozovatelů infrastruktury</p>	<p>DM, AOPK, VLS, AP</p>
<p>6. Udržovat a doplnit síť odpočívadel prioritně na místech, kde se lidé přirozeně zastavují a zdržují na svačiny (Padrtské rybníky, Valdek, Třemšín, Třemošná). V jejich okolí průběžně udržovat pořádek. S ohledem na délku pěších tras, náročný profil a tvrdý povrch rozmístit další odpočívadla (např. po 2-4 km) podél značených tras, zejména pro pěší. Tato odpočívadla nemusejí být vždy zastřešená a lze pro ně využít například vhodně umístěné hrubě opracované kmeny. Týká se obecně všech vlastníků a provozovatelů infrastruktury.</p>	<p>VLS, AP, další zřizovatelé infrastruktury</p>
<p>7. Udržovat studánky v blízkosti značených tras v dobrém stavu a čisté, včetně okolí; zajistit jejich korektní vyznačení v turistických mapách. Týká se obecně všech vlastníků pozemků či správců.</p>	<p>VLS, AP ve spolupráci s dobrovolníky</p>
<p>8. Dle vlastní kapacity odstraňovat nelegální infrastrukturu jako jsou freeridové dráhy, tábořiště, ohniště, přístřešky apod.</p>	<p>VLS, AP, další vlastníci</p>

Dopravní dostupnost a parkoviště

1. Dobudovat síť parkovišť po obvodu území CHKO. Parkoviště I. typu (Hlavní nástupní body) budou vybavena kontejnery na odpad, možností posezení, orientačními panely s mapou a pravidly chování v území, případně i WC a jednoduchým občerstvením. Parkoviště II. typu (Vedlejší nástupní body) budou vybavena orientačními panely s mapou a pravidly chování v území (případně dalšími prvky – např. koši na odpadky v závislosti na vlastníkově – například obci).	AOPK, VLS, AP ve spolupráci s místními samosprávami
2. Zachovat dopravní dostupnost areálu Tři Trubky od Strašic způsobem, který umožní pohodlný přístup pro pěší i ostatní návštěvníky Domu přírody	VLS, AOPK, obec Strašice
3. Zachovat lepší dostupnost území o víkendech hromadnou dopravou	DM ve spolupráci s obcemi
4. Zachovat zákaz vjezdu motorových vozidel na lesní cesty a vydávat minimum výjimek a povolení, využívat závory k omezení vjezdu. Nerespektování zákazu řešit ve spolupráci s Policií ČR.	AOPK, VLS, AP
5. Velmi zřetelně označit důvod vydání výjimky k vjezdu (logo + dostatečně velký nápis ideálně do formátu A4 zdůvodňující vydání povolení: např. zajištění praktické péče o území). Při stání vozidla vždy, při jízdě např. na bočním skle, aby nebránila bezpečnosti jízdy, ale chodec, cyklista ji viděl.	AOPK, VLS, AP
6. Posílit „vizuální“ přítomnost VLS, AP a AOPK ČR (Správy CHKO) v území. Jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut má nezanedbatelný psychologický efekt a může výrazně přispět k dodržování pravidel v území. U správců a hospodářů je to důležité především u vozidel, která nejsou terénní. U zhotovitelů vždy.	AOPK, VLS, AP

Programy

1. Vytvářet programy pro návštěvníky tak, aby naplňovaly cíle KPNV (např. čím jsou Brdy jedinečné), přizvat k přípravě místní odborníky a využívat místní zdroje, které mají v území tradici (grafiky pana Čáky apod.)	DM, AOPK, VLS, AP
2. Připravit postupně ke každé exponované návštěvnické lokalitě programy pro cílové skupiny návštěvníků, které ji navštěvují (mohou být využívány stále, jen sezónně nebo i nárazově na akcích). Využívat místní odborníky.	DM, AOPK, VLS, AP
3. Připravovat cíleně programy pro cílovou skupinu rodiny s dětmi a organizované skupiny a umísťovat je při okraji území do míst, která jsou pro ně vhodná a kde je dostatečné zázemí (Dům přírody Brd na Třech Trubkách, Centrum lesní pedagogiky Obecnice, muzea s hřišti a odpočinkovými plochami, občerstvením, WC) – koordinovat vznik a zaměření programů s nabídkou místních muzeí a jiných institucí	DM, AOPK, VLS, AP
4. Vyškolit místní průvodce, aby dokázali využívat nástroje interpretace místního dědictví (spolupráce se školiteli interpretačních průvodců)	DM, AOPK, VLS, AP

Projekty

Do této oblasti patří **široká škála konkrétních záměrů** od suvenýrů, přes digitálního průvodce až po naučné stezky, Dům přírody, odpočívadla atd. Tyto „projekty“ jsou **stručně popsány v jednotlivých kartách**. Je zachováno kódování z Interpretčního plánu 2016.

Karty jednotlivých prvků mohou správcům a realizátorům interpretace v území CHKO Brdy sloužit k evidenci jednotlivých interpretačních prvků a ke sledování jejich technického stavu, aktuálnosti apod. Karty jasně dokládají, k čemu byl daný prvek zřízen, jaká klíčová sdělení by měl v daném místě CHKO komunikovat, pro jakou cílovou skupinu návštěvníků byl určen, jak je zajištěna jeho údržba apod.

Přehled karet s „projekty“, tj. prvky interpretace

Kód	Název prvku
DP	DŮM PŘÍRODY BRD
IS	INFORMAČNÍ STŘEDISKO (BOD) CHKO
K2	INFOPANELY u vstupu do území
K3	APLIKACE (vč. her a digitálních průvodců)
K4	DROBNÝ INTERPRETAČNÍ BOD ČI ÚTULNA
K5	VÝSTAVA o CHKO Brdy
NS1	Naučná stezka Okolím Padrťských rybníků
NS3	Naučná stezka Tok
NS4	Naučná stezka Jordán
NS5	Lesnická naučná stezka Klobouček
NS6	Naučná stezka Lipovsko
NS7	Naučná stezka Třemšín
S1	SUVENÝRY
T1	NÁVŠTĚVNICKÁ MAPA CHKO Brdy
T2	Fabiánův pas – tištěný „pas“
T3	Fabiánův pas – série hledaček
T4	Základní LETÁK o CHKO Brdy
T5	BROŽURA o CHKO Brdy
T6	ROLL-UP CHKO Brdy

Karta interpretačního prvku

kód prvku	DP
název prvku	<i>Dům přírody Brd</i>
lokalizace prvku	Areál bývalého loveckého zámečku Tři Trubky, který prošel rekonstrukcí + jeho nejbližší okolí
popis prvku (stručně 1 věta)	Návštěvnické středisko CHKO Brdy, včetně expozice, minigeologické expozice, panelů malých naučných stezek na přístupové trase a kolem zámečku Tři Trubky
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Dům přírody Brd byl otevřen v srpnu 2023. V prvním plném roce svého fungování (2024) dosáhl návštěvnosti téměř 17 000 osob.</p> <p>Jediný takovýto typ návštěvnické infrastruktury uvnitř území CHKO. Umožňuje seznámit návštěvníky s územím CHKO Brdy a jeho jedinečností, účelem jejího vyhlášení a dlouhodobými cíli ochrany přírody v území, pomáhá usměrňovat pohyb návštěvníků v území – směřovat pozornost do vybraných lokalit a k dalším částem infrastruktury.</p> <p>Dům přírody Brd prezentuje CHKO Brdy jako celek a vychází ze sdělení KPNV.</p> <p>Úkolem Domu přírody je také prezentovat omezení, s nimiž se v CHKO návštěvník setká, a pravidla, kterými by se měl při pobytu v CHKO řídit.</p> <p>V areálu je umístěna expozice o CHKO Brdy a miniexpozice věnovaná geologii Brd. Je zde i multifunkční sál a zázemí pro návštěvníky zahrnující toalety, drobné občerstvení a provoz informačních služeb. DP nabízí vzdělávací a osvětové programy pro návštěvníky v interiéru i exteriéru. V bezprostředním okolí Tří Trubek je několik malých pultových panelů a panely a posezení jsou také na přístupové trase od Hájkova mostu.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Pěší turisté a cykloturisté, rodiny s dětmi, místní návštěvníci, senioři, organizované skupiny, návštěvníci se zájmem o určité téma (příroda a její ochrana, lesní hospodaření, geologie, vojenská historie, historie osídlení)

Karta realizace

kód prvku	DP
název prvku	Dům přírody Brd
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	Všechna sdělení (klíčová i dílčí) jsou v Domě přírody Brd zmíněna, i když některá nejsou rozpracována do větší hloubky. Důležité součásti: <ul style="list-style-type: none"> ● mapa, podle níž se návštěvník zorientuje, a která ho nasměruje do vhodných lokalit – zde se nacházíte ● pravidla chování návštěvníka CHKO (jsou součástí expozice) ● vnitřní a venkovní expozice ● informační služby a zázemí
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	Je třeba dořešit: <ul style="list-style-type: none"> ● zajištění provozu návštěvnického střediska, minimálně na dobu udržitelnosti (10 let od otevření) ● vícezdrojové financování napomáhající zajištění chodu ● získání prostředků na činnost tvůrce a lektora programů pro návštěvníky (v současné době s programy vypomáhají i zaměstnanci VLS a AOPK ČR – Správy CHKO Brdy) <p>Příspěvek AOPK ČR na chod DP je 600 tis. Kč ročně</p> <p>V roce 2024 získal DP Brd certifikaci AOPK ČR na 4 roky s minimálními připomínkami k provozu a podobě DP. Jednou z výhrad bylo nedostatečné označení DP - bylo by vhodné uvést do souladu s doporučeními.</p>
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	Většina uživatelů by díky DP Brd měla: <ul style="list-style-type: none"> ● dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) – důraz na nezastavěnost většiny území a minimální turistickou infrastrukturu ● dozvědět se, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě ● pochopit, jaké je zaměření naučných stezek a expozic ● pocítit obdiv k jedinečnosti území ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
prostředek interpretace	Návštěvnické středisko fungující jako vstupní brána do území CHKO
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> ● Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (např. dotazník, návštěvní kniha, rozhovory s účastníky programů a akcí). Podněty budou využity v rámci činnosti Domu přírody i AOPK ČR.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	IS
název prvku	<i>Informační středisko CHKO Brdy</i>
lokalizace prvku	Zámeček Roželov v jižní části CHKO, v Třemšínských Brdech
popis prvku (stručně 1 věta)	Informační středisko CHKO Brdy bude součástí sítě návštěvnických a informačních středisek AOPK ČR Dům přírody a jeho vizuální identita i koncepce respektuje jednotný architektonický koncept (JAK) vytvořený pro DP v ČR.
význam prvku (proč je důležitý)	<p>Informační středisko CHKO musí vycházet ze sdělení KPNV.</p> <p>Podává kvalitní, aktuální informace. Pomáhá usměrňovat pohyb návštěvníků v území – směřovat pozornost do vybraných lokalit a k dalším částem infrastruktury.</p> <p>Jeho důležitým úkolem je vysvětlovat a prezentovat omezení, s nimiž se návštěvník v CHKO setká (včetně omezení z hlediska bezpečnosti související s činností armády, ale i běžným lesnickým hospodařením), a dále pravidla, kterými by se měl při pobytu v CHKO řídit. Jejich dodržováním přispívá k zachování přírodních i kulturně-historických hodnot území.</p> <p>Součástí Informačního střediska bude expozice, zčásti věnovaná CHKO se specifiky jižních Brd a zčásti lesnickému hospodaření na pozemcích AP a historii zámečku.</p>
Cílová skupina (pro koho je prvek určen)	<p>Pěší návštěvníci, Rodiny s dětmi, Dětské skupiny a tábory, Senioři</p> <p>Místní návštěvníci</p> <p>Cykloturisté</p>

Karta realizace

kód prvku	IS
název prvku	Informační středisko CHKO Brdy
sdělení nebo témata interpretace (bodově)	<p>Sdělení: především sdělení, která jsou podstatná pro CHKO Brdy, zejména její jižní část, 2b, 2c</p> <p>Důležité součásti prostor Informačního střediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mapa, podle níž se návštěvník zorientuje a která ho nasměruje do vhodných lokalit – zde se nacházíte (před vstupem do IS či uvnitř objektu) ● Jednotlivé prvky dle manuálu pro navrhování návštěvnických středisek AOPK ČR JAK (vstupní cedule, interiérová mapa)
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● AP (Arcibiskupství pražské) jako vlastník: je potřeba uvažovat dopředu a vyřešit provozovatele a financování chodu a údržby. Ing. Mochán projednal s generálním vikářem a ze strany AP lze Roželov doporučit. Lokačně i dispozičně výborná varianta, s jedinečnou historií místa. Přilehlé pozemky umožňují navazující infrastrukturu. ● O spolupráci projevila zájem obec Hvozdčany. ● Projednat a schválit záměr v Řídicím výboru Programu Dům přírody AOPK ČR. ● zajistit finanční prostředky na rekonstrukci a na provoz ● navázat na stávající, přípravně dobudovat chybějící infrastrukturu (zejm. přístupová cesta, parkovací plochy) ● zajistit kvalitní personální obsazení IS ● vytvořit plnohodnotný obsah IS (expozice, aktuální informace, materiály, případná nabídka navazujících programů apod.) ● připravit zapojení IS do již fungující sítě DP v ČR ● zajistit návaznost IS na subjekty koordinující a usměrňující práci s návštěvníky a cestovní ruch v regionu (destinační managementy) ● zajistit běžný provoz IS <p>Příspěvek AOPK ČR na chod IS je max. 210 tis. Kč ročně v závislosti na době provozu během roku.</p>

<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat)</p>	<p>Většina uživatelů by díky IS měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodrží pravidla, přispívají k ochraně území a ochraně přírody ● mít pocit, že pomáhají území i tím, že respektují správce území, místní obyvatele, ty, kdo o území pečují, i jiné skupiny návštěvníků, které v území potkají ● dozvědět se, v čem spočívá hodnota + jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a pocítit obdiv k jedinečnosti území ● dozvědět, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě ● pochopit, jaké možnosti poznávání území nabízí vybrané naučné stezky, expozice (vnitřní i vnější) a doporučené turistické cíle v území
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Před schválením by návrhy prvků v IS, včetně expozice, měly být otestovány na vzorku potenciálních návštěvníků, aby bylo zjištěno, zda naplňují stanovené cíle a nároky na provoz ● Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů a podněty budou využity v rámci činnosti Informačního střediska CHKO Brdy, případně při úpravě daného prostředku komunikace jak to okolnosti dovolí (nákladnost, udržitelnost) ● Sdělení daného prostředku komunikace by měla pochopit minimálně 70% část vzorku návštěvníků.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K2
název prvku	<i>Infopanely na vstupních bodech</i>
lokalizace prvku	Na vstupních bodech do CHKO, u vybraných odstavných parkovišť na okraji CHKO v obcích (jako je Obecnice) nebo na jiných parkovištích (jako Orlov)
popis prvku (stručně 1 věta)	Informační panely na vstupních místech do CHKO
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje poskytnout návštěvníkům základní orientaci v území, na místě usměrnit jejich očekávání, nasměrovat pozornost do vybraných lokalit a prezentovat informace o pravidlech chování v CHKO.

Karta realizace

kód prvku	K2
název prvku	Infopanely na vstupních bodech
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Infopanely budou zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● přivítání návštěvníků v území ● představení hlavních hodnot území – založeno na hlavním sdělení ● mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí ● usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše apod. ● pravidla chování v území (a rady pro pohyb v území) ● kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) ● logo území ● Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat: hlavní sdělení, důraz na dílčí sdělení 2a/i, 3b/i+ii+iii
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozhodnout o počtu a umístění (po projednání s příslušnými úřady a vlastníky) panelů ● navrhnout texty ● zajistit fotografie ● zajistit podkladovou mapu a upravit ji ● podle společného grafického manuálu pro panely vytvořit grafický návrh ● zajistit tisk ● zajistit výrobu stojanu ● zajistit instalaci panelů ● oznámit instalaci turistickým informačním centrům, muzeím a ubytovatelům ● v případě potřeby zajistit aktualizaci obsahu osazeného panelu, aby obsah odpovídal skutečnosti ● zajistit pravidelnou kontrolu a údržbu ● zajistit finanční prostředky
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky infopanelům měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● lépe se zorientovat při vstupu do území a uvědomit si, jaká pravidla v něm platí ● dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (hlavní sdělení) a na co se mohou těšit ● dozvědět se, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě ● pocítit obdiv k jedinečnosti území ● mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území

<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Panely o rozměrech do 180x120 cm. osazené cedulí s mapou a základními informacemi k území</p> <p>mapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● vyznačené hranice CHKO, ideálně i neasanované zóny ● vyznačené trasy pro pěší a cyklisty ● vyznačené studánky, zastřešená odpočívadla ● vyznačené trasy naučných stezek – jejich název, zaměření ● legenda <p>textová část:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● hlavní sdělení ● pravidla pro pobyt v CHKO a jejich zdůvodnění ● kontakty na záchranné složky a policii
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>panel (nezahrnuje tvorbu a otestování obsahu) grafické zpracování, výroba a instalace 1 ks: cca 40 tis. Kč (bez DPH), cena se navyšuje v závislosti na náročnosti terénu</p> <p>Následná údržba: na 1 panel až cca 20 tis. Kč (bez DPH) dle rozsahu prací</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Před finalizací bude cedule otestována na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle ● Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (místní subjekty v cestovním ruchu – např. ubytovatelé, informační centra), která bude zohledněna při případných úpravách a aktualizaci obsahu

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K3
název prvku	<i>APLIKACE (včetně her a digitálních průvodců)</i>
lokalizace prvku	Dostupné online na stránkách AOPK ČR či partnerů jako jsou destinační managementy, případně ke stažení při návštěvě v TIC, DP či IS pro návštěvníky CHKO Brdy
popis prvku (stručně 1 věta)	On-line/off-line aplikace včetně her a průvodců naučnou stezkou, trasou či územím CHKO Průvodce (např. nakoleipesky.cz, izi TRAVEL), hry nejlépe se vzdělávacím potenciálem jako Skryté příběhy, GEOFUN apod.
význam prvku (proč je důležitý)	Usměrnit pohyb návštěvníků a směřovat je do vhodných lokalit. Průvodce nahrazuje nebo doplňuje tištěné materiály i informační panely v terénu. V souladu se snahou o minimalizaci návštěvnické infrastruktury by se mělo jednat o základní prostředek pro hlubší interpretaci konkrétních míst. Návrhy tras, lokalit a témat musí respektovat Zdroje interpretace a limity území stanovené v KPNV. Hry mohou interpretovat území a provést jím zábavnou formou, která má však zároveň vzdělávací hodnotu. Mohou mnohem lépe a v kontextu využít audio a virtuální realitu. Mají-li aplikace přispět k naplňování cílů KPNV a ochraně a šetrnému rozvoji přírodního a kulturně-historického dědictví Brd, nesmí být samoučelné (minimálně musí návštěvníky směřovat k využívání území v souladu s limity KPNV). <u>Důležité: Při tvorbě aplikací je potřeba zohlednit fakt, že v Brdech jsou a budou oblasti bez mobilního signálu!</u>
Cílová skupina (pro koho je prvek určen)	Všechny cílové skupiny návštěvníků, ale především ty skupiny, které více využívají moderní technologie a sociální média.

Karta realizace

kód prvku	K3
název prvku	APLIKACE (vč. her a digitálních průvodců)
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, historie lokality...)	Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat: všechna klíčová sdělení a souvislosti v závislosti na místě, objektu nebo trase.
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat)	Je třeba dořešit: <ul style="list-style-type: none"> ● vybrat (nikoli vytvářet novou) vhodnou aplikaci (formu průvodce či hry), zohlednit přitom fakt, že v CHKO jsou oblasti bez mobilního signálu! ● vytipovat body případně trasy a připravit k nim texty (popisy), obrázky, popřípadě audio ● převést návrhy do aplikace ● zajistit fotografie, vhodné mapy, audio nahrávky ● zajistit propagaci, informovat o aplikacích další zainteresované subjekty (infocentra, ubytovatelé, obce) ● zajistit pravidelnou kontrolu obsahu (zda odpovídá situaci v terénu)
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat)	Většina uživatelů by díky aplikaci měla: <ul style="list-style-type: none"> ● dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a jednotlivých lokalit zpracovaných v průvodci ● dozvědět se, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě ● pocítit obdiv k jedinečnosti území ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot ● mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území <p>Hry: cíle vybrat z KPNV dle zpracovávaného tématu</p>

<p>prostředek interpretace (popis řešení prvku – co je to, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Volně stažitelná aplikace, která funguje v on-line i off-line (zejména průvodci) režimu představí vybrané fenomény území formou tras nebo bodových informací, popřípadě her. Informace jsou vázány na souřadnice v mapě, mohou obsahovat text, fotografie, audio nebo video obsah.</p> <p>Informace lze v případě potřeby jednoduše upravit.</p> <p>Trasy lze vytvořit v jazykových mutacích.</p> <p>Aplikace respektuje zásady dobré interpretace.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek - pokud lze odhadnout)</p>	<p>Příprava a zpracování bodu: podle náročnosti 2-10 tis. Kč (vyšší cena např. v případě využití audio záznamů)</p> <p>Aplikace: volně k použití / Digitální hra: různá výše dle využitých technologií (např. příprava Skrytého příběhu 38 tis. Kč + náklady na vytvoření zadání dle KPNV, které tomu musí předcházet)</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Před spuštěním aplikace otestovat na vzorku potenciálních návštěvníků. Naplňují stanovené cíle? ● Průběžně sledovat zpětnou vazbu od návštěvníků a dalších uživatelů (např. informační centra), která bude zohledněna při případných úpravách a aktualizaci obsahu ve spolupráci s tvůrci aplikace.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K4
název prvku	<i>Drobný interpretační bod či útulna</i>
lokalizace prvku	Strážní boudy v Třemšínských Brdech, v jižní části CHKO, primárně bouda Roubenka. Roubenka se nachází nedaleko vrcholu Hengst, na křižovatce dvou lesních cest – jedna vede z Hutí pod Třemšínem, druhá z Teslín.
popis prvku (stručně 1 věta)	2-3 strážní boudy, zejména Roubenka. Po rekonstrukci budou sloužit jako bod pro umístění drobné interpretace či jako útulny.
význam prvku (proč je důležitý)	Strážní boudy jsou charakteristickou tradiční stavbou v Brdech. Budou využity k umístění jednoduchého interpretačního prvku. Mohou být také využívány jako odpočívadla, útulny. Nabízí možnost prezentace historie a současnosti lesnického hospodaření a ochrany přírody, případně připomenutí pravidel pro pohyb a pobyt v CHKO.
Cílová skupina (pro koho je prvek určen)	Všichni návštěvníci využívající pěší a cyklistické trasy hledající úkryt v případě špatného počasí, možnost posezení či přenocování.

Karta realizace

kód prvku	K4
název prvku	Drobný interpretační bod, odpočívadlo, útulna
sdělení nebo témata interpretace (bodově)	Sdělení: především sdělení, která jsou podstatná pro CHKO Brdy, zejména její jižní část, 2b, 2c
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● AOPK ČR – Správa CHKO Brdy tento záměr podporuje, nemůže však v budoucnu provoz útulen financovat ani je udržovat. ● AP jako vlastník: Záměr nelze financovat bez zajištění externích finančních prostředků. Na samotný provoz (případně i rekonstrukci) by byla optimální nájemní smlouva s provozovatelem (praxí ověřený model s obcemi). ● zajistit finanční prostředky na rekonstrukci a na provoz ● zajistit pravidelnou kontrolu a údržbu ● vytvořit obsah jednoduché interpretace
cíle interpretace (co by měla v60ětšina uživatelů získat)	<p>Většina uživatelů by měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● mít pocit, že se o ně v území někdo stará a jsou zde vítáni ● mít pocit, že pomáhají území i tím, že respektují správce území, místní obyvatele, ty, kdo o území pečují, i jiné skupiny návštěvníků, které v území potkají

prostředek interpretace	Objekt strážní boudy s drobným prvkem interpretace, panel, cedulka.
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek - pokud lze odhadnout)	<p>Náklady na rekonstrukci objektu</p> <p>Malý panel (samostojný): 60x90 cm cca 30 tis. Kč</p> <p>Větší panel (samostojný): 120x180 cm cca 40 tis. Kč</p> <p>Případně grafická deska s rámem na stěnu objektu:</p> <p>Dibondový panel cca 5tis. Kč za 1ks (výroba a tisk)</p>
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> ● obsah a grafické zpracování panelu, umístění ověřit u vzorku potenciálních návštěvníků

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K5
název prvku	<i>Výstava o CHKO Brdy</i>
lokalizace prvku	Vhodný objekt v okolí CHKO, v případě putovní výstavy více takovýchto míst
popis prvku (stručně 1 věta)	Výstava či putovní výstava představující CHKO či nějaké s ní spojené aktuální téma, případně událost
význam prvku (proč je důležitý)	<p>Výstava je jedním ze způsobů komunikace s návštěvníkem a představuje nejen CHKO, ale i péči o ni, případně nabízí podrobnější informace k aktuálnímu tématu.</p> <p>Může oslovit i návštěvníky, kteří nezavítají např. na naučné stezky a nedostanou se hlouběji do území CHKO. Významnou měrou cílí na místní obyvatele.</p>
Cílová skupina (pro koho je prvek určen)	Zejména místní obyvatelé a návštěvníci, kteří se v dobu konání výstavy nacházejí v daném místě v okolí CHKO.

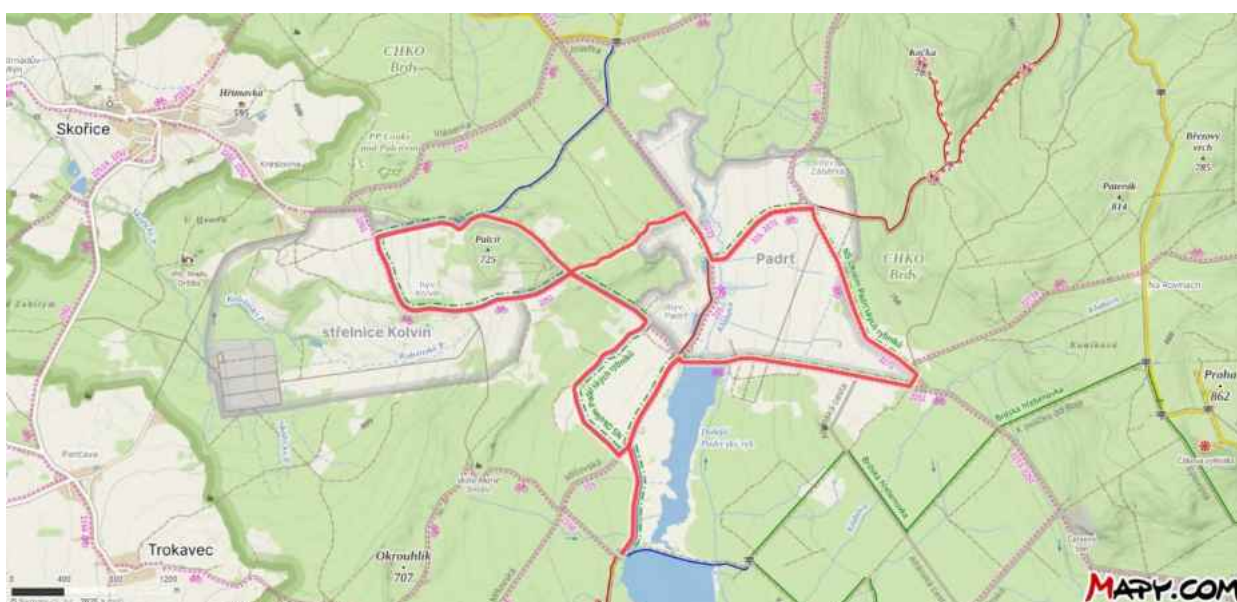
Karta realizace

kód prvku	K5
název prvku	Výstava o CHKO Brdy
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hlavní sdělení a další dílčí sdělení podle prezentovaného tématu výstavy
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zajistit finanční prostředky na realizaci ● navrhnout celkový koncept výstavy v souladu s KPNV ● navrhnout texty/ doprovodné texty ● zajistit fotografie ● vytvořit grafický návrh, včetně případných ilustrací ● zajistit tisk
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky výstavě měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dozvědět se více o prezentovaném tématu souvisejícím s CHKO Brdy ● pochopit, že o CHKO pečuje AOPK ● případně mít pocit, že pokud dodržují pravidla, i oni aktivně přispívají k péči o území CHKO
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	Standardní panely, které je v případě putovní výstavy možné přenášet nebo panely pro umístění na stěnách (např. při prezentaci, která je postavena na fotografiích). Celobarevný, celoplošný, jednostranný potisk, dřevěná či hliníková konstrukce.
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	Grafické zpracování, tisk (nezahrnuje přípravu obsahu): výstava: 50-100 tis. Kč podle provedení na stěnu či samostojná (12 panelů)
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> ● Koncept návrhu výstavy musí být obsahově v souladu s KPNV ● Před schválením do tisku bude otestováno na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS1
------------------	-----

název prvku	<i>Naučná stezka Okolo Padrťských rybníků</i>
lokalizace prvku	Oblast Padrťských rybníků s výchozím bodem poblíž chaty VLS u Hořejšího Padrťského rybníka; navržená trasa vede většinou po stávajících cestách a stezkách (zpravidla kopíruje značení turistických tras KČT)
popis prvku (stručně 1 věta)	Okružní trasa s interpretačními panely, délka cca 13 km, 4 velké a 9 malých panelů (zastavení). Realizována 2019.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků v dlouhodobě nejnepopulárnější lokalitě v CHKO a nabídnout jim zajímavou interpretaci historických a přírodních fenoménů v tomto místě. Stezka návštěvníkovi přibližuje více dílčích sdělení a využívá autentická místa a fenomény, kde lze konkrétní sdělení dobře ilustrovat. Trasa kolem Padrťských rybníků nabízí možnost představit místa spjatá s historií oblasti, přírodní fenomény v této části CHKO i některé součásti praktického managementu, jako je pastva, nebo dlouhodobé cíle ochrany přírody v území.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Cykloturisté, pěší turisté, návštěvníci se zájmem o určité téma (zájemci o historii osídlení Brd, o přírodu a ochranu přírody), organizované skupiny

Umístění stezky v území CHKO Brdy

Karta realizace

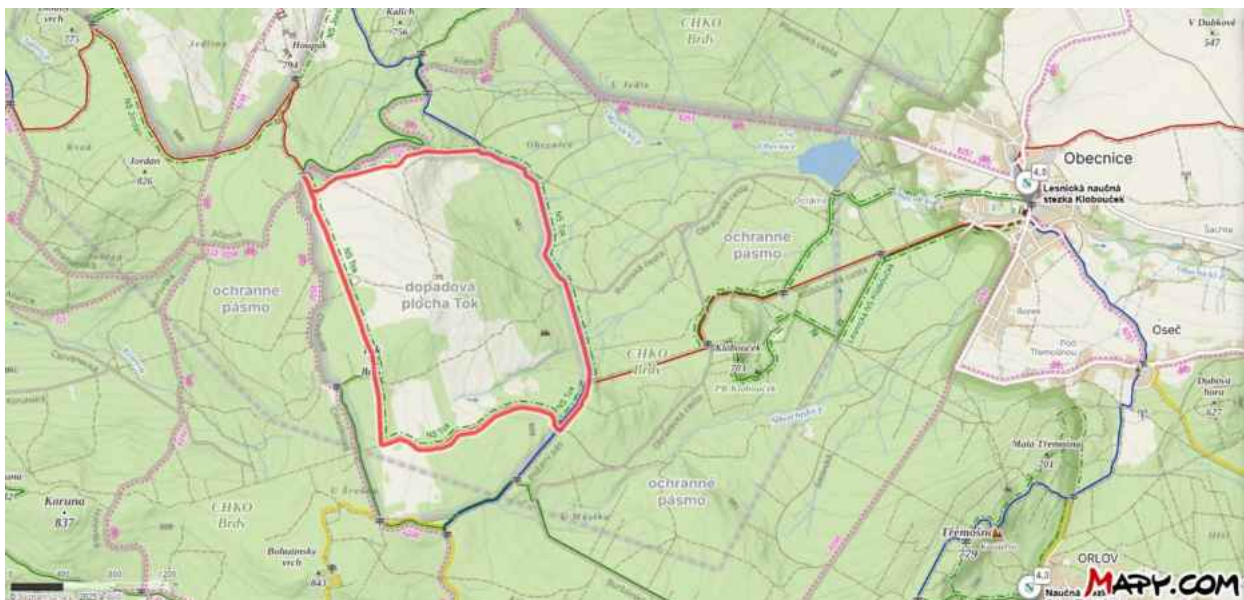
kód prvku	NS1
název prvku	Naučná stezka Okolo Padrťských rybníků
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Interpretační panel obsahuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>NS Okolím Padrťských rybníků</p> <p>Témata zahrnují jedinečnosti brdské krajiny a vlivy, které ji formovaly. Prochází místy zaniklých obcí Záběhlá, Padrť a Kolvín.</p> <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými se především pracuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, dále dílčí sdělení 1a/iii, 1b, 2a/ii, 2b, 3c/ii
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit pravidelnou údržbu (značení, panely, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na údržbu
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky tomuto prvku měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) i této konkrétní lokality (dílčí sdělení) • pocítit obdiv k jedinečnosti území • uvědomit si, že zvolit správný přístup vedoucí k dlouhodobě úspěšné ochraně a péči o přírodní i kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy je velmi složité • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	<p>Vzhledem ke specifitě oblasti (lokalizace Padrťských rybníků poměrně hluboko v území CHKO, délka nejkratší možné okružní trasy, více nástupních míst z různých směrů) jsou panely na trase umístěny bez pevně dané posloupnosti. Návštěvník tak může absolvovat různě dlouhé části trasy naučné stezky podle své kondice, nezávisle na tom, odkud přišel nebo přijel na kole. Trasa dlouhá cca 13 km, s interpretačními panely (4 velké, 9 malých)</p>

<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>V ceně panelů nejsou zahrnuty náklady na přípravu obsahu. Ceny jsou uvedeny bez DPH.</p> <p>Velký panel (grafické zpracování, výroba, instalace) 1 ks: 40 tis. Kč</p> <p>Malý panel (nerezový, osazený na kameni) 1 ks: 30 tis. Kč</p> <p>cena se navyšuje v závislosti na náročnosti terénu k instalaci</p> <p>Následná údržba: 1 panel až cca 20 tis. Kč, resp. 15 tis. Kč, podle rozsahu prací</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Po instalaci v terénu bude např. formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle. • Stezku bude nutné pravidelně kontrolovat, aby bylo možné zjistit závady a sjednat nápravu.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS3
název prvku	<i>Naučná stezka Tok</i>
lokalizace prvku	Oblast kolem dopadové plochy Tok, s výchozím bodem v severozápadním cípu okruhu u silnice Alianky; trasa vede po stávajících cestách a stezkách (většinou kopíruje značení turistických tras KČT) kolem dopadové plochy Tok a prochází kolem nejvyššího vrcholu CHKO Brdy - Toku (865 m n. m.)
popis prvku (stručně 1 věta)	Okružní trasa s interpretačními panely, délka cca 8 km, 1 velký panel a 9 malých panelů. Realizována 2021.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků v populární oblasti kolem dopadových ploch Tok a Jordán a nabídnout jim zajímavou interpretaci přírodních fenoménů v tomto místě. (Vedlejší NS Jordán pracuje s jinými klíčovými tématy, aby měl návštěvník možnost výběru.) Na trase lze dobře představit i některé aspekty praktického managementu.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Cykloturisté, pěší turisté, návštěvníci se zájmem o určité téma (zájemci o přírodu), organizované skupiny

Umístění stezky v území CHKO Brdy

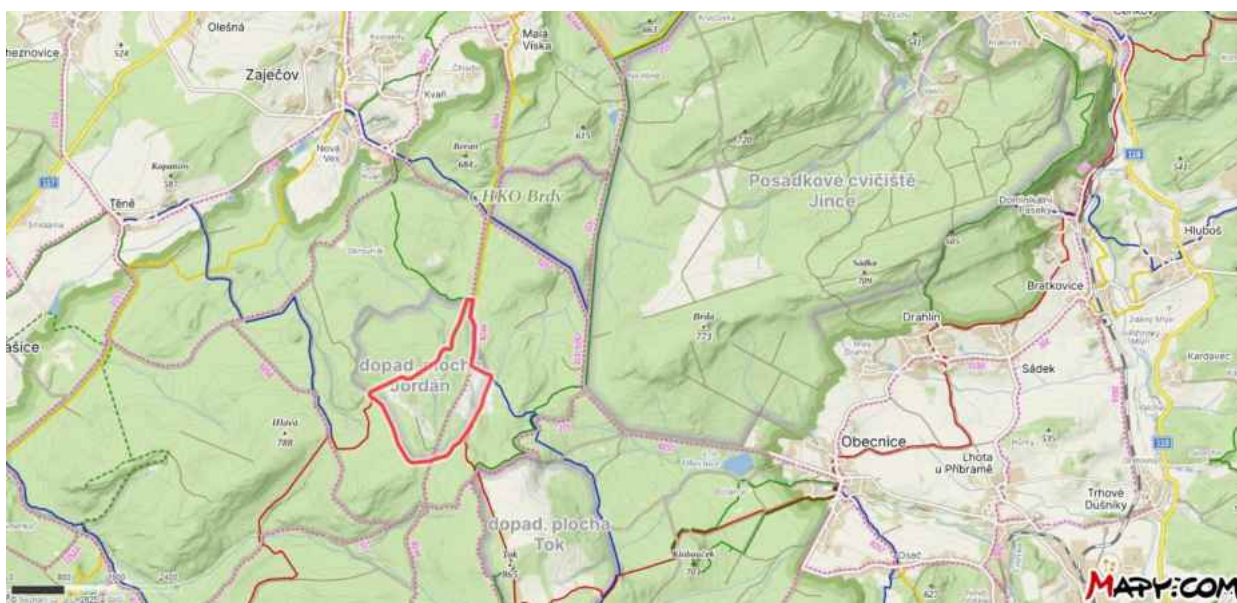
Karta realizace

kód prvku	NS3
název prvku	Naučná stezka Tok
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Na trase naučné stezky jsou umístěny interpretační panely. Interpretační panely obsahují:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>NS Tok: V drsných podmínkách se zrodila jedinečnost</p> <p>Témata zahrnují: drsné podmínky dopadové plochy Tok a organismy, které zde žijí, fenomény dokládající neobvyklé přírodní podmínky (výhledy na vřesoviště ze západní strany stezky) a dávnou geologickou historii Brd (hezké ukázky větších kusů hornin v protipožárním pásu ve východní části trasy), zajímavé biotopy vřesovišť, mraveniště, mokřad, managementová opatření</p> <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými se především pracuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, dále dílčí sdělení 1a, 1a/iii, 1b/i, 2a, 2a/ii, 2b/ii
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektrinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit pravidelnou údržbu (panely, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na údržbu
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky tomuto prvku měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopit, že výjimečnost CHKO Brdy a zdejší krajiny spočívá v nezastavěnosti většiny území • nahlédnout proměny krajiny Brd v čase i provázanost jednotlivých částí této krajiny, které společně přispívají k její jedinečnosti (geologie, geomorfologie, člověk) • pocítit obdiv k jedinečnosti území • uvědomit si, že ochrannářské i lesnické zásahy do zdejší krajiny, které se mohou na první pohled zdát radikální, jsou nezbytnou součástí ochrany a péče o jedinečnou přírodu a krajinu Brd
	<ul style="list-style-type: none"> • uvědomit si, že zvolit správný přístup vedoucí k dlouhodobě úspěšné ochraně a péči o přírodní i kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy je velmi složité

	<ul style="list-style-type: none"> • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Vzhledem ke specifičnosti oblasti (lokalizace Toku hluboko v území CHKO, délka nejkratší možné okružní trasy, více nástupních míst z různých směrů) jsou panely umístěny na trase bez pevně dané posloupnosti. Návštěvník tak může absolvovat různě dlouhé části trasy naučné stezky podle své kondice, nezávisle na tom, odkud přišel nebo přijel na kole.</p> <p>Okružní trasa dlouhá cca 8 km, s interpretačními panely.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>V ceně panelů nejsou zahrnuty náklady na přípravu obsahu. Ceny jsou uvedeny bez DPH.</p> <p>Velký panel (grafické zpracování, výroba, instalace) 1 ks: 40 tis. Kč</p> <p>Malý panel (nerezový, osazený na kameni) 1 ks: 30 tis. Kč</p> <p>cena se navyšuje v závislosti na náročnosti terénu k instalaci</p> <p>Následná údržba: 1 panel až cca 20 tis. Kč, resp. 15 tis. Kč, podle rozsahu prací</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Po instalaci v terénu bude formou např. dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle. • Bude potřeba stezku pravidelně kontrolovat a zjištěné závady odstranit.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS4
název prvku	<i>Naučná stezka Jordán</i>
lokalizace prvku	Oblast kolem dopadové plochy Jordán, s výchozím bodem v jihozápadním cípu okruhu u silnice Alianky; trasa vede po stávajících cestách a stezkách (většinou kopíruje značení turistických tras KČT) kolem dopadové plochy Jordán a zahrnuje odbočku k bunkru Benešáku
popis prvku (stručně 1 věta)	Okružní trasa s interpretačními panely, délka cca 7 km, 1 velký a 7 malých panelů. Realizována 2020.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků v populární oblasti dopadových ploch Tok a Jordán a nabídnout jim zajímavou interpretaci kulturně-historických a přírodních fenoménů. Trasa nabízí možnost představit i některé aspekty žárového managementu a dlouhodobé snahy ochrany přírody.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Cykloturisté, pěší turisté, návštěvníci se zájmem o určité téma (zájemci o vojenskou historii, přírodu a ochranu přírody), organizované skupiny

Umístění stezky v území CHKO Brdy

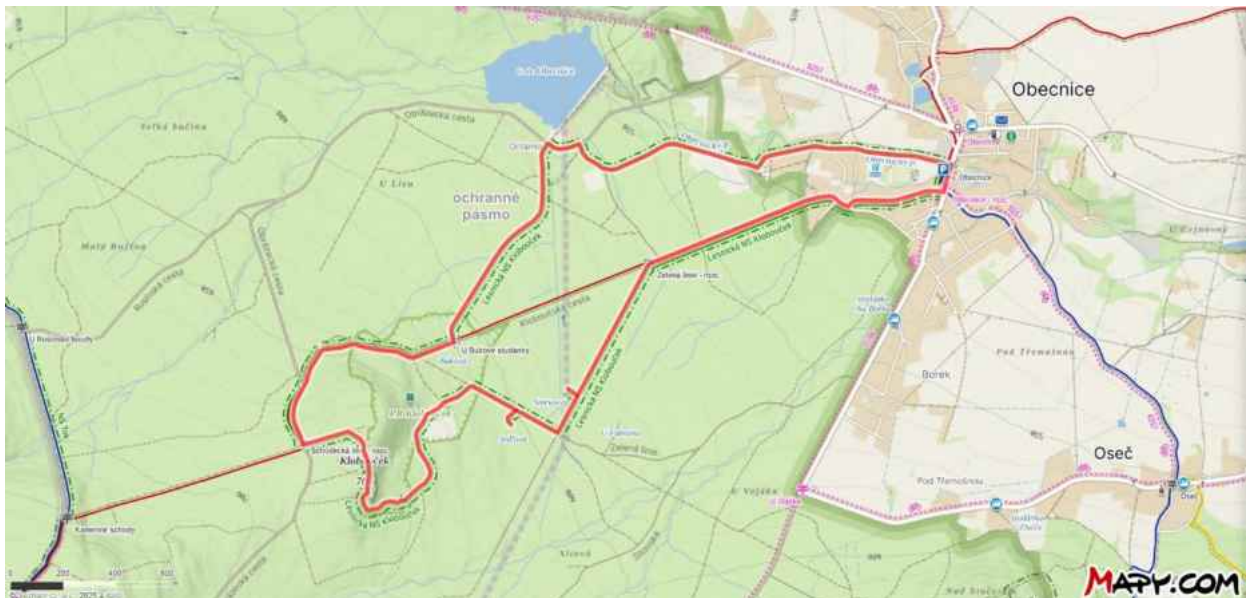
Karta realizace

kód prvku	NS4
název prvku	Naučná stezka Jordán
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Na trase naučné stezky jsou umístěny interpretační panely. Interpretační panel obsahuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>NS Jordán: Krajina, kterou zkrátili výbuchy</p> <p>Témata zahrnují: představení žárového managementu a vysvětlení jeho role při péči o biotopy bezlesí na dopadových plochách, jak procesy probíhají, doprovodný výzkum. Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v textu především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení a dílčí sdělení 2a, 2a/ii, 2b/l, 2c, 3a/ii, 3c/i
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit pravidelnou údržbu (panely, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky tomuto prvku měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nahlédnout proměny krajiny Brd v čase (důležitou roli hrála i vojenská historie) • pochopit, že výjimečnost CHKO Brdy a zdejší krajiny spočívá v nezastavěnosti většiny území • uvědomit si, že ochranné i lesnické zásahy do zdejší krajiny, které se mohou na první pohled zdát radikální, jsou nezbytnou součástí ochrany a péče o jedinečnou přírodu a krajinu Brd • uvědomit si, že zvolit správný přístup vedoucí k dlouhodobě úspěšné ochraně a péči o přírodní i kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy je velmi složité • pocítit obdiv k jedinečnosti území • pocítit respekt a úctu k silám přírody, k historickým událostem, které jsou s touto krajinou neodmyslitelně spjaty a k osudům i práci lidí, kteří k jejímu formování a uchování svým dílem přispěli a přispívají

	<ul style="list-style-type: none"> • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Vzhledem ke specifičnosti oblasti (lokalizace Jordánu hluboko v území CHKO, délka nejkratší možné okružní trasy, více nástupních míst z různých směrů) jsou panely na trase umístěny bez pevně dané posloupnosti. Návštěvník tak může absolvovat různě dlouhé části trasy naučné stezky podle své kondice, nezávisle na tom, odkud přišel nebo přijel na kole.</p> <p>Okružní trasa dlouhá cca 9 km, s interpretačními panely.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>V ceně panelů nejsou zahrnuty náklady na přípravu obsahu. Ceny jsou uvedeny bez DPH.</p> <p>Velký panel (grafické zpracování, výroba, instalace) 1 ks: 40 tis. Kč</p> <p>Malý panel (nerezový, osazený na kameni) 1 ks: 30 tis. Kč</p> <p>cena se navyšuje v závislosti na náročnosti terénu k instalaci</p> <p>Následná údržba: 1 panel až cca 20 tis. Kč, resp. 15 tis. Kč, podle rozsahu prací</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Po instalaci v terénu bude formou např. dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle. • Bude potřeba stezku pravidelně kontrolovat a zjištěné závady odstranit.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS5
název prvku	<i>Lesnická naučná stezka Klobouček</i>
lokalizace prvku	Od parkoviště u hřiště v Obecnici směrem na vrch Klobouček
popis prvku (stručně 1 věta)	Okružní trasa s interpretačními panely, délka cca 7 km, 12 panelů Stezka Vojenských lesů a statků, s. p. Realizována 2018.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků, směřovat je do zajímavých míst a využít stezku jako doprovodný prvek při realizaci programů lesní pedagogiky. Trasa nabízí možnost představit témata související s lesy a lesním hospodařením.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Zejména pěší turisté, návštěvníci se zájmem o určité téma (zájemci o lesnictví a přírodu), organizované skupiny

Umístění stezky v území CHKO Brdy

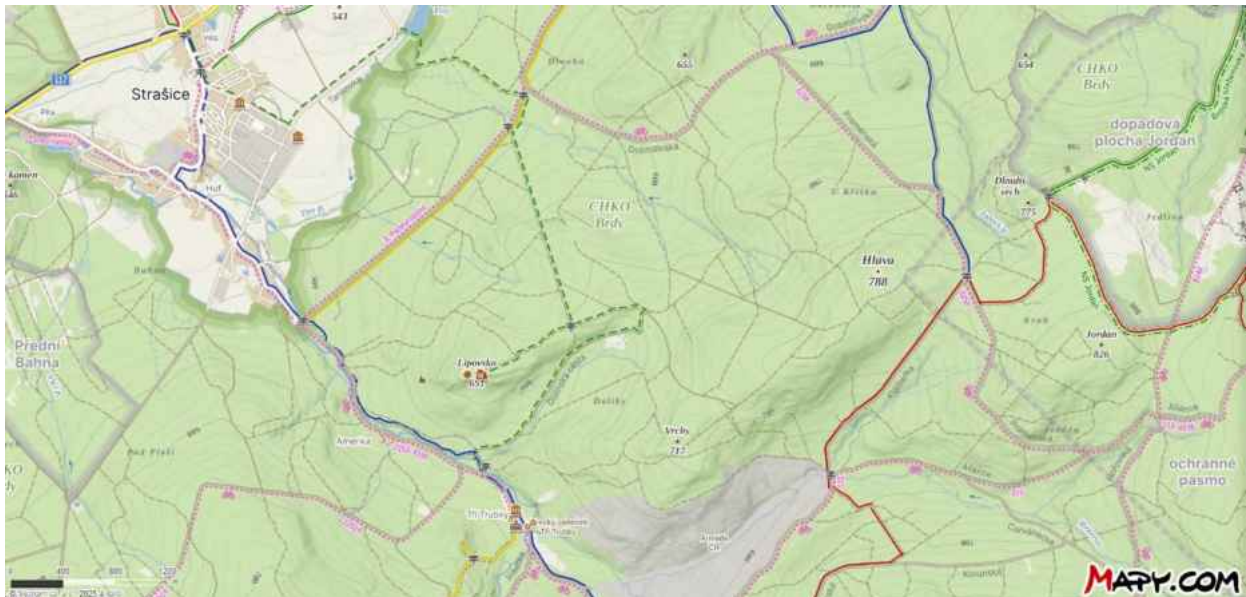
Karta realizace

kód prvku	NS5
název prvku	Lesnická naučná stezka Klobouček
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Interpretační panel bude obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými se především pracuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, dílčí sdělení 2b/i+ii+iii
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit pravidelnou údržbu (značení, panely, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na údržbu
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky tomuto prvku měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopit, v čem spočívá výjimečnost CHKO Brdy • uvědomit si, že ochranné i lesnické zásahy do zdejší krajiny, které se mohou na první pohled zdát radikální, jsou nezbytnou součástí ochrany a péče o jedinečnou přírodu a krajinu Brd • uvědomit si, že zvolit správný přístup vedoucí k dlouhodobě úspěšné ochraně a péči o přírodní i kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy je velmi složité • pocítit obdiv k jedinečnosti území • pocítit respekt a úctu k silám přírody, k historickým událostem, které jsou s touto krajinou neodmyslitelně spjaty a k osudům i práci lidí, kteří k jejímu formování a uchování svým dílem přispěli a přispívají • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
prostředek interpretace	Okružní trasa dlouhá cca 7 km, s 12 interpretačními panely.
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	<p>V ceně panelů nejsou zahrnuty náklady na přípravu obsahu. Ceny jsou uvedeny bez DPH.</p> <p>Velký panel (grafické zpracování, výroba, instalace) 1 ks: 40 tis. Kč</p> <p>Malý panel (nerezový, osazený na kameni) 1 ks: 30 tis. Kč</p>

	<p>cena se navyšuje v závislosti na náročnosti terénu k instalaci</p> <p>Následná údržba: 1 panel až cca 20 tis. Kč, resp. 15 tis. Kč, podle rozsahu prací</p>
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> ● Po instalaci v terénu bude např. formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle. ● Je potřeba stezku pravidelně kontrolovat a zjištěné závady odstraňovat.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS6
název prvku	<i>Naučná stezka Lipovsko</i>
lokalizace prvku	Oblast od Strašic k Domu přírody Tři Trubky a okolí Lipovska
popis prvku (stručně 1 věta)	Cca 15 km dlouhá okružní trasa s interpretačními panely, o její podobě není zatím definitivně rozhodnuto
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků, směřovat je do zajímavých míst v oblasti kolem Strašic.</p> <p>Původně plánovaná trasa nabízí možnost představit témata související s lesními řemesly, která se v Brdech provozovala. Vede místy, kde je možné stále vidět jejich doklady.</p> <p>Spolupráce s Muzeem Středních Brd ve Strašicích a obcí Strašice.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Turisté, návštěvníci se zájmem o určité téma (zájemci o historii Brd a jejich osídlení), organizované skupiny, částečně i rodiny s dětmi – při návštěvě Domu přírody Brd na Třech Trubkách

Navrhované umístění stezky v území CHKO Brdy, je již vyznačena v terénu

Karta realizace

kód prvku	NS6
název prvku	Naučná stezka Lipovsko
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Interpretační panel bude obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v textu především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, dále dílčí sdělení 1a/iii (expozice muzea Strašice), 1b/ii+iii, 2b/i+ii+iii, 2c/ii, 3a/i, 3b/ii, 3c/ii
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • upřesnit trasu, pokud je potřeba ji upravit, stezka je však již 10 let vyznačena v terénu, i když ještě nebyla realizována • stanovit přesně místa, ve kterých budou instalovány interpretační panely a další prvky – na základě toho stanovit jejich konečný počet • vybrat vhodnou podobu interpretačních panelů a prvků • koordinovat přípravu stezky a neopakovat obsah, který je již pojednán na jiné naučné stezce v CHKO a jejím okolí – měly by se navzájem doplňovat; koordinace obsahu i formy • navrhnout interpretační texty • zajistit fotografie/ilustrace/mapky • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou údržbu (značení, panely, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu • rozhodnout a jasně komunikovat, zda stezka je či není vhodná pro cyklisty
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení	<p>Většina uživatelů by díky tomuto prvku měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopit, v čem spočívá výjimečnost CHKO Brdy • nahlédnout proměny krajiny Brd v čase i provázanost jednotlivých částí této krajiny, které společně přispívají k její jedinečnosti (mimo jiné důlní a lesnická činnost) • pocítit obdiv k jedinečnosti území

<p>vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● pocítit respekt a úctu k silám přírody, k historickým událostem, které jsou s touto krajinou neodmyslitelně spjaty a k osudům i práci lidí, kteří k jejímu formování a uchování svým dílem přispěli a přispívají ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Okružní trasa dlouhá cca 15 km, s interpretačními panely. Max. 8-10 zastavení. Posezení, případně další odpočívadla na cestě.</p> <p>Doporučujeme: 1 panel obsahující mapku celé stezky (standardní panel u výchozího bodu trasy).</p> <p>Na trase další, ale menší panely; rozměry plochy cedule těchto panelů cca 30 x 40 cm. Mohly by mít stejnou podobu kovových cedulí na kamenech, jako jiné stezky na území CHKO, nebo alespoň podobu panelů na krátké naučné stezce na přístupové trase od Hájkova mostu na Tři Trubky. Nevytvářet další typ panelu.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Ceny jsou uvedeny bez DPH.</p> <p>Příprava obsahu stezky (osnova, přesné zaměření panelu a text): do 50 tis. Kč</p> <p>Velký panel (graf. zpracování, výroba a instalace) 1 ks: 40 tis. Kč</p> <p>Menší panel (graf. zpracování, výroba a instalace) 1 ks: 30 tis. Kč</p> <p>Cena se může navýšit instalací v těžším terénu.</p> <p>Následná údržba: 1 panel až cca 20 tis. Kč, resp. 15 tis. Kč, podle rozsahu prací</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Příprava stezky bude průběžně konzultována se správcem a hospodáři v území, aby nedošlo k umístění panelů tam, kde budou překážet hospodářskému či návštěvnickému provozu (kumulace návštěvníků na nevhodných místech). ● Před realizací bude formou ohniskové skupiny na vzorku potenciálních návštěvníků otestován obsah a grafika panelů a bude zjišťováno, jestli naplňují stanovené cíle ● Po instalaci v terénu bude např. formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanovené cíle.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS7
název prvku	<i>Naučná stezka Třemšín</i>
lokalizace prvku	Oblast jižní části CHKO kolem Třemšína
popis prvku (stručně 1 věta)	Okružní, z Hutí pod Třemšínem na Třemšín a zpět, cca 10 km, 9 panelů, 7 interaktivních prvků. Realizována 2025.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků v jižní části CHKO Brdy a prezentovat zajímavé fenomény v této části území. Spolupráce s AP a obcemi v jižní části CHKO.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Rodiny s dětmi, pěší turisté, návštěvníci se zájmem o určité téma (zájemci o přírodu, historii Brd), organizované skupiny

Umístění v CHKO Brdy

Karta realizace

kód prvku	NS7
název prvku	Naučná stezka Třemšín
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Interpretační panel obsahuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>Tato stezka obsahuje i interaktivní prvky.</p> <p>NS Třemšín: Tajuplnými lesy Arcibiskupství pražského ke Třemšínu</p> <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v textu především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, dílčí sdělení 1a/iii, 1b/ii+iii, 2b, 2c
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit pravidelnou údržbu (panely, interaktivní prvky, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na údržbu
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky tomuto prvku měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopit, v čem spočívá výjimečnost CHKO Brdy a lokality Třemšín • nahlédnout proměny krajiny Brd v čase i provázanost jednotlivých částí této krajiny, které společně přispívají k její jedinečnosti (mimo jiné důlní a lesnická činnost) • pocítit obdiv k jedinečnosti území • pocítit respekt a úctu k silám přírody, k historickým událostem, které jsou s touto krajinou neodmyslitelně spjaty a k osudům i práci lidí, kteří k jejímu formování a uchování svým dílem přispěli a přispívají • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	<p>Trasa cca 10 km s interpretačními panely a interaktivními prvky.</p> <p>8 zastavení, 1 velký a 7 menších panelů, 7 interaktivních prvků.</p>

<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>V ceně panelů nejsou zahrnuty náklady na přípravu obsahu. Ceny jsou uvedeny bez DPH.</p> <p>Velký panel (grafické zpracování, výroba, instalace) 1 ks: 40 tis. Kč</p> <p>Malý panel (nerezový, osazený na kameni) 1 ks: 30 tis. Kč</p> <p>Interaktivní prvek 1 ks: cca 33 tis. Kč</p> <p>cena se navyšuje v závislosti na náročnosti terénu k instalaci</p> <p>Následná údržba: 1 panel až cca 20 tis. Kč, resp. 15 tis. Kč, podle rozsahu prací</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Po instalaci v terénu bude např. formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle. • Stezku je potřeba pravidelně kontrolovat a zjištěné závady odstraňovat.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	S1
název prvku	<i>Suvenýry</i>
lokalizace prvku	K dispozici zejména v DP Brd a IS CHKO Brdy, dále u partnerů, jako jsou turistická informační centra na hranici a v okolí CHKO
popis prvku (stručně 1 věta)	Suvenýry z návštěvy CHKO Brdy
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Umožňuje připomenout návštěvníkům území CHKO i po návratu domů, upevnit tak příjemný zážitek a přispět k opakování návštěvy území nebo k jejímu doporučení druhým.</p> <p>Suvenýry jsou důležitým pojítkem mezi územím a návštěvníkem. Mohou skrz vzpomínky na zajímavé zážitky připomenout informace o území (například proč je v území minimální infrastruktura a čím je území jedinečné, proč se někde pase dobytek či cíleně zakládají požáry).</p>

Karta realizace

kód prvku	S1
název prvku	Suvenýry
<p>sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)</p>	<p>Vhodným suvenýrem je například tičko s potiskem (vhodný slogan či citát umožňuje prezentovat Brdy jako oblast s minimální infrastrukturou), med nasbíraný včelami přímo na území CHKO, či suvenýry s postavičkou Fabiána, strážce brdských lesů. Jako suvenýr z CHKO může sloužit i Fabiánův pas, pokud bude v budoucnu realizován. Vhodné jsou i pohlednice s atraktivitami území, podtrhující jeho jedinečný charakter a s jedinečnými druhy rostlin a živočichů, které člověk možná sám neobjeví (rak).</p> <p>Dále suvenýry s logem CHKO.</p> <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Suvenýry (předměty jako trička, plátěné tašky, dřevěné tužky, hrníčky, sáčky na odpadky typu BigAgnes apod.) s nápisy by mohly podpořit snahy o udržení zvláštního charakteru území (minimum infrastruktury, náročný terén). Mohou vyzdvihnout skutečnost, že člověk musí prokázat určitou fyzickou zdatnost a některé věci si odřít, pokud je v CHKO: např. Přešel jsem Brdy a jsem na to hrdý!; Brdy, ostrov divočiny; ● nebo využít jiných klíčových sdělení o odvaze a důležité roli jakou Brdy sehrály v historii naší země (např. Na Brdy jsem hrdý) – pro milovníky vojenské historie ● podobně by se dala využít i jiná sdělení <p>(Je vhodné mít menší počet sdělení, ty by však měly jasně oslovovat cílové skupiny návštěvníků)</p>
<p>věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● vytipovat další vhodné suvenýry (k doplnění stávajících) po konzultaci se zástupci informačních center, muzeí a destinačních managementů, kteří mají největší přehled o tom, jaký typ suvenýrů je návštěvníky žádaný – mít přitom ale na paměti cíle interpretace a sdělení! V CHKO nejde jen o podporu cestovního ruchu bez jiného cíle. ● navrhnout vhodné texty (slogany) v souladu se sděleními ● zajistit návrhy a výrobu ● zajistit distribuci ● zajistit finanční prostředky na přípravu a výrobu

<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Většina uživatelů by si díky suvenýrům měla připomenout:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● v čem spočívá jedinečnost CHKO (hlavní sdělení) ● že svým chováním (podle pravidel) přispěli k ochraně území ● jejich zážitek z území (možnost dát o jedinečnosti území vědět dalším lidem) ● pocit, že zakoupením suvenýru podpořili CHKO a region
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Různé předměty jako:</p> <p>sklenička medu, další regionální produkty, trička, cyklistické dresy, plátěné tašky, dřevěné tužky, reflexní bezpečnostní pásky na rukáv (používané cyklisty nebo chodci, kteří musí jít po špatně osvětlených cestách nebo silnici), bidony s potiskem, různé drobné předměty ze dřeva, pohlednice, sada pastelek “Barvy Brd”</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Med s potiskem 1 ks (velká sklenice): 200-300 Kč</p> <p>Tričko s potiskem 1k s: 200-500 Kč</p> <p>Cyklistický dres s potiskem 1 ks: 400-800 Kč</p> <p>Plátěná taška s potiskem 1 ks: 200-400 Kč</p> <p>Dřevěné tužky s potiskem 1 ks: 30-50 Kč</p> <p>Reflexní páska s potiskem 1 ks: 30-50 Kč</p> <p>Bidony s potiskem 1ks: 150-300 Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Bude průběžně sledována prodejnost suvenýrů a zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (Dům přírody a místní subjekty v cestovním ruchu – např. informační centra), která bude zohledněna při případných úpravách a aktualizaci obsahu (např. typy suvenýrů a vhodné slogany na suvenýrech)

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T1
název prvku	<i>Návštěvnícká mapa CHKO Brdy</i>
lokalizace prvku	K dispozici v CHKO Brdy a okolí
popis prvku (stručně 1 věta)	Jednoduchá trhací mapa CHKO a nejbližšího okolí pro návštěvníky
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit.</p> <p>Jednoduchá návštěvnícká mapa CHKO Brdy a nejbližšího okolí s výchozími body do CHKO, lokalizací jednotlivých fenoménů (pouze těch, které je vhodné ukazovat – viz zdroje interpretace) a jednoduchým popisem.</p> <p>Bude zahrnovat přírodní, historické i kulturní dědictví oblasti (stručně představeno v souladu se sděleními, která definuje interpretační plán). V mapě by měla být vyznačena také důležitá infrastruktura, jako jsou parkoviště či zastávky autobusu. Mapa bude obsahovat i jasně vyznačené oblasti se zákazem vstupu a pravidla chování v CHKO.</p> <p>Mapa ve formě trhacího bloku A3. Místa její distribuce budou: turistická informační centra po obvodu CHKO, muzea či další turistické cíle, ubytovatelé, Dům přírody Brd Tři Trubky, Informační středisko VLS Obecnice, IS CHKO Roželov atd.</p>

Karta realizace

kód prvku	T1
název prvku	Návštěvnícká mapa CHKO Brdy
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Mapa bude zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území • usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, vojenský prostor, absence signálu apod. • mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí • představení hlavních hodnot území a lokalit, kde je návštěvníci mohou vidět (pouze vybrané, vhodné lokality) • pravidla chování v území (a rady pro pohyb v území, zejména kvůli bezpečnosti) • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v textu mapy především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, dále dílčí sdělení 2a/i, 3b/i+ii+iii
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • navrhnout texty • zajistit fotografie • zajistit podkladovou mapu a upravit ji • vytvořit grafický návrh, včetně případných ilustrací • vytvořit pdf verzi k nahlédnutí na webu • zajistit tisk • zajistit distribuci materiálu do DP, IS, TIC, muzeí a ubytovatelům • zajistit pravidelnou aktualizaci mapy, ideálně 1x ročně, před hlavní turistickou sezónou • zajistit dlouhodobě spolupráci a koordinaci s KČT • zajistit finanční prostředky na vytištění
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky mapě měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) • dozvědět se, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě • pochopit, jaké je zaměření naučných stezek a expozic • pocítit obdiv k jedinečnosti území • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot • mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území

<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Jednoduchá trhací mapa velikosti A3, oboustranný barevný tisk + pdf verze téhož materiálu pro web</p> <p>Strana a – mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● vyznačené hranice CHKO, nepřístupné zóny ● vyznačené trasy pro pěší a cyklisty ● vyznačené studánky na klíčových místech turistických tras ● vyznačené trasy naučných stezek ● legenda <p>Strana B – textová</p> <ul style="list-style-type: none"> ● hlavní sdělení ● popis hlavních hodnot území a lokalit, kde je lze vidět ● přehled naučných stezek (zaměření, délka, náročnost) ● přehled expozic (zaměření, kontakt) ● pravidla pro pobyt v CHKO a jejich zdůvodnění ● kontakty na záchranné složky a policii
<p>odhadované náklady na realizaci</p>	<p>5 000 ks: 60 tis. Kč (bez DPH)</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Před schválením do tisku bude maketa otestována na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjištěno, jestli naplňuje stanovené cíle ● Vydavatel bude průběžně sledovat reakce návštěvníků a dalších uživatelů (poskytovatelé mapy), a zohlední je při aktualizaci mapy

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T2
název prvku	<i>Fabiánův pas – tištěný „pas“</i>
lokace prvku	K dispozici v DP Brd a v okolí CHKO Brdy u zapojených subjektů (muzea apod.)
popis prvku (stručně 1 věta)	Jednoduchá brožurka k aktivitě Fabiánův pas
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit a komunikovat pravidla chování v CHKO. Slouží také jako suvenýr návštěvy CHKO Brdy.</p> <p>Do brožurky děti postupně získávají razítka za splněné úkoly.</p> <p>Aktivita je určena především pro rodiny s dětmi, případně dětské kolektivy, které mají možnost území opakovaně navštěvovat a s pasem pracovat.</p> <p>Jejím cílem je pomáhat vést děti k tomu, aby se chovaly v území podle pravidel, učily se respektovat přírodu i ty, kdo o zdejší území pečují, dokázaly odhadnout své síly a oceňovaly dovednosti spojené s pobytem v přírodě. Fabiánův pas je inspirován sbíráním skautských „bobříků“ a umožňuje připomínat dětem i vlastnosti spojené s interpretací území – například odvahu nebo vytrvalost (viz dílčí sdělení 2c).</p> <p>Základem Fabiánova pasu je série tzv. hledáček (questů). Ty jsou vždy obsahově věnovány určité žádoucí vlastnosti (vytrvalost) či pravidlu správného chování a odpovídají tomu i jejich trasy.</p>

Karta realizace

kód prvku	T2
název prvku	Fabiánův pas – tištěný „pas“
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v aktivitě především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● sdělení 3b, které se nejvíce týká zapojení návštěvníka do ochrany území, nicméně texty hledaček Fabiánova pasu mohou pracovat i s ostatními sděleními
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● navrhnout texty ● vytvořit grafický návrh, včetně ilustrací (musí být vhodný pro černobílé obrysové zpracování, protože ilustrace na hledačkách a texty hledaček budou pouze jednoduché, černobílé) ● zajistit tisk ● zajistit distribuci materiálu do TIC a muzeí ● zajistit aktualizaci, v případě, že bude potřeba ● zajistit dlouhodobě spolupráci a koordinaci s místy, která budou tištěný pas prodávat ● zajistit finanční prostředky na vytištění
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina dětí/rodičů by se díky této aktivitě a pasu měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dozvědět, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot ● mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území ● mít pocit, že čas strávený s dětmi v CHKO a okolí je dobře strávený čas (rodiče, vedoucí)
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	<p>Jednoduchá brožurka velikosti A6, oboustranný tisk, barevná obálka (není nutné), zbytek černobílý</p> <ul style="list-style-type: none"> ● přivítání malých návštěvníků v území ● postavička Fabiána, strážce brdských lesů ● Fabián vysvětlí dětem, kdo je, k čemu slouží jeho pas a co je jejich úkolem ● okénka na jednotlivá razítka ● malá schematická mapka území s místy, kde jsou hledačky (kontakty na instituce, kde je uložena krabička s poklady k jednotlivým hledačkám – na zvážení) ● místo na jméno dítěte. Tento pas patří: .....

	<ul style="list-style-type: none"> • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) • logo území
odhadované náklady na realizaci	1 000 ks: 30 tis. Kč (bez DPH) – výtěžek z prodeje by měl zajistit financování dalšího vydání
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> • Před schválením do tisku bude pas otestován na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle • Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (poskytovatelé pasu, instituce, kde jsou uloženy krabičky s poklady k hledačkám), která bude zohledněna při případné aktualizaci/změně aktivity

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T3
název prvku	<i>Fabiánův pas – série hledaček</i>
lokalizace prvku	Lokalizace jednotlivých hledaček zatím není rozhodnuta a závisí na nalezení vhodných partnerů. Nicméně doporučujeme do jejich přípravy zapojit místní instituce nebo organizace, které se budou schopné starat o krabičku s pokladem k jednotlivým hledačkám (Dům přírody, muzea, informační centra, knihovny apod.).
popis prvku (stručně 1 věta)	Základem Fabiánova pasu je série tzv. hledaček (questů). Ty jsou vždy obsahově věnovány určité žádoucí vlastnosti (např. vytrvalost) či pravidlu správného chování v CHKO a odpovídají tomu i jejich trasy. Součástí hledačky je krabička s pokladem.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Aktivita je určena především pro rodiny s dětmi, případně dětské kolektivy, které mají možnost území opakovaně navštěvovat a s Fabiánovým pasem pracovat.</p> <p>Umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit a komunikovat pravidla chování v CHKO malým návštěvníkům i těm, kdo je doprovázejí.</p> <p>Jejím cílem je pomáhat vést děti k tomu, aby se chovaly v území podle pravidel, učily se respektovat přírodu i ty, kdo o zdejší území pečují, dokázaly odhadnout své síly a oceňovaly dovednosti spojené s pobytem v přírodě. Fabiánův pas je inspirován sbíráním skautských „bobříků“ a umožňuje připomínat dětem i vlastnosti spojené s interpretací území – například odvahu nebo vytrvalost (viz dílčí sdělení 2c).</p> <p>Hledačky však mají i jinou cílovou skupinu – místní obyvatele, kteří hledačku tvoří. Tím sami prohlubují svůj vztah k místu a aktivně se tak podílejí na jeho interpretaci.</p>

Karta realizace

kód prvku	T3
název prvku	Fabiánův pas – série hledaček
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Části, které bude tiskovina zahrnovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • název • popis náročnosti (délka, čas, terén, povrch) • vybavení • místo začátku • vlastní popis jednotlivých zastavení s indiciemi • klíč k pokladu <p>podrobnosti k náležitostem hledačky viz www.questing.cz</p> <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v aktivitě především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sdělení 3b, které se nejvíce týká zapojení návštěvníka do ochrany území, nicméně texty hledaček Fabiánova pasu mohou pracovat i s ostatními sděleními
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybrat základní témata hledaček a k nim vhodné lokality • najít partnery a oslovit je k přípravě jednotlivých hledaček • přípravit jednotlivé hledačky (na začátku přípravy 2denní dílna, aby místní partneři pochopili princip, celkově 2-3 dílny v různých částech Brd – např. Příbram, Strašice, ...), včetně zajištění krabiček s „pokladem“ • zpracovat vytvořené texty hledaček do jednoduchého grafického návrhu, včetně ilustrací (černobílé provedení) – musí se odvíjet od brožurky Fabiánův pas + připravit návrh razítek („pokladů“), které budou umístěny v krabičkách na konci jednotlivých hledaček • prezentovat hotovou aktivitu v okolí CHKO • zajistit aktualizaci, v případě, že bude potřeba • zajistit dlouhodobě koordinaci a spolupráci s místy a organizacemi, které budou o hledačky pečovat • zajistit finanční prostředky na přípravu aktivity a hledaček (doporučujeme spolupráci s destinačním managementem)
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce,	<p>Většina dětí/rodičů by díky hledačkám Fabiánova pasu měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení)

<p>kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodrží pravidla, přispívají k ochraně území ● mít pocit, že čas strávený s dětmi v CHKO a okolí je dobře strávený čas (rodiče, vedoucí)
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Hledačky: 6 vytvořených tras vhodných pro rodiny s dětmi</p> <p>Ke každé hledačce:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● graficky zpracovaný list A4 (černobílý), který obsahuje text hledačky a plánek trasy ● krabička s „pokladem“ („poklad“ = získání otisku razítka)
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>workshop a příprava vzorové hledačky: 20-30 tis. Kč</p> <p>Konzultace vzniku dalších hledaček: 10-20 tis. Kč</p> <p>Graficky zpracovaný list A4 oboustranná: 2-4 tis. Kč</p> <p>Krabička s pokladem (krabička a zásoba drobností pro úspěšné luštitelů hledačky do zásoby): 1-2 tis. Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● V průběhu procesu přípravy hledaček proběhnou konzultace se zástupci cílové skupiny a před spuštěním budou hledačky otestovány na vzorku potenciálních návštěvníků. Bude zjišťováno, jestli naplňují stanovené cíle. ● V dalším období bude sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (instituce, kde jsou uloženy krabičky s poklady k hledačkám), která bude zohledněna při případné aktualizaci/změně aktivity

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T4
název prvku	<i>Brožura o CHKO Brdy</i>
lokalizace prvku	K dispozici především na Správě CHKO, v DP a IS, případně u partnerů v okolí CHKO (informační centra apod.)
popis prvku (stručně 1 věta)	Jednoduchá barevná brožura formátu DL dle jednotného grafického manuálu AOPK ČR, do níž se promítají zásady KPNV. Ideálně za poplatek, kvůli návratnosti nákladů na přípravu a tisk.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Materiál na malém prostoru představuje jedinečnost CHKO návštěvníkům, komunikuje klíčová sdělení KPNV a základní omezení využití území a pravidla chování. Představuje poněkud podrobnější materiál než býval základní leták o CHKO. Jde o materiál pro vážnější zájemce o přírodu a krajinu v CHKO a jejich ochranu. Formát DL (tedy zhruba A5 na šířku). Místa distribuce tištěné brožury budou: Správa CHKO Brdy, DP a IS, případně další partneři v regionu. V elektronické podobě bude k dispozici na webech AOPK ČR, DP, IS.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Všechny skupiny návštěvníků, kteří využijí služeb DP a IS, či weby (zejména vážnější zájemci o přírodu a krajinu v CHKO)

Karta realizace

kód prvku	T4
název prvku	Brožura o CHKO Brdy
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Brožura bude zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● přivítání návštěvníků v území ● malá mapka území CHKO (může do ní být vložena složená návštěvnícká mapa CHKO viz karta T1) ● představení hlavních hodnot území a lokalit, kde je návštěvníci mohou vidět (pouze vybrané, vhodné lokality) ● usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, omezení vstupu a vjezdu aut a kol apod. (tj. pravidla chování) + rady pro pohyb v území <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v textu především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hlavní sdělení a dílčí sdělení podle pojednávaných témat <p>CHKO Brdy mají již brožuru zpracovanou od roku 2016, ještě před vznikem KPNV.</p>
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aktualizace obsahu, v souladu s KPNV ● zajistit finanční prostředky na aktualizaci a vytištění ● rozhodnout o zpoplatnění a stanovit cenu (návratnost alespoň části investovaných prostředků, prevence rozebírání materiálu, který návštěvník později vyhodí) ● navrhnout texty ● zajistit fotografie ● vytvořit grafický návrh, včetně případných ilustrací ● vytvořit pdf verzi k nahlédnutí na webu ● zajistit tisk ● zajistit distribuci materiálu, včetně umístění pdf na weby ● zajistit dotisk a aktualizaci v případě potřeby
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky brožure měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a jak o ni pečují AOPK ČR, VLS a AP ● pocítit obdiv k jedinečnosti území ● uvědomit si, jak může chování návštěvníků ovlivnit hodnoty území ● chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot

	<ul style="list-style-type: none"> • mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	Brožura DL na výšku, celobarevný tisk + pdf verze téhož materiálu pro web
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	Grafické zpracování, tisk (nazahrnuje přípravu obsahu): 2000 ks: 30 tis. Kč (bez DPH)
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> • Koncept brožury musí být v souladu s KPNV • Před schválením do tisku bude otestováno v měřítku 1:1 na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle • Vydavatel bude průběžně sledovat reakce návštěvníků a dalších uživatelů (DP, IS, návštěvnické weby), a zohlední je při aktualizaci brožury

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T5
název prvku	<i>Roll-up CHKO Brdy</i>
lokalizace prvku	K dispozici na AOPK ČR – Správě CHKO Brdy
popis prvku (stručně 1 věta)	Roll-up (sestavující z 1 nebo více částí), který bude možné jednoduše přepravovat a prezentovat na jednáních či akcích
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Jednoduchá prezentace CHKO Brdy v kostce určená pro laickou veřejnost i návštěvníky.</p> <p>Představuje CHKO Brdy jako součást sítě velkoplošných území v republice a uvádí její základní charakteristiky. Informuje o základní návštěvnické infrastruktuře, která slouží návštěvníkům k poznávání CHKO v terénu (panely MZCHÚ). Představuje AOPK ČR jako správce a jednoho ze subjektů, které o území pečují.</p> <p>Vyzdvihuje to, čím je CHKO Brdy v ČR jedinečná, a to prostřednictvím typických fenoménů (pouze těch, které je vhodné ukazovat, v souladu s KPNV). Zahrnuje přírodní, historické i kulturní dědictví (stručně v souladu se sděleními, která definuje KPNV).</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Všechny skupiny, které se zúčastní akcí, na kterých jsou roll-upy AOPK ČR – Správou CHKO Brdy v regionu využity (hromadné akce, přednášky, výstavy, pracovní setkání apod.)

Karta realizace

kód prvku	T5
název prvku	Roll-up CHKO Brdy
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Roll-up 1 (základní):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● CHKO Brdy jako součást sítě velkoplošných území v republice, která spravuje AOPK ČR ● schematická mapka CHKO + mapka CHKO Brdy v kontextu dalších CHKO a NP v ČR ● logo CHKO (případně vysvětlení – proč daný motiv) ● základní charakteristiky CHKO (stačí bodově) ● upozornění na návštěvnickou infrastrukturu, která poskytuje v terénu další informace (panely k MZCHÚ, naučné stezky) ● usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, omezení vstupu a vjezdu aut a kol apod. <p>Roll-up 2 (a aktuálně případně další, které doplní roll-up 1 a bude je možné kombinovat)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● čím je CHKO Brdy jedinečná a kde je možné to vidět (místa vybrat v souladu s limity KPNV) ● případně aktuální téma, které AOPK ČR – Správa CHKO Brdy potřebuje komunikovat <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● hlavní sdělení a další dílčí sdělení podle zvolených témat (s vhodně zvolenými příklady, které sdělení v terénu dokládají) ● případně aktuální téma
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zajistit finanční prostředky na realizaci ● navrhnout texty ● zajistit fotografie ● zajistit mapu, upravit ji dle potřeby ● vytvořit grafický návrh, včetně případných ilustrací ● zajistit tisk
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst,	Většina uživatelů by díky roll-upu měla:

<p>kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a pochopit, že o ni pečuje AOPK ČR ● dozvědět se, k čemu slouží infrastruktura a kde ji hledat ● dozvědět se, že omezení a pravidla mají v území smysl ● mít pocit, že pokud dodržují pravidla, přispívají k ochraně území ● <i>případně porozumět základním informacím o aktuálním tématu</i>
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Přenosný standardní reklamní roll-up z odolného materiálu využívaného na autoplachty, který může mít 1 nebo více částí (v závislosti na návrhu a obsahu), celobarevný, celoplošný, jednostranný potisk, hliníková konstrukce.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Grafické zpracování, tisk (nezahrnuje přípravu obsahu): 1 roll-up: 8 tis. Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Koncept návrhu roll-upu musí být obsahově v souladu s KPNV ● Před schválením do tisku bude otestováno na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle ● Vydavatel bude průběžně sledovat reakce uživatelů a zohlední je při aktualizaci

Navrhovaný harmonogram

V tomto harmonogramu je předchozím navrhovaným opatřením přiřazen zhruba jejich časový horizont

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
	INSTITUCIONÁLNÍ OPATŘENÍ						
	Udržení, příp. posílení personální kapacity pro práci s veřejností na Správě CHKO Brdy	x	x	x	x	x	Průběžně
	Vytvoření a udržení pozice tvůrce a realizátora programů pro návštěvníky u DP Brd	x	x	x	x	x	Co nejdříve před další návštěvnickou sezónou na DP Brd
	Další rozvoj spolupráce s destinačním managementem	x	x	x	x	x	Průběžně
	ČINNOSTI						
	Koncepční						
1	Sledovat tvorbu koncepčních a strategických rozvojových materiálů	x	x	x	x	x	Průběžně
2	Koordinace kroků a komunikace v rámci jednotlivých institucí	x	x	x	x	x	Průběžně
3	Vytvořit mechanismus monitoringu návštěvnosti. Jednou za několik let zopakovat dotazníkové šetření.	x	x	x	x	x	Vytvořit co nejdříve, sledovat a vyhodnocovat návštěvnost průběžně. Připravené dotazníkové šetření (Příloha 13) realizovat co nejdříve, ideálně 2026, 10 let po předchozím šetření.

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
4	Sledovat rozvoj nových sportů a aktivit	x	x	x	x	x	Průběžně
5	Podporovat vznik a chod regionální značky	x	x	x	x	x	Podporovat myšlenku průběžně při jednáních s destinačním managementem
6	Jasně stanovit zodpovědnost za údržbu konkrétní části návštěvnické infrastruktury či produktu	x	x	x	x	x	Co nejdříve zajistit u stávající infrastruktury a pak vždy při vzniku nové infrastruktury/produktu
7	Držet se podmínek pro umístování informačních panelů a prvků, které nejsou součástí navrhované minimální návštěvnické infrastruktury	x	x	x	x	x	Průběžně
8	V případě, že budou splněny podmínky vlastníka, hledat možnosti, jak by mohla být realizována rozhledna/vyhlídkové místo na Třemšíně a opraven a otevřen zámeček v Roželově jako Informační bod CHKO (doplňková infrastruktura k Domu přírody Brd na Třech Trubkách)	x	x	x	x	x	Sledovat situaci a vyjadřovat podporu záměru, v případě, že budou splněny podmínky vlastníka
9	Dodržovat podmínky pro konání hromadných akcí tak, aby nedocházelo k ohrožení předmětů ochrany, dalších přírodních a kulturně-historických hodnot území a zájmů vlastníků pozemků a hospodářů	x	x	x	x	x	Průběžně

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
10	Využívat pravidla chování pro návštěvníky připravená AOPK ČR - Do přírody ohleduplně: 6 zásad ohleduplného chování, Tipy do lesa připravené VLS a Jak se chovat v lese, zásady využívané lesními pedagogy.	x	x	x	x	x	Průběžně
	Komunikace						
1	Komunikovat limity využití území – návštěvníkům i subjektům v cest. ruchu	x	x	x	x	x	Průběžně
2	Aktivně komunikovat se zástupci krajů a CzechTourismu a aktualizovat prezentaci Brd	x	x	x	x	x	Průběžně
3	Komunikovat s médii a předcházet nedorozuměním	x	x	x	x	x	Průběžně
4	Zajistit nadstandardní vzájemnou komunikaci (SCHKO, VLS, AP, pak i DM)	x	x	x	x	x	Průběžně
5	Komunikovat návštěvníkům nezbytnost se do území vybavit, i odnášet odpadky	x	x	x	x	x	Průběžně
6	Komunikovat návštěvníkům kapacitu parkovišť a dostupnost služeb	x	x	x	x	x	Průběžně
7	Jasně komunikovat pyrotechnickou zátěž v částech území a omezení plynoucí z ní a z přítomnosti vojenských objektů	x	x	x	x	x	Průběžně

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
8	Komunikovat pravidla chování v CHKO a turistickou nabídku prostřednictvím poskytovatelů služeb	x	x	x	x	x	Průběžně
9	Komunikovat stávající režim s vyloučeným vjezdem aut jako přednost území	x	x	x	x	x	Průběžně
10	Ve spolupráci s regionálními médii publikovat konkrétní příklady, kdy sběrači, adrenalinoví motoristé, cyklisté a jiní návštěvníci působí škody v přírodě	x	x	x	x	x	Průběžně
11	Komunikovat s organizátory akcí, nenabízet území k organizaci akcí, které nejsou vhodné	x	x	x	x	x	Průběžně
12	Komunikovat s návštěvníky akcí pořádaných na území CHKO a prezentovat jeho jedinečnost (nezastavěnost, minimální infrastruktura)	x	x	x	x	x	Průběžně
13	Jasně komunikovat, že na většině území CHKO se nenacházejí povolené lezecké terény	x	x	x	x	x	Průběžně
14	Informovat o možných rizicích pohybu na kole po Brdech, vítat návštěvníky, kteří se řídí kodexem terénního cyklisty	x	x	x	x	x	Průběžně

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
	Regionální produkty a suvenýry						
1	Podporovat vznik regionálních suvenýrů prezentujících území CHKO	x	x	x	x	x	Průběžně
2	Certifikovat výrobky, služby a zážitky			x	x	x	Po vytvoření regionální značky
	Infrastruktura						
1	Zachovat ráz území a minimalizovat nově budovanou informační infrastrukturu, neumísťovat nové náhodně vytvořené panely (především z projektů)	x	x	x	x	x	Průběžně
2	Vyznačovat ve spolupráci s KČT další trasy jen v případě, že vyvstane situace, která si bude vyžadovat přeložení stávající trasy (např. kvůli kolizím pěších a cyklistů)	x	x	x	x	x	V případě potřeby
3	Udržovat expozici a programovou náplň v DP Brd. Případné další expozice vytvářet tak, aby doplňovaly, navazovaly a odkazovaly na stávající (koordinovat s muzei)	x	x	x	x	x	Když se vyskytnou záměry na nové expozice (např. v případném IS CHKO v Roželově)
4	Odstraňovat starou a nefunkční infrastrukturu	x	x	x	x	x	Průběžně
5	Udržovat infrastrukturu v dobrém stavu	x	x	x	x	x	Průběžně

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
6	Udržovat a doplnit síť odpočívadel na značených trasách	x	x	x	x	x	Průběžně
7	Udržovat výhledy z vyhlídkových míst	x	x	x	x	x	Průběžně
8	Udržovat studánky v blízkosti značených tras v dobrém stavu a čisté, a zajistit jejich vyznačení v turistických mapách	x	x	x	x	x	Průběžně
9	Dle možností odstraňovat nelegální infrastrukturu jako jsou freeridové dráhy, ohniště apod.	x	x	x	x	x	Průběžně
	Dopravní dostupnost a parkoviště						
1	Dobudovat síť parkovišť po obvodu území CHKO, vybavit je příslušnou infrastrukturou pro návštěvníky (podle toho, zda jde o Hlavní či Vedlejší nástupní body do území CHKO).	x	x	x	x	x	Když se naskytne příležitost záměr zrealizovat
2	Zachovat dopravní dostupnost areálu Tři Trubky způsobem, který umožní pohodlný přístup pro pěší, aby nemuseli jít po silnici	x	x	x	x	x	Průběžně
3	Zachovat dostupnost území hromadnou dopravou alespoň o víkendech a svátcích	x	x	x	x	x	Průběžně
4	Zachovat zákaz vjezdu motorových vozidel, vydávat minimum povolení, nerespektování zákazu řešit s Policií ČR	x	x	x	x	x	Průběžně

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
5	Ještě zřetelněji vizuálně označovat důvod povolení k vjezdu, včetně loga	x	x	x	x	x	Průběžně
6	Posílit „vizuální“ přítomnost VLS, AP a AOPK ČR v území (vč. označení aut)	x	x	x	x	x	Průběžně
	Programy						
1	Vytvářet programy pro návštěvníky tak, aby naplňovaly cíle interpretačního plánu	x	x	x	x	x	Průběžně
2	Připravit postupně ke každé exponované návštěvnické lokalitě programy pro cílové skupiny návštěvníků, které ji navštěvují	x	x	x	x	x	Pokryt hlavní lokality a průběžně doplňovat a aktualizovat dle potřeby a výsledků průzkumů návštěvníků
3	Programy pro rodiny s dětmi a organizované skupiny, především školy, umísťovat při okraji území do míst s vhodným zázemím	x	x	x	x	x	Průběžně
4	Vyškolit místní průvodce (mohou provádět pravidelně nebo příležitostně)		x	x	x	x	Realizovat dle zájemců o průvodcování v CHKO, někteří vyškolení průvodci již v CHKO pracují
Kód	PROJEKTY						
DP	DŮM PŘÍRODY BRD	x	x	x	x	x	Průběžně
IS	INFORMAČNÍ STŘEDISKO CHKO	x	x	x	x	x	Příprava co nejdříve, dále dle zpracování a možností financování záměru

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
K2	INFOPANELY u vstupu do území	x	x	x	x	x	Koncepce 2026, realizace dle dostupnosti prostředků, údržba průběžně
K3	APLIKACE (vč. her a digitálních průvodců)	x	x	x	x	x	Dle potřeby a dostupných prostředků
K4	DROBNÝ INTERPRETAČNÍ BOD ČI ÚTULNA	x	x	x	x	x	Dle přípravy záměru a možností financování
K5	VÝSTAVA o CHKO Brdy						Příprava a realizace k dalšímu výročí založení CHKO (případně v mezidobí vyskytne-li se jiná potřeba)
NS1	Naučná stezka Okolím Padrťských rybníků	x	x	x	x	x	Údržba průběžně, opravy v případě potřeby
NS3	Naučná stezka Tok	x	x	x	x	x	Údržba průběžně, opravy v případě potřeby
NS4	Naučná stezka Jordán	x	x	x	x	x	Údržba průběžně, opravy v případě potřeby
NS5	Lesnická naučná stezka Klobouček	x	x	x	x	x	Údržba průběžně, opravy v případě potřeby
NS6	Naučná stezka Lipovsko	x	x	x	x	x	Údržba průběžně, opravy v případě potřeby
NS7	Naučná stezka Třemšín	x	x	x	x	x	Příprava 2026, realizace podle zdrojů
S1	Suvenýry	x	x	x	x	x	Průběžně dle potřeby
T1	Mapa pro návštěvníky CHKO	x	x	x	x	x	Příprava 2025, realizace na sezónu 2026, aktualizace vždy na novou sezónu
T2	Fabiánův pas – tištěný „pas“	x	x	x	x	x	Dle zájmu a potřeby
T3	Fabiánův pas – série hledáček	x	x	x	x	x	Dle zájmu a potřeby

Číslo	Název opatření / prostředek interpretace	2026	2027	2028	2029	2030	Komentář
T4	BROŽURA o CHKO			x			Tisk nové DL brožury v 2026 dle grafického manuálu AOPK ČR s využitím brožury z roku 2016.
T5	ROLL-UP CHKO Brdy	x					Příprava a tisk 2026, pak aktualizace v případě potřeby

KPNV

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností
(Plán interpretace a řízení návštěvnosti 2025)

CHKO Brdy

2 – Plánovací část

obsahuje Limity využití území návštěvníky

Zadavatel: AOPK ČR
číslo smlouvy S/00772/SC/25

Zpracovatel: Mgr. Blanka Mouralová, Jana Urbančíková
ÚIMID – Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR, z.ú.

www.dobrainterpretace.cz

květen 2025

Obsah

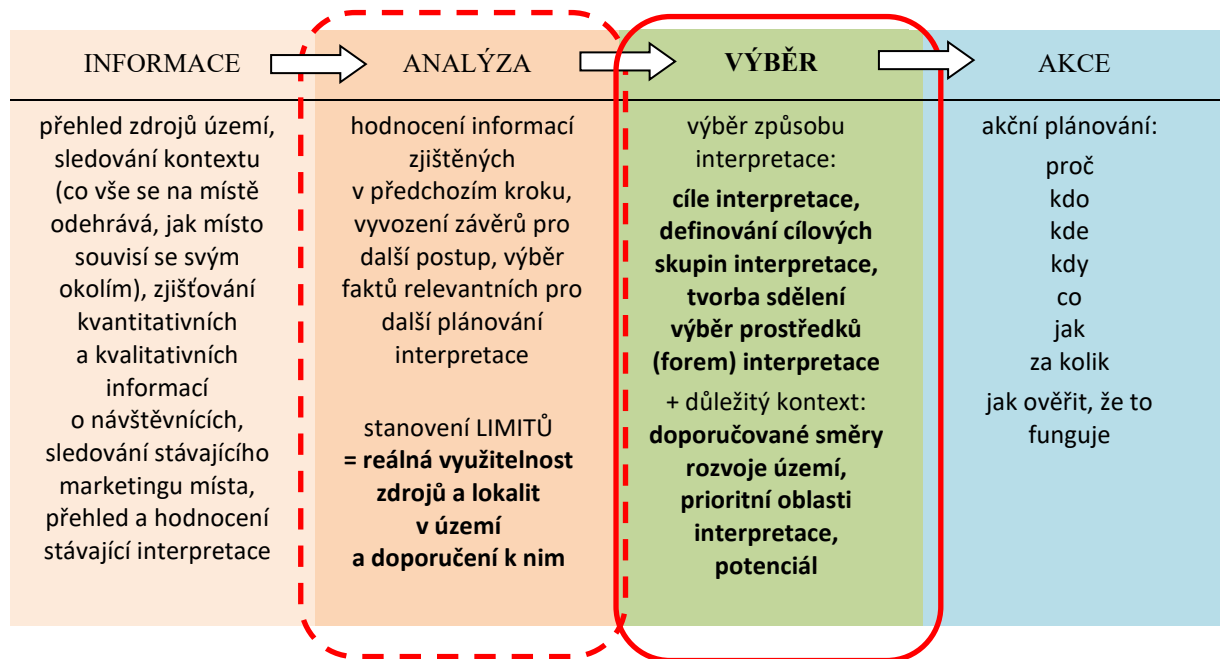
Seznam použitých zkratk	3
KPNV CHKO Brdy – Plánovací část	3
Cíle interpretace v CHKO Brdy	4
Cílové skupiny interpretace CHKO Brdy	7
Klíčová sdělení	14
Výběr témat a formulace klíčových sdělení	14
Struktura sdělení	15
Rozpracování dílčích sdělení	15
Prostředky interpretace	19
Průřezové problémy a doporučené směry rozvoje CHKO Brdy	23
Udržení charakteru území, včetně nezastavěnosti, ticha, tmy, s minimální infrastrukturou uvnitř území CHKO	23
Koordinace komunikace směrem k návštěvníkům	24
Parkování	27
Limity využití území – popis ploch	28
Plochy A	28
Plochy B	29
Nástupní body	32

Seznam použitých zkratek

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
AP	Arcibiskupství pražské
BESIP	Bezpečnost silničního provozu (vládní program prevence dopravních nehod)
ČeMBA	Česká mountainbiková asociace
ČT	Česká televize
DM	destinační management
DP	Dům přírody Brd
EVL	evropsky významná lokalita
CHKO	chráněná krajinná oblast (případně přímo CHKO Brdy)
IS	Informační středisko (bod) chráněné krajinné oblasti
IZS	Integrovaný záchranný systém
KČT	Klub českých turistů
KPNV	Koncepce práce s návštěvnickou veřejností v CHKO Brdy (tento dokument)
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NS	naučná stezka
OP	ochrana přírody
SCHKO	Správa chráněné krajinné oblasti
TIC	turistické informační centrum
VLS	Vojenské lesy a statky, s. p.

KPNV CHKO Brdy – Plánovací část

Plánovací část jako fáze v celém procesu interpretačního plánování:

Tuto část KPNV je třeba chápat jako logickou součást plánovacího procesu. V Plánovací části vycházíme ze zjištění Analytické části a stanovujeme rámec interpretace a práce s návštěvníky: které zdroje v území je možné využít (bereme v úvahu Limity využití území návštěvníky), k čemu má interpretace a další návštěvnická infrastruktura sloužit, komu je určena (cílové skupiny interpretace) a jakou bude mít podobu. Opatření jsou pak dále rozpracována v Aplikační části.

Dále zde uvádíme důležitý kontext, ve kterém je potřeba jednotlivá opatření vnímat - nejdůležitější směry rozvoje.

Cíle interpretace v CHKO Brdy

čeho chceme interpretací dosáhnout, jak má působit na návštěvníky, co by si měli návštěvníci odnášet a) v oblasti znalostí, b) postojů (emocí) a c) jak by interpretace měla ovlivnit jejich chování

Cíle interpretace v CHKO Brdy byly poprvé stanoveny Interpretačním plánem CHKO Brdy v roce 2016. **Při stanovování těchto cílů byl brán v úvahu 1) účel, za jakým byla CHKO zřízena, 2) obecné a komunikační cíle ochrany přírody a lesních hospodářů na území CHKO i zájmy dalších zainteresovaných stran (stakeholderů) jako jsou obce, památkové instituce apod. (viz Příloha 1 Cíle ochrany přírody a lesních hospodářů).** Tento účel a cíle zůstaly v zásadě nezměněny. Počet stakeholderů se zvýšil. Dnes můžeme hodnotit také zkušenosti s pohybem návštěvníků (informace na základě zpětné vazby od správců, hospodářů, pracovníků v cestovním ruchu), užitečnost i využití navržené interpretace a její další potenciál. Viz Analytická část.

Na základě výše řečeného platí následující **OBECNÝ CÍL** interpretace v CHKO Brdy:

Návštěvníci (místní i přespolní) vnímají význam a krásu krajiny Brd, uvědomují si provázanost jejich jednotlivých částí, které společně přispívají k její jedinečnosti, oceňují tuto jedinečnost i snahy o její uchování ze strany ochrany přírody, lesních hospodářů, obcí, muzeí i dalších subjektů, a na základě toho přispívají k její ochraně a zachování.

Pro dosažení tohoto obecného cíle interpretace pak byly stanoveny **dílčí cíle**, a to v oblasti vzdělávací, emoční a v oblasti chování:

VZDĚLÁVACÍ (= co by si měl návštěvník uvědomit nebo pochopit)

uvědomit si jedinečnost zdejší krajiny v kontextu České republiky, důvody, které vedou náš stát k její ochraně, i roli, kterou mohou jako občan a návštěvník CHKO sehrát při jejím zachování

- = **pochopit, že výjimečnost CHKO Brdy a zdejší krajiny spočívá v nezastavěnosti území bývalého vojenského újezdu a v tom, že se toto území zatím podařilo zachovat bez jinde běžné návštěvnické infrastruktury a služeb turistického ruchu**
- = **uvědomit si, že CHKO Brdy je jedním z mála míst v našem vnitrozemí, kde lze zažít ticho a tmu bez jinde běžných rušivých vlivů**
- = **nahlédnout proměny krajiny Brd v čase i provázanost jednotlivých částí této krajiny, které společně přispívají k její jedinečnosti** (geologie a geomorfologie, důlní a lesnická činnost, využívání vodních zdrojů, vojenská historie, ochrana přírody a památek)
- = **uvědomit si na první pohled skrytou křehkost a zranitelnost přírody a krajiny Brd, která je ovlivňována nejen klimatickými změnami, ale také jednotlivými, zdánlivě nesouvisejícími rozhodnutími člověka** (geologické a klimatické podmínky, přírodní katastrofy, extrémní počasí, tlak člověka na využití území)
- = **uvědomit si, že ochrannářské i lesnické zásahy do zdejší krajiny, které se mohou na první pohled zdát radikální, jsou nezbytnou součástí ochrany a péče o jedinečnou přírodu a krajinu Brd** (kácení porostů v mytním věku, žárový management dopadových ploch)
- = **uvědomit si, že zvolit správný přístup vedoucí k dlouhodobě úspěšné ochraně a péči o přírodní i kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy je velmi složité**, protože často existuje řada naprosto odlišných řešení, jejichž přínos se může projevit až po mnoha desetiletích, přičemž významnou roli při rozhodování vždy hrají i momentální ekonomické zájmy (změna druhové skladby lesů, úpravy vodního režimu včetně melioračních a protipovodňových opatření, vhodná intenzita využití území z hlediska cestovního ruchu)
- = **pochopit, proč je důležité podporovat péči o nezaměnitelného ducha místa a jedinečnou krajinu Brd, biotopy na ni vázané a organismy, které ji obývají, i z veřejných zdrojů**
- = **uvědomit si, že omezení pro pohyb návštěvníků a pro budování návštěvnické infrastruktury uvnitř území jsou důležitou součástí ochrany a péče o ty nejcennější hodnoty CHKO Brdy, a tím, že omezení respektují, se podílím na ochraně a péči o jedinečnou přírodu a krajinu Brd i všech přírodních a kulturních hodnot území**

EMOČNÍ (= co by měl návštěvník pocítit na místě, s jakými pocity by měl odjíždět)

pocítit osobní vazbu ke krajině Brd a touhu něco pro její zachování udělat

- = **pocítit kouzlo zdejší nezastavěné krajiny, která nabízí zážitek ticha, samoty a skutečné tmy**, je největším lesnatým územím uprostřed České republiky a jejíž výjimečnost spočívá i v tom, že se dochovala bez jinde běžné turistické infrastruktury uvnitř území
- = **pocítit respekt a úctu k silám přírody**, které v průběhu milionů let pomáhají formovat jedinečnou krajinu Brd, **k historickým událostem**, které jsou s touto krajinou neodmyslitelně spjaty a **k osudům i práci lidí**, kteří k jejímu formování a uchování svým dílem přispěli a přispívají
- = **cítit potřebu přispět k zachování kouzla jedinečné krajiny i ducha Brd a být ochoten se proto vzdát i některých služeb a infrastruktury v území CHKO**, které bych jako návštěvník jinde vyžadoval
- = **pocítit uspokojení z toho, že jsem přispěl k ochraně přírodních a kulturně-historických hodnot zdejšího území**
- = **cítit potřebu se vracet** – obnovit hezké zážitky a získávat další
- = **přát si zůstat v regionu déle**, přispět místní komunitě a ekonomice

V OBLASTI CHOVÁNÍ (= co by měl návštěvník udělat, k jakému chování jej chceme motivovat)

respektovat hodnotu krajiny Brd a osobně přispět k jejímu zachování pro příští generace

- = **objevovat historický význam místa** a vytvářet si osobní vazby k tomuto území
- = **obdivovat** skály, kamenná moře, paleontologická naleziště, rybníky, potoky a prameny, vřesoviště, mokřady a lesy i jinou živou **přírodu, ale nepoškozovat** je
- = **využívat** omezenou návštěvnickou infrastrukturu, která je k dispozici, **ale nepoškozovat ji, nevyžadovat další, uklízet po sobě** a odnášet odpadky i po druhých
- = **respektovat omezení parkování**, vjezdu motorovými vozidly, vstupu do zakázaných zón, pohybu mimo značené cesty, a tím **přispívat k ochraně přírodního dědictví i bezproblémovému provozu hospodářské činnosti**, které jsou součástí praktické péče o území CHKO, včetně těch nejcennějších lokalit
- = **sledovat a respektovat aktuální uzavírky částí území, a tím chránit vlastní bezpečnost** a umožnit využívání území i pro vojenský výcvik
- = **dodržovat omezení sportovních aktivit**, které je jedním z ochranných opatření
- = **respektovat správce území, ty, kdo o území pečují, i jiné skupiny návštěvníků, které v území potkám**
- = **kladně referovat o přírodě a krajině Brd, péči o ně, i pohostinnosti oblasti**
- = **zapojit se do komunity podporovatelů Brd, kteří dle svých možností aktivně pomáhají přírodě a krajině Brd** např. formou účasti na brigádách, šířením osvěty nebo komentáři na sociálních sítích

Cílové skupiny interpretace CHKO Brdy

určení cílových skupin návštěvníků, na které se bude zaměřovat interpretace, odůvodnění výběru, specifika těchto skupin návštěvníků

Výběr cílových skupin je nezbytný pro nastavení efektivní komunikace a úspěšnou realizaci interpretace v území. **Při výběru prioritních cílových skupin z pohledu interpretace území** je velmi důležité zvážit nejen **poznatky o skupinách návštěvníků území**, ale také **účel** interpretačního plánu a z něj vycházející **cíle** interpretace (viz předcházející části textu). Výběr rovněž odráží, **do jaké míry je možné interpretaci jednotlivé skupiny návštěvníků skutečně oslovit**.

Informace o skupinách návštěvníků, které území navštěvují, vycházejí z Analytické části (viz *Příloha 2, 3 a 4*). Odrážejí dlouholeté zkušenosti pracovníků místních informačních center a pracovníků VLS, AP a AOPK ČR - Správy CHKO Brdy. Promítly se do nich i informace z dotazníkového šetření v terénu 2016, které potvrdilo složení návštěvnických skupin v CHKO (další od té doby nebylo realizováno).

U všech skupin návštěvníků území mohou nastat střety se zájmy ochrany přírody a/nebo běžnou lesnickou hospodářskou činností v území. Všechny skupiny návštěvníků mohou svým chováním přímo či nepřímo ohrozit zachování místního přírodního i kulturně-historického dědictví a genia loci území, které je nezbytné pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Záleží na tom, jak se v území chovají. Je tedy zřejmé, že **existují problémy a témata, které je třeba komunikovat**.

Některé skupiny návštěvníků CHKO nejsou interpretaci otevřeny a šance efektivně je oslovit je malá. Lze se pokusit ovlivnit je nepřímo (medializace problémového chování a jeho důsledků – například vjezd do zakázaných zón a nelegální parkování, kdy vozidla brání průjezdu složek IZS). Většinou jde o uzavřené skupiny, které mají vlastní program, např. houbaři a fotografové, dále skupiny charakteristické určitým extrémním chováním (adrenalinoví cyklisté, čtyřkolkáři) nebo jde o návštěvníky, kteří přijíždějí na omezený čas, v přesně stanovenou dobu a s naprosto jasným cílem (účastníci hromadných sportovních akcí).

Návštěvníci mohou současně patřit do více skupin. Zatímco v určitých případech je lze oslovit velmi těžko, u jiné formy návštěvy může být šance větší: např. houbaře přicházejícího cíleně za sběrem oslovíme interpretací jen těžko, pokud ale následně přijede na výlet s rodinou, nabízí se nová příležitost.

Některé skupiny návštěvníků lze oslovit snáz. Jsou to hlavně návštěvníci **přijíždějící trávit volný čas**, kteří jsou otevřeni novým zážitkům a poznatkům a většinou mají možnost operativně změnit plány. **Tyto skupiny území CHKO Brdy navštěvují nejčastěji, ve větším počtu a zpravidla opakovaně, což dává větší prostor pro interpretační působení.**

Výběr cílových skupin, tedy skupin, na které je aktuálně (od roku 2025) vhodné zaměřit pozornost v souvislosti s interpretací, doporučila AOPK ČR - Správa CHKO Brdy na základě aktuálních zkušeností a potřeb, např. Domu přírody Brd a dalších partnerů.

Prioritní skupiny mezi cílovými skupinami jsme určili na základě kombinace 3 aspektů:

1. **DOPAD** – které ze zjištěných skupin návštěvníků mají z pohledu správců a hospodářů v území **aktuálně největší dopad na jeho stav** a představují nejčastější zdroj problémového chování?
2. **VÝZNAM** – které skupiny návštěvníků jsou aktuálně i perspektivně **významné z hlediska zajištění dlouhodobé podpory péče o území** ze strany veřejnosti?
3. **VELIKOST SKUPINY** – jak početné jsou dané skupiny v území? (POZN: u výsledné pozice skupiny v tabulce je už velikost promítnuta jak do dopadu, tak významu)

Způsob výběru je blíže popsán v následující části textu Vybrané cílové skupiny interpretace, výsledky znázorňuje níže uvedená tabulka.

Tabulka výběru cílových skupin

Aktuální dopad na stav území	Vysoký	D	B	A
	Střední	G Houbaři Milovníci pobytu v divočině	E	C Rodiny s dětmi Školní skupiny
	Nízký	I	H Sportovci Jednodenní pěší – dospělí Zájemci o určité téma Organizátoři a účastníci hromadných akcí	F Cykloturisté Odborné skupiny Senioři Místní návštěvníci
		Nízký	Střední	Vysoký
Odhadovaný význam pro dlouhodobou podporu péče o území				

Zde jsou podrobněji rozpracovány nejdůležitější **cílové skupiny, na které by se měla podle tabulky soustředit hlavní pozornost**. V sekci Zájmy a možná nabídka jsme se soustředili na interpretaci **na území CHKO**, k dispozici je však celá řada dalších cílů v okolí CHKO (muzea, památky atd.).

Vybrané cílové skupiny interpretace

Skupina A: Vysoký aktuální dopad na stav území x Vysoký význam pro dlouhodobou podporu péče o území

V tomto segmentu tabulky se **zatím žádné skupiny** nevyskytly, a to z toho důvodu, že jejich stávající dopad na stav území zatím nebyl hodnocen jako vysoký. Nepředpokládáme, že by se tato situace v budoucích 10 letech výrazně změnila. Jedinou skupinou, která početně roste a jejíž dopad bude stoupat, je **skupina cyklistů na elektro kolech** (zčásti cyklistů sportovních, ale především cykloturistů, kteří budou schopni ujet větší počet kilometrů a dostávat se běžně hlouběji do území, kam předtím kvůli slabší fyzické kondici nedojeli. **Tuto skupinu bude třeba sledovat.**

Skupina B: Vysoký aktuální dopad na stav území x Střední význam pro dlouhodobou podporu péče o území

V tomto segmentu tabulky se **zatím žádné skupiny** nevyskytly.

Skupina C: Střední aktuální dopad na stav území x Vysoký význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Rodiny s dětmi

Skupina se nepohybuje hlouběji uvnitř území (kromě Padrtí, DP na Třech Trubkách a NS Klobouček) a pouze částečně se pohybuje na kole po zpevněných cestách. Většinou jde o rodiny, které mají k přírodě trochu vztah a vedou k tomu i děti. Občas po této skupině zůstávají v přírodě odhozené odpadky a někdy se vyskytují problémy s hlučností a přílišnou dětskou aktivitou (stržení mechů, lišejníků z kamenů či dřeva, stavění mužiků z kamenné suti, sešlap přirozeného zmlazení). Byl zaznamenán nárůst tohoto typu návštěvníků oproti roku 2016. Z toho plyne **střední dopad** na území.

Skupina má **dlouhodobě vysoký význam** pro podporu péče o území. Vyhledává nové informace a podněty, a pokud se jí podaří oslovit, může péči o přírodu aktivně podporovat. Touha poznávat přírodu a její krásy naznačuje, že tuto skupinu lze vhodnou nabídkou oslovit. Výhodou je také důraz, který tato skupina klade na zdravý životní styl, na děti a starost o jejich budoucnost, což souvisí s kvalitou prostředí.

Zájmy a možná nabídka:

Tato skupina ocení návštěvu **DP Brd s jeho expozicí, přístupovou stezkou s dřevěnými prvky a areál DP s aktivitami pro děti**. Zaujme ji i nová **stezka Třemšín s interaktivními prvky**. Ocení **programy speciálně navržené pro děti**. Dětem je určena i **virtuální stezka se živočichy lesa u Obecnice**. Díky zázemí může lákat návštěva budoucího Informačního střediska CHKO v zámečku v Roželově. Podobné zázemí pro rodiny by měl nabídnout i areál Hutě Barbora v Jincích. Tato skupina bude vyhledávat i **všechny cíle v okolí CHKO se zázemím pro dětské návštěvníky** (např. hřiště u Podbrdského muzea v Rožmitále). Ocení rovněž akce s programem zaměřeným na děti. Velmi atraktivní pro ni bude po plánované rekonstrukci i zřícenina hradu Valdek.

Školní skupiny

Tato skupina je poměrně početná (trvalý zájem škol o vzdělávací programy a výlety s doprovodným programem), ale vyskytuje se většinou pouze v okrajových částech území. Časté problémy zahrnují zejména odpadky odhozené v přírodě, eutrofizace okolí tras (exkrementy), sešlap nebo rušení hlukem. Vzhledem k těmto skutečnostem má skupina **střední dopad** na území. Střední dopad však znamená kvalitní vedení ze strany pedagogů, jinak se dopad zvyšuje.

Z hlediska podpory péče o území je **význam** této skupiny **vysoký**, protože se z ní v budoucnu mohou rekrutovat nejen návštěvníci, ale i zájemci o ochranu přírodního a kulturního dědictví regionu a je možné na ně působit prostřednictvím lektorů vzdělávacích programů v CHKO. Z některých z nich se stanou pedagogové a veřejní činitelé, kteří budou dále ovlivňovat rozhodování o zachování hodnot území CHKO Brdy.

Zájmy a možná nabídka:

Využijí **DP Brd s expozicemi a areálem, cíleně přicházejí na vzdělávací programy**, které DP nabízí. Dalším důležitým místem návštěvy bude **Centrum lesní pedagogiky v Obecnici a tamní programy**. Zaujme je **stezka** na přístupové trase ze Strašic do Domu přírody i **herní prvky v areálu DP**. Na dětského návštěvníka cílí i **NS Třemšín s panely a interaktivními prvky**.

Skupina E: Střední aktuální dopad na stav území x Střední význam pro dlouhodobou podporu péče o území

V tomto segmentu tabulky se **zatím žádné skupiny** nevyskytly.

Skupina F: Nízký aktuální dopad na stav území x Vysoký význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Cykloturisté

Prozatím **nízký dopad** na stav území je dán i přes rostoucí početnost této skupiny především tím, že se většinou pohybuje mimo citlivá území, po zpevněných komunikacích a lesních cestách. **S nárůstem elektrokol** je však schopná se dostat hlouběji do nejkřidnějších částí území. Problémy mohou působit hlavně odhazováním odpadků, rušením, občasnou jízdou po pěšinách a jejich následnou erozí, střety s dalšími návštěvníky (pěší turisté) a hospodáři. **Skupinu je potřeba sledovat, protože její dopad se může časem zvyšovat**. Je třeba průběžně diskutovat, zda do této skupiny patří i uživatelé jiných elektrických vozítek (elektrokoloběžky, elektroskútry, elektromotorky aj.), která mohou naplňovat zákonné limity pro jízdní kolo např. podle silničního zákona. Jejich uživatelé však mohou mít zcela odlišnou motivaci k návštěvě CHKO a tedy i značně odlišný dopad a význam.

Vysoký význam pro podporu péče o území vyplývá z početnosti skupiny, velkého zájmu o poznávání přírody a jejích krás, včetně klidu. Vliv této skupiny na názory o využití a infrastrukturu v daném území bude narůstat.

Zájmy a možná nabídka:

Mohou využít příležitosti navštívit **DP Brd a jeho expozici**, jsou jim k dispozici některé **naučné stezky sjízděné na kole: NS Okolím Padrťských rybníků a NS Jordán**. Pokud by navštívili budoucí Informační středisko CHKO v zámečku v Roželově, budou se pohybovat zejména v jižní části území a mimo CHKO.

Odborné skupiny

Současný **dopad** této cílové skupiny je v CHKO Brdy **nízký**, a to zejména vzhledem k její velikosti. Narozdíl od skupiny se zájmem o určité téma se jedná o profesionály v oboru. Vydávají se za vzácnými rostlinami či živočichy a zkamenělinami do nejcitlivějších lokalit, kde mohou způsobit škody rušením, narušováním půdy a sběrem. Bez přítomnosti správců území má tato skupina tendenci chovat se paradoxně nešetrně – porušovat zákazy vstupu, sběru, pohybu mimo trasy. V jejich očích někdy odborná znalost ospravedlňuje chování, které by u běžného návštěvníka bylo problém. Mohou být v terénu špatným příkladem pro ostatní návštěvníky, kteří pak jejich problematické chování napodobují.

Skupina má **vysoký význam** z pohledu podpory péče o území. Jde o velmi důležitou skupinu, která ovlivňuje způsob, jakým ostatní návštěvníci vnímají omezení nutná pro ochranu území, ale i ochranu přírody obecně (“legitimizace” případného negativního chování). Na druhou stranu, vzhledem k vyhraněnému zájmu o přírodu, tato skupina může být velmi důležitá při vysvětlování nutnosti péče o přírodu (pozitivní příklad pro ostatní).

Zájmy a možná nabídka:

Patří k návštěvníkům DP Brd. Skupinu lze oslovit odbornějšími **brožurami, aktuálními a přesnými informacemi na webu nebo přednáškami a exkurzemi v doprovodu erudovaných specialistů.** Zaujmout je může i expozice v potenciálním Informačním středisku CHKO v Roželově.

Senioři (spíše dvojice a menší skupiny)

Nízký dopad na území je dán dosavadní menší početností a větší ohleduplností této skupiny k okolí. Skupina působí minimální problémy (občasné odhazování odpadků, rušení zvířat, parkování mimo vyhrazená místa).

Vysoký význam pro podporu péče o území je dán vyšším zájmem o historii regionu, hospodaření, přírodu a krajinu. Velikost této skupiny v republice narůstá a její vliv na rozhodování je tedy podstatný. Mohou také významně ovlivnit názor a chování dalších rodinných příslušníků (vlastní děti a vnoučata).

Zájmy a možná nabídka:

Vzhledem k jejím zájmům patří skupina k návštěvníkům **DP Brd.** Aktivní senioři, kteří tvoří hlavní část skupiny, se k němu pěšky nebo na elektrokolech bez problémů dostanou. Témata a nabídky, které skupinu oslovují, zahrnují historii oblasti, vojenskou historii, památky, ale i lesní hospodaření a témata přírodovědná. Ocení návštěvu **expozice** (Obecnice, budoucí IS CHKO v Roželově) či **dostupnějších naučných stezek.** Oslovit je může i **vycházka s průvodcem**, případně **cyklovýlet s průvodcem.** Ocenili by i přednášky, ale spíše v případě, že by se konaly v obci, kde žijí.

Místní návštěvníci

Tato skupina území navštěvuje pravidelně. Většinou se dají rozdělit na patrioty, kteří se o území zajímají, hodně o něm vědí a zapojují se (účastní se akcí) a na ty, kteří území berou jen jako kulisu pro vycházky. Ti pak mají tendenci nerespektovat pravidla (a např. vyvážet odpad či nechat volně pobíhat psy). V roli návštěvníků mohou působit podobné problémy jako jiné skupiny pěších či cyklistů hlavně odhazováním odpadků a hlukem a pohybem mimo značené cesty, kde mohou působit erozi a rušit zvířata. Problémem bývá úklid po venčení psů. Území považují za „svoje“, mají tedy tendenci méně

respektovat zákazy (vjezdu, sběru plodů aj.), které vnímají jako něco, co je spíše mířeno na „cizí“, tedy turisty. Správa CHKO Brdy zatím vyhodnotila **dopad** jako **nízký**.

Vysoký význam pro podporu péče o území, odtud i potřeba s nimi komunikovat, souvisí v první řadě s jejich trvalou přítomností v území a pravidelnými návštěvami (i několikrát týdně). Skupinu je přitom možné dobře oslovit i pomocí komunikace s obcemi.

Zájmy a možná nabídka:

Tito návštěvníci si pravděpodobně jednou udělají výlet do **DP Brd** na Třech Trubkách a návštěvu si zopakují, pokud k nim přijede na návštěvu rodina nebo známí, kteří touží Brdy lépe poznat. Podobně tomu může být u potenciálního **Informačního střediska CHKO** na zámečku v Roželově či **Informačním středisku VLS** v Obecnici. Podobně mohou přistoupit i k návštěvě **naučných stezek** Okolím Padrťských rybníků, Třemšín, při lepší kondici či na elektrokoře i Jordán, pěšky Tok.

Skupina H: Nízký aktuální dopad na stav území x Střední význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Sportovci

Nízký dopad na stav území je dán menší, byť rostoucí početností této skupiny s orientací na výkon. Problémy mohou působit hlavně cyklisté odhazováním odpadků, rušením živočichů, jízdou po pěšinách, mimo cesty a volným terénem, střety s dalšími návštěvníky (pěší turisté) a hospodáři.

Střední význam pro podporu péče o území vyplývá z menší početnosti skupiny, ale relativně velkého zájmu o zdejší území, a velkého důrazu kladeného na zdravý životní styl, který s kvalitami prostředí úzce souvisí.

Zájmy a možná nabídka:

Tuto skupinu většinou **interpretace nezaujme**, mají jasně stanovený cíl a čas, který chtějí v území strávit.

Jednodenní pěší – dospělí

Nízký dopad na území je dán menší početností této skupiny. Pěší návštěvníci za dobrého počasí vyhledávají turisticky atraktivní místa na území CHKO. Problémy mohou působit hlavně odhazováním odpadků a pohybem mimo značené cesty, kde mohou působit erozi a rušit zvířata.

Střední význam pro podporu péče o území souvisí s vysokým zájmem o poznávání přírody a jejích krás, o klid a odpočinek a o poznávání historického bohatství oblasti. Především u mladších návštěvníků mezi 25 a 45 lety je častý zájem o kvalitu životního prostředí obecně. Jen **střední** je význam vzhledem k velikosti skupiny.

Zájmy a možná nabídka:

V této skupině určitě najdeme návštěvníky **DP Brd** a zdejších **naučných stezek a jiné terénní infrastruktury**. Mohla by je oslovit i vycházka s průvodcem.

Zájemci o určité téma

Nízký dopad na území je dán zejména menší velikostí skupiny. Mohou však v rámci svého zájmu vyhledávat místa mimo značené trasy a hlouběji, v klidnějších částech území (bunkry, paleontologická naleziště, kvetoucí louky, hnízdící ptáci, listonohové, zaniklé obce). Ve svém zájmu jsou někdy slepí k okolnímu prostředí. Problémy mohou působit odhazováním odpadků a rušením živočichů, sešlapem, odkrýváním a sběrem zkamenělin či jiných přírodnin.

Střední význam pro podporu péče o území souvisí s vysokým zájmem o poznávání přírody a jejích krás, historie oblasti včetně vojenské. Mohou z nich být důležití spojenci v péči o hodnoty CHKO a spolupracovníci při vytváření interpretace. Především u mladších návštěvníků mezi 25 a 45 lety je častý zájem o kvalitu životního prostředí obecně.

Zájmy a možná nabídka:

V této skupině určitě najdeme návštěvníky **DP Brd** a zdejších **naučných stezek** (pokud tematicky zapadají do jejich zájmu). Mohla by je oslovit i **vycházka s odborným průvodcem, odborné články na webu, regionální literatura či odborné přednášky**. Dle zájmu o příslušné téma je zaujme i **expoze** v Informačním středisku VLS v Obecnici či expoze v potenciálním Informačním středisku CHKO v zámečku v Roželově.

Organizátoři a účastníci hromadných akcí

Nízký dopad na území vyplývá především z toho, že akce jsou zpravidla vázány na místo konzultované s AOPK ČR ve spolupráci s lesními hospodáři a vodohospodáři, kde není nebezpečí, že dojde k ohrožení předmětů ochrany. Sportovní akce jsou většinou vázány na zpevněné komunikace a značené trasy. Podmínky jsou dány v udělené výjimce pro pořadatele akce, což dává větší možnost kontroly. Riziko je, že akce znamenají výskyt většího množství lidí v jeden čas na jednom místě, často bez bližšího vztahu k přírodě. Škody mohou účastníci působit zejména odhazováním odpadků, rušením zvířat a sešlapem.

Střední význam pro podporu péče o území je dán možností působit na účastníky prostřednictvím pořadatelů.

Zájmy a možná nabídka:

Zájem této skupiny o interpretaci je omezený, zejména co se týče účastníků sportovních akcí. Oslovit by je mohla nejspíše **prezentace např. ve stánku na startu/v cíli, vhodné sdělení s fotkou v pozvánce, vstupenka do DP jako jedna z výher apod.** Stejně tak na tematických (nesportovních) hromadných akcích. Pokud ale chceme ovlivnit dopady na území v průběhu akce, je nutné se soustředit na ty interpretační aktivity, které probíhají před akcí či na jejím začátku.

KOMENTÁŘ: Nejsou zde blíže popsány skupiny návštěvníků, které byly AOPK ČR – Správou CHKO Brdy vyhodnoceny jako takové, které mají **nízký význam pro dlouhodobou podporu péče o území** (skupina H: houbaři, milovníci pobytu v divočině). **Tím není řečeno, že jde o nedůležité skupiny (!). Znamená to, že z hlediska interpretace je efektivnější zaměřit se na výše popsané vybrané skupiny a na tyto pak působit jinými prostředky než interpretací.**

Klíčová sdělení

odůvodnění výběru témat a klíčových sdělení, na která bude navazovat interpretace a která by si návštěvníci měli odnést; výběr těchto sdělení musí logicky navazovat na potenciál území, definované cíle a cílové skupiny interpretace

Klíčová sdělení představují to, co by si měl návštěvník z CHKO Brdy odnést v jednotlivých oblastech interpretace. Jedná se o **vytyčení jakýchsi opěrných bodů v dlouhém seznamu přírodního a kulturně-historického dědictví, které lze v oblasti CHKO a jejím nejbližším okolí interpretovat.**

Výběr témat a formulace klíčových sdělení

Výběr a formulace klíčových sdělení vychází ze stanovených cílů interpretace. Je zcela zásadní pro tvorbu / úpravu obrazu území a jeho prezentace návštěvníkům, protože tato sdělení pomáhají nastavit očekávání návštěvníků.

Tematicky klíčová sdělení nepostihují všechno, čím je CHKO Brdy z hlediska ochrany přírody a krajiny jedinečná a co může nabídnout. Zcela záměrně jsou vybírána témata a lokality a návštěvník je směřován do takových částí území, kde je to v souladu s limity KPNV, a kde v ideálním případě existuje kromě značených tras alespoň minimální infrastruktura (naučná stezka, odpočívadla). U exponovaných lokalit jsou důležité souvislosti, v jakých se téma prezentuje. Souvislosti mají pomoci vysvětlit hodnotu daného místa a nutnost případných omezení, se kterými se návštěvník setká.

Formulace by měla být dostatečně srozumitelná těm, kdo prezentaci území v cestovním ruchu na základě sdělení budou vytvářet. Formulace sdělení je ze své podstaty velmi zhuštěná, protože je potřeba na minimálním prostoru (1 až 2 věty) postihnout zásadní fenomény i souvislosti, což není jednoduché. Tvůrce interpretace si je pak dále rozpracuje sám do interpretačních textů, které už mohou být mnohem přesnější a jsou i srozumitelnější a čtivější.

Klíčová sdělení tedy nejsou slogany, které by se měly doslova kopírovat a v uvedené podobě objevit na všech interpretačních materiálech. Představují důležité vodítko, určují směr, od kterého by se tvůrce interpretace neměl odchýlit. To je důležité i pro zadavatele, kteří potřebují zadat vytvoření určité konkrétní interpretace (stezka, aplikace, expozice apod.).

Strukturování sdělení (hlavní sdělení, dílčí sdělení, konkrétní příběh) je nevyhnutné z hlediska procesu učení a vnímání. Schopnost člověka vnímat nové informace je omezená – nejnovější poznatky z oblasti komunikace a mentální kapacity návštěvníků ukazují, že větší počet sdělení než 3-4 současně dnes nedokáže většina běžných lidí zachytit, uvědomit si a zařadit.

Přehled všech sdělení je uveden níže, samostatně také jako *Příloha 9 Klíčová sdělení.*

Struktura sdělení

Hlavní

Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.

Dílčí 1

Díky neobvyklým přírodním podmínkám zůstávaly Brdy po dlouhou dobu nehostinným ostrovem uprostřed Čech, který člověku sice nabízel své přírodní bohatství, ale k trvalému osídlení ho příliš nelákal.

Dílčí 2

Dlouhodobá izolovanost od okolního světa a činnost armády po sobě v Brdech zanechaly netušené přírodní a historické poklady, které jinde u nás nejsou dostupné v takové míře nebo vůbec.

Dílčí 3

Brdy dnes nabízejí mnoho příležitostí a jejich budoucí podoba záleží na dohodě správců a hospodářů v území, i na každém z nás.

Rozpracování dílčích sdělení

Dílčí sdělení 1

Díky neobvyklým přírodním podmínkám zůstávaly Brdy po dlouhou dobu nehostinným ostrovem uprostřed Čech, který člověku sice nabízel své přírodní bohatství, ale k trvalému osídlení ho příliš nelákal.

- a. Z hlediska geomorfologie jsou Střední Brdy nejstarším reliéfem Čech, tvrdé horniny tu minimálně podléhaly erozi. **Jedinečné svědectví o dávné minulosti podávají nejenom zkameněliny, ale i kamenná moře, skalní výchozy, či vytěžené horniny.** Setkáme se s nimi při putování Brdy i při návštěvách okolních muzeí.
  - i. **Z Brd pocházejí nejstarší okem viditelné zkameněliny na světě** *Kodymirus vagans* a *Kodymirus kockurus*.
  - ii. **Dokladem složení zdejšího podloží je zvláštní načervenalý povrch lesních cest, stejně jako kyselá přičuť vody z mnoha brdských studánek.**
  - iii. **Skály a kamenná moře jsou viditelným pozůstatkem dávné geologické minulosti Brd.** Jsou překvapivě také **domovem** velmi zajímavých rostlin a živočichů a jedním z nejcitlivějších přírodních biotopů CHKO.

- b. **V Brdech**, které jsou nejvyšším pohořím ve vnitrozemí Čech, **můžeme vidět, jak** nadmořská výška, **horské podnebí a geologické podloží chudé na živiny** ovlivnily kvalitu a množství vody, úrodnost půdy, podobu lesů, zastoupení zajímavých rostlin a živočichů, a tím **předurčily i možnosti osídlení a využití zdejší krajiny člověkem**.
- i. **Brdy jsou nejvyšším pohořím ve vnitrozemí Čech** a mnoho návštěvníků překvapí, že se zde setkávají s drsným počasím, náročným terénem i rostlinami a živočichy, které znají spíše z našich pohraničních hor.
  - ii. Neprostupné lesy, močály, bažiny a žádné cesty – díky tomu byly Brdy osídlovány se značným zpožděním a **lidé se usazovali hlavně na okrajích Brd, kde byla úrodnější půda**. Vznik osad v brdských hvozdech souvisel často s lesními řemesly.
  - iii. **Lidé využívali zdejší nerostné bohatství** v podobě rud, lesy plné zvěře sloužily jako zdroj dřeva, dřevěného uhlí, potaše či dehtu a brdské vody poháněly mlýny, hamry, hutě a doly v okolí.
- c. **Brdy mohou sloužit jako ukázka toho, jak se člověk vypořádává s řadou přírodních jevů** – od lesních kalamit přes bleskové povodně až po extrémní sucha. Některé postupy se osvědčují, jiné se postupem času ukazují být slepou uličkou.
- i. **Výsledkem reakce na jednu přírodní kalamitu jsou** například rozsáhlé plochy stejnověkých monokulturních lesních porostů **v určitých částech území CHKO**. Jiná kalamita však ukázala, že stejnověký monokulturní les není dobrým řešením.
  - ii. **V souvislosti s extrémním počasím** posledních let stále intenzivněji hledáme **způsoby vhodnějšího hospodaření s vodou v krajině** a zvyšování schopnosti krajiny zadržovat vodu.

Dílčí sdělení 2

Dlouhodobá izolovanost od okolního světa a činnost armády po sobě v Brdech zanechaly netušené přírodní a historické poklady, které jinde u nás nejsou dostupné v takové míře nebo vůbec.

- a. **Dnešní tvář Brd významně ovlivnila armáda, která velkou část území téměř na sto let pro veřejnost uzavřela a část využívá dodnes**. Díky tomu **krajina v CHKO zůstala většinou neobydlená a vznikly zde pozoruhodné přírodní biotopy**.
  - i. **Nezastavěnost většiny území CHKO je nejzajímavějším fenoménem Brd** – nejsou zde obce, veřejné komunikace ani jinde běžné turistické služby.
  - ii. **Na dopadových plochách bývalých vojenských střelnic v Brdech vznikla díky odlesnění, střelbě a požárům nejrozsáhlejší horská vřesoviště** v České republice.
- b. **Zdejší lesy, které tvoří nejrozsáhlejší souvislou lesnatou plochu ve vnitrozemí Čech, ukrývají rozmanité zbytky původních přírodních lesních porostů** (horských

květnatých bučin, suťových lesů, borů na skalách a kamenných mořích i potočních luhů a podmáčených smrčin). Pečovaly o ně celé generace lesníků, jejichž zkušenosti a každodenní práce rozhodují o zdraví a budoucnosti brdských lesů i dnes.

- i. **Lesy v CHKO Brdy jsou nejen součástí nejrozsáhlejší lesnaté plochy ve vnitrozemí Čech**, ale i územím, kde se stále hospodaří. **Těžba dřeva je tak běžnou aktivitou, se kterou se návštěvník v CHKO setká.**
  - ii. **Přestože velkou plochu lesů v CHKO zauímají smrkové monokultury, najdeme zde i zbytky cenných přírodě blízkých lesních porostů.** Jedním z nejdůležitějších současných úkolů AOPK ČR ve spolupráci s lesními hospodáři je přeměna druhového složení lesů (především nepůvodních smrkových monokultur) ve větší části území.
  - iii. **Dlouhodobé zkušenosti generací lesníků a zkoumání nových pěstebních postupů vedou k tomu, že si dnes lesní hospodáři dovedou poradit s řešením lesních kalamit, a díky zavádění přírodě blízkých postupů hospodaření** (přeměna druhového složení lesů, ochrana půdy) je také omezeno do budoucna.
- c. **V Brdech najdeme památky na významné události z nedávné historie naší země i nenápadná mementa lidských osudů.** Připomínají nám věci, na které bychom neměli zapomenout, i lidi, kteří přispěli k obraně a ochraně těch nejzákladnějších lidských hodnot – mnohdy za cenu velkých osobních obětí.
- i. **Brdy hrály zásadní roli v dramatických obdobích naší nedávné historie.** Dokládají to například vojenské objekty z dob první republiky i německé okupace, památníky odbojářů, zbytky obcí vysídlených nacistickými i komunistickými úřady, bývalý pracovní tábor, bývalý sklad jaderných zbraní okupačních sovětských vojsk či plány na umístění amerického radaru.
  - ii. Drobné připomínky starší i novější historie území a osudů lidí s ním spjatých (zaniklé obce, osobnosti místního života) nám **přibližují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout – jako je odvaha, svoboda či obětavost**, včetně vysoké ceny, kterou se za ně leckdy platíme.

Dílčí sdělení 3

Brdy dnes nabízejí mnoho příležitostí a jejich budoucí podoba záleží na dohodě správců a hospodářů v území, i na každém z nás.

- d. Území CHKO Brdy nabízí **jedinečnou příležitost zažít přímo uprostřed Čech kouzlo pusté nezastavěné krajiny bez všudypřítomných výdobytků moderní civilizace.** Dává nám možnost zažít samotu, dokonalé ticho i tmu, které z našich měst a obcí už téměř neznáme.
  - i. **Díky nepřítomnosti staveb a turistických služeb na většině území CHKO nám zejména střední část Brd dává příležitost okusit „nepřikrášlený“ pobyt**

v přírodě a **dokázat si, že něco vydržíme, protože jsme zde nuceni spoléhat se více sami na sebe.**

- ii. **Prožitek samoty, ticha a tmy bez rušivých zdrojů světla**, který byl běžný pro nespočet generací našich předků, **je dnes vzácný**. Pokud jej chceme zažít, musíme jej cíleně hledat a střední část **Brd ho jako jedno z mála míst uprostřed Čech nabízí dodnes**.
- e. **Jedinečnost Brd se podaří zachovat pouze tehdy, pokud dokážeme ocenit jejich „necivilizovaný“ charakter**, respektovat omezení týkající se pohybu v území, obejít se bez nabídky služeb a těšit se z přírodních krás Brd, aniž bychom je, byť neúmyslně, ničili.
- i. **Ochrana nenápadných brdských fenoménů jako je nezastavěnost krajiny, ticho či tma je velmi složitá**. Tyto typické fenomény patří v CHKO Brdy k nejzajímavějším, ale bohužel i k nejohroženějším.
  - ii. **Ochota návštěvníků CHKO Brdy strpět určitá omezení je velmi důležitým příspěvkem k ochraně historického dědictví a přírodních hodnot tohoto území**, i bezpečnosti všech jeho uživatelů.
  - iii. **Zakázané zóny představují nedílnou součást zdejšího vojenského historického dědictví a přispívají k zajištění bezpečnosti návštěvníků i ochraně přírodních krás citlivého území**. Současná přítomnost vojska vyžaduje od návštěvníků respekt ke krátkodobým uzavírkám částí území.
- f. **Bez opakovaných a radikálních zásahů člověka ztratí krajina Brd část své dnešní krásy**. Tyto zásahy, které mohou být nákladné, otevírají prostor pro spolupráci i diskuse o tom, jaká řešení jsou pro zachování přírodních hodnot území nejlepší.
- i. **Údržba dopadových ploch řízenými požáry** je názornou ukázkou situace, kdy pro zachování celého ekosystému musí uhořet jednotlivci. **Bez podobných zásahů by však jedinečné ekosystémy zdejších vřesovišť zanikly**.
  - ii. **Praktická opatření na ochranu přírody a krajiny Brd** (pastva, žárový management, změna vodního režimu krajiny či druhové skladby lesa) **jsou pro ochranu přírody, lesníky/hospodáře, obce i odborníky z různých oborů jedinečnou příležitostí ke spolupráci při hledání nejvhodnějších přístupů v péči o zdejší území**.

Prostředky interpretace

Zde je stručný komentář k typům prostředků, které jsou v KPNV navrhovány (podrobněji jsou konkrétní případy rozpracovány v rámci Aplikační části KPNV – Karty projektů. Jednotlivá sdělení a kde je vhodné s nimi pracovat, jsou pak uvedena v Příloze 10).

Návštěvnické středisko CHKO Brdy – tzv. Dům přírody (DP) Brd

Úkolem Domu přírody je především **představit přírodní a krajinné hodnoty**, které jsou předměty ochrany CHKO, **pravidla**, kterými by se návštěvník při pobytu v CHKO měl řídit **a proč** a následně návštěvníky **směřovat k dalším částem infrastruktury**. Expozice v DP má prezentovat CHKO jako celek a má vycházet ze sdělení KPNV. Všechna sdělení (klíčová i dílčí) jsou v Domě přírody zmíněna, i když některá nejsou v expozici rozpracována do větší hloubky.

Informační středisko CHKO

Doplňuje služby Domu přírody a spolupracuje s ním. Bývá situováno v odlišné části chráněné krajinné oblasti, kde je také poptávka po informačních službách týkajících se CHKO. Podává kvalitní, aktuální informace. I ono pomáhá usměrňovat pohyb návštěvníků v území – směřovat pozornost do vybraných lokalit a k dalším částem infrastruktury (např. naučným stezkám). Jeho důležitým úkolem je vysvětlovat a prezentovat omezení, s nimiž se návštěvník v CHKO setká, a dále pravidla, kterými by se měl při pobytu v CHKO řídit. Součástí Informačního střediska je expozice. Uvažuje se o zámečku v Roželově v jižní části CHKO.

Expozice

Vnitřní i venkovní expozice, které prezentují přírodní a kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy. Mají-li být expozice nebo jejich části v rámci práce s návštěvníkem přínosné pro ochranu přírody a krajiny v CHKO, musí prezentovaná témata respektovat Limity využití území, Zdroje interpretace a Sdělení KPNV. Zvolená forma zpracování musí respektovat zásady dobré interpretace místního dědictví. **Expozice v DP Brd toto splňuje, a pokud bude i IS CHKO financováno z resortu životního prostředí, musí tyto podmínky splňovat také.**

Výstava

Výstava umístěná ve vhodném objektu v okolí CHKO, **případně putovní výstava k aktuálnímu tématu, události či výročí založení CHKO.** Koncept výstavy by se měl opírat o jedno nebo více klíčových sdělení KPNV. Výstava by měla svou kvalitou (obsahem i vizuálně) dobře reprezentovat CHKO i AOPK ČR. U výstavy k výročí založení CHKO by měl být jasný také posun péče o území za uplynulou dobu, s důrazem na spolupráci aktérů v území.

Naučná stezka

Spíše než princip klasické naučné stezky, kde návštěvník panely absolvuje v určitém pořadí, se v Brdech jedná o stezky, na něž může návštěvník nastoupit na různých místech podle značených tras a absolvovat spíše jednotlivé panely. Panely tedy musí fungovat samostatně. **Naučná stezka má společné téma, návštěvníkovi přibližuje jedno, případně několik málo dílčích sdělení a využívá autentická místa a fenomény, kde lze sdělení dobře ilustrovat.** Panely byly zvoleny ve formě, která dobře zapadá do krajiny a pohled na krajinu neruší (kovové cedule osazené na solitérní kameny).

V případě Brd je v terénu panelových stezek a panelů již dostatečné množství, proto je v budoucnu vhodné volit jejich opravy a zvážit obměnu obsahu spíše než budovat nové.

Panely MZCHÚ

Jsou součástí základní informační a částečně interpretační infrastruktury v terénu a jsou v souladu s grafickým manuálem AOPK ČR. Jejich obsah je postaven na atraktivních fotografiích a krátkých textech tak, **aby návštěvníkovi na první pohled vizuálně komunikovaly, čím je dané MZCHÚ zajímavé.** Jsou doplněny QR kódy. Informace získané přes QR kód musí být funkční a doplňovat, ne dublovat obsah panelu. V Brdech je potřeba zvážit funkčnost QR kódů, protože na mnoha místech není mobilní signál (zároveň ale jde o jev měnící se v čase i v závislosti na zvoleném operátorovi či použitém přístroji).

Prohlídka s průvodcem

Může se jednat o pravidelné **prohlídky** v tradičních prohlídkových objektech, kde jsou tyto služby již nabízeny nebo o příležitostné pěší i cyklo **terénní exkurze** s odborníkem – např. pracovníkem DP Brd, VLS, Správy CHKO Brdy, případně proškoleným místním průvodcem (IC, nezávislý místní průvodce, dobrovolná stráž přírody). Mají-li být v rámci práce s návštěvníkem přínosné pro ochranu přírody a krajiny v CHKO, musí zvolené trasy a témata prohlídek respektovat Limity využití území, Zdroje interpretace a Sdělení KPNV.

Toulavý průvodce / Interpretační ranger

Jedná se o **zvláštní formu průvodce**, který by pracoval na exponovaných lokalitách v turistické sezóně – např. na Padrťských rybnících. Jeho úkolem by bylo v případě potřeby poskytnout informaci, výklad či monitorovat a korigovat problematické chování návštěvníků (což je podstatou tzv. toulavé interpretace). Jeho přítomnost by měla být preventivním opatřením proti závažnějšímu porušování pravidel chování v CHKO. V Brdech by mohl být využit podle vývoje situace na nejvíce navštěvovaných místech.

Web Domu přírody Brd

Podobně jako Dům přírody Brd i web DP Brd má návštěvníka směřovat k dalšímu objevování CHKO (tj. toho, co je možné nabídnout a není v rozporu se zájmy ochrany přírody a hospodářským provozem – viz Zdroje interpretace, dále část Limity využití území, případně jinými omezeními, která jsou v území platná). Web by měl návštěvníkovi poskytnout potřebné základní turistické informace o území, do kterého jede (dostupnost, orientace, služby, **omezení, s nimiž se v CHKO setká**). Měl by také zvát na akce pro veřejnost a prezentovat vhodná pravidla chování při návštěvě a pobytu v CHKO.

Digitální průvodce

Virtuální on-line/off-line průvodce (např. nakoleipesky.cz, izi TRAVEL, SmartGuide, Skryté příběhy, Geofun...) naučnou stezkou, trasou či územím. Průvodce funguje na principu volně stažitelné aplikace do mobilního telefonu. Aplikace umožňuje tvořit prohlídky po objektech a venkovní trasy. Trasy jsou zaznačeny v mapě, jednotlivá zastavení mají svůj popis, fotografie a audio stopu. Prohlídky po objektech nejsou vázány na mapu. Trasy a prohlídky mohou být zdarma nebo zpoplatněny, záleží na tvůrci. Zvolené trasy i obsah zastavení by měl respektovat Zdroje interpretace a Limity využití území. **V Brdech je nutné volit aplikaci, která nebude závislá na mobilním signálu, který na mnoha místech není k dispozici!**

Další prostředky digitální interpretace (např. hry)

Nahrávky, videa, herní aplikace, virtuální realita, 3D animace. Pokud mají přispívat k interpretaci hodnot území, musí naplňovat cíle interpretace v území CHKO stanovené v KPNV, pracovat se sděleními, limity využití území a splňovat zásady dobré interpretace. **V Brdech je nutné volit aplikaci, která nebude závislá na mobilním signálu, který na mnoha místech není k dispozici!**

Návštěvníká mapa CHKO Brdy

Jednoduchá návštěvníká mapa s lokalizací jednotlivých fenoménů (pouze těch, které je vhodné ukazovat – viz kapitoly Zdroje interpretace a Limity využití území) a jednoduchým popisem. Mapa umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit (např. na NS). Mapa by měla mít **formu trhacího bloku A3** a místy její distribuce by měla být turistická informační centra a cíle a ideálně i ubytovatelé. Mapa musí obsahovat také pravidla chování v CHKO.

Hledačka

Aktivita pro vyznavače **hledaček (questingu)**, které jsou podobné šipkované či hledání „pokladu“. Hledačky by měly být vytvářeny pouze v místech, kde bude zajištěna údržba hledačky i krabičky, tj. kde na ně někdo pravidelně dohlíží a kontroluje je. Zvolené lokality i obsah hledaček musí respektovat Zdroje interpretace a Limity využití území. Krabičky s „pokladem“ by měly být umístěny nejlépe v objektu, kde je někdo vydá (pracovník Domu přírody, turistického cíle, informačního centra apod.). Jedním z nenaplněných projektů předchozího interpretačního plánu zůstává série hledaček Fabiánův pas (viz Aplikační část).

Keše

Aktivita pro vyznavače **geocachingu**. Keše by v CHKO měly být umísťovány pouze na značených trasách a v místech, kde bude zajištěna údržba, tj. kde na ně někdo pravidelně dohlíží a kontroluje je. Vzhledem k závislosti na GPS technologiích, bude v Brdech problém se signálem a možnosti umísťování keší jsou omezené. Je důležité, aby keše nikdy nebyly umísťovány na místa, kde při hledání hrozí pohyb v citlivých zónách mimo trasy, zvláště v MZCHÚ. Z hlediska komunikace hodnot a propagace vhodného chování jsou důležité speciální eventy pro členy kešerské komunity, zejména typu „CITO“ (keš tam, odpad ven, http://wiki.geocaching.cz/wiki/Cache_In_Trash_Out_Event).

Interpretační program

Tyto programy by měly mít **velmi silnou vazbu na místo** a využívat zásad interpretace místního přírodního a kulturně-historického dědictví a místně zakotveného učení. Je potřeba vytvářet přímo verze pro návštěvníky, nejen přetvářet programy pro školy (návštěvníci jsou méně trpěliví, pokud nechtějí, nemusí program absolvovat, vybírají si, často se jedná o rodinné skupinky). Zvolené lokality i obsah musí respektovat Sdělení, Zdroje interpretace a Limity využití území KPNV.

Přednáška

Je **formou interpretačního programu pro veřejnost**, který často využívá AOPK ČR a spolupracující odborníci. Dobrá přednáška by měla respektovat stejná pravidla jako jiné formy interpretace (viz Zásady dobré interpretace). **Je využívána nejvíce k prezentaci 1) hodnot území, 2) aktuálních témat**, která se v území vyskytují – návrat vlka, bobří, hodpodaření s vodou v krajině a vhodně inspirovat k dodržování pravidel.

Tiskoviny AOPK ČR

Základní soubor tiskovin využívaných AOPK ČR - Správou CHKO Brdy a DP Brd: základní leták o CHKO, brožura (A5 na šířku), roll-up k prezentaci na akcích, případně další doplňkové materiály jako průvodce k naučné stezce, pohlednice, samolepky, pexeso apod. Do všech by se měly postupně promítnout cíle, sdělení a limity KPNV, aby tyto materiály usměrňovaly očekávání návštěvníků, směřovaly je tam, kde je to v pořádku (neprezentovat fotografie míst a fenoménů, které není vhodné či možné ukázat, komunikovat více aktuální témata) a inspirovaly k dodržování pravidel.

Průřezové problémy a doporučené směry rozvoje CHKO Brdy

Doporučené směry rozvoje v oblasti interpretace místního dědictví a souvisejícího rozvoje návštěvnické a interpretační infrastruktury vycházejí z Analytické části, z definice hlavních cílových skupin, cílů, klíčových sdělení a hodnocení ploch z hlediska návštěvnosti (limity). **Navazují na to, co se již podařilo naplnit podle Interpretačního plánu z roku 2016.**

Za přetrvávající výzvy v území považujeme:

- **udržení charakteru území** (včetně nezastavěnosti, ticha, tmy, s minimální infrastrukturou uvnitř území CHKO)
- **koordinaci komunikace směrem k návštěvníkům** (spolupráce na jednotné komunikaci obrazu území, udržení současné úspěšné komunikace omezení v území a posílení komunikace některých potřebných témat)
- **řešení parkování** (nárazový nedostatek parkovacích míst, doplnění infrastruktury na parkovištích a směřování návštěvníků využívajících individuální dopravu na ně)

Udržení charakteru území, včetně nezastavěnosti, ticha, tmy, s minimální infrastrukturou uvnitř území CHKO

Stav

- **KPNV a z ní vyplývající prezentace území logicky staví na tom, čím je území zvláštní a jedinečné, což je v případě CHKO Brdy nezastavěnost velké části území, a tedy i absence rozsáhlejší infrastruktury uvnitř CHKO. Má-li si území tuto jedinečnost zachovat, je potřeba udržovat i nadále infrastrukturu a služby přímo v území na minimu.**
- **S tímto záměrem je převážná část návštěvníků srozuměna, nebo ho dokonce vítá. Minimální dostupnost infrastruktury, jako služeb ubytování a stravování, je dobře komunikována, takže návštěvníci převážně vědí, co mohou v území čekat.**
- Zejména v části CHKO, která bývala součástí vojenského újezdu, je **technická infrastruktura** (parkovací plochy), **podobně jako převážná část turistického zázemí** (ubytovací služby, občerstvení), **situována v okolních obcích. Rozvoj takovéto infrastruktury v okolí CHKO je žádoucí.**
- **Malý dosah signálu na většině území CHKO** přispívá k zážitku mimo obvyklou civilizaci, je však zároveň výzvou jak pro některé návštěvníky (jak změnou návyků, tak větším důrazem na péči o vlastní bezpečnost), tak pro tvůrce digitálních nástrojů (zejména nových aplikací) pro návštěvníky.

Navržený směr rozvoje

Snažit se různými cestami přispívat k udržení současného stavu uvnitř CHKO

- **ad Zachování zvláštnosti a jedinečnosti území**
  - *Aktivně komunikovat o přírodním bohatství a specifikách území, komunikovat KPNV*
  - *Aktivně se zapojovat do jednání o rozvojových plánech regionu co se týče cestovního ruchu, sportu a rekreace*

- *Spolupracovat s lesními hospodáři a obcemi na podpoře záměru nevnášet infrastrukturu dovnitř CHKO (zejména na území bývalého vojenského újezdu) a naopak rozvíjet infrastrukturu vně hranic CHKO*
- *Neposkytovat výjimky pro výstavbu ubytovacích a stravovacích kapacit uvnitř CHKO (zejména na území bývalého vojenského újezdu)*
- **ad Přijímání omezení veřejnosti**
  - *Posílit infrastrukturu na nástupních místech*
  - *Působit i nadále na návštěvníky prostřednictvím DP, DM, informačních center a dalších komunikačních kanálů*
- **ad Malý dosah signálu na většině území CHKO**
  - *Aktivně komunikovat, také s ohledem na větší rizikovost při zranění nebo s ohledem na orientaci v území*
  - *Přizpůsobit tvorbu digitálních prostředků komunikace, např. užívat je jen tam, kde je signál dobře dostupný (návštěvníci špatně reagují na QR kódy v místech, kde signál není) nebo volit aplikace, které po stažení fungují dobře off-line*
  - *Dbát na dobrou orientaci uživatelů například při revizi značených tras v terénu nebo jejich popisu v informačních materiálech*

Koordinace komunikace směrem k návštěvníkům

Stav

- **Vzájemné povědomí různých subjektů v území o shodných či podobných zájmech ve vztahu k cestovnímu ruchu se vytváří a komunikace mezi subjekty se zlepšuje.** Pro úspěšný rozvoj dlouhodobě udržitelného cestovního ruchu v území jsou důležité i zájmy subjektů, které primárně cestovní ruch neřeší. Dopady cestovního ruchu často významně ovlivňují jejich běžnou činnost či úspěšné naplňování jejich společenského poslání, včetně zajištění dobré úrovně života obyvatel (obce) a hospodaření (hospodáři). **Úplná shoda není dosažena v otázce komunikace omezení pohybu návštěvníků z důvodu vojenské přítomnosti v území, bezpečnosti návštěvníků či nákladů a příjmů spojených s cestovním ruchem. Neexistuje fórum, na kterém by se všechny subjekty setkávaly pravidelně a o problematice cestovního ruchu měly možnost společně jednat.**
- **Struktura destinačního managementu vznikla nedávno nebo, v případě Plzeňského kraje, teprve vzniká.** Jejich komunikace do velké míry odráží společný obraz území a je třeba aktivně pracovat na tom, aby to tak bylo i nadále. **V dílčích věcech, jako je komunikace aktuálních programů pro návštěvníky (akcí), aktuálních omezení, otázek bezpečnosti apod. je důležitá průběžná vzájemná informovanost.**
- **Stávající obraz území odpovídá do neobvykle velké míry cílům a sdělením definovaným v interpretačním plánu pro CHKO Brdy 2016.** Formulace z tohoto dokumentu jsou využívány v tiskových materiálech, programech a veřejných vystoupeních různých subjektů v území, a vytváří se tak jednotný obraz území a podobná očekávání návštěvníků. **Podíl některých subjektů, jako např. AP lesnická, na správě a péči o území není zatím výrazněji komunikován. Vznikají nové návštěvnické objekty, které budou spoluvytvářet obraz území.**
- **Potřeby OP jsou komunikovány dostatečně.** Především Dům přírody Tři Trubky jako hlavní komunikační bod příkladným způsobem prezentuje přírodní specifika území (v širším

kontextu dřívější lidské přítomnosti) a aktuální sdělení pro území, včetně péče o něj. Činí to navíc atraktivní a přehlednou formou. **Informační bod zatím není v jižní části CHKO, která v minulosti nebyla vojenských újezdem.**

- **Narůstá potřeba komunikace s uživateli elektrických kol.** Díky nim je i pro návštěvníky se slabší fyzickou kondicí dostupnější území hluboko uvnitř CHKO. S elektrickými koly se ale výrazně zvyšuje akční rádius všech uživatelů. Rychlá jízda přináší nebezpečí **střetů různých uživatelů cest** (především s lesnickou technikou). Malá dostupnost signálu v určitých částech CHKO může znamenat problém v případě zranění – **komunikace se záchrannou službou a identifikace místa úrazu.**

Navržený směr rozvoje

Vytvořit předpoklady pro udržení a zlepšení koordinace rozvoje cestovního ruchu a zahrnout nové subjekty do jednotné komunikace hodnot a limitů území s cílem uchování jeho společného obrazu.

- **ad Vzájemné povědomí různých subjektů v území o shodných či podobných zájmech ve vztahu k cestovnímu ruchu**
  - *Pravidelně, systematicky a proaktivně komunikovat a spolupracovat s institucemi a organizacemi, jejichž zájmovým územím jsou Brdy, vč. Armády ČR. Povaha, intenzita i efektivita komunikace může být velmi různorodá a nepochybně se bude odvíjet od charakteru organizace, historie vzájemných kontaktů a povahy zájmů (mimoběžné, shodné, protichůdné)*
    - *využít KPNV jako společný základ pro komunikaci a spolupráci*
    - *vytvářet příležitosti pro společné setkání (např. 1x za rok) – zjišťování problémů s návštěvníky, plánování, aktuální témata, trendy, neformální diskuse...*
    - *ke komunikaci využívat i neformální příležitosti a tyto vytvářet*
    - *kromě partnerů jako jsou obce či hospodáři hledat společné cíle a prostředky i s nestátními neziskovými organizacemi (zejména spolky), příspěvkovými organizacemi (muzea, knihovny atd.), univerzitami*
    - *zapojovat se do dlouhodobých /strategických plánovacích procesů alespoň na regionální úrovni*
- **ad Struktura destinačního managementu**
  - *Pečovat o komunikační kanály AOPK ČR s DM a dalšími výraznými subjekty, které spoluurčují směr rozvoje cestovního ruchu a spoluvytvářejí obraz území a dlouhodobě s nimi pracovat na vyváženém rozvoji cestovního ruchu a společném vytváření obrazu území (základem je KPNV)*
  - *Zapojovat další subjekty, které mají zájem o spolupráci (rozvoj / usměrnění cestovního ruchu) – např. obce, hospodáři, poskytovatelé služeb CR – příležitost při oficiálních jednáních, která běžně pracovníci AOPK ČR denně absolvují, spolupracovat přitom se subjekty, které mají v konkrétních místech s návštěvníky podobné problémy jako ochrana přírody (lesnické subjekty, obce, místní provozovatelé služeb atd.) a mohou pomoci skutečný stav v území komunikovat směrem k destinačnímu managementu*
  - *Průběžně pracovat s novou KPNV při komunikaci s partnery v regionu.*

ad Zahrnutí dalších subjektů do komunikace sdíleného obrazu území a působení na chování návštěvníků

- *Spolupracovat vedle VLS i s AP lesnická na vytváření prezentace obrazu území, vč. jejich hospodářské činnosti při správě lesů*
- *Podporovat návštěvnické objekty, jako jsou muzea nebo technické památky, např. Huť Barbora v Jincích, při vytváření jednotného obrazu území, který zohledňuje dostatečně i současné potřeby OP*
- **ad Vytvoření nového informačního bodu**
  - *Spolupracovat s AP lesnická a Arcibiskupstvím pražským při budování dílčí infrastruktury pro návštěvnickou veřejnost, která bude odpovídat sdělení KPNV a prezentovat společenský význam i historické zajímavosti území v jižní části CHKO*
  - *Spolupracovat s AP lesnická a Arcibiskupstvím pražským na vybudování případného nového Informačního bodu CHKO v objektu zámečku Roželov*
- **ad Komunikace s uživateli elektrických kol**
  - *Ve spolupráci s dalšími aktéry (subjekty zastupující cyklisty a další uživatele tras, obce, hospodáři, policie, půjčovny apod.) vyvinout tlak na prosazování tolerantnějšího chování ze strany různých uživatelů stezek a cest*
    - *na úrovni ČR: podporovat vytvoření kampaně AOPK ČR a MŽP (případně ve spolupráci s dalšími subjekty jako ČT, Centrum dopravního výzkumu, BESIP, ČeMBA, KČT apod.)*
    - *na úrovni krajů: podporovat vytvoření kampaně/zapojení do celorepublikové kampaně (viz výše)*
  - *Využívat příležitostí a ve spolupráci s dalšími subjekty (např. hospodáři, obcemi, provozovateli služeb) upozorňovat na problém (netolerance, střety mezi uživateli tras)*
  - *Vyzdvihovat toleranci mezi uživateli tras jako součást chování návštěvníků v CHKO, které přispívá k ochraně území a jeho hodnot*
  - *Působit na návštěvníky prostřednictvím nového informačního bodu a dalších komunikačních kanálů, vč. DP.*

Parkování

Stav

- **Lidé pro příjezd do území využívají převážně individuální dopravu**, která na řadě míst působí problémy s parkováním. Stoupá potřeba parkovacích míst, řidiči odstavují auta podél cest, na nezpevněných plochách, na kraji lesa apod.
- **Návštěvníci parkují mimo parkovací plochy** z důvodů nedostatečné kapacity, neexistující infrastruktury a často porušují zákaz vjezdu.
- **Kolem území CHKO existuje síť veřejné dopravy, která obsluhuje tradiční nástupní místa opatřená informačním systémem** (mapy, rozcestníky KČT), **ale frekvence spojů velmi často neumožňuje její efektivní využití návštěvníky. Situace je komplikována tím, že území leží na hranici dvou krajů (není zde např. okružní linka kolem území).**

Navržený směr rozvoje

Podporovat posílení veřejné dopravy v době největší návštěvnosti území, posílit parkovací plochy na okraji CHKO, spolupracovat na postihování porušování zákazu vjezdu dovnitř CHKO

ad Podpora cestování veřejnou dopravou

- *Ve spolupráci s kraji a obcemi podporovat veřejnou dopravu s cílem alespoň částečně omezit tlaky na zvětšování parkovišť*
- *Vytvářet a ve spolupráci s krajem a DM dlouhodobě podporovat v území vytváření takových tipů na výlet, jejichž součástí bude využití hromadné dopravy a komunikovat to pak jako příspěvek návštěvníků k ochraně přírodních a kulturních hodnot Brd. Doporučovat např. aby návštěvníci alespoň jednou za svůj pobyt hromadnou dopravu využili nebo se v území pohybovali jinak než autem*
- *Propagovat využívání veřejné dopravy a disciplinované parkování jako příspěvek k ochraně území i na stránkách DP*

ad Omezení parkování mimo parkovací plochy, porušování zákazů vjezdu

- *Spolupracovat s Policií ČR, obecní policií a vlastníky lesů a důsledně dbát na dodržování omezení, pokutovat porušování zákazu vjezdu*
- *Spolupracovat s vlastníky lesů, obcemi a dalšími subjekty a hledat možnosti rozšíření legálních parkovacích ploch v kritických místech*
- *Komunikovat ve spolupráci s lokálními médii (rozhlas, tiskoviny, sociální sítě) rizika spojená s porušováním nedovoleného parkování a zákazů vjezdu (především blokování průjezdu vozidel IZS, střety s lesnickou technikou či cyklisty, snížený návštěvnícký prožitek)*
- **Komunikovat důvody pro přítomnost vozidel s povolením vjezdu dovnitř území CHKO a dbát na jejich zřetelné označení**
- *Působit na návštěvníky prostřednictvím DP a dalších komunikačních kanálů*

Limity využití území – popis ploch

Plochy byly navrženy dle Metodiky AOPK ČR 34.1, byly však zohledněny specifika a aktuální potřeby území (proto např. nezvykle velká plocha zóny A). Materiál byl zpracován v úzké spolupráci s regionálním pracovištěm Střední Čechy AOPK ČR - Správou CHKO Brdy a Pracovní skupinou pro přípravu KPNV, která zahrnovala další důležité partnery na území CHKO.

Plochy A

Obecný směr rozvoje

Pro zachování chráněných fenoménů je v plochách A nezbytné:

- **STÁVAJÍCÍ ZPŘÍSTUPNĚNÍ POVAŽOVAT ZA DOSTATEČNÉ,**
- **NEZVYŠOVAT ZDE NÁVŠTĚVNOST,**
- **PŘÍZPŮSOBIT PROPAGACI ÚZEMÍ** tak, aby zohledňovala uvedené limity využití ploch A a kvalitu návštěvnického zážitku. Nezvyšovat návštěvnost v plochách A znamená **nezvyšovat stávající intenzitu** jejich **propagace a NEVYTVÁŘET ZDE NOVÉ NÁVŠTĚVNICKÉ CÍLE MIMO ZNAČENÉ TRASY.**

Popis jednotlivých segmentů

Plochy A byly vymezeny na základě: a) stávajících dochovaných přírodních biotopů, maloplošných zvláště chráněných území, výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin – zejména předmětů ochrany evropsky významných lokalit, klidových oblastí důležitých pro zachování populací velkých savců, významu těchto částí krajiny v územním systému ekologické stability (ÚSES) a b) míry současného využívání návštěvníky, přičemž v úvahu byla brána především klidovost při stávajícím návštěvnickém provozu, což je **charakteristika, kterou sami návštěvníci podle výsledků průzkumu návštěvníků CHKO Brdy vnímají jako hodnotu.**

Kromě výše zmíněných omezení důležitých pro vymezení zóny A je v Brdech **důležité také zohledňovat ochranu vod** (vodní pásma I. a II. stupně a oblast CHOPAV - chráněná oblast přirozené akumulace vod) **a omezení z hlediska bezpečnosti** (přítomnost aktivního vojenského posádkového cvičiště a dalších vojenských objektů a oblastí zůstávající bez pyrotechnické očisty, které jsou označeny na Mapy.com i v terénu). V území probíhá i **běžné lesní hospodaření**, při němž je obvyklá manipulace s těžební technikou. Pohyb návštěvníků je tedy cíleně směřován na **sít značených tras a naučných stezek.**

MAPA viz Příloha 12.

POZOR: I uvnitř ploch A jsou podél turistických tras a tras naučných stezek "buffery"/nárazníková pásma ploch B, a to vždy na 10 m po obou stranách cesty, kam se dá umístit např. panel či lavička apod.

A – Střední a Třemšínské Brdy

V CHKO jsme po konzultaci se Správou CHKO Brdy identifikovali plochu A jako **území, které pokrývá celou CHKO kromě komunikace č. 19, vymezených ploch B a sítě značených turistických tras a tras naučných stezek, které jsou také součástí zóny B.**

Zdejší lesy tvoří nejrozsáhlejší lesnatou plochu ve vnitrozemí Čech. Přestože velkou plochu lesů zauímají smrkové monokultury, nacházejí se zde rozmanité zbytky přírodních lesních porostů (kyselých a květnatých bučin, suťových lesů, borů na skalách a kamenných mořích i potočních luhů a podmáčených smrčín). Na celém území se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Na dopadových plochách bývalých vojenských střelnic vznikla díky odlesnění, střelbě a požárům nejrozsáhlejší horská vřesoviště v České republice. **Nejzajímavějším fenoménem CHKO je nezastavěnost většiny území.** Nejsou zde obce, veřejné komunikace ani jinde běžné turistické služby. To z území činí významné útočiště pro živočichy v okolní hospodářsky využívané krajině a místo s výskytem a potenciálním výskytem velkých savců. Zachování klidového režimu území bylo důležitým faktorem pro vyznačení plochy A. Pohyb návštěvníků je směřován do sítě značených turistických, cykloturistických tras a tras naučných stezek. Tento přístup napomáhá i bezpečnosti návštěvníků v území (některé části území jsou dodnes bez pyrotechnické asanace a nebudou zřejmě vyčištěny ani v budoucnu) a má podporu vlastníků a hospodářů v území.

Doporučení

Doporučujeme pohyb návštěvníků v CHKO i nadále směřovat do sítě turistických pěších a cyklotras a tras naučných stezek, které pokrývají celé území CHKO (250km značených pěších tras a cca 200km značených cyklotras, 5 naučných stezek v terénu) a využívat k informování o CHKO a jejích specifikách návštěvnické středisko CHKO - Dům přírody Brd na zámečku Tři Trubky (v budoucnu i IS v Roželově) a další informační centra v okolí CHKO. Veškerou infrastrukturu co se týče parkování, občerstvení a ubytování doporučujeme směřovat na okraj CHKO do obcí, v jižních Brdech do stávajících objektů. Vhodná místa k parkování byla konzultována s obcemi – viz dále Nástupní body.

Pokrytí vzdělávacími prvky, jako jsou expozice v Domě přírody Brd a naučné stezky, je na území CHKO nyní dostatečné. V budoucnu se počítá jen s případným Informačním střediskem CHKO (a doprovodnou expozicí) na zámečku Roželov v jižní části CHKO a případně drobnými interpretačními prvky ve strážních boudách také v jižní části Brd.

Plochy B

Obecný směr rozvoje

Pro zachování chráněných fenoménů je nezbytné:

- **AKTIVNĚ USMĚRŇOVAT NÁVŠTĚVNÍKY** v daném místě, ale i celkově na území CHKO a před příjezdem do území (formovat očekávání),
- **PROVÁDĚT OPATŘENÍ K OMEZENÍ POČTU NÁVŠTĚVNÍKŮ** tam, kde hrozí překročení hranice únosnosti pro danou přírodní lokalitu,
- **PŘÍZPŮSOBIT PROPAGACI ÚZEMÍ** tak, aby zohledňovala uvedené limity využití jednotlivých ploch B a kvalitu návštěvnického zážitku.

Popis jednotlivých segmentů

U jednotlivých segmentů (lokalit) jsou popsány důvody zařazení do této kategorie. Segmenty byly vymezeny na základě: a) stávajících dochovaných přírodních biotopů, maloplošných zvláště chráněných území, výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin – zejména předmětů ochrany evropsky významných lokalit, klidových oblastí důležitých pro zachování populací velkých savců,

významu těchto částí krajiny v Územním systému ekologické stability (ÚSES), **b)** míry současného využívání návštěvníky.

V Brdech je důležité brát v úvahu také omezení z hlediska bezpečnosti (přítomnost aktivního vojenského posádkového cvičiště a dalších vojenských objektů a oblasti zůstávající bez pyrotechnické očisty, které jsou označeny na mapách.cz i v terénu). V území probíhá i běžné lesní hospodaření, při němž je obvyklá manipulace s těžební technikou. Pohyb návštěvníků je tedy cíleně směřován na sítě značených tras a naučných stezek.

Kódy s čísly indikují segmenty v doprovodné mapě. MAPA viz Příloha 12.

POZOR: "buffery"/nárazníková pásma ploch B jsou i uvnitř zón A, a to podél turistických tras a tras naučných stezek, vždy na 10 m po obou stranách cesty, kam se dá umístit např. panel či lavička apod.

B1 – Třemšín a okolí

Nejvyšší vrchol Třemšínských Brd a několik dalších nejbližších vrcholů a jejich okolí. Součástí Evropsky významné lokality Třemšín a Hřebence. Cenné staré porosty s převahou buku. Je zde dobře vidět příkladné lesnické hospodaření a využívání přirozené obnovy listnatých dřevin a jedle. Oblast s výskytem mnoha druhů zvláště chráněných rostlin a živočichů. Lokalita je významná i z hlediska geologického a historického. Nově zde byla otevřena naučná stezka.

Doporučení

Naučná stezka Třemšín nabízí návštěvníkům možnost pěšího výletu z Hutí pod Třemšínem do oblasti se zachovalými lesními porosty a kamenným mořem v okolí nejvyššího vrcholu v jižní části Brd, Třemšína. I přes dnes už omezený výhled je místo vyhledávaným výletním cílem, zejména pro rodiny s dětmi. Proto je stezka doplněna interaktivními prvky pro děti. Stezka není určena pro cyklisty.

Tematicky je naučná stezka (NS Třemšín: Tajuplnými lesy Arcibiskupství pražského ke Třemšínu) věnována zdejším lesům a hospodaření v nich.

Třemšín je tradičním turistickým cílem, proto je zde několik značených turistických tras a infrastruktura pro návštěvníky zahrnuje i kryté posezení.

Doporučujeme využít ke směřování pohybu návštěvníků Třemšína ze strany Hutí pod Třemšínem trasu nově vybudované naučné stezky a omezit pohyb mimo značené trasy. Vybudování naučné stezky by mohlo odklonit část návštěvníků od vytížených Padrťských rybníků, zda to tak skutečně bude, ukáže čas.

B2 – Padrťské rybníky

Oblast Padrťské pánve, Hořejšího a Dolejšího Padrťského rybníka a zaniklých obcí Padrtě, Záběhlé a Kolvína. Evropsky významná lokalita Padrťsko – rozsáhlá lokalita s mnoha předměty ochrany, a to jak rostlinnými, tak živočišnými druhy, včetně raka kamenáče. Zahrnuje lesní a mokřadní společenstva, ale i vřesoviště a luční porosty. Na části území je znova zavedena pastva dobytka, která pomáhá zachovávat bezlesí. Byla zde vybudována naučná stezka.

Doporučení

Naučná stezka Okolím Padrťských rybníků je okružní trasa, která návštěvníky provede tímto územím po stávajících zpevněných cestách. **Je vhodná i pro cyklisty.** Tematicky stezka (NS Okolím Padrťských rybníků: Krajina zaniklých obcí) představuje jedinečnosti brdské krajiny a vlivy, které ji formovaly. Prochází místy zaniklých obcí Záběhlá, Padrť a Kolvín.

U hráze Hořejšího Padrťského rybníka je zbudováno **kryté posezení, které je návštěvníky intenzivně využíváno.** Zastavují se zde pěší i cyklisté. V témže místě je **chata VLS**, kde je možné se po dohodě s VLS ubytovat. **Kromě zámečku a myslivny na Třech Trubkách je to jediné místo v CHKO (uvnitř bývalého vojenského újezdu), kde mají návštěvníci možnost se ubytovat.**

Doporučujeme i nadále směřovat pohyb návštěvníků v tomto místě na stávající značené trasy a trasu naučné stezky. Podobně jako u bývalých dopadových ploch Jordán a Tok, i zde zůstávají plochy mimo cesty bez pyrotechnické očisty a je potřeba na to návštěvníky upozornit (Dům přírody Brd, Informační středisko CHKO Brdy a informační centra v okolí). **Doporučujeme také dobře ošetřit podmínky pronájmu chaty a případné problémy s ubytovanými návštěvníky v místě průběžně řešit a poučit se z případných špatných zkušeností. Ubytovaní mají povolen vjezd autem.**

Jedná se o výbornou lokalitu pro dotazníkový průzkum názorů návštěvníků.

B3 – Jordán

Bývalá dopadová plocha Jordán. Na bývalé cílové ploše Jordán se dnes potkávají přímé pozůstatky vojenského výcviku – bunkry, krátery, munice – s unikátními biotopy, které vznikly jako jeho vedlejší produkt. Vřesoviště s rašelinnými biotopy a s velkými plochami náletových březin s přimíseným smrkem působí dojmem “tajgy”. Vyskytují se zde zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Kolem dopadové plochy vede naučná stezka, na jejíž trase je i několik bývalých vojenských bunkrů.

Doporučení

Naučná stezka Jordán umožňuje návštěvníkům obejít bývalou dopadovou plochu a užít si výhledy na vřesoviště a do okolní krajiny. Je vedena tak, aby se vyhnula vnitřní části dopadové plochy, která je dodnes bez pyrotechnické asanace. Je z velké části vedena po cestách a stezkách mimo zpevněné plochy, pouze částečně po silnici. **Stezku je možné absolvovat s kolem.**

Tematicky naučná stezka (NS Jordán: Krajina, kterou zkrášlily výbuchy) představuje přírodní, ale i historické hodnoty této lokality.

Doporučujeme i nadále směřovat pohyb návštěvníků v tomto místě na trasu naučné stezky.

B4 – Tok

Bývalá dopadová plocha Tok s velmi zajímavými biotopy, které vznikly díky vojenské činnosti (krátery po výbuchu munice a vypálené plochy) a odlesnění. Zastoupení flóry a fauny je zde velmi rozmanité, s řadou vzácných druhů rostlin a bezobratlých. Nachází se zde například většina lokalit rosnatky okrouhlolisté v CHKO. Zajímavé jsou také geomorfologické útvary a jevy, které byly dříve kryty lesem. Větší části dopadové plochy jsou Evropsky významnou lokalitou (EVL). Vřesoviště a rašelinné biotopy jsou zde uchovány v dobrém stavu. Okolo dopadové plochy vede naučná stezka.

Doporučení

Naučná stezka provede návštěvníka atraktivní krajinou kolem dopadové plochy. Je vedena tak, aby se vyhnula vnitřní části bývalé dopadové plochy, která je dodnes bez pyrotechnické asanace. Trasa však i přesto nabízí atraktivní výhledy nejen na plochu vřesoviště, ale i do okolí CHKO a je vedena po cestách a stezkách mimo zpevněné plochy, což je ve srovnání s jinými turistickými trasami v CHKO výhodou. **Kromě některých úseků vedených po cestách stezka není vhodná pro cyklisty.**

Tematicky naučná stezka (NS Tok: V drsných podmínkách se zrodila jedinečnost.) představuje zejména přírodní hodnoty této lokality a některé méně obvyklé hodnoty CHKO, jako je nezastavenost, ticho a tma.

Doporučujeme zde i nadále směřovat pohyb návštěvníků na trasu naučné stezky.

Nástupní body

Nástupními body se rozumí místa, odkud návštěvníci nejčastěji vycházejí či vyjíždějí na kole do území CHKO. Většinou se jedná o místa, kde je k dispozici parkovací plocha. V této souvislosti je důležité zmínit, že v jižní části území CHKO (Třemšín a okolí, jižně od silnice 19) je zakázáno vjíždět a setrvávat motorovými vozidly mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody. Na části území CHKO odpovídající bývalému vojenskému újezdu platí zákaz vjezdu na území CHKO a parkoviště jsou až na výjimku parkoviště u Skořice a parkoviště u areálu Tří Trubek, (které je využitelné pro držitele výjimky ze zákazu vjezdu), situována za hranicemi CHKO.

I oficiální parkovací plochy často **postrádají zázemí pro návštěvníky** (zejména toalety). **Parkoviště** na nástupních bodech **nejsou s výjimkou Skořice zatím zpoplatněna.**

Všechny nástupní body, které mají parkovací plochy, byly zvoleny tak, aby nebyly přímo v rozporu s limity využití území.

Obecný směr rozvoje a doporučená infrastruktura:

Problematiku parkování a dopravy je potřeba vždy vnímat a řešit komplexně, v kontextu větších celků, protože situace v jednom konkrétním místě bude ovlivňovat dění na jiných místech v území. Pokrytí hromadnou dopravou, zvláště o víkendech, je potřeba minimálně zachovat v současném stavu.

Je třeba **dobře plánovat kapacitu parkovišť** na jednotlivých nástupních bodech s ohledem na kapacitu atraktivit a **hájit je v územních plánech obcí.**

Pro snazší rozhodování o důležitosti bodu a případném umístění infrastruktury jsou **nástupní body rozděleny do 3 skupin:** body **hlavní**, body **doplňkové** (většinou fungující dočasně) a body **vedlejší**. Pro jednotlivé skupiny je zde doporučena základní infrastruktura. V případě, že se infrastruktura v některém místě liší, je to uvedeno přímo v navazujícím popisu u konkrétního nástupního bodu:

- **HLAVNÍ nástupní body:**
Obecnice, Skořice, Strašice – U Hájkova mostu.
Některá další místa by si vzhledem ke svému významu nástupního místa hojně využívaného

turisty zasloužila být Hlavním nástupním bodem s odpovídající infrastrukturou, zatím ji však postrádají. V seznamu míst je to u nich uvedeno.

Doporučená infrastruktura:

- kapacitní parkoviště
- kontejnery na odpad
- zázemí (WC) – minimálně v dosahu (např. veřejné WC ve městech apod.)
- informační infrastruktura (mapa + pravidla chování v CHKO + základní informace o CHKO – minimálně ve smyslu hlavního sdělení).

- **DOPLŇKOVÉ nástupní body:**

Slouží v případě, že jsou zaplněna hlavní parkoviště v turistických cílech.
Strašice – u koupaliště

Doporučená infrastruktura:

- parkovací plocha
- zajistit možnost odložit odpad (stačí přechodně, např. igelitové pytle na odpad)

- **VEDLEJŠÍ nástupní body:**

Jince, Malý Drahlín, Orlov (potenciálně Hlavní), Kozičín, Bohutín, Rožmitál pod Třemšínem, Starý Rožmitál, Nepomuk, Věšín, Buková, Hutě pod Třemšínem, Resort Hutě, Vacíkov, Hvoždany, Roželov – Mýta (potenciálně Hlavní), Roželovský Zámeček (po rekonstrukci zámečku potenciál být Hlavní v případě, že sem bude umístěn Informační bod CHKO), Chynín, Nové Mitrovce, Železný újezd, Planiny, Míšov, Teslíny, Mirošov, Dobřív, Strašice – u muzea, Těně, Zaječov, Zaječov – Dolní Kvaň, Malá Víska, Neřežín.

Doporučená infrastruktura:

- Parkovací plocha, bez zázemí
- kontejnery nebo jiná možnost odložit odpad
- informační infrastruktura (mapa + pravidla chování v CHKO + základní informace o CHKO – minimálně ve smyslu hlavního sdělení)
Pokud jsou vedlejší nástupní body blízko sebe (např. v jedné obci a návštěvník musí kolem druhého bodu projít, nemá smysl na oba umístit mapu a pravidla)

Popis jednotlivých bodů

Nástupní místa jsou seřazena v číselné řadě postupující po obvodu CHKO ve směru hodinových ručiček s výchozím bodem v Jincích. U místa je uveden typ nástupního bodu (Hlavní, Vedlejší, Doplnkový) podle významu místa z hlediska návštěvnosti a infrastruktury.

N1 – Vedlejší – Jince – parkoviště naproti pivovaru U Janka. Využívané i místními a na větší akce, cca 40 aut. Vzhledem k nepřístupnému posádkovému cvičišti omezená dostupnost cílů v CHKO, pouze okraj území u Jinců.

N2 – Vedlejší – Jince – parkoviště u školy, proti zámku. Využívané i místními, cca 20 aut.

N3 – Vedlejší – Malý Drahlín – malá parkovací plocha do cca 10 aut, herní prvek pro děti. Malá dostupnost turistických cílů.

N4 – Hlavní – Obecnice – u hřiště, kapacitní parkovací plocha, významný výchozí bod na Klobouček a Tok. Zatím nemá WC.

N5 – Vedlejší – Orlov – návštěvníky intenzivně využívané parkoviště u lesa, cca 30-40 aut, nástup do okolí Třemošné, Pilskou i Tok. Svým významem by si zasloužilo být Hlavním nástupním bodem. Je zde

potenciál pro doplnění infrastruktury o WC a dobíjecí stanici pro elektrokola. Parkoviště je nově ve vlastnictví města Příbrami. Město připravuje projekt na rozšíření parkovacích míst (v jednotkách), úpravu parkovací plochy a vybudování nového altánu. Předpokládaný termín realizace je rok 2026.

N6 – Vedlejší – Kozičín – malá plocha u lesa, posezení, lesní hřiště. Do 15 aut. Východisko zejména pro cyklisty. Město Příbram získalo dotaci na podporu doprovodné infrastruktury z rozpočtu Středočeského kraje, díky níž dojde ke zvětšení kapacity parkoviště ze stávajících cca 15 míst na 28. Realizace projektu je plánována na rok 2026.

N7 – Vedlejší – Bohutín – u lesa. Nové parkoviště, do 25 aut. WC je u občerstvení. Blízko koupaliště, proto využíváno i místními.

N8 – Vedlejší – Rožmitál pod Třemšínem – na břehu Podzámeckého rybníka. Využíváno hodně i místními, kapacita do 30 aut. Posezení, bez WC. Spíše na výlety v okolí Rožmitálu. Město využívá na akce jako poutě či cirkus. Bývají zde odstaveny i kamiony.

N9 – Vedlejší – Starý Rožmitál – u hřbitova. Do 20 aut.

N10 – Vedlejší – Nepomuk – u správy polesí VLS. Cca 20 aut. Nepomuk je významným nástupním bodem do oblasti Padršských rybníků a na Prahu. Svým významem by si zasloužil být Hlavním nástupním bodem, ale zatím zde chybí odpovídající infrastruktura, zejména WC.

N11 – Vedlejší – Věšín – plocha kolem kostela. Restaurace. Podobně jako Rožmitál dále od okraje CHKO, ale na cyklistické trase.

N12 – Vedlejší – Věšín – parkovací plocha u hřiště.

N13 – Vedlejší – Buková – malá parkovací plocha u lesa. Cca 5-6 aut. Východisko na Padrtě a Jahodovou horu.

N14 – Vedlejší – Hutě pod Třemšínem – plocha u hospody. Cca 6 aut. Výchozí bod na Třemšín.

N15 – Vedlejší – RS Hutě Resort – majitel má záměr vybudovat parkovací plochu i pro návštěvníky (za poplatek). V současné době zde mohou parkovat 3 auta, k dispozici je občerstvení.

N16 – Vedlejší – Vacíkov – malá plocha u návsi. Do 5 aut. Na stezku Petrůvka hora a Třemšín.

N17 – Vedlejší – Hvožďany – uprostřed obce, u kostela. Cca 8 míst. Využíváno i místními. Nástup spíše na kola do okolí Hvožďan než do CHKO.

N18 – Vedlejší – Roželov Mýta – rozšířená betonová plocha u hřiště. Významný nástupní bod pro Třemšín, vzhledem k tomu má potenciál na Hlavní nástupní bod. Zatím zde není větší zázemí a infrastruktura, včetně WC.

N19 – Roželov Zámeček – plocha u zámečku. Potenciálně důležitá parkovací plocha. V případě dohody vlastníka pozemku a objektu s případným provozovatelem a umístění Informačního bodu CHKO, je zde potenciál pro vybudování Hlavního nástupního bodu pro oblast Třemšína a této části jižních Brd.

N20 – Vedlejší – Chynín – malá parkovací plocha za obcí. Do 5 aut. Výchozí bod na Třemšín a Nad Maráskem.

N21 – Vedlejší – Nové Mitrovce – u rybníka Drahota. Do 10 aut. Oblast zajímavá atraktivní dochovanou lidovou architekturou související s CHKO. Místo má být v budoucnu upraveno pro cca 10 karavanů se zázemím.

N22 – Vedlejší – Nové Mitrovce – u coopu. 5-6 aut.

N23 – Vedlejší – Nové Mitrovce – u obecního úřadu. 5-6 aut.

- N24 – Vedlejší – Železný újezd** – u hospody. Do 10 aut. Spíše pro oblast kolem rybníka než CHKO.
- N25 – Vedlejší – Planiny** – u křižovatky. 3-4 auta. Vzhledem k významu by si místo zasloužilo zlepšení možnosti parkování. Výchozí místo na Kokšín.
- N26 – Vedlejší – Míšov – u grilu.** 5-6 aut. Významný výchozí bod do oblasti Padrťských rybníků. Lze využívat WC, které má grill k dispozici (z boku budovy OÚ, je otevřený každý den, na noc se zamyká). Dle informací obce je vypracována studie vč. projektu na záchytné parkoviště a točnu autobusů, tento záměr je zanesen do územního plánu, který je v realizaci. Zatím není vyřešen vlastník daného pozemku. Plánovaný prostor – viz mapka na konci seznamu nástupních míst.
- N27 – Vedlejší – Míšov – u pomníčku.** Zpevněná plocha, 5-6 aut. Umístěn odpadkový koš vč. sáčků na psí exkrementy.
- N28 – Vedlejší – Teslíny** – parkovací plocha na jih od silnice 19. Jezdí sem hodně turistů, často brání průjezdu na pilu. Jeden z hlavních výchozích bodů na Padrťské rybníky a na jih k lesním rezervacím v CHKO. Vzhledem ke svému významu by si zasloužily lepší možnosti parkování a zázemí.
- N29 – Hlavní – Skořice** – parkoviště VLS. Placené parkoviště pro cca 40 aut. 3 stání pro autobusy. Dobíjecí stanice a servisní bod pro cyklisty, není zde WC. Na noc uzavíráno. Výchozí bod zejména na Padrťské rybníky, ale i na cyklotrasy po celé CHKO.
- N30 – Vedlejší – Mirošov** – u coopu. 10-15 aut. Výchozí bod pro cyklisty, zejména kondiční.
- N31 – Vedlejší – Mirošov** – nám. Míru a přilehlé prostory u kostela sv. Josefa. 20-30 aut.
- N32 – Vedlejší – Dobřív – parkovací plocha v lese.** Cca 20 aut. Výchozí místo do oblasti Bahen. Pro pěší je vhodným nástupním místem komunikace za Sokolovnou v obci. Vhodná i pro ty, kteří chtějí zůstat déle a ubytovat se.
- N33 – Vedlejší – Dobřív – U Kudibalů.** Parkovací plocha v horní části obce (Kudibalka). Nástupní bod pro cyklisty. Parkování cca do 10 aut.
- N34 – Hlavní – Strašice – U Hájkova mostu.** Cca 20 aut. Parkoviště se zázemím: WC, občerstvení. Je plánováno rozšíření počtu parkovacích míst. Hlavní výchozí místo pro návštěvnické středisko CHKO, Dům přírody Brd, na Třech Trubkách.
- N35 – Doplnkové – Strašice – u koupaliště.** Využitelné zejména pro cyklisty.
- N36 – Vedlejší – Strašice – u muzea.** Parkovací místa podél ulice. Cca 40 aut. Vhodné zejména pro cyklisty.
- N37 – Vedlejší – Těně** – parkovací plocha na manipulační ploše, poměrně velká. 15-20 aut. Východisko na značené pěší trasy i pro cyklisty.
- N38 – Vedlejší – Zaječov – u hospody a hřiště.** Pro cyklisty.
- N39 – Vedlejší – Zaječov – Dolní Kvaň.** Nové parkoviště naproti pomníčku 52. pomocného technického praporu, pro 6-10 aut. Významný výchozí bod pro pěší na Jordán. Vzhledem ke svému významu by si zasloužilo více možností parkování a zázemí.
- N40 – Vedlejší – Malá Víska** – malá plocha při vjezdu do lesa. Výchozí bod pro výlety na Jindřichovu skálu. Poloha neumožňuje umístění kontejneru nebo jiných nádob na odpad. Parkování osobních vozidel je zde výrazně omezeno z důvodu průjezdu vozidel IZS. Obec proto nedoporučuje vyznačit plochu jako parkoviště v případné mapě pro návštěvníky CHKO.
- N41 – Vedlejší – Neřežín** – parkoviště u Mlýňářových rybníků, pod Jedovou horou. Cca 15-20 aut. Výchozí bod na Valdek, Hrachoviště a Jedovou horu.

Další nástupní body důležité pro tok informací a případnou distribuci materiálů

Březnice, Spálené Poříčí, Rokycany, Hořehledy, Komárov, Hořovice. Ve spolupráci s destinačními managementy.

Střetové body

Místa, kde chování návštěvníků či provoz spojený s turistickým cílem či trasou způsobují **střet se zájmy ochrany přírody a někdy i zájmy samotných obcí, vlastníků pozemků a hospodářů.**

Takováto místa jsme v Brdech po konzultaci s AOPK ČR – Správou CHKO Brdy neidentifikovali.

KPNV

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností
(Plán interpretace a řízení návštěvnosti 2025)

CHKO Brdy

Přílohy

Zadavatel: AOPK ČR
číslo smlouvy S/00772/SC/25

Zpracovatel: Mgr. Blanka Mouralová, Jana Urbančíková
ÚIMID – Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR, z.ú.

www.dobrainterpretace.cz

květen 2025

Obsah

Příloha 1 Cíle ochrany přírody a lesních hospodářů.....	3
Příloha 2 Charakteristika jednotlivých skupin návštěvníků CHKO Brdy, jejich potřeby a očekávání	5
Příloha 3 Návštěvníci - dosavadní problémy a střety, možnosti interpretace	16
Příloha 4 Souhrn informací o vývoji návštěvnosti z informačních center	25
Příloha 5 Vnější obraz území - obraz Brd v médiích.....	29
Příloha 6 ZDROJE interpretace	35
Příloha 7 CÍLE interpretace.....	39
Příloha 8 Vybrané CÍLOVÉ SKUPINY interpretace – charakteristika, potřeby a očekávání	41
Příloha 9 KLÍČOVÁ SDĚLENÍ	47
Příloha 10 Klíčová sdělení, vhodné PROSTŘEDKY INTERPRETACE, lokality, kde sdělení prezentovat	56
Příloha 11 Zásady dobré interpretace	59
Příloha 12 Mapa limitů využití území z hlediska návštěvnosti	622
Příloha 13 Připravený dotazník pro průzkum návštěvníků.....	64

Příloha 1 Cíle ochrany přírody a lesních hospodářů

Cíle ochrany přírody

Nejdůležitější **dlouhodobé obecné cíle** Správy CHKO Brdy:

- **zachování nezastavěnosti území,**
- **postupná změna v druhovém složení lesů,**
- **zachování bezlesí, zejména na dopadových plochách.**

Obecné cíle ochrany přírody **vztažené k jednotlivým předmětům ochrany:**

Předmět ochrany	Cíl
harmonicky utvářená převážně lesní krajina vrchoviny s bezlesými enklávami a minimálním osídlením	zachovat nezastavěnost území s vysokým podílem lesů a bezlesými enklávami
bezkolencové a pcháčové louky	zajistit odpovídající obhospodařování luk kosením nebo pastvou
vřesoviště	zachovat nebo obnovit vitalitu vřesovišť, zejména pomocí řízeného žárového managementu
rašeliniště, prameniště a mokřady a společenstva na ně vázaná (např. podmáčené smrčiny, prameništní olšiny)	zajistit odpovídající vodní režim, zamezit znečištění vod
skalní výchozy, kamenná moře a sutě a společenstva na ně vázaná (např. vegetace silikátových skal, suťové lesy)	zabránit sešlapu citlivé vegetace omezením vstupu návštěvníků
další přírodě blízká nebo přirozená lesní i nelesní společenstva a na ně vázané vzácné a zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů	zajistit příslušný aktivní management formou pastvy, vyřezáváním náletu, zachováním nebo obnovou vodního režimu, zlepšení druhové a prostorové skladby lesa
paleontologická naleziště	zajistit dohled na citlivých lokalitách, aby nedocházelo k nepovoleným zemním pracím
předměty ochrany Evropsky významných lokalit vymezených nařízením vlády č. 132/2005, které do CHKO zasahují	zajistit příslušný aktivní management, formou pastvy, vyřezáváním náletu, zachováním nebo obnovou vodního režimu

Dlouhodobé obecné cíle **práce s veřejností:**

- **trvalý zájem veřejnosti o ochranu přírodních hodnot a o šetrné hospodaření s přírodními zdroji na území CHKO a podpora pro další aktivity AOPK ČR**
- **trvalé partnerství a pozitivní spolupráce se zástupci regionu, samospráv obcí a krajů, lesníky, zemědělci a dalšími hospodáři v krajině, zvýšení jejich zájmu o problematiku ochrany přírody.**

Dílicí komunikační cíle související s návštěvnickou veřejností a infrastrukturou:

vysvětlit místní veřejnosti a zájmovým skupinám, že

- unikátnost území CHKO Brdy spočívá v tom, že uvnitř velké části území nejsou turistické služby ani jiná zástavba a že tato hodnota je zásadní pro zachování přitažlivosti a jedinečnosti Brd do budoucna. Brdy bez hospod, penzionů a chat mimo obce a města v jejich okolí zůstanou jedinečné a najdou si svůj okruh návštěvníků, kteří právě taková místa vyhledávají.

vysvětlit místní veřejnosti i návštěvníkům

- v čem spočívá hodnota bezkolencových a pcháčových luk a proč stojí za to platit z veřejných zdrojů jejich údržbu,
- v čem tkví jedinečnost člověkem vytvořených rozsáhlých vřesovišť na dopadových plochách a proč se k jejich udržení využívá žárový management, tedy postupné řízené vypalování. Oheň nepochybně zahubí jednotlivce, ale dá šanci na přežití zbytku populace po řadu generací.
- čím jsou jedinečná rašeliniště, prameniště, mokřady, podmáčené smrčiny nebo prameništění olšiny a jak je může ohrozit změna vodního režimu nebo znečištění vod,
- smysl dalších opatření aktivního managementu, na něž se vynakládají veřejné prostředky, a které v určitých fázích nemusejí vypadat „pěkně“,
- proč je třeba chránit paleontologická naleziště,
- **že respektování omezení vstupu do určitých částí území CHKO Brdy přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech, tedy návštěvníků i ostatních uživatelů území.**

Cíle lesních hospodářů

Obecné cíle největších lesních hospodářů v území CHKO:

- hospodařit se svěřeným majetkem tak, aby mohl být další generaci předán ve stejném nebo lepším stavu (Vojenské lesy a statky)
- hospodařit trvale udržitelně - zachovat a zvyšovat rozlohu a kondici lesů, předat další generaci les ve stejném nebo lepším stavu, usilovat o vyvážený poměr ekonomického, sociálního a ekologického pilíře lesního hospodářství, upřednostňovat přírodě blízké hospodaření, udržet pod kontrolou škodlivé činitele (AP lesnická)

Komunikační cíle:

vysvětlit místní veřejnosti i návštěvníkům území, že:

- **převážná většina brdských lesů jsou lesy hospodářské, které je třeba pěstovat i těžit**
- součástí lesa je i zvěř, která stejně jako ostatní živá příroda – i člověk – potřebuje klid
- lesní cesty jsou účelové komunikace určené v první řadě k zajištění nezbytné péče o les, takže se na nich mohou setkat s těžkou technikou a cesty mohou být v souvislosti s prací v lese dočasně hůře sjízdné
- chování návštěvníků lesa rozhoduje o tom, jak čisté Brdy jsou a zůstanou
- cílem lesníků jsou zdravé, produktivní, odolné a živé lesy, přičemž pěstování lesa je dlouhodobá činnost a změny se plně projeví až s velkým časovým odstupem
- lesy v dnešní podobě jsou výsledkem úsilí řady generací lesníků
- **v čem spočívají možná rizika plynoucí z vojenské historie území - pyrotechnická zátěž (VLS)**
- **že respektování omezení vstupu do určitých částí území bývalého vojenského újezdu Brdy přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech, tedy návštěvníků i ostatních uživatelů území. (VLS)**

Příloha 2 Charakteristika jednotlivých skupin návštěvníků CHKO Brdy, jejich potřeby a očekávání

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
CYKLISTÉ						
ADRENALINOVÍ	mladí lidé do 35 let, většinou muži	někteří přijíždějí i z větší vzdálenosti a celou cestu absolvují na kole část ráno přijede, zaparkuje, sundá kola, navečer se vrátí, naloží kola, odjede často jezdí mimo značené cyklotrasy a zpevněné cesty, jezdí i potmě s čelovkami, často využívají i nezpevněné trasy pro pěší jezdí rychle, hodně riskují, na černo budují singltreky jezdí sami, ve dvojici i v menších skupinách	1 den nebo víkend víkendy a svátky teď více i ve všední dny prázdniny	celé území, vybírají si nejnáročnější terén, většinou mimo značené trasy a zpevněné cesty	parkoviště k odstavení auta náročný terén, který je motivuje k fyzickým výkonům a prověřuje jejich odolnost, technickou zdatnost a vytrvalost	dostatek náročných terénů, kde budou moci jezdit mimo trasy a nepotkají přitom mnoho lidí terény s příchutí rizika, v dřívě zakázaném území, i dnes se nabízí pohyb v zakázaných zónách (dopadové plochy apod.)

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
CYKLISTÉ – pokračování						
KONDIČNÍ	25 – 50 let, částečně i 65+, aktivní senioři, převážně muži část z nich už má elektrokola	někteří přijíždějí i z větší vzdálenosti a celou cestu absolvují na kole část ráno přijede, zaparkuje, sundá kola, navečer se vrací, naloží kola, odjede většinou se drží značených a zpevněných cest, reagují negativně, když potkají auto v zákazu vjezdu většina jezdí pravidelně a má své stálé trasy, při návštěvě mohou objet stejný okruh i několikrát po sobě, aby najeli určitý počet kilometrů důležitý je pro ně aktivní pohyb, ale na rozdíl od adrenalinových cyklistů je pro ně důležitá spíše vytrvalost než technická náročnost často jsou z Prahy, Plzně, větších měst	1 den nebo víkend víkendy a svátky ve všední dny více i aktivní senioři	převážně zpevněné cesty volí různě náročný terén podle individuální kondice	parkoviště a u něj doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš), dobíjecí stanice pro elektrokola, případně dostupnost cyklobusy funkční základní orientační systém (nemusí být rozsáhlý) informace o: - časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální sjízdnost a průjezdnost tras - dostupnosti některých služeb (občerstvení, opravy kol, WC, ubytování) - zajímavých akcí v regionu	klid, odpočinek od práce, možnost vyčistit si hlavu pohyb pro zdraví v přírodě, na čistém vzduchu společnost přátel volný prostor bez většího množství lidí bezpečný provoz na cestách označených jako cyklo, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel) občerstvení na okraji území příležitostně posezení, lavičky apod.

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
CYKLISTÉ – pokračování						
REKREAČNÍ, POHODOVÍ	rodiny s dětmi, 40+ hodně rekreačních cyklistů jsou aktivní senioři, kteří se stále věnují nějakým sportovním aktivitám stále narůstá počet cyklistů s elektrokoly	příliš nezáleží, kolik ujedou, berou výlet jako něco pro zdraví a příležitost pobýt s rodinou či přáteli, často jedou pomalu a při jízdě si povídají rodiny s menšími dětmi přizpůsobují jízdu dětem, dělají více zastávek, vybírají si méně náročný terén, s jasnými cíli	1 den nebo víkend víkendy a svátky od 2016 více i ve všední dny prázdniny	dávají přednost rovinatějším částem území (především rodiny s dětmi), např. v oblasti Pádrské rybníky, Kolvín návštěvníci DP Brd na elektrokolech už jsou schopni zajet i hlouběji do území	parkoviště a u něj doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš, dobíjení elektrokol) funkční orientační systém (v terénu i v obcích) a dobré mapy informace o: - časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální sjízdnosti a průjezdnosti tras, nabídce bezpečných tras pro děti + tipy na okruhy - dostupnosti turistických služeb (občerstvení, opravy kol, WC, hřiště, ubytování) - zajímavých místech a akcích v regionu (často vhodných i pro děti) - cenách a slevách pro seniory, rodiny a děti	klid, odpočinek v kruhu rodiny a přátel, společné zážitky odpočinek v přírodě, na čistém vzduchu bezpečný provoz na cestách, bezpečné prostředí pro děti, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel) objevování přírody a krajiny poznávání historie území možnost občerstvení příležitostně posezení, lavičky apod.

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
CYKLISTÉ – pokračování						
CYKLISTÉ NA ELEKTROKOLECH	lidé různého věku, kteří nejsou zvyklí příliš sportovat a elektrokolo jim připadá jako prostředek jak se dostat i do terénu, který by jinak nezvládli	<p>mnozí z nich příliš na kole nejezdí, ani jinak nesportují a mohou podcenit náročnost terénu a náročnost ovládnutí elektrokola – spousta méně zdatných cyklistů není připravena na rychlost, kterou jsou elektrokola schopná vyvinout nebo na to, že jsou těžší</p> <p>příliš nezáleží, kolik ujedou, berou výlet jako něco, co dělají pro zdraví</p> <p>jejich počet narůstá</p> <p>absolvují běžně 20-30km a dostávají se i hlouběji do území</p> <p>někdy zůstávají s vybitým či jinak nepojízdným kolem uvnitř CHKO a potřebují asistenci</p>	<p>1 den nebo víkend</p> <p>víkendy a svátky</p> <p>prázdniny</p>	<p>v částech území, kde jsou prezentována nějaká zajímavá místa</p> <p>výchozím bodem jsou často půjčovny elektrokol v oblasti Brd, proto trasy z těchto míst (Rožmitál pod Třemšínem, penziony Kunc v Lázu a Příbrami, Mníšek pod Brdy apod.)</p>	<p>možnost zaparkovat u půjčovny elektrokol nebo v okolí (v případě, že nemají elektrokolo vlastní nebo ho nemohou přepravit)</p> <p>informace o půjčovnách elektrokol, servisu a dobíjecích stojanech</p> <p>Jinak viz potřeby u rekreačních cyklistů</p>	<p>odpočinek v přírodě, na čistém vzduchu</p> <p>fyzická aktivita, která není příliš náročná</p> <p>bezpečný provoz na cestách, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel)</p> <p>možnost občerstvení</p> <p>příležitostně posezení, lavičky apod.</p>

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
PĚŠÍ						
BĚŽNÍ PĚŠÍ TURISTÉ	<p>většinou dvojice nebo malé skupinky, zřídka jednotlivci</p> <p>věkově různá skupina od mladých lidí až po aktivní seniory, část tvoří rodinné skupinky, především rodiny s odrostlejšími dětmi nebo prázdná hnízda (lidé mezi 35 a 60 lety s odrostlými dětmi nebo bez dětí)</p>	<p>většinou je příjemnější chůze po trasách mimo zpevněné cesty, malá část dává naopak přednost zpevněným trasám, protože nemají dobrou obuv na náročnější terén</p> <p>většinou se drží značených cest, reagují negativně, když vidí auto – v území je zákaz vjezdu</p> <p>většina bere čas trávený na výletě jako aktivní odpočinek a možnost pobýt a popovídat si se členy rodiny či přáteli</p> <p>preferují okružní trasy do 10km, protože většina přijíždí do okrajových částí autem, menší část se dopravuje hromadnou dopravou (u tras z bodu A do bodu B je pro ně problémem dostupnost)</p>	<p>víkendy, svátky,</p> <p>prázdniny</p>	<p>většinou v okrajových částech, ale podnikají i delší, několikahodinové výlety</p> <p>hodně v oblasti Padrťských rybníků, Kolvína, Strašic, Třemošné, Valdeku a Třemšína</p> <p>DP Brd na Třech Trubkách</p>	<p>parkoviště + doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš)</p> <p>funkční orientační systém (v terénu i v obcích)</p> <p>informace o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální průchodnosti tras - dostupnosti hromadnou dopravou po obvodu CHKO - dostupnosti turistických služeb (informační centra, občerstvení, WC, ubytování) - zajímavých místech a akcích v regionu - cenách a slevách 	<p>klid, odpočinek v kruhu rodiny, společné zážitky</p> <p>odpočinek v přírodě, na čistém vzduchu</p> <p>bezpečný provoz na cestách, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel)</p> <p>objevování přírody a krajiny</p> <p>poznávání historie území</p> <p>příležitostně posezení, lavičky apod.</p>

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
PĚŠÍ - pokračování						
NÁROČNĚJŠÍ TURISTÉ, KTEŘÍ ZVLÁDNOU DELŠÍ TRASY	většinou jednotlivci, dvojice, malé skupinky někdy větší skupinky členů Klubu českých turistů, kteří jsou mnohdy senioři, ale jsou v dobré fyzické kondici, zvyklí na hromadnou dopravu, skromnější infrastrukturu i služby	nebojí se náročnějších pochodů v průměru do 20km, ale i více, denně pokud se mohou spolehnout na dopravu, volí trasy z bodu A do bodů B neradi chodí celou cestu po zpevněných cestách (záleží na věku), ale velká část se drží značených cest, reagují negativně, když vidí auto – v území, kde je zákaz vjezdu většinou se dobře orientují, mnohdy i bez map a značení	víkendy, svátky, senioři i ve všední dny	po celém území větší skupiny KČT se drží stávajících vyznačených pěších tras	potřeby jsou podobné jako u běžných pěších turistů, tato skupina je však méně náročná na rozsah orientačního systému, rozsah poskytovaných služeb a další infrastrukturu	odpočinek v přírodě, na čistém vzduchu fyzická aktivita, pohyb pro zdraví bezpečný provoz na značených trasách, dodržování zákazu vjezdu motorových vozidel objevování a poznávání území příležitostně posezení, lavičky apod.
LIDÉ NA VYCHÁZCE	většinou dvojice (se psem nebo kočárkem) a malé skupinky, někdy jeden člověk se psem většinou bydlí v okolí CHKO nebo jsou tady na chalupě	vychází přímo od domu/chalupy nebo kousek jedou autem a zaparkují na okraji mají své stálé trasy často si po cestě povídají	víkendy, svátky cca 2 hodiny	rovinatější, dobře přístupné části území (především na okraji) DP Brd	parkoviště + doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš) funkční orientační systém pokud se ocitnou v části, kterou neznají tak dobře informace o aktuálním stavu tras, akcích, a pokud jdou s dětmi výjimečně, tak i o nabídce bezpečných tras	klid, odpočinek od práce, možnost si popovídat se členy rodiny a známými odpočinek v přírodě, na blízkém, snadno dostupném místě, na čistém vzduchu bezpečné cesty, zákaz vjezdu příležitostně posezení, lavičky apod.

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
TÁBORNÍCI						
KLASIČTÍ TRAMPOVÉ a SKAUTI	menší i větší skupinky ze současných trempských a skautských oddílů nebo starší trempové, skupinky kamarádů muži i ženy, skupinky různého věku	jezdí na celý víkend nebo více dní a nocují v území někdy mají stany, ale často nocují pod širákem, oficiální tábořiště nevyužívají oddíly většinou trasu a pobyt plánují, trempové chodí často bez konkrétního plánu, ujdou za den různý počet km, vyhledávají místa mimo trasy a bez lidí	víkendy, svátky prázdniny	celé území nepřístupná místa mimo trasy a bez lidí	místa stranou, bez lidí dostupnost místa k táboření a přístupu k vodě potřeba sdílet společné zážitky z místa, které má tradici a mnohé z nich s ním vážou vzpomínky	klid, pobyt v přírodě s kamarády prázdné, jiným hůře dostupné území, kde mohou využít své tábornické schopnosti a sdílet zážitky s ostatními
NEUKÁZNĚNÍ TÁBORNÍCI „ČUNDRÁCI“	menší i větší skupinky, většinou muži, méně ženy, různého věku, 15-60 let	jezdí na celý víkend nebo více dní a nocují v území někteří konzumují hodně alkoholu, stavějí si přístřešky, často po nich zůstávají odpadky zakládají nová ohniště, často i několik těsně vedle sebe, občas způsobují opožděné požáry chodí do nepřístupných míst, vyhledávají místa mimo trasy, bez lidí	víkendy, svátky	celé území nepřístupná místa mimo trasy a bez lidí	místa stranou, bez lidí dostupnost místa k táboření a přístupu k vodě potřeba sdílet společné zážitky z místa, ke kterému je vážou vzpomínky a strávili v něm kus života	klid, pobyt v přírodě s kamarády prázdné, jiným hůře dostupné území, které znají a „patří jim“ území, které znají lépe než ostatní a strávili v něm kus života, mají společné zážitky a vzpomínky

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
RODINY s DĚTMI						
	rodiče s dětmi, někdy prarodiče a známí	část z nich jsou cyklisté a návštěvu absolvují na kole část tvoří rodiny s kočárkem, volí krátké trasy v nenáročném terénu drží se tam, kde je zázemí (občerstvení, hřiště, krátké, okružní trasy, často do 3-5 km)	víkendy, svátky rodiče na rodičovské dovolené a prarodiče s dětmi i ve všední dny zatím převážně ve chvilách volna, ale od roku 2016 bude přibývat tohoto typu návštěvníků i o prázdninách	okrajové části území převážně zpevněné cesty pouze rovinatější, nejméně náročné části území, např. Padrťská pánev a rybníky, na víkendovou procházku hodně také Valdek a Třemošná DP Brd	parkoviště + doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš) funkční orientační systém (v terénu i v obcích) informace o: - časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální sjízdnosti a průjezdnosti tras, nabídce bezpečných tras pro děti - dostupnosti turistických služeb (občerstvení, opravy kol, WC, hřiště, ubytování) - zajímavých místech a akcích v regionu (často vhodných i pro děti) - cenách a slevách pro seniory, rodiny a děti	klid, odpočinek v kruhu rodiny, společné zážitky odpočinek v přírodě, na čistém vzduchu objevování přírody a krajiny poznávání historie území bezpečný provoz na cestách, bezpečné prostředí pro děti, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel) příležitostně posezení, lavičky apod.

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
ŠKOLNÍ SKUPINY						
	<p>školní třídy v rámci vyučování nebo na školním výletě</p> <p>skupina v průměru 25 osob, ale velmi často celé autobusy (cca 50 osob)</p>	<p>navštěvují muzea a další organizace a instituce, které pro ně nabízejí vzdělávací nebo adaptační programy</p> <p>časově jsou hodně omezeni školním rozvrhem</p> <p>mohou být velmi hluční a bez spolupráce s jejich doprovodem i obtížně zvladatelní</p> <p>vybírají si nejen podle obsahu, ale i podle dostupnosti (vzdálenost i cena)</p>	<p>v době školní výuky, častěji v době školních výletů před prázdninami a z kraje školního roku</p> <p>3 hodiny až 1 den</p> <p>méně pobytové programy</p>	<p>DP Brd</p> <p>Padrťské rybníky, Felbabka, Hrachoviště, Jedová hora, Jindřichova skála, Valdek</p> <p>muzea, památky, centra ekologické výchovy a lesní pedagogiky, zatím většinou mimo území</p>	<p>parkoviště pro autobus + WC, orientační tabule, odpadkový koš</p> <p>- dostatek služeb (občerstvení, suvenýry, WC, hřiště, ubytování) tam, kde se budou pohybovat</p> <p>- vhodné programy a zázemí pro školní skupiny</p>	<p>nabídku aktivit na klíč</p> <p>bezproblémovou organizaci v místě</p> <p>zpestření školní výuky</p> <p>dostupné, ne příliš náročné, ale zajímavé místo pro školní výlet</p> <p>bezpečný pohyb po značených cestách, dodržování pravidel</p> <p>příležitostně posezení, lavičky apod.</p>

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
SBĚRAČI						
houby brusinky paroží kovů/detektoráři kešek	náruživí houbaři i z větší dálky, je jich hodně převážně místní lidé fandové myslivosti a lovu, sběratelé fandové historie kešeři	cíleně za sběrem neúnavní, vydrží hledat dlouhé hodiny cíleně hledají kešky	houbařská sezona, hodně na podzim doba zrání brusinek sezóna sběru paroží celý rok	lesy, dopadové plochy, vřesoviště	parkoviště přítomnost toho, co přišli sbírat	úspěšný sběr a dobrý „úlovek“ nikdo nebude kontrolovat vstup do zakázaných ploch mimo cesty nikdo nebude kontrolovat porušování zákazu vjezdu nové území, nové kešky
MOTORISTÉ						
MOTOKROS a ČTYŘKOLKY	milovníci motosportu	jezdí za adrenalinem, nerespektují pravidla ani ostatní návštěvníky	víkendy, svátky	celé území	láká je riziko a volná, ničím neomezená jízda terénem, možnost „naštvat“ ostatní návštěvníky, být jiní	zajímavý, dostatečně rozsáhlý terén, kde mohou nerušeně jezdit, nikdo nekontroluje porušování zákazu vjezdu
BĚŽKAŘI						
	vynavači zimních sportů, většinou lidé z okolí	pohybují se po značených trasách a vyjetých běžeckých stopách	když je sníh ½ dne až 1 den	místa, kde jsou udržovány trasy	informace o sněhových podmínkách a stavu tras důležitá je možnost zaparkovat nedaleko nástupu na trasu	aktivní odpočinek na čerstvém vzduchu, v přírodě, poblíž místa bydliště bezpečný pohyb po trasách
HOROLEZCI						
	příznivci lezení z okolí Brd	využívají skály a v CHKO zatím neoficiálně vytvořené lezecké terény, vytváří si nové trasy, mimo značené cesty	kdykoliv se dá lézt a je vhodné počasí, více víkendy a svátky	zdržují se spíše ojedinele na Mrtnické skále, Trokavecké skále nebo na Jindřichově skále	informace o lezeckých terénech, případně pravidla pro lezení přímo v CHKO	terény k lezení v blízkosti jejich bydliště, nová místa, nové území, málo lidí na skalách a v okolí, protože jsou mimo trasy

Návštěvníci	Kdo přesně to je? věk, skupina, odkud	Charakteristika chování	Kdy jezdí jak dlouho se zdrží	Kam jezdí část území, konkrétní místa	POTŘEBY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí
JEZDCI NA KONÍCH						
	zájemci o hippoturistiku, často děti a teenageři, hlavně děvčata; jednotlivci i malé skupinky	pravidelně dojíždějí do okolních farem a jízdáren, nebo využívají jejich služeb v rámci rodinné dovolené, často jsou na farmách a v těsné blízkosti CHKO i ubytování	místní odpoledne během týdne, ale jinak spíše o víkendu a svátcích, prázdninách	v okolí farem na okraji CHKO	funkční orientační systém v obcích i terénu, vyznačené hippostezky, kde nehrozí kolize s ostatními uživateli území informace o zajímavých místech a akcích v regionu	jízda na koni v lese, na čerstvém vzduchu, v novém území bezpečný pohyb po cestách a stezkách bez rizika střetu s motorovými vozidly
ÚČASTNÍCI AKCÍ (HROMADNÝCH)						
sportovních	orientační běžci cyklisté	jezdí cíleně na akce	Brdy Tour, Běhej lesy Brdy	místa konání akcí	parkoviště a u něj doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš)	zajímavé nebo známé prostředí
zájmových	účastníci pochodů a vzpomínkových akcí, často bývalí vojáci a zájemci o vojenskou historii	bývalí vojáci a jejich rodinní příslušníci, rodáci z vysídlených obcí jezdí i individuálně mimo větší akce	Strašická Bahna	Bahna u Strašic	kvalitní zázemí včetně občerstvení, případně i možnosti přenocovat	setkání s přáteli na tradiční akci, nové zážitky
kulturních	různorodá skupina, typicky v muzeu senior a vnouče (Strašice)		Hamernický den Dobřív, muzejní noc apod.	Dobřív, muzea aj.	dobře zorganizovaná a zajištěná akce s odpovídajícím zázemím a funkční orientační systém (dočasný na akci i trvalý v terénu) informace o službách (ubytování, stravování), programu a dalších akcích či místech, které je možné během návštěvy navštívit	nostalgie - návštěva míst, ke kterým mají osobní vazbu – kde byli na vojně, kde bydleli, chodili kempovat – mohou sdílet vzpomínky s vrstevníky nebo se o ně podělit (ukázat své mládí vnoučatům)

Příloha 3 Návštěvníci - dosavadní problémy a střety, možnosti interpretace

Skupina návštěvníků	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
CYKLISTÉ				
ADRENALINOVÍ	<p>Správci i hospodáři si stěžují na:</p> <p>jízdu mimo značené trasy a zpevněné cesty, nelegální budování singltreku ve volném terénu</p> <p>jízdu volným terénem i v noci, se zapnutými světly, která ruší živočichy</p>	<p>Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech</p> <p>Jaká rizika pro cyklisty plynou z probíhajících hospodářských činností (pohyb techniky, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře)</p> <p>Jak se mají cyklisté chovat ohleduplně k přírodě (rušení živočichů, odpadky) i ostatním návštěvníkům (kolize s pěšími i cykloturisty) – Kodex terénního cyklisty ČEMBA</p>	<p>Tuto skupinu je těžké interpretací účinně přímo oslovit</p> <p>Na webu a vstupních parkovištích prezentovat Kodex terénního cyklisty a vítat cyklisty, kteří se řídí jeho zásadami, zároveň také informovat o možných rizicích pohybu na kole po Brdech</p> <p>V regionálním tisku uvádět konkrétní příklady, kdy adrenalinoví cyklisté působí škody v přírodě nebo znepříjemňují pobyt ostatním návštěvníkům</p>	<p>Odstraňovat případné nelegální freeridové dráhy</p> <p>Kontrolovat a postihovat jízdu mimo lesní cesty</p> <p>Využívat závory bránící vjezdu motorových vozidel, kontrolovat a postihovat porušení zákazu vjezdu</p> <p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p>
KONDIČNÍ REKREAČNÍ, POHODOVÍ CYKLISTÉ NA ELEKTROKOLECH	<p>Běžní cyklisté si stěžují na</p> <p>nelegální vjezdy motorových vozidel, špatnou orientaci, stav lesních komunikací</p> <p>Návštěvníci, správci i hospodáři si stěžují na</p> <p>znečišťování některých míst s vysokou návštěvností (v území nejsou WC)</p>	<p>Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam</p> <p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel a s jakými vozidly se v území mohou potkat</p> <p>Proč je návštěvnická infrastruktura uvnitř území omezená (součást snah o zachování jedinečnosti území)</p> <p>Proč je důležité respektovat omezení vjezdu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech</p>	<p>Vysvětlit v čem spočívá jedinečnost území a souvislosti (nezastavenost, malá návštěvnická infrastruktura)</p> <p>Vysvětlovat radikální zásahy na ochranu přírody a krajiny (žárový management atd.)</p> <p>Vysvětlovat, že hospodářská činnost historicky patří k území a co obnáší (např. těžba)</p> <p>Vysvětlit, že opatření na ochranu přírody zahrnují i omezení vstupu do určitých oblastí a pohyb po značených trasách</p> <p>Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována</p> <p>Nabízet návrhy zajímavých tras a programů s různou délkou, náročností a tematikou, které využijí síť značených tras pro pěší, připravované naučné stezky, zajímavá muzea v nejbližším okolí a DP Brd</p>	<p>Zachovat minimální vydávání výjimek z povolení k vjezdu – nutno velmi jasně vizuálně označit (i velikostí – logo + nápis zdůvodňující povolení: např. zajištění praktické péče o území)</p> <p>Vyznačit v terénu schválené cyklotrasy a zajistit aktualizaci příslušných map</p> <p>WC v blízkosti nástupních míst do CHKO</p>

RODINY s DĚTMI	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
	<p>Správci a hospodáři si stěžují, že občas nacházejí odpadky, problémem jsou především použité dětské pleny a vlhčené ubrousky</p> <p>mohou být hlučnější a aktivnější než běžný turista, co může způsobovat rušení živočichů a narušování porostu (mechové patro)</p> <p>Návštěvníci si stěžují: chybí občerstvení a WC (více než u jiných skupin – kvůli dětem)</p> <p>na nelegální vjezdy motorových vozidel a nebezpečnou jízdu některých cyklistů</p>	<p>Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech</p> <p>Jaká rizika pro pěší i cyklisty plynou z probíhající hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře)</p> <p>Jak se mají chovat ohleduplně k přírodě (rušení živočichů, odpadky) i ostatním návštěvníkům (kolize s pěšími i cykloturisty)</p> <p>Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam</p> <p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel a s jakými vozidly se v území mohou potkat</p> <p>Proč je nabídka pro tuto cílovou skupinu v CHKO Brdy omezená (obtížný terén, snaha o zachování charakteru území a z toho vyplývající málo rozšířená návštěvnická infrastruktura)</p> <p>Proč je důležité respektovat omezení vjezdu či vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech</p> <p>Kde jsou místa vhodná k návštěvě pro tuto cílovou skupinu (při okrajích území a na několika místech uvnitř CHKO)</p>	<p>Interpretaci pro tuto specifickou cílovou skupinu je potřeba připravovat cíleně a vždy ji umísťovat na okraji území do míst, která jsou pro ni vhodná a kde je dostatečné zázemí a infrastruktura</p> <p>Vysvětlit v čem spočívá jedinečnost území a souvislosti (nezastavenost, malá návštěvnická infrastruktura)</p> <p>Vysvětlovat radikální zásahy na ochranu přírody a krajiny (žárový management atd.)</p> <p>Vysvětlovat, že hospodářská činnost historicky patří k území a co obnáší (např. těžba)</p> <p>Vysvětlovat, že opatření na ochranu přírody zahrnují i omezení vstupu do určitých oblastí a pohyb po vyznačených trasách</p> <p>Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována</p> <p>Nabízet návrhy tras a programů a pomocí nich směřovat tuto cílovou skupinu na místa na okrajích a v nejbližším okolí CHKO, která nabízejí dostatečné zázemí pro tuto cílovou skupinu (DP Brd, Centrum lesní pedagogiky Obecnice, IS, muzea s hřišti a odpočinkovými plochami, občerstvením, WC)</p> <p>Vytvořit soutěž o Fabiánův pas motivující tuto cílovou skupinu k objevování území i ke správnému chování v přírodě Brd (podobné jako sbírání bobříků – získá jen ten, kdo se zásadami řídí, něco splní, tj. není to jen o sbírání razítek). Jsou cílovou skupinou i pro různé aplikace.</p>	<p>Využívat závory bránící vjezdu motorových vozidel, kontrolovat a postihovat porušení zákazu vjezdu</p> <p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p> <p>Zachovat minimální vydávání výjimek z povolení k vjezdu – nutno velmi jasně vizuálně označit (i velikostí – např. logo + nápis zdůvodňující povolení: zajištění praktické péče o území)</p> <p>Vyznačit v terénu schválené cyklotrasy a zajistit aktualizaci příslušných map</p> <p>WC v blízkosti nástupních míst do CHKO</p>

ŠKOLNÍ SKUPINY	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
	<p>Ostatní návštěvníci si stěžují, že mohou být velmi hluční (bez spolupráce s jejich doprovodem i obtížně zvladatelní)</p> <p>Správci a hospodáři si stěžují, že tito návštěvníci zanechávají odpadky, textilní vlhčené ubrousky</p> <p>Návštěvníci si stěžují, že chybí občerstvení a WC</p>	<p>Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech</p> <p>Jaká rizika pro pěší i cyklisty plynou z probíhající hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře)</p> <p>Jak se mají chovat ohleduplně k přírodě (rušení zvěře, odpadky) i ostatním návštěvníkům (kolize s pěšími i cykloturisty, hluk)</p> <p>Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam</p> <p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel a s jakými vozidly se v území mohou potkat</p> <p>Proč je nabídka pro tuto cílovou skupinu v CHKO Brdy omezená (obtížný terén, snaha o zachování charakteru území a z toho vyplývající málo rozšířená návštěvnická infrastruktura)</p> <p>Proč je důležité respektovat omezení vjezdu či vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech</p> <p>Kde jsou místa vhodná k návštěvě pro tuto cílovou skupinu (při okrajích území a na několika místech uvnitř CHKO)</p>	<p>Interpretaci pro tuto specifickou cílovou skupinu je potřeba připravovat cíleně a vždy ji umísťovat na okraji území do míst, která jsou pro ni vhodná a kde je dostatečné zázemí a infrastruktura</p> <p>Potřeby této cílové skupiny, přestože je tvořena převážně dětmi, nejsou vždy shodné s potřebami skupiny rodiny s dětmi (!)</p> <p>Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována</p> <p>Nabízet návrhy tras a programů a pomocí nich směřovat tuto cílovou skupinu na místa na okrajích a v nejbližším okolí CHKO, která nabízejí dostatečné zázemí pro tuto cílovou skupinu (DP Brd, IS, Centrum lesní pedagogiky Obecnice, muzea s hřišti a odpočinkovými plochami, občerstvením, WC)</p> <p>Mohou být cílovou skupinou i pro různé aplikace, zejména hry, případně výstavu.</p>	<p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p> <p>WC v blízkosti nástupních míst do CHKO</p>

PĚŠÍ	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
<p>BĚŽNÍ PĚŠÍ TURISTÉ</p> <p>NÁROČNĚJŠÍ TURISTÉ, KTERÍ ZVLÁDNOU i DELŠÍ TRASY</p> <p>LIDÉ NA VYCHÁZCE</p>	<p>Správci a hospodáři si stěžují na:</p> <p>pohyb mimo značené trasy, zpevněné cesty občas odpadky nedodržování zákazu vjezdu motorových vozidel</p> <p>Návštěvníci si stěžují na:</p> <p>nelegální vjezdy motorových vozidel, špatnou orientaci, stav lesních komunikací</p> <p>Návštěvníci, správci i hospodáři si stěžují na:</p> <p>znečišťování některých míst s vysokou návštěvností (v území nejsou WC)</p>	<p>Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech</p> <p>Jaká rizika pro pěší plynou z probíhající hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře)</p> <p>Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam</p> <p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel a s jakými vozidly se v území mohou potkat</p> <p>Proč je návštěvnická infrastruktura uvnitř území omezená (součást snah o zachování jedinečnosti území)</p> <p>Proč je důležité respektovat omezení vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech</p>	<p>Vysvětlit v čem spočívá jedinečnost území a souvislosti (nezastavenost, malá návštěvnická infrastruktura)</p> <p>Vysvětlovat radikální zásahy na ochranu přírody a krajiny (žárový management atd.)</p> <p>Vysvětlovat, že hospodářská činnost historicky patří k území a co obnáší (např. těžba)</p> <p>Vysvětlovat, že opatření na ochranu přírody zahrnují i omezení vstupu do určitých oblastí a pohyb po vyznačených trasách</p> <p>Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována</p> <p>Nabízet návrhy zajímavých tras a programů s různou délkou, náročností a tematikou, které využijí síť značených tras pro pěší, naučné stezky, zajímavá muzea v nejbližším okolí a DP Brd a IS v Roželově.</p> <p>Využívají NS a jejich části, mladší mohou využít i aplikace.</p>	<p>Využívat závory bránící vjezdu motorových vozidel, kontrolovat a postihovat porušení zákazu vjezdu</p> <p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p> <p>Zachovat minimální vydávání výjimek z povolení k vjezdu – nutno velmi jasně vizuálně označit (i velikostí – např. logo + nápis zdůvodňující povolení: zajištění praktické péče o území)</p> <p>Spolupracovat na aktualizaci map, tak aby v nich byly vyznačeny značené trasy</p> <p>WC v blízkosti nástupních míst do CHKO</p>
<p>LIDÉ VENČÍCÍ PSY</p>	<p>viz výše + Ostatní návštěvníci, správci a hospodáři si stěžují na: nepořádek po venčených psech Hospodáři si stěžují na: rušení zvěře pobíhajícími psy</p>	<p>Proč je důležité dodržovat při venčení psů určité zásady</p>		<p>viz výše + na vhodných lokalitách (parkovištích) umístit sáčky a koše</p>

SBĚRAČI	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
HUB, BRUSINEK, PAROŽÍ, KOVŮ, KEŠÍ	<p>Hospodáři si stěžují na:</p> <p>pohyb sběračů především po dopadových plochách a mimo cesty, kde je oficiálně zákaz vstupu odhazování odpadků (!) nevhodné parkování aut nedovolený vjezd aut</p>	<p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel</p> <p>Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam</p> <p>Proč je důležité respektovat omezení vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech</p>	<p>Tuto skupinu je těžké interpretací účinně přímo oslovit</p> <p>V regionálním tisku uvádět konkrétní příklady, kdy tito návštěvníci působí škody v přírodě, znepříjemňují pobyt ostatním návštěvníkům, ohrožují sami sebe i ostatní (blokování průjezdu pro složky IZS)</p> <p>Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována v území i mimo něj</p>	<p>Využívat závory bránící vjezdu motorových vozidel, kontrolovat a postihovat porušení zákazu vjezdu</p> <p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p> <p>Zachovat minimální vydávání výjimek z povolení k vjezdu – nutno velmi jasně vizuálně označit (i velikostí – např. logo + nápis zdůvodňující povolení: Armáda ČR – probíhající pyrotechnická očista)</p> <p>WC v blízkosti nástupních míst do CHKO</p>

TÁBORNÍCI	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
KLASIČTÍ TRAMPOVÉ a SKAUTI	Hospodáři si stěžují na: pohyb většinou zásadně mimo značené trasy, zpevněné cesty pobyt často na zapadlých místech, kde hrozí vysoké riziko založení požáru, a která jsou špatně přístupná pro hasicí techniku	Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech Jaká rizika pro pěší plynou z probíhající hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře) Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam Proč je důležité respektovat omezení vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech	Vysvětlit v čem spočívá jedinečnost území a souvislosti (nezastavěnost, malá návštěvnická infrastruktura) Vysvětlovat radikální zásahy na ochranu přírody a krajiny (žárový management atd.) Vysvětlovat, že hospodářská činnost historicky patří k území a co obnáší (např. těžba) Vysvětlovat, že opatření na ochranu přírody zahrnují i omezení vstupu do určitých oblastí a pohyb po vyznačených trasách Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována	Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut Na vhodných lokalitách u parkovišť umístit odpadkové koše Zřídít podle možnosti oficiální tábořiště, která by využívaly alespoň skautské skupiny (ostatní z této cílové skupiny je nikdy využívat nebudou)
NEUKÁZNĚNÍ TÁBORNÍCI „ČUNDRÁCI“	viz výše + Hospodáři si stěžují na: odpadky množství malých ohnišť, často hned vedle sebe		Tuto skupinu je těžké interpretací oslovit	

ADRENALINOVÍ MOTORISTÉ	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
ČTYŘKOLKÁŘI, MOTOKROSAŘI	<p>Správci, hospodáři i návštěvníci si stěžují, že tito motoristé:</p> <p>nerespektují omezení vjezdu, jezdí mimo zpevněné cesty, téměř vždy bez poznávacích značek a v maskování, aby nebylo možné je identifikovat</p> <p>bývají velmi agresivní a hluční, ruší ostatní návštěvníky i volně žijící živočichy</p>	<p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel</p> <p>Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech</p> <p>Jaké následky má rušení živočichů a ostatních návštěvníků</p>	<p>Tuto skupinu lze interpretací oslovit zcela minimálně, ale je možné v rámci pravidel pro návštěvníky ostatní upozornit na jejich nelegální chování a vyzvat je ke spolupráci (např. kontaktovat policii)</p> <p>V regionálním tisku nebo na sociálních sítích uvádět konkrétní příklady, kdy adrenalinoví motoristé působí škody v přírodě nebo znepříjemňují pobyt ostatním návštěvníkům</p> <p>Medializovat výsledky společných policejních akcí proti této skupině</p>	<p>Využívat závory bránící vjezdu motorových vozidel, kontrolovat a postihovat porušení zákazu vjezdu</p> <p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p>

ÚČASTNÍCI HROMADNÝCH AKCÍ	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
sportovních zájmových kulturních	<p>Správci vidí jako riziko:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koncentraci hromadných akcí do jednoho místa v bezprostřední blízkosti CHKO nebo na citlivých lokalitách přímo uvnitř CHKO, která pro to nejsou vhodná - Budování dočasné infrastruktury – parkovací plochy, pódium, stánky občerstvení přímo uvnitř CHKO, mimo zastavěné území obcí <p>Správa CHKO si však povolení k podobným akcím uvnitř území CHKO hlídá a rozhoduje o nich, podobně jako lesníci a vodohospodáři.</p>	<p>Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech</p> <p>Jaká rizika pro pěší plynou z probíhající hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře)</p> <p>Jaká opatření na ochranu přírody a krajiny (pastva, žárový management), resp. jaká hospodářská opatření (těžba, pěstební práce) mohou v území vidět a jaký mají význam</p> <p>Proč je důležité respektovat zákaz vjezdu motorových vozidel, parkování mimo vyhrazená místa a s jakými vozidly se v území mohou potkat</p> <p>Proč je návštěvnická infrastruktura uvnitř území omezená (součást snah o zachování jedinečnosti území)</p> <p>Proč je důležité respektovat omezení vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech</p>	<p>Využít možnosti oslovit návštěvníky těchto akcí a prezentovat jedinečnost území v souvislostech (nezastavěnost, malá návštěvnická infrastruktura)</p> <p>Vysvětlovat, že opatření na ochranu přírody zahrnují i omezení vstupu do určitých oblastí a pohyb po vyznačených trasách</p> <p>Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována</p> <p>Lze je oslovit prostřednictvím spolupráce s pořadateli, kteří interpretaci zařadí do doplňkového programu – např. formou stánku, putovní výstavy apod. Případně sdělení pro komunikaci využijí při kontaktu s účastníky.</p>	<p>Cíleně komunikovat s organizátory akcí, nenabízet území k organizaci akcí, které nejsou vhodné a není pro ně v území odpovídající zázemí, zázemí směřovat do okolních obcí a na pozemky vně hranic CHKO</p> <p>Využívat závory bránící vjezdu motorových vozidel, kontrolovat a postihovat porušení zákazu vjezdu</p> <p>Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut</p> <p>Zachovat minimální vydávání výjimek z povolení k vjezdu – nutno velmi jasně vizuálně označit (i velikostí – např. logo + nápis zdůvodňující povolení: zajištění praktické péče o území)</p>

BĚŽKAŘI	Střety a stížnosti - území CHKO	Co potřebují prioritně komunikovat správci a hospodáři v území?	Řešení prostřednictvím interpretace	Jiná opatření
	Návštěvníci si stěžují na: ničení vyjetých běžeckých stop např. při běžném hospodářském provozu (těžba apod.)	Jaká rizika pro běžkaře plynou z probíhajících hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře) Proč je důležité respektovat omezení vstupu do určitých částí území a pohyb po značených cestách přispívá k zajištění péče o toto území, dobrým vztahům se správci i hospodáři v území a k větší bezpečnosti všech	Vysvětlovat, že hospodářská činnost historicky patří k území a co všechno obnáší Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována	Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut Dohodnout se s místními uživateli a upravovateli běžeckých stop na nekonfliktním vedení tras
HOROLEZCI				
	Správci si stěžují na: vznačování nelegálních lezeckých terénů, skály jsou velmi citlivými místy z hlediska ochrany přírody - přítomnost lezeckých terénů v CHKO Brdy proto není žádoucí	Proč je důležité respektovat nutná omezení a jak může lezení poškodit skalní ekosystémy	Jasně komunikovat, kde se na území CHKO nacházejí povolené lezecké terény a vysvětlit důvody Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována	Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut Kontrolovat dodržování zákazu lezení
JEZDCI NA KONÍCH				
	Hospodáři si stěžují na: pohyb mimo cesty a ve větších skupinách	Proč je rizikové pohybovat se v zakázaných prostorech Jaká rizika pro pěší plynou z probíhajících hospodářské činnosti (pohyb techniky po cestách, možné znečištění cest, výmoly, lov zvěře)	Jasně komunikovat, jaká je situace na území CHKO co se týče jízdy na koních a vysvětlit důvody Součástí interpretace jsou pravidla pro návštěvníky, která jsou vhodnou formou zpracována a prezentována	Posílit „vizuální“ přítomnost VLS (a dalších významných lesních hospodářů) a Správy CHKO v území – jasně viditelné, dostatečně velké a na první pohled patrné označení aut Dohodnout se se zástupci jezdecké komunity na možném režimu a trasách pohybu koní

Příloha 4 Souhrn informací o vývoji návštěvnosti z informačních center

V květnu 2025 jsme oslovili turistická informační centra v oblasti kolem CHKO s dotazy na vývoj návštěvnosti v období 2016 - polovina 2025. Ptali jsme se na hlavní změny ve složení návštěvníků, nejnavštěvovanější místa, ochotu strpět omezení v území (zákaz vjezdu motorových vozidel, omezená infrastruktura – občerstvení, ubytování v CHKO, bez signálu apod.) a případná přání něco změnit.

TIC (zdroj informací)	Vývoj počtu návštěvníků*	Charakteristika návštěvníků	Nejčastější cíle	Dotazy související s omezeními na území	Přání na změnu
Strašice	nárůst o více než 50% v r. 2023 (otevření DP Brd) DP Brd: 2024 téměř 17 000 návštěvníků	výrazně více rodin s dětmi, místo bývalých vojáků přibyli pěší a cyklisté (z poloviny na elektrokolech)	DP, Padrťské rybníky, Jordán, Praha, Lipovsko (Třemšín vůbec)	parkování	možnosti parkování, lepší dostupnost občerstvení v DP, vedle toho menší cukrárna nebo zmrzlina
Rožmitál pod Třemšínem	nárůst téměř o 50% se vznikem CHKO, nejvyšší v r. 2019; počty se nevrátily na čísla před Covidem	narůstá počet cykloturistů a návštěvníků Podbrdského muzea, stoupá i počet poutníků na Svatojakubské cestě	Podbrdské muzeum, Padrťské rybníky (zájem o Třemšín klesá)	mobilní signál	infrastruktura v obcích, kde parkují
Příbram	nárůst návštěvnosti od otevření CHKO minimálně o 100%	zájem hlavně o méně náročné trasy pro rodiny, stoupá počet cykloturistů, ale stále asi převažují klasická kola	Padrťské rybníky, Jordán, Tok, Valdek, DP, Praha, Třemošná, Třemšín	bezpečnost	více parkovišť a lepší infrastruktura na nich (WC, stánek s občerstvením), dobíjecí stanice na elektrokola, mapy s aktuálním značením
Spálené Poříčí	neměnný	po Covidu méně cizinců, dnes více cyklistů	Padrťské rybníky, DP	občas dotaz na táboření	občerstvení, rozhledna

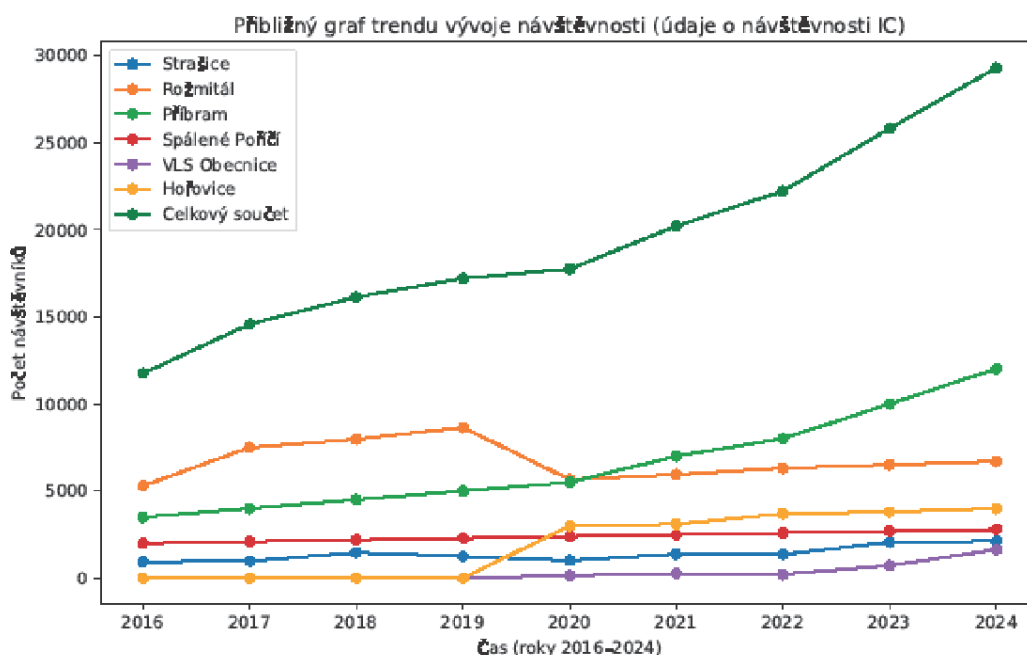

VLS Obecnice	minimální návštěvnost v prvních letech, pak nárůst po rekonstrukci TIC (2023) + programy pro školy a akce	hlavně rodiny s dětmi, dále pěší turisté, sváží se tam rozbitá elektrokola zevnitř CHKO	Tok, NS Klobouček, Jordán, Benešák, Třemošná, Valdek, DP, Padrtské rybníky	bezpečnost na elektrokolech (obtížná péče o zraněné – bez signálu)	stravování v přílehlých obcích, místní produkty
Hořovice	návštěvnost kontinuálně stoupá (nárůst od 2020 do 2024 o 1/3)	neměnné složení: senioři – turisté, cyklisté, rodiny s dětmi, mírně ustoupil zájem německy mluvících cyklistů	zámek Hořovice, Valdek, muzea, Zászkalská přehrada, Jindřichova skála, Beran, Jordán, Tok	zákaz vjezdu nepůsobí jako platný pro všechny	parkování, stravování o víkendech v obcích okolo, dopravní obslužnost o víkendech

* Jedná se o počty návštěvníků informačních center.

Vyhodnocení dat z informačních center

Vývoj počtu návštěvníků TIC ukazuje přibližný graf (nezahrnuje návštěvníky DP Brd, jejichž počet byl v roce 2024 téměř 17 000 a vedl by k ještě prudšímu nárůstu celkové křivky v letech 2023 a 2024). Z grafu lze vyčíst **průběžný narůstající trend**. Data z informačních center však nenahrazují analýzu návštěvnosti na základě průběžného sčítání na místech uvnitř CHKO. Proto by bylo vhodné provést navrhovaný terénní výzkum v roce 2026 (Dotazník viz Příloha 13).

Trendy v návštěvnosti

Z informací od pracovníků IC lze shrnout tři hlavní trendy ve vývoji návštěvnosti:

- Nárůst cykloturistiky (včetně elektrokol)
- Více rodin s dětmi, a tím i rostoucí zájem o nenáročné trasy
- Snížený zájem o Třemšín

Nejnavštěvovanější místa

Počet nejnavštěvovanějších míst je relativně vysoký. Znamená to, že **návštěvníci se rozptýlí do různých částí CHKO. Populární zůstávají i místa hluboko uvnitř CHKO**, kam je náročnější se dostat, jako jsou bývalé dopadové plochy Jordán a Tok.

1. Padrťské rybníky
2. DP Tři Trubky
3. Jordán
4. Tok
5. Valdek
6. Třemošná
7. Podbrdské muzeum
8. Praha
9. NS Klobouček

Z hlediska AOPK ČR není přetíženost území turismem téma na žádném z míst a ani do budoucna se tento problém neočekává. Z hlediska dalších dotčených subjektů např. AP lesnická jednoznačně deklaruje zájem na nenavyšování počtu návštěvníků v jižní části Brd. Některé obce naopak vidí ve vyšší návštěvnosti potenciál, jako např. Bohutín stojí o rozvoj návštěvnosti v areálu dolu Řimbaba.

Témata týkající se omezení v území

Nejdůležitější zprávou z TIC ohledně omezení v území je, že návštěvníci s nimi ve většině nemají problém, nebo je dokonce oceňují. Jejich očekávání byla takto předem usměrněna a oblast i kvůli tomu vyhledávají. Uvádíme 5 témat souvisejících s omezeními, kterých se týkají nejčastější dotazy, ale neznamenají nutně tlak na změnu:

- **Dostupnost parkování** – návštěvníci si stěžují na malou kapacitu parkovacích míst, což ale neplatí pro všechna odstavná parkoviště a někdy pomůže jasné směřování řidičů na jiná parkovací místa
- **Špatný nebo žádný mobilní signál** – omezuje využívání některých aplikací a znamená komplikaci při úrazech, zajišťování pomoci a vyhledání zraněných, zvláště pokud se nacházejí mimo značené trasy
- **Bezpečnost** – otázky na bezpečnost mohou souviset s medializací úmrtí vojáka při manipulaci s nevybuchlou municí; pracovníci TIC uvádějí otázku bezpečnosti i v souvislosti s nárůstem cyklistiky a elektrokol, a s tím souvisejícími zraněními
- **Uplatňování zákazu vjezdu** – návštěvníci respektující zákaz vjezdu citlivě vnímají pohyb vozidel na území CHKO; pro zvýšení respektu k tomuto omezení je vhodné označovat viditelně všechny vozy s povolením (např. malá cedulka na předním skle a cedule velikosti A4 na zadním skle vozidla)

- **Otázky ohledně táboření** – objevují se jen ojediněle

Přání na doplnění infrastruktury se týkají zejména většího počtu míst na parkovištích, včetně vybavení WC a občerstvením, drobné infrastruktury jako je prodej zmrzliny v letní sezóně, možností pro dobíjení kol, dostupnosti map s aktuálním značením. Poptávka je dále po lepším zázemí v obcích hlavně o víkendech (celodenní stravování, veřejná doprava). Lidé by uvítali také rozhlednu (Třemšín) a nabídku místních produktů.

Celkově jsou omezení v území CHKO návštěvnickou veřejností široce akceptována a plán udržet CHKO jako nezastavěné území, kde najdeme ticho, případně i tmu, jak odpovídá Interpretáčnímu plánu z roku 2016, je podporován. Zájem je především o rozvoj dílčí infrastruktury v obcích na okraji CHKO.

Příloha 5 Vnější obraz území – obraz Brd v médiích

Shrnutí těchto dílčích poznatků je součástí Analytické části KPNV – Vnější obraz území.

Internetové zdroje

Za účelem analýzy byly hodnoceny následující zdroje informací:

1. vyhledávače Google a Seznam (prvních 6 odkazů po zadání: Brdy),
2. sociální síť Facebook (první 3 relevantní odkazy po zadání: Brdy),
3. portál Youtube (první 3 relevantní odkazy po zadání: Brdy),
4. www Český rozhlas a Česká televize (příspěvky z posledních 5-6 let, odkazy po zadání: Brdy)

1) Webové stránky

Stránky CHKO Brdy (AOPK ČR)

- **Na stránkách AOPK ČR** (<https://aopk.gov.cz/web/chko-brdy>) návštěvník ocení informace pod hesly „Poznejte Brdy“ – včetně informací o Domu přírody Brd – a „Aktuality a akce“. Najde tipy na několik výletů (počet 2–3 je možná vzhledem k rozloze území zbytečně málo; cíle výletu – vrch zvaný „Nad Maráskem“ a Lipovsko, Dům přírody Tři trubky) a informace o šesti naučných stezkách. Cenné informace pro návštěvníky se skrývají i v části webu „Ochrana přírody“, zde ovšem není na první pohled jasná cílová skupina (je to odborné publikum?) a běžnému návštěvníkovi webu proto možná uniknou.
- **Z podstránky Domu přírody** je zřejmé, že na péči o území se podílí více subjektů. Negativním důsledkem je ovšem mísení perspektiv při interpretaci – z hlediska přírody a z hlediska lidské činnosti – jejímž důsledkem jsou na první pohled protichůdná tvrzení (Je to divočina? Je to v minulosti intenzivně využívaná krajina? Je chudá? Je plná pokladů?). Stránky obsahují odkaz skrze QR kód na informace Policie ČR „Bezpečné Brdy“, ovšem je třeba je najít pod kolonkou „Jak se k nám dostanete“.

Soukromé webové stránky Brdy (<https://www.brdy.org/>)

- **Stránky Brdy.org** oddělují zřetelně 3 oblasti zájmu: přírodní, historickou a vojenskou. Stránky kladou do protikladu klasickou (individuální) turistiku v území s komercializací turistickým průmyslem a je v tomto smyslu konfrontační. Do kategorie nevhodných aktivit je tu řazen i vznik Domu přírody Brd jako střediska a ubytovací kapacity s možností výjimky pro využití motorového vozidla v CHKO, protože je vnímám jako začátek škodlivého trendu.
- V tzv. Zprávách se objevuje negativní obraz činnosti AOPK bez reakce ze strany ochránců přírody.

Stránky VLS

- **Na stránkách VLS** mají Brdy svou vlastní stranu s titulkem Lesní ostrov uvnitř Čech týkající se území Středních Brd v její správě (<https://www.vls.cz/cs/nase-cinnosti/life-adapt-brdy/brdy-lesni-ostrov-uvnitri-cech>). Spojují téma vojenské historie a historie lesního hospodaření v oblasti. V kalendáři akcí se objevují akce pro veřejnost sdílené např. s webem AOPK ČR i akce jinde nedohledatelné.

Kudy z nudy

- **Na oficiálním webu CzechTourismu, Kudy z nudy, se Brdy nevyskytují mezi výčtem nejzajímavějších oblastí a CHKO ani pod Středočeským ani pod Plzeňským krajem. Najdeme je pod heslem málo objevených míst.** Zdůrazňuje možnosti sportovních aktivit a zve do několika muzeí. Obsahuje také pozvánky na hromadné akce (např. Běhej lesy 2025). Láká na cca 50 aktivit, mezi hlavní turistické cíle tu patří: Padrťské rybníky, Tok, NS Jordán, NS Klobouček, Hrachoviště, Dům přírody Brd, kopec Lipovsko, Atom Muzeum, z jižních Brd v podstatě jen vrch zvaný „Nad Maráskem“. Obce: Jince, Strašice, Obecnice, Zaječov, Dobřív.

Brdy a Podbrdsko

- **Nejucelenější a uživatelsky velmi přátelskou návštěvnickou nabídku přináší web organizace destinačního managementu Brdy a Podbrdsko** (<https://www.brdyapodbrdsko.cz>). Díky spojení s obydlanou oblastí Podbrdsko může cílit na rozšíření vnímání Brd nejen jako cíle turistických a cykloturistických výletů. Charakteristika území je velmi srozumitelná: „Členitý terén, drsné klimatické podmínky, neúrodná půda i devadesátiletá existence nepřístupného vojenského prostoru v centrální části pohoří způsobily, že tato část naší země nebyla nikdy trvale osídlena.“ Je tu široká nabídka výletů, ubytování, obsáhlý kalendář akcí. **Mottem webu je krajina ticha a nedotčená příroda.**

2) Facebook

Facebookový profil CHKO Brdy (33 tis. členů)

- Profil pro návštěvníky a milovníky Brd a přírody. **Působí jasným dojmem, že ochránci přírody vědí, co činí, a umí vysvětlit mimořádnosti, které se Brdech nacházejí.** Odráží se tu i propojování tématu samovolného vývoje přírody a lidských zásahů, které je pro Brdy specifické.

Facebookový profil CHKO Brdy – Vojenský újezd (867 členů)

- **Interpretačně chudý profil**, obsahuje především pozvánky od pořadatelů akcí a fotky od individuálních návštěvníků.

Facebookový profil Brdy, Křivoklátsko a Český kras (25 tis. členů)

- Dominují fotografie individuálních návštěvníků, sdílené nabídky z míst okolní infrastruktury

3) YouTube

- **Příspěvky na Youtube odrážejí tematickou bohatost území.**
- **„Ostrov horské přírody uprostřed Čech“** – kvalitní dokument VLS a AOPK pro Dům přírody; hlavní motto filmu je v souladu s Interpretačním plánem 2016 tichá, neobydlená krajina. Film je cenný nádhernými záběry na situační dramata jednotlivých živočichů v přírodě, jmenuje a ukazuje nejvýznamnější druhy rostlin a živočichů v Brdech. Motiv horské přírody z titulku se vrací jen výjimečně, obecné informace o proměnách přírody v koloběhu ročních období možná zbytečně stírají specifitu místa. Lidská přítomnost v Brdech není pojednána samostatně, jsou

pouze zmíněny některé důsledky pro krajinu (přítomnost listonoha apod.). Sekvence o péči o lesy působí jako povinně zařazená a bez další výpovědi.

- „**Tajemství újezdu Brdy – Utajené vojenské objekty a zmizelé vesnice**“ – příspěvek se soustředí na záhady spojené s událostmi 2. sv. války, údajné americké přítomnosti, pozdější vojenské přítomnosti a na místní raritu – továrnu na rakety V101. Motto vážící se k lidskému osídlení Brd a vojenské přítomnosti je formulováno jako: „**několikrát přetržená minulost místa**“.
- „**S Naomi po Česku: Brdy a Podbrdsko**“ – příspěvek se odvíjí po linii výkladu: **panenská příroda + industriální a vojenské památky, příroda jako inspirace pro umělce**
- **ČT – Toulky Českem: Brdy – Klenoty naší krajiny** (s M. Vladykou) – volně dostupný pořad ČT prezentuje Brdy jako v té době nejmladší CHKO u nás (jako téměř jediní zmiňují rozlohu 345km²), **zřízení CHKO vykládáno jako nejlepší řešení poté, co oblast opustili vojáci**; vojáci charakterizováni jako „**konzervátoři krajiny**“, ukázka, jak lze Brdy vyložit jako kulturní krajinu: Brdy jako železářská oblast (“připomínán název od romantiků 19. st.: “**Železné srdce Čech**”); první vlna turistiky (romantická zřícenina hradu Valdek, Němcová, Erben, Klicpera), Padrťské rybníky jako vyhlášená rekreační oblast za První republiky; průkopníci českého trampingu, 113 opečovávaných pramenů, zmizelé obce; Hrachoviště jako Evropsky významná lokalita díky armádě; velmi zdařile formulované lákadlo: “**místo, kde se můžete cítit volně i na vyznačených cestách**”.

4) Česká televize a Český rozhlas

Česká televize

V České televizi jsme zaznamenali příspěvky o nových nabídkách pro pěší turisty v době pandemie Covid a k výročí 5 let od otevření CHKO Brdy návštěvníkům, dále mezi lety 2023-2024 ČT24 sledovala výbuch munice v Brdech a následný soud s vojenským pyrotechnikem, v roce 2025 byl hrdinou dvou televizních příspěvků z Brd bobr:

- Bobr v Brdech svými hrázemi pomáhá dalším druhům, ČT24, 23. 4. 2025
- Bobr v Brdech vytvořil mokřad. Ušetřil státu miliony, ČT24, 30. 1. 2025
- Do Brd se vrátí ostrá střelba z děl, armáda se cvičením počítá od příštího roku, ČT24, 15. 3. 2024
- Při výbuchu v Brdech se těžce zranili dva vojáci, ČT24, 20. 7. 2021
- Ze smrtelného výbuchu v Brdech viní Vojenská policie pyrotechnika, ČT24, 29. 3. 2022
- Soud zprostil obžaloby armádního pyrotechnika souzeného za výbuch v Brdech, ČT24, 4. 4. 2023
- Nová naučná stezka se otevřela v Brdech. Turisty zavede i na místa zaniklých vesnic, ČT24, 21. 5. 2020
- Před pěti lety armáda opustila Brdy. Oblast se pomalu mění v turistickou destinaci, ČT24, 28. 12. 2020

AOPK ČR – Správa CHKO Brdy se ve svých vystoupení vzorově drží doporučení ohledně charakteristiky návštěvnické nabídky, jak je zpracována v Interpretčním plánu z roku 2016.

Český rozhlas

- **ČRo Plzeň** (a další stanice) zveřejnil mezi lety 2020-2022 s pokračování v roce 2024 ve více než 70 dílech pořadu „Toulky po Brdech“ pozvánky na vybraná místa Brd.
- V roce 2025 Český rozhlas zařadil do programu sezónní informace pro návštěvníky, pozvánky k hromadným akcím a cestu do éteru si našli i bobři:
  - Rádio Junior, 12. 4. 2025, Hafan běh Brdy je akce pro všechny. A nemusíte ani běžet
  - Český rozhlas Střední Čechy, 30. 3. 2025, Dobrovolníci vyčistili Brdy, z lesů zmizely desítky pytlů odpadu. Dík patří každému, kdo pomohl
  - ČRo Plzeň, Vojenské lesy a statky ČR zvou dobrovolníky do Brd na úklid
  - Český rozhlas Střední Čechy, 22. 2. 2025, Kde je divotvorný hrnec z pohádky? Na zámku v Mníšku pod Brdy se zabaví i děti
  - Český rozhlas Střední Čechy, 28. 3. 2025, TIPY NA VÍKEND: Uklid' Brdy 2025 nebo slavnostní zahájení sezóny na zámku Nelahozeves
  - ČRo Plzeň, Bobři ušetřili státní kase miliony na revitalizaci řeky Klabavy. V Brdech vytvořili hráze a mokřad
  - Český rozhlas Střední Čechy, 21. 3. 2025, V Praze a ve Středočeském kraji vyjedou turistické vlaky. Vyplouvají také sezónní přívozy
  - ČRo Plzeň a další stanice, 10. 3. 2025, Za zvelebování krajiny zlatá medaile. Ocenění byli Jan a Vladislava Velíkovi z Čížkova (jejichž ovce a kozy spásají i místa v CHKO Brdy)
  - ČRo Střední Čechy a další stanice, 11. 1. 2025, Dům přírody Brd představuje jedinečnost brdského pohoří. Najdete ho v loveckém zámečku Tři Trubky

Tištěné materiály

Knižní publikace – obecného charakteru

- **Nejreprezentativnější knižní publikací zůstávají “Střední Brdy”** V. Cílka a kol. (2005), odborná popularizační publikace se třemi hlavními tematickými celky: Země, vody, podnebí; Les, rostliny, zvířata; Člověk a jeho dílo. Pozornosti je hodná základní charakteristika: Funkcí Brd není spojovat, ale spíš **rozdělovat**. Představují víceméně **souvislou hranici**. Poukazuje na to, že ve starších článcích se o Brdech někdy hovoří jako o „**středočeské Šumavě**“.
- Z hlediska geomorfologie charakterizuje publikace Brdy jako klíčovou oblast pro studium rané fáze vývoje Českého masivu, protože unikly většině horotvorných procesů spojených s metamorfózou a poskytují tak jedinečné údaje o vývoji života v období staršího paleozoika (v průběhu kambria) doklady tehdejšího mořského života, např. trilobity. “Střední Brdy jsou nejstarším reliéfem Čech – jsou tvořeny tvrdými křemitými nerosty, které nepodléhaly erozi.”
- **Jan Čáka, “Střední Brdy: krajina neznámá”**, druhé vydání 2024–v místě proslulý znalec Brd provádí pozoruhodnostmi přírody, geologického charakteru, lidové architektury, specifiky místních pověstí, práce i zábavy doprovázené nejen fotografiemi a reprodukcemi, ale i vlastními grafikami.
- “Brdy: krajina, historie, lidé”, Státní oblastní archiv v Praze, 2018 – knižní výstup z konference reflektující širokou škálu témat s výjimkou ochrany přírody.

Další publikace

Publikace o Brdech z posledních šesti let vytvářejí **nabídku tras pro pěší turisty**, v jednotlivých případech cílí také na houbaře, zájemce o vojenskou historii a myslivce:

- Milan Syruček, “Záhady brdských lesů: od vykopávek po jaderné zbraně a radar”, druhé doplněné vydání 2025 – věnuje se tajemstvím vojenských bunkrů v Brdech.
- Lenka Dadoková, Vladimír Holan, Martin Kmeť, Petra Hoňková, “Čarovné Brdy a Podbrdsko”, 2024 – česko-anglická fotografická publikace prezentuje čtyři roční období v krajině místy připomínající Šumavu, ale i skotská vřesoviště či severskou tajgu, krajinu, kde se můžete toulat celé dny a nenarazíte ani na živáčka....
- Jan Hajšman, František Zvoneček, Jaroslav Vogeltanz, “Kudy na Brdské vrcholy”, 2024 – kniha J. Hajšmana k podrobnému popisu tras na 40 vrcholů Brd přidává i informace o jejich minulosti a současnosti.
- Zdeněk Kučera, “Brdy a Podbrdsko na starých mapách: historický atlas”, 2023 – velkoformátová publikace o 64 stranách.
- Marek Podhorský, “Brdy a Hřebeny: 50 vybraných turistických tras ...”, druhé vydání 2021, turistický průvodce Rother.
- Oldřich Jindřich, “Houby Berounska a Hořovicka: za tajemstvím hub od Křivoklátska a Brd až po Český kras”, 2021.
- Jana Jirásková, “S Tuláčky cestou necestou: toulání po Brdech a v CHKO Brdy”, 2021 – deset výletů a 144 zajímavých míst v CHKO Brdy a Brdech včetně map.
- Tomáš Makaj, “Toulky po Brdech”, 2021 – představuje přírodní i historické památky Brd jako cíle výletů.
- Tomáš Makaj, Jaroslav Vogeltanz, “Brdy: 77 romantických, dobrodružných a tajemných míst”, 2020 – kniha brdského historika představuje tipy na netradiční výlety i mimo tradiční turistické trasy a po stezkách, kterými chodili turisté před více než sto lety.
- František Švamberský, “Lovy a doprovody na Brdech”, 2020 – příběhy lesníka z brdských lesů o lovu.
- Martin Čihař, “Brdy: tajemné hory v srdci Čech”, 2018 – obsahuje části Příroda, Zajímavosti, Turistické trasy.

Mapy

Od roku 2016 bylo vydáno téměř 20 map oblasti, včetně map pro cykloturisty a lyžaře. Vzhledem k doplňování nových tras je potřebná jejich aktualizace.

Další tištěné materiály

Tištěné materiály AOPK:

- Obecný leták „**Brdy – Chráněná krajinná oblast**“ je zpracován v souladu s Interpretčním plánem z roku 2016, vyvážený podíl textu a obrazového materiálu, resp. mapy. Potenciál ke zlepšení je v malé velikosti mapy a legendy k ní, není zřejmé vodítko k zařazení pěti konkrétních témat textů.

Tištěné materiály VLS:

- **Lesnická naučná stezka Klobouček**, informační brožura – vstupnímu souvislému textu chybí náležité strukturování informací; stručný popis trasy v dlouhém souvislém textu odděleně od

informací k jednotlivým zastavením a bez mapy je uživatelsky poměrně náročný. Leták nezprostředkuje interpretační sdělení naučné stezky.

Tištěné materiály obce Strašice:

- Letáky A4 složené do formátu DL „Dům přírody Brd“, „Obec Strašice“ a „Muzeum středních Brd“ mají jednotnou grafiku s kvalitním fotografickým materiálem, jsou přehledné, ovšem bez interpretačních ambicí.

Společný leták:

- Společný leták „**Dům přírody Brd**“ (AOPK, VLS, obec Strašice) – přehledně strukturovaný leták s obecnou informací o Brdech v souladu s interpretačním plánem z roku 2016, základní informací o DP, největšími zajímavostmi i žádostí o ohleduplné chování k přírodě, strukturovaně zpracovanými tipy na výlet, vč. přehledné mapky s nástupními místy a označenými trasami i naladěním na Brdy skrze působení Jana Čáky.

Další tištěné materiály:

- **Geofun** (2x, Orlov a Obecnice) – text letáku k online hře v souladu s interpretačním plánem z roku 2016, s výjimkou první věty, která vnáší do interpretace nejasný fenomén Brd jako „nejvyššího **ryze českého** pohoří u nás“. K obsahu hry se dostane návštěvník výhradně na zastávkách hry. Geofun Obecnice registroval v době návštěvy (květen 2025) jen 21 hráčů (ve srovnání hrami v jiných lokacích, kde se počet pohybuje okolo 200), což může být způsobené nedostatečným signálem na trase.

Příloha 6 ZDROJE interpretace

Popis jednotlivých zdrojů nahlížený z hlediska jejich interpretačního potenciálu pro běžného návštěvníka, vychází z obecných zdrojů interpretace CHKO Brdy

Krajina

- rozsáhlé horské lesní porosty podél značených tras a cest v části CHKO na území bývalého vojenského újezdu, mimo nejnavštěvovanější místa (Padrťské rybníky, Valdek, Kolvín)
- rozhledová místa s pohledem na oblast CHKO a nejbližší okolí, jako jsou například:
  - **Plešivec** – zalesněný kopec se dvěma vrcholy nazývaný „Olymp Brd“ (653 m n. m.) s rozsáhlým hradištěm opevněným valy na vrcholu. Mimo hranice CHKO, ale nabízí výhledy na oblast CHKO Brdy ze severu. Je napojen na značené trasy v CHKO a návštěvnickou infrastrukturu (tematicky vhodně zaměřená naučná stezka z Jinec na Olymp Brd)
  - **Třemšín** – nejvyšší bod (827 m n. m.) a jedno z nejnavštěvovanějších míst jižní části CHKO s dochovanými pozůstatky pravěkého hradiště a barokní kapličkou. Výhled bohužel v posledních letech zarůstá.
  - **Třemošná** – nejnavštěvovanější výletní místo Brd na značených trasách v dosahu Příbrami (778 m n. m.)

Geologie a geomorfologie

- **Čertova kazatelna** – skalní útvar na Třemošné, vyhlídka směrem na Příbramsko
- **Jindřichova skála** – jedno z vyhlídkových míst na skalách, nabízí pohled na Valdek
- **Třemšín** – malé kamenné moře pod vrcholem
- **Brauchitschova skála** – kamenné moře v blízkosti loveckého zámečku Tři Trubky, pamětní místo s historickým chodníkem na dnes už zarostlou vyhlídku
- **PP Vinice** – významná paleontologická lokalita u Jinců, kde je možné vidět zkameněliny. Tzv. konínského ráčka, nejběžnější typ v této části území, má ve znaku i městys Jince. Za hranicí CHKO, ale je napojena na značené trasy v CHKO. Prochází tudy zelená turistická trasa a naučná stezka z Jinec na Olymp Brd.
- **Kočka** – místo vrtu a nálezu nejstarší makrofosilie na světě – *Kodymirus vagans*, výhled na Padrťské rybníky
- **Jedová hora** – část území s viditelnými stopami důlní činnosti a zakonzervovanými štolami. Významná lokalita těžby železných a rtuťových rud. Okolím prochází naučná stezka Okolím Komárova, částečně věnovaná geologii a těžbě nerostných surovin.
- **Březové hory** – část Příbrami, která je dokladem rozsáhlé důlní činnosti v oblasti Brd. Hornické muzeum je největším hornickým muzeem u nás, s dochovanými přístupnými štolami, důlními zařízeními i expozicemi hornin, minerálů a zkamenělin. Z věže Ševčínského dolu je výhled na panorama Brd z východu.
- **Vysoká pec Barbora** – pozůstatek dřevouhelné pece v Jincích. Doklad tradice zpracování železa, kdysi součást komplexu komárovských železáren. Pro svou pokrokovou konstrukci patřila k nejlepším v celé habsburské monarchii. Poslední zachovaná svého druhu u nás.
- **Lipovsko** – vrch se suťovým polem, mrazovými sruby a srázy, skalními výchozy; místo, kde stál smyšlený stejnojmenný hrad; objeveny dva výrobní areály se zbytky dehtářských pecí z přelomu 13. a 14. století patřící k nejstarším v oblasti Brd, plánované zpřístupnění formou naučné stezky

Les

- **lesy v jižní části CHKO** – ukázky přirozeného zmlazení lesa, obnovního způsobu hospodaření a výběrové těžby
- **PR Getsemanka i a II** – zachovalé smíšené lesy s převahou horských květnatých bučin s bohatým bylinným patrem a fragmenty jedinečných pralesovitých porostů buku, javoru kleny a smrku typických pro jižní Brdy. Bohatá fauna bezobratlých vázaných na mrtvé dřevo.
- **Chynínské buky** – různověké až pralesovité květnaté bučiny
- **okolí Jedové hory** – zachovalé lesní porosty v severozápadní části území
- **okolí bývalého Teslínského kláštera** – dochované zbytky původních lesních porostů charakteristických pro tuto část území CHKO
- **Třemšín** – zachovalé bučiny s příměsí jedle
- **památné stromy a významné stromy** VLS a LČR, které jsou blízko značených tras (např. douglaska u loveckého zámečku Tři Trubky).
- **Klobouček** – zbytky lesa v původním druhovém složení s bohatým podrostem na severovýchodních svazích, plánovaná lesnická naučná stezka – viz heslo Obecnice
- **Obecnice** – v obci je tradiční dřevěný objekt lesní správy, který bude rekonstruován a využíván jako středisko lesní pedagogiky, s plánovanou lesnickou naučnou stezkou v okolí. Lesní porosty se vzrostlými, starými stromy, pestrá druhová skladba, ukázkami obnovního způsobu hospodaření, udržovanými studánkami a blízkou vodní nádrží.
- **Tři Trubky** – lovecký zámeček v údolí Klabavy, zrekonstruován, v jeho areálu je nyní umístěno návštěvnické středisko CHK Brdy – Dům přírody Brd

Voda

- **studánky** – udržované studánky u značených tras po celém území CHKO Brdy a v jejich okolí
- **Padrtské rybníky** – dvě největší vodní plochy na území CHKO. Tyto vodní nádrže byly vybudovány uprostřed rozsáhlých lesů v 16. století. Do 18. století byly využívány jako zdroj vody k plavení dříví pro hutě. Ves Padrt byla jednou z vysídlených obcí, které v Brdech zanikly v souvislosti s existencí vojenského prostoru. Přírodně cenné území s podmáčenými smrčínami a prameništními olšinami.
- **Pilská vodní nádrž** – vybudována jako báňský rybník na Pilském potoce v roce 1851. Voda byla odsud vedena kanály do dalšího báňského rybníka Láz a odtud vyzděnou stokou k dolům, kde poháněla důlní zařízení. Dnes zásobárna pitné vody, u značené cyklotrasy 8198, nedaleko zelené značky (Orlov-Třemošná-Bohutín). Není vhodné cíleně propagovat jako návštěvnický cíl.
- **vodní nádrž Obecnice (Octárna)** – vybudována v 60. letech 20. století jako vodárenská nádrž v místech někdejšího rybníka Octárna z 1. pol. 19. století. Rybník sloužil k pohonu hamrů v obecnické železné huti, později zásoboval továrnu na výrobu octa, která mu dala jméno. Na břehy je vstup zakázán, v blízkosti je plánovaná trasa lesnické naučné stezky. Není vhodné cíleně propagovat jako návštěvnický cíl.
- **vodní nádrž Láz** – postavena v letech 1818-1822 pro napájení hutních a důlních provozů v Březových Horách, kam byla voda dopravována 12km dlouhou strouhou. Od roku 1960 vodárenská nádrž pro Příbram. Není vhodné cíleně propagovat jako návštěvnický cíl.
- **Přirozené, neregulované vodní toky** podél značených turistických tras – např. úsek Klabavy po Tři Trubky, Litavka v Jincích u naučné stezky

Flóra

- **Brauchitschova skála** – typická vegetace vázaná na kamenná moře a skály
- **Jordán a Tok** – rozsáhlá horská vřesoviště na bývalých dopadových plochách dříve udržovaných vojenskou činností. Vnitřní část ploch nebyla dosud pyrotechnicky očištěna.

- **EVL Hrachoviště** – louky v okolí zaniklé obce, typické hojným výskytem kosatce sibiřského, hořce hořepníku, upolínu největšího nebo prstnatce májového
- **Padrťské rybníky** – významná lokalita kosatce sibiřského, který je jedním z nejčastěji prezentovaných druhů v souvislosti s CHKO

Fauna

- **EVL Hrachoviště** – rozsáhlejší bezlesí s mozaikou křovinatých i lučních ploch. Plocha je nadále využívána vojenskou autoškolou, a tím mechanicky narušována. Po průjezdu vojenské techniky vzniká na loukách řada periodicky či stabilně zaplavovaných tůní s bohatým výskytem listonoha letního, kuňky obecné i žlutobřiché a dalších obojživelníků.
- **Čápice Kristýna** – čáp černý hnízdící na Padrťských rybnících, v 90. letech posloužil pro podrobný výzkum migračních tras čápů černých na zimoviště
- **Vlk** – návrat druhu do Brd a ochrana území, ve kterém se pohybuje (celá CHKO)
- **EVL Felbabka** – na ploše bývalého vojenského tábora Felbabka a přilehlého vojenského cvičiště, výskyt fauny periodicky či stabilně zaplavovaných tůní – podobně jako u EVL Hrachoviště, v sousedství vede značená modrá trasa Zbiroh-Rosovice (Příbram) a cyklotrasa 302

Architektura, historie území

- **Dobřív** – vesnická památková zóna s ukázkou typických roubených stavení, jejíž součástí je i vodní hamr v údolí Padrťského potoka
- **Míšov** – ukázky dochované lidové architektury, objekty jsou nyní většinou využívány jako rekreační
- **Mítov** – vesnická památková zóna s tradičními roubenými staveními
- **Teslínský klášter** – pozůstatky valů benediktinského kláštera z 11. století
- **Valdek** – rozlehlé zříceniny gotického hradu ze 13. století s dochovanou velkou kulatou věží, zbytky paláce, hradeb a valů. v současnosti ve špatném technickém stavu. Nejoblíbenější výletní místo v severní části CHKO. Leží na žluté turistické značce.
- **Dršťka** – pozůstatky středověkého skalního hradu na oblíbené výletní trase poblíž Skočic
- **hájovny a myslivny** – podél značených tras, např. hájovna Na Dědku – v období 2. sv. války partyzánská základna, dnes patří rožmitálským skautům
- **Jordán** – pozůstatky cvičných vojenských objektů na dopadové ploše, včetně dělostřelecké pozorovatelný a bunkru „Benešáku“
- **Hrachoviště, Kolvín** – viditelné pozůstatky zaniklých obcí – zbytky budov, dochované ovocné stromy, odlesněné plochy s alejemi a pamětní kameny nebo improvizované památníčky
- **Padrťská pánev** – pozůstatky tří zaniklých obcí, místo konání prvního skautského tábora Františka Hoffmeistera na našem území v roce 1911, někdejší tanková střelnice
- **Podbrdské muzeum Rožmitál pod Třemšínem** – část expozic je věnována řemeslům, včetně řemesel spojených s lesním hospodařením, a životu v regionu. Ve Starém Rožmitále je dochován cvokařský veřtat.
- **Muzeum Strašice** – expozice vojenské historie (důstojnický byt) a armádní výzbroje, autentická ubytovna ve vojenském stylu
- **Památník Vojna** – původně koncentrační zajatecký tábor, později internační tábor pro politické vězně, kteří v oblasti Brd pracovali v dolech
- **Roželovský zámeček** – od r. 1905 letní sídlo pražského arcibiskupa, za komunistického režimu místo internace vůdčích osobností české katolické církve, včetně kardinála Josefa Berana
- **Muzeum třetího odboje Příbram**
- **Atom Muzeum Javor 51** – unikátně dochovaný sklad jaderných hlavic sovětské armády
- **Praha** – meteoradar na vrcholu (862 m n. m.) je pohledově výrazným bodem v území, připomínka vojenské historie. Nepřístupný objekt.

- **Huť Barbora** – nově restaurovaná technická památka připomínající zpracování železa v Jincích
- **Fabián, strážce Brd** – tradiční postava lesního ducha a strážce zdejších lesů, která bývala nedílnou součástí každé domácnosti. Dochovala se jako součást muzejních expozic nebo vybavení prostor – např. Podbrdské muzeum Rožmitál, hornický domek v Příbrami, obec Felbabka, tvorba Jana Čáky, lesní správy, domácnosti v oblasti Brd.

Osobnosti spjaté s Brdy a jejich okolím

- **Osobnosti z oblasti hudby, literatury a divadla** – Antonín Dvořák, Jakub Jan Ryba, Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, Václav Kliment Klicpera, Václav Sládek, Josef Palivec, Jindřich Mošna a jejich díla
- **Osobnosti spojené s péčí o Brdy** – Gangloff, Hoffmeister, Čáka

Příloha 7 CÍLE interpretace

čeho chceme interpretaci dosáhnout, jak má působit na návštěvníky, co by si měli návštěvníci odnést a) v oblasti znalostí, b) postojů (emocí) a c) jak by interpretace měla ovlivnit jejich chování

Při stanovování cílů interpretace bylo nezbytné vzít v úvahu účel, za jakým je interpretace v území CHKO plánována, obecné a komunikační cíle ochrany přírody a lesních hospodářů na území CHKO i zájmy dalších zainteresovaných stran (stakeholderů) jako jsou obce, památkové instituce apod. Na jejich základě lze formulovat obecný cíl. Pro dosažení tohoto cíle pak byly formulovány ještě cíle dílčí.

OBECNÝ CÍL interpretace v CHKO Brdy:

Pomoci návštěvníkům (místním i přesporním) vnímat význam a krásu krajiny Brd, uvědomit si provázanost jejích jednotlivých částí, které společně přispívají k její jedinečnosti, ocenit tuto jedinečnost i snahy o její uchování ze strany ochrany přírody, lesních hospodářů, obcí, muzeí i dalších subjektů, a dát tak návštěvníkům možnost přispět k její ochraně a zachování.

DÍLČÍ CÍLE interpretace v CHKO Brdy:

VZDĚLÁVACÍ CÍLE = co by si měl návštěvník uvědomit nebo pochopit

uvědomit si jedinečnost a význam zdejší krajiny v kontextu České republiky, důvody, které vedou náš stát k její ochraně, i roli, kterou mohou jako občan a návštěvník CHKO sehrát při jejím zachování

- = **pochopit, že výjimečnost CHKO Brdy a zdejší krajiny spočívá v nezastavěnosti území bývalého vojenského újezdu a v tom, že se toto území zatím podařilo zachovat bez jinde běžné návštěvnícké infrastruktury a služeb turistického ruchu**
- = **nahlédnout proměny krajiny Brd v čase i provázanost jednotlivých částí této krajiny, které společně přispívají k její jedinečnosti** (geologie a geomorfologie, důlní a lesnická činnost, využívání vodních zdrojů, vojenská historie, ochrana přírody a památek)
- = **uvědomit si na první pohled skrytou křehkost a zranitelnost přírody a krajiny Brd**, která je ovlivňována nejen klimatickými změnami, ale také jednotlivými, zdánlivě nesouvisejícími rozhodnutími člověka (geologické a klimatické podmínky, přírodní katastrofy, extrémní počasí, tlak člověka na využití území)
- = **uvědomit si, že ochranné i lesnické zásahy do zdejší krajiny, které se mohou na první pohled zdát radikální, jsou nezbytnou součástí ochrany a péče o jedinečnou přírodu a krajinu Brd** (kácení porostů v mýtním věku, žárový management dopadových ploch)
- = **uvědomit si, že zvolit správný přístup vedoucí k dlouhodobě úspěšné ochraně a péči o přírodní i kulturně-historické hodnoty CHKO Brdy je velmi složité**, protože často existuje řada naprosto odlišných řešení, jejichž přínos se může projevit až po mnoha desetiletích, přičemž významnou roli při rozhodování vždy hrají i momentální ekonomické zájmy (změna druhové skladby lesů, úpravy vodního režimu včetně melioračních a protipovodňových opatření, vhodná intenzita využití území z hlediska cestovního ruchu)
- = **pochopit, proč je důležité podporovat péči o nezaměnitelného ducha místa a jedinečnou krajinu Brd**, biotopy na ni vázané a organismy, které ji obývají, z **veřejných zdrojů**
- = **uvědomit si, že omezení pro pohyb návštěvníků a pro budování návštěvnícké infrastruktury uvnitř území jsou důležitou součástí ochrany a péče o nejcennější hodnoty CHKO Brdy, a tím, že omezení respektují, se podílím na ochraně a péči o jedinečnou přírodu a krajinu Brd i všech přírodních a kulturních hodnot území**

EMOČNÍ CÍLE = co by měl návštěvník pocítit na místě, s jakými pocity by měl odjíždět

pocítit osobní vazbu ke krajině Brd a touhu něco pro její zachování udělat

- = **pocítit kouzlo zdejší nezastavěné krajiny, která nabízí zážitek ticha, samoty a skutečné tmy**, je největším lesnatým územím uprostřed České republiky a jejíž výjimečnost spočívá i v tom, že se dochovala bez jinde běžné turistické infrastruktury uvnitř území
- = **pocítit respekt a úctu k silám přírody**, které v průběhu milionů let pomáhají formovat jedinečnou krajinu Brd, **k historickým událostem**, které jsou s touto krajinou neodmyslitelně spjaty a **k osudům i práci lidí**, kteří k jejímu formování a uchování svým dílem přispěli a přispívají
- = **cítit potřebu přispět k zachování kouzla jedinečné krajiny i ducha Brd a být ochoten se proto vzdát i některých služeb a infrastruktury v území CHKO**, které bych jako návštěvník jinde vyžadoval
- = **pocítit uspokojení z toho, že jsem přispěl** k ochraně přírodních a kulturně-historických hodnot zdejšího území
- = **cítit potřebu se vracet** – obnovit hezké zážitky a získat další
- = **přát si zůstat v regionu déle**, přispět místní komunitě a ekonomice

CÍLE v OBLASTI CHOVÁNÍ = co by měl návštěvník udělat, k jakému chování jej chceme motivovat

respektovat hodnotu krajiny Brd a osobně přispět k jejímu zachování pro příští generace

- = **objevovat historický význam místa** a vytvářet si osobní vazby k tomuto území
- = **obdivovat** skály, kamenná moře, paleontologická naleziště, rybníky, potoky a prameny, vřesoviště, mokřady a lesy i jinou živou **přírodu, ale nepoškozovat je**
- = **využívat** omezenou návštěvnickou infrastrukturu, která je k dispozici, **ale nepoškozovat ji, nevyžadovat další, uklízet po sobě** a odnášet odpady (případně i po ostatních)
- = **respektovat omezení parkování**, vjezdu motorovými vozidly, vstupu do zakázaných zón, pohybu mimo značené cesty, a tím **přispívat k ochraně přírodního dědictví i bezproblémovému provozu hospodářské činnosti**, které jsou součástí praktické péče o území CHKO, včetně těch nejcennějších lokalit
- = **sledovat a respektovat aktuální uzavírky částí území**, a tím **chránit vlastní bezpečnost** a umožnit využívání území i pro vojenský výcvik
- = **dodržovat omezení sportovních aktivit**, které je jedním z ochranných opatření
- = **respektovat správce území, ty, kdo o území pečují, i jiné skupiny návštěvníků, které v území potkám**
- = **kladně referovat o přírodě a krajině Brd, péči o ně, i pohostinnosti oblasti**
- = **zapojit se do komunity podporovatelů Brd, kteří dle svých možností aktivně pomáhají přírodě a krajině Brd např. formou účasti na brigádách, šířením osvěty nebo komentáři na sociálních sítích**

Příloha 8 Vybrané CÍLOVÉ SKUPINY interpretace – charakteristika, potřeby a očekávání

CÍLOVÁ SKUPINA Složení skupiny	SPOLEČNÉ RYSY charakteristika chování	Kdy a kam jezdí jak dlouho se zdrží	SPOLEČNÉ POTŘEBY SKUPINY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	SPOLEČNÁ OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí	PROSTŘEDKY INTERPRETACE naše šance tuto skupinu oslovit pomocí interpretace
SPORTOVCI					
<p>a) VÝKONNOSTNÍ CYKLISTÉ mladší lidé do 35 let, většinou muži</p> <p>b) Částečně KONDIČNÍ CYKLISTÉ 25–50 let, ale i 65+, aktivní senioři, převážně muži</p> <p>Ve skupině kondičních cyklistů bude pomalu přibývat elektrokol</p> <p>zatím jsou to v drtivé většině cyklisté, ale vyskytují se zde i běžci, např. i v rámci hromadných sportovních akcí</p> <p>ojediněle i další sportovci (běžkaři, horolezci)</p>	<p>přijíždí sem v první řadě za sportem, jejich cílem je zvyšování a udržování dobré fyzické kondice</p> <p>většina přicestuje z Prahy, Plzně, větších měst, někteří celou cestu do Brd absolvují na kole</p> <p>většina ráno přijede, zaparkuje auto na okraji CHKO, sundá kola, navečer se vrátí, naloží kola, odjede</p> <p>jezdí sami, ve dvojici i v menších skupinách přátel</p> <p>jezdí s minimální zátěží (jídlo, tekutiny)</p> <p>jezdí sem často a opakovaně, někteří zcela pravidelně</p> <p>mají své stálé trasy, cyklisté mohou objet při jedné návštěvě i několikrát za sebou</p> <p>často reagují negativně, když potkají auto v zákazu vjezdu</p>	<p>KDY: víkendy a svátky, postupně více i ve všední dny prázdniny</p> <p>KAM: celé území, vybírají si náročnější terén, ale podle momentální kondice</p> <p>někdy mimo značené trasy a zpevněné cesty, ale většina se drží značených tras a zpevněných cest</p> <p>ZDRŽÍ SE: několik hodin, max. 1den (jen zlomek přijede na víkend či více dní)</p>	<p>náročný terén, který je motivuje k fyzickým výkonům a prověřuje jejich odolnost, technickou zdatnost a vytrvalost</p> <p>parkoviště k odstavení auta na nástupních bodech</p> <p>funkční základní orientační systém (nemusí být rozsáhlý)</p> <p>informace o časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální sjízdnost a průjezdnost tras</p> <p>MÉNĚ ČASTO: doprovodné prvky u parkoviště (informační tabule, odpadkový koš), případně dostupnost cyklobusy</p> <p>informace o dostupnosti služeb (občerstvení, opravny kol, WC, ubytování)</p> <p>USMĚRNĚNÍ OČEKÁVÁNÍ PŘED PŘÍJEZDEM DO BRD: vysvětlení omezení pohybu a nabídky některých služeb přímo v CHKO + pravidel chování na území CHKO</p>	<p>dostatek náročných terénů</p> <p>volný prostor bez většího množství lidí a aut</p> <p>odpočinek od práce, možnost vyčistit si hlavu</p> <p>pohyb pro zdraví v přírodě, na čistém vzduchu</p> <p>často společnost přátel, společné sportovní výkony</p> <p>bezpečný provoz na cestách označených jako cyklotrasy, dodržování zákazu vjezdu motorových vozidel</p> <p>dostupná možnost občerstvení (postačí na okraji území)</p> <p>příležitostně odpočívadlo, aby si mohli dát v klidu pauzu</p>	<p>ŠANCE NA OSLOVENÍ: velmi omezená</p> <p>KDE a KDY ANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na vstupních bodech do území (parkoviště, místa s občerstvením, ubytovatelé) - na místech jako jsou odpočívadla, kde by se stejně zastavili - pokud v terénu narazí na něco (např. pomníček, panel), co je skutečně zaujme – pouze kondiční - jen napoprvé, protože jezdí do území opakovaně a často - v případě, že s sebou mají přátele, kterým chtějí území a zajímavé věci v něm ukázat <p>PROSTŘEDKY INTERPRETACE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - web (při hledání informací) - panely u vstupu do území - jednotlivé panely NS, které je skutečně zaujmou anebo se nacházejí na místech, kde přirozeně zastavují - mapa (u ubytovatelů)

CÍLOVÁ SKUPINA Složení skupiny	SPOLEČNÉ RYSY charakteristika chování	Kdy a kam jezdí jak dlouho se zdrží	SPOLEČNÉ POTŘEBY SKUPINY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	SPOLEČNÁ OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí	PROSTŘEDKY INTERPRETACE naše šance tuto skupinu oslovit pomocí interpretace
TURISTÉ					
<p>a) JEDNODENNÍ PĚŠÍ VÝLETNÍCI</p> <p>věkově různorodá skupina od mladých lidí po aktivní seniory, část tvoří rodiny, často s odrostlejšími dětmi nebo prázdná hnízda (lidé mezi 35 a 60 lety s odrostlými dětmi nebo bez dětí)</p> <p>b) CYKLOTURISTÉ = cyklisté, kteří nejedou v první řadě sportovat</p> <p>jsou to většinou rodiny s dětmi, lidé 30+, ale i aktivní senioři, kteří se pravidelně věnují pohybovým aktivitám</p> <p>c) MILOVNÍCI POBYTU v DIVOČINĚ jezdí na vícedenní přechody s bivakováním</p> <p>muži i ženy různého věku, skupinky členů trempských a skautských oddílů nebo kamarádů</p>	<p>příliš nezáleží, kolik ujedou nebo ujdou, berou výlet jako něco pro zdraví a příležitost pobýt s rodinou, kamarády, přáteli</p> <p>často se pohybují pomalejším tempem, po cestě si povídají</p> <p>většinou malé skupinky, dvojice, zřídka jednotlivci</p> <p>většinou bydlí v regionu a přijíždí sem z domova, někdy jsou ubytováni na chatě nebo chalupě</p> <p>část se dopravuje na okraj území CHKO autem, část využívá hromadnou dopravu</p> <p>výrazně roste podíl elektrokol, jsou pak schopni zajet hlouběji do klidnějších částí území</p> <p>mají rádi jasné cíle (např. výhledová místa, prezentované naučné stezky či zajímavosti) a okružní trasy</p> <p>POZN: rodiny s menšími dětmi přizpůsobují jízdu nebo chůzi dětem, dělají více zastávek, vybírají si méně náročný terén, s jasnými cíli (vzhledem k náročnému terénu a velkým vzdálenostem je však návštěvníků s menšími dětmi jen málo)</p>	<p>KDY:</p> <p>víkendy a svátky, postupně více i ve všední dny (především senioři)</p> <p>prázdniny</p> <p>KAM:</p> <p>celé území</p> <p>dávají přednost rovinatějším částem území (především rodiny s dětmi), např. v oblasti Padrťské pánve a Kolvína</p> <p>často tam, kde jsou prezentována nějaká zajímavá místa</p> <p>milovníci pobytu v divočině rádi vyhledávají odlehlá místa k nocování</p> <p>ZDRŽÍ SE:</p> <p>několik hodin, max. 1den</p> <p>výjimečně víkend až několik dní (dovolená, prázdniny)</p>	<p>parkoviště a u něj doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš)</p> <p>funkční orientační systém (v terénu i v obcích) a dobré mapy</p> <p>informace o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální sjízdnosti a průjezdnosti tras, nabídky bezpečných tras pro děti + tipy na okruhy + trasy - dostupnosti turistických služeb (občerstvení, opravny kol, WC, hřiště, ubytování) - zajímavých místech a akcích v regionu (často vhodných i pro děti) - cenách a slevách pro seniory, rodiny a děti <p>cenově nenáročné tiskoviny s informacemi o území, suvenýry</p> <p>příležitosti k fotografování především známých míst</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnost bezpečného odložení věcí např. batohů a kol (!) <p>USMĚRNĚNÍ OČEKÁVÁNÍ PŘED PŘÍJEZDEM DO BRD: vysvětlení omezení pohybu a nabídky některých služeb přímo v CHKO + pravidel chování na území CHKO</p>	<p>klid, odpočinek od školy/práce v kruhu rodiny, kamarádů, přátel</p> <p>možnost popovídat si s nimi</p> <p>společné zážitky</p> <p>pobyt v přírodě na čerstvém vzduchu + fyzická aktivita, která není příliš náročná</p> <p>bezpečný provoz na cestách/ bezpečné prostředí pro děti, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel)</p> <p>objevování přírody a krajiny</p> <p>poznávání historie území</p> <p>možnost občerstvení na okraji území, odpočívadla, lavičky apod.</p> <p>možnost nerušeně (legálně) přenocovat v přírodě</p>	<p>ŠANCE NA OSLOVENÍ:</p> <p>dobrá</p> <p>KDE a KDY ANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na vstupních bodech do území (informační centra, parkoviště, místa s občerstvením a ubytovatelé) - na místech v území, kde by se stejně zastavili (odpočívadla) - velkou část skupiny osloví jen napoprvé (jezdí sem opakovaně) - pokud s sebou mají rodinu a přátele, kterým chtějí něco ukázat - muzea a vybrané turistické cíle <p>PROSTŘEDKY INTERPRETACE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - web - panely u vstupu do území - Návštěvnícká mapa CHKO - naučné stezky (většinou jen jejich části – kvůli délce tras) - on/off-line průvodci - Dům přírody Brd - Informační středisko CHKO - informační bod/útulna - brožura s příběhy Brd - hledačky - exkurze s průvodcem - prezentace na akcích v Brdech - výstava

CÍLOVÁ SKUPINA Složení skupiny	SPOLEČNÉ RYSY charakteristika chování	Kdy a kam jezdí jak dlouho se zdrží	SPOLEČNÉ POTŘEBY SKUPINY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	SPOLEČNÁ OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí	PROSTŘEDKY INTERPRETACE naše šance tuto skupinu oslovit pomocí interpretace
RODINY s DĚTMI					
<p>rodiče s dětmi, někdy prarodiče a známí</p> <p>část z nich jsou cyklisté, v případě nejmenších dětí je rodiče vozí v cyklistickém dětském vozíku</p> <p>část tvoří rodiny s kočárkem</p>	<p>drží se tam, kde je zázemí vhodné pro děti – WC, občerstvení, hřiště</p> <p>kvůli dětem tato skupina obecně vyhledává krátké okružní trasy (3-5 km), které by i malé děti mohly absolvovat na kole či pěšky</p> <p>kromě vycházkové trasy k DP Brd na Třech Trubkách a části NS Třemšín na území CHKO trasy v této délce téměř nejsou a znamená to pouze krátký výlet v okrajových částech území</p> <p>hlouběji v území děti téměř vždy jezdí na kole, zcela výjimečně se pohybují pěšky</p> <p>malé děti potkáme hlouběji v území spíše zřídka, většinou je rodiče/prarodiče vezou v kočárku nebo cyklistickém vozíku, případně nesou v sedačce</p> <p>zatím tvoří tuto skupinu spíše místní lidé a lidé z širšího regionu</p>	<p>KDY: zatím převážně víkendy, svátky</p> <p>rodiče na rodičovské dovolené a prarodiče s dětmi i ve všední dny</p> <p>prázdniny</p> <p>KAM: okrajové části území, převážně zpevněné cesty</p> <p>rovinatější, nejméně náročné části území, např. Padrtská pánev a rybníky, DP Brd, ale i NS Třemšín</p> <p>na víkendovou procházku hodně také Valdek a Třemošná</p> <p>ZDRŽÍ SE: několik hodin, max. 1den (menší část přijede na víkend či více dní, většinou o prázdninách)</p>	<p>parkoviště + doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš)</p> <p>funkční orientační systém (v terénu i v obcích)</p> <p>informace o: - časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, aktuální sjízdnosti a průjezdnosti tras, nabídce bezpečných tras pro děti</p> <p>- dostupnosti turistických služeb (občerstvení, opravny kol, WC, dětská hřiště, ubytování)</p> <p>- zajímavých místech a akcích v regionu (vhodných pro děti)</p> <p>- cenách a slevách pro rodiny a děti, případně seniory (prarodiče)</p> <p>USMĚRNĚNÍ OČEKÁVÁNÍ PŘED PŘÍJEZDEM DO BRD: vysvětlení omezení pohybu a nabídky některých služeb přímo v CHKO + pravidel chování na území CHKO</p>	<p>klid, odpočinek v kruhu rodiny, společné zážitky, které si užijí rodiče i děti</p> <p>pobyt v přírodě, zdravý pohyb na čerstvém vzduchu</p> <p>objevování přírody a krajiny</p> <p>poznávání historie území</p> <p>bezpečný provoz na cestách, bezpečné prostředí pro děti, dodržování pravidel (zákaz vjezdu motorových vozidel)</p> <p>odpočívadla, lavičky</p> <p>slibované aktivity pro děti: DP Brd a jeho areál, virtuální stezky GEOFUN Obecnice a Třemošná, NS Třemšín s interaktivními prvky</p>	<p>ŠANCE NA OSLOVENÍ:</p> <p>dobrá</p> <p>KDE a KDY ANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na vstupních bodech do území (informační centra, parkoviště, místa s občerstvením a ubytovatelé) - na místech v území, kde by se stejně zastavili (odpočívadla) - na pro ně určené NS Třemšín - DP Brd a muzea, kde je dobré zázemí pro děti - akce s nabídkou pro děti <p>PROSTŘEDKY INTERPRETACE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - web (počáteční informace, případně hry a aplikace určené dětem) + nabídka cílů, tras a hledaček - panely u vstupu do území - Návštěvnícká mapa CHKO - stezky GEOFUN a další pro ně vhodné aplikace - NS Třemšín - Dům přírody Brd s aktivitami pro děti - Informační středisko VLS i CHKO - brožura s příběhy Brd pokud bude ve formě pro děti - hledačky – Fabiánův pas - exkurze s průvodcem pokud bude vytvořená speciálně pro tuto skupinu

CÍLOVÁ SKUPINA Složení skupiny	SPOLEČNÉ RYSY charakteristika chování	Kdy a kam jezdí jak dlouho se zdrží	SPOLEČNÉ POTŘEBY SKUPINY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	SPOLEČNÁ OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí	PROSTŘEDKY INTERPRETACE naše šance tuto skupinu oslovit pomocí interpretace
NÁVŠTĚVNÍCI SE ZÁJMEM o TÉMA					
<p>a) vojenská historie b) příroda c) paleontologie d) zaniklé obce</p> <p>různorodá skupina od dětí až po seniory, často přátelé ze zájmových spolků nebo rodinní příslušníci (typicky rodič nebo prarodič + dítě)</p> <p>hloubka zájmu se může velmi lišit, od povrchního až po vysoce odborný laický nebo profesionální zájem</p>	<p>podnikají poznávací výpravy za objekty a místy v CHKO spojenými s jejich zájmem</p> <p>účastní se různých tradičních akcí spojených s oblastí jejich zájmu – často bývalí vojáci a zájemci o vojenskou historii, kteří se účastní pochodů, vzpomínkových akcí či přehlídek (Bahna)</p>	<p>KDY: přijíždí cíleně na akce</p> <p>Bahna, Hamernický den Dobřív, muzejní noc, akce pořádané zájmovými spolky, setkání rodáků</p> <p>vikendy a svátky, prázdniny</p> <p>KAM: místa konání akcí a dočasných výstav</p> <p>muzea (tematické sbírky a expozice) dočasné výstavy</p> <p>místa v území CHKO, která jsou spojená s oblastí jejich zájmu</p> <p>ZDRŽÍ SE: po dobu trvání akce, max. na víkend, méně často na více dní</p>	<p>parkoviště a u něj doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš)</p> <p>kvalitní zázemí včetně občerstvení, případně i možnosti přenocovat</p> <p>dobře zorganizovaná a zajištěná akce s odpovídajícím zázemím</p> <p>funkční orientační systém (dočasný na akci i trvalý v terénu)</p> <p>informace o službách (ubytování, stravování), programu a dalších akcích či místech, které je možné během návštěvy navštívit</p> <p>suvenýry spojené s tématem zájmu</p> <p>USMĚRNĚNÍ OČEKÁVÁNÍ PŘED PŘÍJEZDEM DO BRD: vysvětlení omezení pohybu a nabídky některých služeb přímo v CHKO + pravidel chování na území CHKO</p>	<p>zajímavé nebo známé prostředí</p> <p>setkání s přáteli na tradiční akci, nové společné zážitky</p> <p>nostalgie – návštěva míst, ke kterým mají osobní vazbu – kde byli na vojně, kde bydleli, chodili kempovat – mohou sdílet vzpomínky s vrstevníky nebo se o ně podělit (ukázat své mládí vnoučatům)</p> <p>poznání, možnost vidět a ohmatat si věci, o kterých četli, slyšeli nebo je znají z televize či internetu, sociálních sítí</p> <p>možnost sdílet zkušenosti a znalosti s ostatními (např. kde najdou nové zdroje informací)</p> <p>často ocení příležitost setkat se s odborníkem, který se věnuje oblasti jejich zájmu</p>	<p>ŠANCE NA OSLOVENÍ: omezená tématem zájmu</p> <p>KDE a KDY ANO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na vstupních bodech do území (informační centra, parkoviště, místa s občerstvením a ubytovatelé) - na místech v území, kde by se stejně zastavili (odpočívadla) - velkou část skupiny osloví jen napoprvé (jezdí sem opakovaně) - pokud s sebou mají rodinu a přátele, kterým chtějí něco ukázat - muzea, DP Brd, Informační středisko CHKO <p>PROSTŘEDKY INTERPRETACE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - web (podrobnější informace), včetně odkazů na specializované weby - panely u vstupu do území - Návštěvnická mapa CHKO - naučné stezky (většinou jen jejich části – kvůli délce tras i zájmu) - on/off-line průvodci - Dům přírody Brd - Informační středisko VLS i CHKO - výstava - exkurze s odborným průvodcem - prezentace na akcích v Brdech

CÍLOVÁ SKUPINA Složení skupiny	SPOLEČNÉ RYSY charakteristika chování	Kdy a kam jezdí jak dlouho se zdrží	SPOLEČNÉ POTŘEBY SKUPINY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	SPOLEČNÁ OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí	PROSTŘEDKY INTERPRETACE naše šance tuto skupinu oslovit pomocí interpretace
ORGANIZOVANÉ SKUPINY					
<p>a) školní skupiny školní třídy v rámci vyučování nebo na školním výletě</p> <p>b) skupiny seniorů skupiny KČT nebo klubů důchodců apod., mezi skupinami mohou být velké rozdíly ve fyzické kondici i zájmech</p> <p>c) odborné skupiny skupiny v průměru 25 osob, ale velmi často celé autobusy (do 50 osob) odborné skupiny menší, většinou 10-15 lidí, výjimečně více</p>	<p>Navštěvují DP Brd, muzea a další organizace a instituce, které nabízejí vzdělávací a osvětové (případně adaptační) programy</p> <p>časově jsou hodně omezeni – pevně daným školním rozvrhem / itinerářem zájezdu či akce, který lze jen velmi těžko měnit</p> <p>někdy se s nimi obtížně pracuje: - školáci mohou být velmi hluční a bez spolupráce s jejich doprovodem i těžko zvladatelní</p> <p>- u skupiny seniorů mohou být problémy z důvodu velkých rozdílů v pohyblivosti i mezi jednotlivými členy jedné skupiny, horší schopnosti orientace; mohou být hluční např. kvůli zhoršenému sluchu</p> <p>základním předpokladem práce s těmito skupinami je dobrá organizace a příprava před příjezdem i následně na místě samotném</p> <p>Odborné skupiny mají většinou vlastní program a mohou se v terénu chovat paradoxně nešetrně – pohyb mimo značené trasy, sběr rostlin, živočichů či zkamenělin. Někdy jsou však provázeny odborníkem AOPK ČR či lesníkem, ti na jejich chování dohlížejí.</p>	<p>KDY: školáci v době výuky / školních výletů před prázdninami a začátkem školního roku senioři: všední dny</p> <p>odborníci: v době květu rostlin či výskytu živočichů, o které se zajímají, při příležitosti konkrétních projektů apod.</p> <p>KAM: muzea, památky, centra ekologické výchovy a lesní pedagogiky, trasy exkurzí zatím většinou při okrajích území</p> <p>odborníci v terénu, někdy spojeno s návštěvou DP Brd, vyskytují se i hlouběji v území</p> <p>ZDRŽÍ SE: 3 hodiny až 1 den,</p>	<p>- parkoviště pro autobus + doplňková infrastruktura (WC, orientační tabule, odpadkový koš, posezení a možnost sníst si svačinu/ koupit drobné občerstvení)</p> <p>- funkční značení (v terénu i obcích)</p> <p>- dostatek služeb v místech, kde se budou pohybovat (suvenýry, WC – zcela zásadní požadavek u seniorů!, občerstvení, hřiště, případně ubytování)</p> <p>- vhodné programy a zázemí pro dětské skupiny/seniory</p> <p>informace o: - časové a fyzické náročnosti tras - nabídce v území, dostupnosti turistických služeb (občerstvení, WC, ubytování) - zajímavých místech a akcích v regionu - cenách a slevách pro seniory/školy/skupiny - odborníci odborné informace o předmětu jejich zájmu</p> <p>USMĚRNĚNÍ OČEKÁVÁNÍ PŘED PŘÍJEZDEM DO BRD: vysvětlení omezení pohybu a nabídky některých služeb přímo v CHKO + pravidel chování na území CHKO</p>	<p>nabídka aktivit na klíč (hlavně školy)</p> <p>bezproblémová organizace v místě a pomoc s organizací před příjezdem</p> <p>zpestření školní výuky / trávení volného času spojené s poznáváním a společnými zážitky</p> <p>dostupné a nepříliš náročné, ale zajímavé místo pro školní výlet/výlet seniorské skupiny/skautský výlet</p> <p>bezpečný pohyb po značených cestách, dodržování pravidel</p> <p>odpočívadla, lavičky podél značených cest</p>	<p>ŠANCE NA OSLOVENÍ: omezená časovým rozvrhem či tématem zájmu (odborníci)</p> <p>KDE a KDY ANO: - na vstupních bodech do území (informační centra, parkoviště, místa s občerstvením) - na místech v území, kde by se stejně zastavili (odpočívadla) - snadno dostupná místa, turistické cíle - při exkurzích/ prohlídkách s průvodcem</p> <p>PROSTŘEDKY INTERPRETACE: - web (vstupní informace) + tipy na trasy a programy pro organizované skupiny - panely u vstupu do území - Návštěvnícká mapa CHKO - on/off-line průvodci (školy) - Dům přírody Brd - Informační středisko VLS i CHKO - hledačky (pouze dětské kolektivy, které mohou území opakovaně navštěvovat a pracovat s ním) - exkurze/ prohlídka s průvodcem - výstava</p>

CÍLOVÁ SKUPINA Složení skupiny	SPOLEČNÉ RYSY charakteristika chování	Kdy a kam jezdí jak dlouho se zdrží	SPOLEČNÉ POTŘEBY SKUPINY bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	SPOLEČNÁ OČEKÁVÁNÍ za čím a s jakou představou přijíždějí	PROSTŘEDKY INTERPRETACE naše šance tuto skupinu oslovit pomocí interpretace
Organizátoři a účastníci hromadných akcí Běžci, orientační běžci, cyklisté účastníci Bahen, pochodů a vzpomínkových akcí, často bývalí vojáci a zájemci o vojenskou historii účastníci kulturních akcí, v muzeu typicky senior a vnouče (Strašice)	Přijíždějí, přicházejí cíleně na akce Rodinné skupinky, skupinky přátel či kolegů	KDY: Často pravidelně každý rok v době konání akcí KAM (AKCE): Brdy Tour, Běhej lesy Brdy Strašická Bahna Hamernický den Dobřív, muzejní noc apod. Akce v DP Brd či IS VLS	<ul style="list-style-type: none"> - parkoviště a u něj doprovodné prvky (WC, informační tabule, odpadkový koš) - kvalitní zázemí včetně občerstvení, případně i možnosti přenocovat - dobře zorganizovaná a zajištěná akce s odpovídajícím zázemím a funkční orientační systém - informace o službách (ubytování, stravování), programu a dalších akcích či místech, které je možné během návštěvy navštívit 	zajímavé nebo známé prostředí setkání s přáteli či rodinou na tradiční akci, nové společné zážitky nostalgie – návštěva míst, ke kterým mají osobní vazbu – kde byli na vojně, kde bydleli poznání, možnost vidět a ohmatat si věci, o kterých četli, slyšeli nebo je znají z televize či internetu, sociálních sítí	ŠANCE NA OSLOVENÍ: Omezená, ale spolupráce s nimi je velmi důležitá PROSTŘEDKY INTERPRETACE: - web (vstupní informace) + tipy na další případný program - informace ve stánku přímo na akci - roll-up na akci
MÍSTNÍ OBYVATELÉ					
většinou dvojice (se psem nebo kočárkem) a malé skupinky, někdy jeden člověk se psem většinou bydlí v okolí CHKO nebo jsou tady na chalupě	vychází přímo od domu/chalupy nebo kousek jedou autem a zaparkují na okraji území CHKO mají své stálé trasy často si po cestě povídají účastní se akcí pořádaných obcemi či místními knihovnami a muzei	KDY: víkendy, svátky, se psem i denně KAM: rovinatější, dobře přístupné části území (především na okraji) ZDRŽÍ SE: cca 1 - 2 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> - parkoviště + doprovodné prvky (informační tabule, odpadkový koš, sáčky na ekrementy) - funkční orientační systém pokud se ocitnou v části, kterou neznají tak dobře - informace o akcích, o nabídce bezpečných tras (zejména pokud jdou s dětmi), o zajímavých novinkách v území (NS Třemšín, DP Brd) 	klid, odpočinek od práce, možnost si popovídat se členy rodiny a známými, vyvenčit psa krátký pobyt v přírodě, na blízkém, snadno dostupném místě, na čistém vzduchu bezpečné cesty, zákaz vjezdu příležitostně posezení, lavičky apod. akce se týkají nějak i místních a jejich zájmů a potřeb	ŠANCE NA OSLOVENÍ: omezená KDE a KDY ANO: - na místech v území, kde by se stejně zastavili (odpočívadla) - na akcích pro veřejnost - v místním a regionálním tisku, na sociálních sítích PROSTŘEDKY INTERPRETACE: - akce pro veřejnost - DP Brd - Informační středisko VLS a CHKO - výstava - brožura o CHKO

Příloha 9 KLÍČOVÁ SDĚLENÍ

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>1. NEOBVYKLÉ PŘÍRODNÍ PODMÍNKY</p> <p>Díky neobvyklým přírodním podmínkám zůstávaly Brdy po dlouhou dobu nehostinným ostrovem, který člověku sice nabízel své přírodní poklady, ale k trvalému osídlení ho příliš nelákal.</p>	<p>a)</p> <p>Z hlediska geomorfologie jsou Brdy nejstarším reliéfem Čech, tvrdé horniny tu podléhaly erozi jen minimálně. Jedinečné svědectví o dávné minulosti podávají nejenom zkameněliny, ale i kamenná moře, skalní výchozy, či vytěžené horniny. Setkáváme se s nimi při putování Brdy i při návštěvách okolních muzeí.</p>	<p>i. Z Brd pochází nejstarší známé okem viditelné zkameněliny na světě <i>Kodymirus vagans</i> a <i>Kodymirus kockurus</i>.</p> <p>ii. Dokladem složení zdejšího podloží je zvláštní načervenalý povrch lesních cest, stejně jako kyselá příchutí vody z mnoha brdských studánek.</p> <p>iii. Skály a kamenná moře jsou viditelným pozůstatkem dávné geologické minulosti Brd. Jsou překvapivě také domovem velmi zajímavých rostlin a živočichů a jedním z nejcitlivějších přírodních biotopů CHKO.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>1. NEOBVYKLÉ PŘÍRODNÍ PODMÍNKY</p> <p>Díky neobvyklým přírodním podmínkám zůstávaly Brdy po dlouhou dobu nehostinným ostrovem, který člověku sice nabízel své přírodní poklady, ale k trvalému osídlení ho příliš nelákal.</p>	<p>b)</p> <p>V Brdech, které jsou nejvyšším pohořím ve vnitrozemí Čech, můžeme vidět, jak nadmořská výška, horské podnebí a geologické podloží chudé na živiny ovlivnily kvalitu a množství vody, úrodnost půdy, podobu lesů, zastoupení zajímavých rostlin a živočichů, a tím předurčily i možnosti osídlení a využití zdejší krajiny člověkem.</p>	<p>i. Brdy jsou nejvyšším pohořím ve vnitrozemí Čech a mnoho návštěvníků překvapí, že se zde setkávají s drsným počasím, náročným terénem i rostlinami a živočichy, které znají spíše z našich pohraničních hor.</p> <p>ii. Neprostupné lesy, močály, bažiny a žádné cesty – díky tomu byly Brdy osídlovány se značným zpožděním a lidé se usazovali hlavně na okrajích Brd, kde byla úrodnější půda. Vznik osad v brdských hvozdech souvisel často s lesními řemesly.</p> <p>iii. Lidé využívali zdejší nerostné bohatství v podobě rud, lesy plné zvěře sloužily jako zdroj dřeva, dřevěného uhlí, potaše či dehtu a brdské vody poháněly mlýny, hamry, hutě a doly v okolí.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>1. NEOBVYKLÉ PŘÍRODNÍ PODMÍNKY</p> <p>Díky neobvyklým přírodním podmínkám zůstávaly Brdy po dlouhou dobu nehostinným ostrovem, který člověku sice nabízel své přírodní poklady, ale k trvalému osídlení ho příliš nelákal.</p>	<p>c)</p> <p>Brdy mohou sloužit jako ukázka toho, jak se člověk vypořádává s řadou přírodních jevů – od lesních kalamit přes bleskové povodně až po extrémní sucha.</p>	<p>i. Výsledkem reakce na jednu přírodní kalamitu jsou například rozsáhlé plochy stejnověkových monokulturních lesních porostů v určitých částech území CHKO. Jiná kalamita však ukázala, že stejnověkový monokulturní les není dobrým řešením.</p> <p>ii. V souvislosti s extrémním počasím posledních let stále intenzivněji hledáme způsoby vhodnějšího hospodaření s vodou v krajině a zvyšování schopnosti krajiny zadržovat vodu.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>2. NETUŠENÉ POKLADY BRD</p> <p>Dlouhodobá izolovanost od okolního světa a činnost armády po sobě v Brdech zanechaly netušené přírodní a historické poklady, které jinde u nás nejsou dostupné v takové míře nebo vůbec.</p>	<p>a)</p> <p>Dnešní tvář Brd významně ovlivnila armáda, která velkou část území téměř na sto let pro veřejnost uzavřela a část využívá dodnes. Díky tomu krajina v CHKO zůstala většinou neobydlená a vznikly zde pozoruhodné přírodní biotopy.</p>	<p>i. Nezastavěnost většiny území CHKO je nejzajímavějším fenoménem Brd – nejsou zde obce, veřejné komunikace ani jinde běžné turistické služby.</p> <p>ii. Na dopadových plochách bývalých vojenských střelnic v Brdech vznikla díky odlesnění, střelbě a požárům nejrozsáhlejší horská vřesoviště v České republice.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>2. NETUŠENÉ POKLADY BRD</p> <p>Dlouhodobá izolovanost od okolního světa a činnost armády po sobě v Brdech zanechaly netušené přírodní a historické poklady, které jinde u nás nejsou dostupné v takové míře nebo vůbec.</p>	<p>b)</p> <p>Zdejší lesy, které tvoří nejrozsáhlejší souvislou lesnatou plochu ve vnitrozemí Čech, ukrývají rozmanité zbytky původních přírodních lesních porostů (horských květnatých bučin, suťových lesů, borů na skalách a kamenných mořích i potočních luhů a podmáčených smrčín). Pečovaly o ně celé generace lesníků, jejichž zkušenosti a každodenní práce rozhodují o zdraví a budoucnosti brdských lesů i dnes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> i. Lesy v CHKO Brdy jsou nejen součástí nejrozsáhlejší lesnaté plochy ve vnitrozemí Čech, ale i územím, kde se stále hospodaří. Těžba dřeva je tak běžnou aktivitou, se kterou se návštěvník v CHKO setká. ii. Přestože velkou plochu lesů v CHKO zaujímají smrkové monokultury, najdeme zde i zbytky cenných přírodě blízkých lesních porostů. Jedním z nejdůležitějších současných úkolů AOPK ČR ve spolupráci s lesními hospodáři je snaha o přeměnu druhového složení lesů (především nepůvodních smrkových monokultur) ve větší části území. iii. Dlouhodobé zkušenosti generací lesníků a zkoumání nových pěstebních postupů vedou k tomu, že si dnes lesní hospodáři dovedou poradit s řešením lesních kalamit, a díky zavádění přírodě blízkých způsobů hospodaření (přeměna druhového složení lesů, ochrana půdy) je také omezit do budoucna.

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>2. NETUŠENÉ POKLADY BRD</p> <p>Dlouhodobá izolovanost od okolního světa a činnost armády po sobě v Brdech zanechaly netušené přírodní a historické poklady, které jinde u nás nejsou dostupné v takové míře nebo vůbec.</p>	<p>c)</p> <p>V Brdech najdeme památky na významné události z nedávné historie naší země i nenápadná mementa lidských osudů. Připomínají nám věci, na které bychom neměli zapomenout, i lidi, kteří přispěli k obraně a ochraně těch nejzákladnějších lidských hodnot – mnohdy za cenu velkých osobních obětí.</p>	<p>i. Brdy hrály zásadní roli v dramatických obdobích naší nedávné historie. Dokládají to vojenské objekty z dob první republiky i německé okupace, památníky odbojářů, zbytky obcí vysídlených nacistickými i komunistickými úřady, bývalý sklad jaderných zbraní okupačních sovětských vojsk či plány na umístění amerického radaru.</p> <p>ii. Drobné připomínky starší i novější historie území a osudů lidí s ním spjatých (zaniklé obce, osobnosti místního života) nám přibližují hodnoty, na které bychom neměli zapomenout – jako je odvaha, svoboda či obětavost, včetně vysoké ceny, kterou za ně leckdy platíme.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>3. JEDINEČNÉ PŘÍLEŽITOSTI</p> <p>Brdy dnes nabízejí mnoho příležitostí a jejich budoucí podoba záleží na dohodě správců a hospodářů v území, i na každém z nás.</p>	<p>a)</p> <p>Území CHKO Brdy nabízí jedinečnou příležitost zažít přímo uprostřed Čech kouzlo pusté nezastavěné krajiny bez všudypřítomných výdobytků moderní civilizace. Dává nám možnost zažít samotu, dokonalé ticho i tmu, které z našich měst a obcí už téměř neznáme.</p>	<p>i. Díky nepřítomnosti staveb a turistických služeb na většině území CHKO nám zejména střední část Brd dává příležitost okusit „nepřikrášlený“ pobyt v přírodě a dokázat si, že něco vydržíme, protože jsme zde nuceni spoléhat se více sami na sebe.</p> <p>ii. Prožitek samoty, ticha a tmy bez rušivých zdrojů světla, který byl běžný pro nespočet generací našich předků, je dnes vzácný. Pokud jej chceme zažít, musíme jej cíleně hledat a střední část Brd ho jako jedno z mála míst uprostřed Čech nabízí dodnes.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení Sdělení mohou být dále rozvinuta nebo kombinována do specifických programů s využitím různých prostředků interpretace. Vždy však platí, že podrobnější sdělení musí podporovat sdělení vyšší, tedy v tabulce směrem vlevo.	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>3. JEDINEČNÉ PŘÍLEŽITOSTI</p> <p>Brdy dnes nabízejí mnoho příležitostí a jejich budoucí podoba záleží na dohodě správců a hospodářů v území, i na každém z nás.</p>	<p>b)</p> <p>Jedinečnost Brd se podaří zachovat pouze tehdy, pokud dokážeme ocenit jejich „necivilizovaný“ charakter, respektovat omezení týkající se pohybu v území, obejít se bez nabídky služeb a těšit se z přírodních krás Brd, aniž bychom je, byť neúmyslně, ničili.</p>	<p>i. Ochrana nenápadných brdských fenoménů jako je nezastavěnost krajiny, ticho či tma je velmi složitá. Tyto typické fenomény patří v CHKO Brdy k nejzajímavějším, ale bohužel i k nejohroženějším.</p> <p>ii. Ochota návštěvníků CHKO Brdy strpět určitá omezení je velmi důležitým aktivním příspěvkem k ochraně historického dědictví a přírodních hodnot tohoto území, i bezpečnosti všech jeho uživatelů.</p> <p>iii. Zakázané zóny představují nedílnou součást zdejšího vojenského historického dědictví a přispívají k zajištění bezpečnosti návštěvníků i ochraně přírodních krás citlivého území. Současná přítomnost vojska vyžaduje od návštěvníků respekt ke krátkodobým uzavírkám částí území.</p>

HLAVNÍ předmět interpretace a interpretační sdělení	DÍLČÍ předměty interpretace a k nim náležející interpretační sdělení	Podrobněji rozpracovaná dílčí sdělení	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p>	<p>3. JEDINEČNÉ PŘÍLEŽITOSTI</p> <p>Brdy dnes nabízejí mnoho příležitostí a jejich budoucí podoba záleží na dohodě správců a hospodářů v území, i na každém z nás.</p>	<p>c)</p> <p>Bez opakovaných a radikálních zásahů člověk ztratí krajina Brd část své dnešní krásy. Tyto zásahy, které mohou být nákladné, otevírají prostor pro spolupráci i diskuse o tom, jaká řešení jsou pro zachování přírodních hodnot území nejlepší.</p>	<p>i. Údržba dopadových ploch řízenými požáry je názornou ukázkou situace, kdy pro zachování celého ekosystému musí uhořet jednotlivci. Bez podobných zásahů by však jedinečné ekosystémy zdejších vřesovišť zanikly.</p> <p>ii. Praktická opatření na ochranu přírody a krajiny Brd (pastva, žárový management, změna vodního režimu krajiny či druhové skladby lesa) jsou pro ochranu přírody, lesníky/hospodáře, obce i odborníky z různých oborů jedinečnou příležitostí ke spolupráci při hledání nových přístupů v péči o zdejší území.</p>

Příloha 10 Klíčová sdělení, vhodné prostředky interpretace a lokality, kde sdělení prezentovat

Hlavní předmět interpretace a sdělení	Dílčí předměty interpretace a dílčí sdělení a <i>Prostředky interpretace vhodné pro tato sdělení</i>			Lokality, kde lze sdělení prezentovat, nebo které se dají využít	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p> <p><i>Prostředky interpretace: Dům přírody (DP) Brd, web – obsahují i všechna dílčí sdělení v různé míře podrobnosti</i></p>	<p>1. Neobvyklé přírodní podmínky</p> <p>Díky neobvyklým přírodním podmínkám zůstávaly Brdy po dlouhou dobu nehostinným ostrovem uprostřed Čech, který člověku sice nabízel své přírodní bohatství, ale k trvalému osídlení ho příliš nelákal.</p> <p><i>Prostředky interpretace:</i></p> <p>Expozice DP Brd, návštěvnická mapa CHKO Brdy</p>	<p>a.</p> <p><i>Prostředky interpretace:</i></p> <p>Naučná stezka (NS)/ panely na trase, digitální průvodce, exkurze s průvodcem, hledačky</p>	i	<i>NS z Jinec na Olymp Brd, muzejní expozice</i>	Kočka, Hornické muzeum, okolí Jinec
			ii	NS Tok, NS Okolím Komárova	Studánky na území CHKO, cesty s načervenalým povrchem sypané drtí z lomu Červený vrch v bývalém vojenském újezdu, Jedová hora
			iii	NS Tok	Hornické muzeum, Muzeum Středních Brd Strašice, Brauchitschova skála, Jindřichova skála, Třemšín a okolí
	<p>b.</p> <p><i>Prostředky interpretace:</i></p> <p>viz bod a.</p>	i	NS Tok, NS Třemošná	vyhlídková místa na území CHKO i mimo CHKO s výhledy do krajiny, brdské vrcholy, Padrťské rybníky (nejvýše položené chovné rybníky), Malý Tok a okolí	
		ii	NS Lipovsko, NS Okolím Padrťských rybníků, lesnická NS Klobouček, zmínky na NS z Jinec na Olymp Brd, Okolím Komárova, muzejní expozice, panely na místech, kde je možné vidět doklady osídlení a lidské činnosti (především lesní řemesla), expozice DP Brd	Padrťské rybníky, Valdek, Malý Tok a okolí, Třemošná, okolí Strašic a Tří trubek , místa s pozůstatky osídlení a doklady lidské činnosti, Podbrdské muzeum Rožmitál pod Třemšínem, Cvokařské muzeum, muzeum Komárov, Hornické muzeum, Špejchar Spálené Poříčí	
		iii	NS Lipovsko, NS Okolím Padrťských rybníků, lesnická NS Klobouček, zmínky na NS z Jinec na Olymp Brd, Okolím Komárova, panely na místech, kde je možné vidět doklady lidské činnosti, muzejní expozice, expozice DP Brd	Padrťské rybníky, okolí Strašic a Tří trubek, Jedová hora , okolí Obecnice, místa s doklady lidské činnosti ((těžba, rybníky, lesní řemesla), Hornické muzeum Příbram, Podbrdské muzeum Rožmitál pod Třemšínem, Cvokařské muzeum, muzeum Komárov, Hornické muzeum, Špejchar Spálené Poříčí, Hamr Dobřív	
	<p>c.</p> <p><i>Prostředky interpretace:</i></p> <p>viz bod a.</p>	i	Lesnická NS Klobouček, NS Tok, NS Okolím Padrťských rybníků, dočasné tematické výstavy	okolí Obecnice a Toku, lesy v oblasti Padrťských rybníků	
		ii	NS Okolím Padrťských rybníků, dočasné tematické výstavy	místa s melioračními kanály a vybraná místa s přirozeně meandrujícími vodními toky (blízké okolí DP Brd na Třech trubkách, okolí Padrťských rybníků)	

Hlavní předmět interpretace a sdělení	Dílčí předměty interpretace a dílčí sdělení a Prostředky interpretace vhodné pro tato sdělení			Lokality, kde lze sdělení prezentovat, nebo které se dají využít	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p> <p>Prostředky interpretace:</p> <p>Dům přírody (DP) Brd, web – obsahují všechna dílčí sdělení v různé míře podrobnosti</p>	<p>2. Netušené poklady Brd</p> <p>Dlouhodobá izolovanost od okolního světa a činnost armády po sobě v Brdech zanechaly netušené přírodní a historické poklady, které jinde u nás nejsou dostupné v takové míře nebo vůbec.</p> <p>Prostředky interpretace:</p> <p>Expozice DP Brd, návštěvnická mapa CHKO Brdy</p>	<p>a.</p> <p>Prostředky interpretace:</p> <p>Naučná stezka (NS)/ panely na trase, digitální průvodce, exkurze s průvodcem, hledačky</p>	i	<p>Expozice DP Brd, NS Jordán, NS Tok, NS Okolím Padrtských rybníků</p>	<p>celé území CHKO – nepřítomnost staveb a veřejných komunikací na většině území CHKO, DP Brd, okolí Padrtských rybníků, okolí dopadových ploch, Muzeum Středních Brd Strašice, EVL Hrachoviště a EVL Felbabka, lze využít viditelnou přítomnost trvale nepřístupných armádou využívaných ploch a objektů na území CHKO, zpevněné cesty na území bývalého vojenského újezdu</p>
		ii	<p>NS Jordán, NS Tok, expozice DP Brd</p>	<p>vřesoviště na bývalých dopadových plochách Jordán a Tok (pouze po značených trasách)</p>	
		<p>b.</p> <p>Prostředky interpretace:</p> <p>viz bod a.</p>	i	<p>Expozice DP Brd, Centrum lesní pedagogiky VLS v Obecnici, Lesnická NS Klobouček, IS v Roželově, NS Třemšín, NS Lipovsko</p>	<p>DP Brd, Centrum lesní pedagogiky v Obecnici, celé území CHKO</p>
		ii	<p>Expozice DP Brd, NS Třemšín, Lesnická NS Klobouček</p>	<p>Centrum lesní pedagogiky v Obecnici + okolí, Klobouček, Jedová hora, Třemšín a okolí, lesy v jižní části CHKO (lesní rezervace v jižní části CHKO)</p>	
		iii	<p>Expozice DP Brd, NS Třemšín, Lesnická NS Klobouček</p>	<p>Centrum lesní pedagogiky v Obecnici + okolí, Klobouček, Třemšín a okolí, lesy v jižní části CHKO</p>	
		<p>c.</p> <p>Prostředky interpretace:</p> <p>viz bod a. + nejen terénní exkurze, ale i prohlídky objektů s průvodcem</p>	i	<p>NS Jordán, DP Brd, IS v Roželově</p>	<p>vojenské objekty, památníky odbojářům, místa zaniklých obcí především poblíž tras NS a značených tras, významná veřejnosti přístupná místa spjatá s činností armády, Muzeum Středních Brd Strašice, Památník Vojna, Muzeum III. odboje Příbram, Atom muzeum</p>
		ii	<p>NS Okolím Padrtských rybníků, IS Roželov, NS Třemšín, muzejní expozice, brožura – příběhy Brd (vybrané zkrácené příběhy dobře reprezentující sdělení, zajímavě výtvarně zpracované – např. jako komiks) – ochutnávka pro potenciální nákup rozsáhlejších publikací</p>	<p>okolí Padrtských rybníků, místa zaniklých obcí a další významná historická místa s mementy lidí a událostí, památníky osobnostem regionu spjatým s Brdy, Podbrdské muzeum Rožmitál, Hornické muzeum Příbram, Špejchar Spálené Poříčí, Muzeum Středních Brd Strašice, Památník Vojna, Muzeum III. odboje Příbram, Atom muzeum, Třemšín a okolí</p>	

Hlavní předmět interpretace a sdělení	Dílčí předměty interpretace a dílčí sdělení a Prostředky interpretace vhodné pro tato sdělení			Lokality, kde lze sdělení prezentovat, nebo které se dají využít	
<p>CHKO BRDY</p> <p>Brdy jsou rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá. Nabízejí tak nejenom jedinečný návštěvnický zážitek, ale vytváří i prostor přírodě, kterou je potřeba respektovat a chránit – připomínají nám, že existují hodnoty, na něž bychom neměli zapomenout.</p> <p><i>Prostředky interpretace:</i></p> <p>Dům přírody (DP) Brd, web – obsahují všechna dílčí sdělení v různé míře podrobnosti</p>	<p>3. Jedinečné příležitosti</p> <p>Brdy dnes nabízejí mnoho příležitostí a jejich budoucí podoba záleží na dohodě správců a hospodářů v území, i na každém z nás.</p> <p><i>Prostředky interpretace:</i></p> <p>Expozice DP Brd, návštěvnická mapa CHKO Brdy</p>	<p>a. <i>Prostředky interpretace:</i></p>	<p>i</p>	<p>DP Brd – připomínka toho, co území nabízí, NS Tok – trasování a pojetí panelů, obecně délka tras většiny NS</p>	<p>Celé území CHKO, kromě jižní části</p>
		<p><i>Naučná stezka (NS)/ panely na trase, digitální průvodce, exkurze s průvodcem, hledačky</i></p>	<p>ii</p>	<p>DP Brd – připomínka toho, co území nabízí, NS Tok – trasování a pojetí panelů</p>	<p>Celé území CHKO, kromě jižní části</p>
		<p>b. <i>Prostředky interpretace:</i></p>	<p>i</p>	<p>Expozice DP Brd, NS Tok, minimální počet panelů na naučných stezkách a minimální infrastruktura v CHKO jako příspěvek zachování jedinečného charakteru Brd</p>	<p>DP Brd na Třech trubkách, celé území CHKO, kromě jižní části</p>
		<p><i>viz bod a. + informační panely na vstupních bodech do CHKO, hledačky, Fabiánův pas</i></p>	<p>ii</p>	<p>DP Brd – připomínka pravidel správného chování návštěvníka jako aktivního příspěvku k ochraně území, NS Tok – trasování a pojetí panelů, obecně délka tras většiny NS</p>	<p>DP Brd na Třech trubkách, celé území CHKO, parkoviště a vstupní body do CHKO</p>
		<p><i>Fabiánův pas</i></p>	<p>iii</p>	<p>DP Brd – připomínka omezení pohybu v území z důvodu bezpečnosti návštěvníků,</p>	<p>DP Brd na Třech trubkách, celé území CHKO, parkoviště a vstupní body do CHKO, omezeně v jižní části</p>
		<p>c. <i>Prostředky interpretace:</i></p>	<p>i</p>	<p>NS Jordán, NS Tok, NS Okolím Padrťských rybníků</p>	<p>bývalé dopadové plochy Jordán a Tok, jiný typ managementových opatření na dalších místech, kde probíhají – např. vyřezávání náletových dřevin nebo pastva v okolí Padrťských rybníků apod. (+ upozornění na webu) – výběr míst tak, aby byly blízko značených tras</p>
		<p><i>viz bod a. + upozornění na aktuální managementová opatření na webu</i></p>	<p>ii</p>	<p>NS Jordán, expozice, prezentace dosažených výsledků nebo probíhajících aktivit na vhodných akcích (např. Bahna), DP Brd</p>	<p>Dům přírody Brd Tři trubky, okolí Padrťských rybníků</p>

Příloha 11 Zásady dobré interpretace

Jak se učíme

- **Člověk udrží pozornost jen omezenou dobu: 3 – 30 – 3.** Vezměte si uživatele naučných stezek: téměř všichni u panelu „přibrzdí“ a věnují mu cca 3 vteřiny (!) – přečtou si hlavní titulek a podívají se na fotky. Menší část, kterou panel něčím zaujal, zůstává asi 30 vteřin (!) – přečte si úvodní odstavec a popisky k fotkám. Jen zlomek návštěvníků zůstává cca 3 minuty a přečte si vše.
- **Člověk si různé podněty pamatuje různě: 90 – 50 – 30 – 20.** Nejvíce si zapamatuje věci, na které si může sáhnout nebo je prožít (uvádí se, že až 90 %), méně ty, které vidí a slyší (cca 50 %), přečte (asi 30 %) nebo jen slyší (přibližně 20 %).
- **Člověk si nejdříve všimne toho, co se týká přímo jeho osoby** (uslyší své jméno, zaujme ho něco, co souvisí s jeho profesí či zájmy – tedy tím, co zná). Proto je důležité používat slovník, kterým mluví, oslovovat jej a udržovat s ním kontakt.
- **Člověk přijímá informace postupně a má omezenou kapacitu.** Proto je vhodné je podávat po částech, v jasně oddělených blocích, které spolu souvisí. Počet témat by neměl být vyšší než 3-4. Pokud je jich méně, třeba jen 1 téma, vůbec to nevádí, spíš naopak.

Osm základních pravidel dobré komunikace

- **Vybírejte a buďte struční.** Zjednodušte, nezahlcujte posluchače zbytečnými detaily nebo nesouvisejícími informacemi. Dejte si ale pozor, aby se nevytratily hlavní souvislosti, bez nichž běžný návštěvník, člověk odjinud nebo s jiným zaměřením, věc nepochopí (!).
- **Ujasněte si, ke komu mluvíte.** Mluvte jeho jazykem a mluvte o tom, co ho zajímá.
- **Mluvte normálně.** Budete-li mluvit a psát jazykem, kterému rozumí žák 7. třídy, máte jistotu, že vám porozumí většina návštěvníků. To není myšleno hanlivě, je to skutečnost. V interpretaci nepřednášíte vědu, ale překládáte ji do srozumitelné řeči.
- **Používejte příběhy a citace.** Lidé si nejčastěji zapamatují příběh. Menší šanci na zapamatování má jedna osamocená myšlenka, nejmenší pak jednotlivé údaje jako jsou názvy, čísla, letopočty.
- **Používejte metafory a přirovnání,** fungují. Vybírejte ale takové, kterým lidé, s nimiž mluvíte, porozumí.
- **Uvažujte o interpretaci jako celku** – propojte všechny detaily, aby se obsah a forma navzájem podporovaly. Vyřezávané dřevěné panely se hodí do expozice o přírodě Šumavy, ne do skláren.
- **Směrovky, upozornění a instrukce musí být jasné.** Není potřeba být originální za každou cenu.
- **Odkoušejte si své nápady** – testujte, testujte, testujte, ale na správných lidech, kteří odpovídají vaší cílové skupině a nejsou to vaši známí – potřebujete objektivní názor.

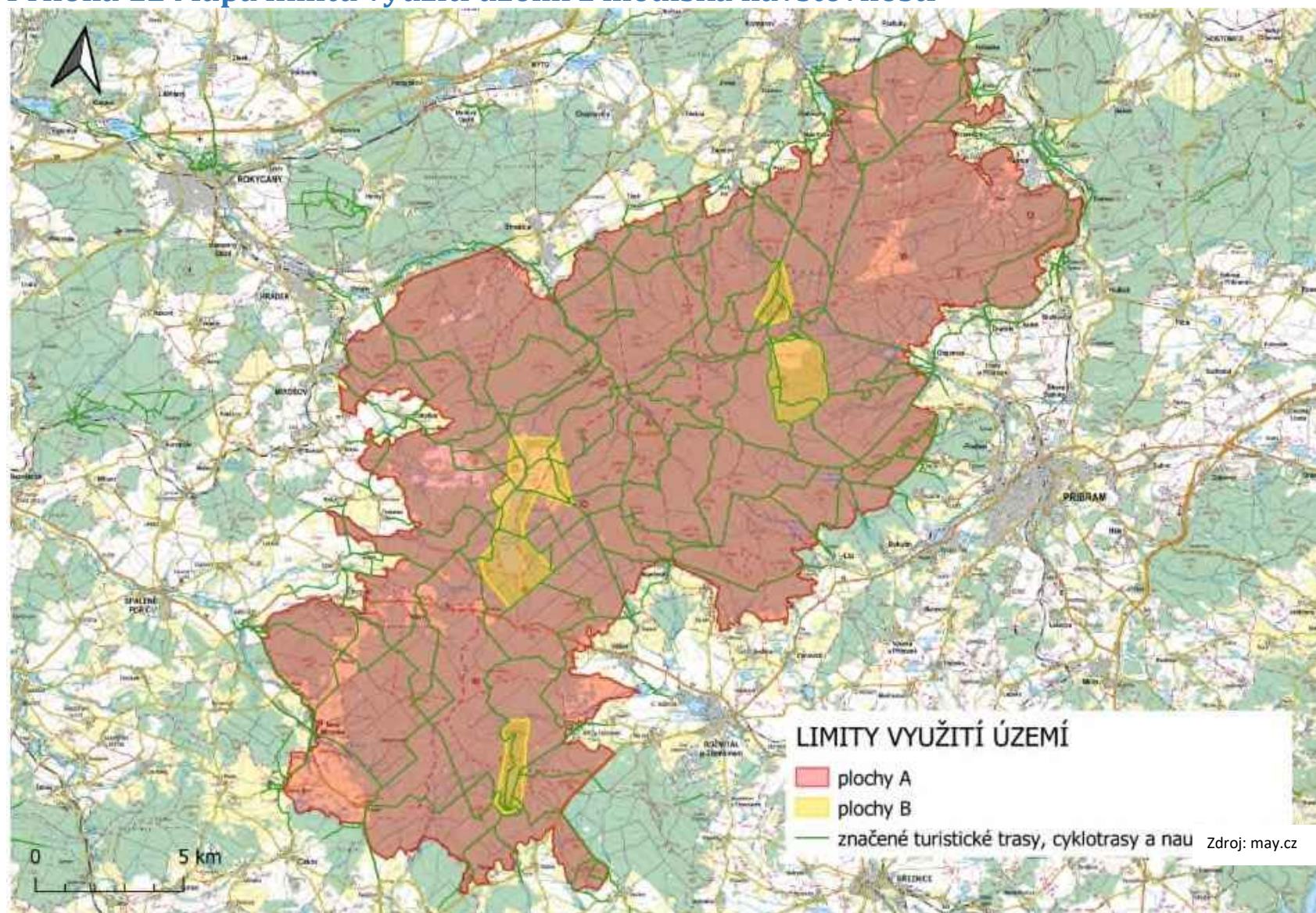
Základní zásady interpretace

- **Plánujte.** Přípravu každé interpretace, ať už je to naučná stezka, exkurze nebo webová aplikace, se vyplatí dopředu naplánovat. Ušetří vám to spoustu peněz, práce, času, ale i zklamání. Má území, ve kterém vaše interpretace vzniká, interpretační plán? Držte se ho.
- **Nebojte se provokovat** – zájem, akci nebo reakci, diskusi. Interpretace, která nedokáže vzbudit zájem, je od začátku odsouzena k nezdaru.
- **Vytvářejte vztah** – ke zkušenostem či obavám publika. Pokud interpretujete tak, aniž by se to nějak dotklo zkušenosti návštěvníka, není to pro něj důležité a nebude vám věnovat pozornost. Interpretace musí být pro návštěvníka smysluplná. Přemýšlejte o tom, proč by návštěvníka mělo zajímat, co mu chcete sdělit. Jak může to, co se dozví, využít?
- **Odhalujte skryté souvislosti.** Nesdělujte jednoduše fakta, ale využijte je k odkrývání významů obecnější platnosti. Zážitek poznání (Aha!) je cenný pomocník. Pokud se odhalení podaří, je téměř jisté, že si návštěvník tuto informaci zapamatuje.
- **Předpokládejte omezenou znalost, ale nepoučujte.** Musíte najít správný tón, správnou míru podrobnosti nebo obecnosti, která odpovídá vašim návštěvníkům.
- **Tvořte interpretaci, která je příjemná.** Interpretace není povinná. Je součástí trávení volného času, který chce každý z nás prožít co nejlépe. A pokud vytvoříte panel, který přečtou například jen lidé s výborným zrakem, ostatní interpretaci nepřijmou, protože pro ně příjemná nebude.
- **Interpretace musí být dobře organizovaná** a mít jasnou strukturu. Vše musí fungovat hladce. Od návštěvníka nemůžete vyžadovat velké vypětí, odpočívá. Usnadněte mu to – a máte šanci mu sdělit to, co chcete.
- **Dejte interpretaci jasné téma.** Musí být jasné „o čem to je“, a co chcete návštěvníkovi sdělit. Neodbočujte, nezahlcujte, mluvíte k věci.
- **Nebuďte jednotvární.** Nuda je velký nepřítel interpretace, protože otupuje pozornost a snižuje tak zájem něco nového se dozvědět. Pokud ale použijete příliš mnoho zajímavých prvků jako jsou příběhy, citáty, otázky (např. Víte že..?), také to nebude fungovat. Všeho s mírou.
- **Zapojte.** Je pohodlné být nezúčastněným divákem, ale zpravidla to znamená, že pozorně neposloucháme a jsme přítomni jenom částečně. Tomu pak odpovídá také hloubka zážitku i to, jak dlouho si jej budeme pamatovat. Měli byste předat sdělení způsobem, který si návštěvník zapamatuje – a to se neobejde bez spoluúčasti návštěvníka a jeho zapojení.
- **Vypustili jste ji do světa, musíte se o ni starat.** Vytvořením interpretace vaše práce nekončí. Pravidelně ji kontrolujte a udržujte funkční. Pokud se o ni nemůžete nadále starat, je lepší ji odstranit. Například zchátralá naučná stezka jistě nepřispívá k ochraně místního přírodního a kulturně-historického dědictví, kvůli níž původně vznikla. Pro interpretaci platí, že méně je více ☺

Několik tipů pro tvorbu panelů naučných stezek

- **Nejde to jinak?** Proč potřebujete naučnou stezku? Koho chcete oslovit? Co mu chcete sdělit? Nejdříve vše naplánujte, a pokud v území existuje interpretační plán, využijte ho.
- **Bud'te struční.** Lepší jedna věta, kterou si někdo přečte, než odstavec, který ho odradí. Nedávejte na panel více než 150 slov. Zkracujte, škrtejte a vypíchněte to nejdůležitější. Jak z množství témat, tak informací o daném tématu. Při zkracování vám však nesmí vypadnout souvislosti (!). Bez nich zůstane jen shluk faktů bez hlubšího významu.
- **Bud'te čitelní.** Používejte velikost písma nejméně 8 mm (30 bodů) a takové typy písma, které se dobře čtou.
- **Bud'te přehlední.** Panely nejsou kniha, lidé je nečtou, ale „skenují“ – potřebují záchytné body. Text proto rozčleňte poutavými nadpisy a podnadpisy do bloků maximálně o 50 slovech.
- **Máte málo času (3 – 30 – 3).** Máte cca 3 vteřiny na to, abyste zaujali, 30 vteřin, abyste předali hlavní sdělení a 3 minuty, abyste přesvědčili. Tomu musí odpovídat forma a obsah hlavního titulku (3''), úvodního odstavce textu (30'') a celkové množství prezentovaných informací (3').
- **Věřte Komenskému, ale neučte.** Základní pravidla platí i v interpretaci: postupujte od konkrétního k abstraktnímu, od místního ke světovému a od jedinečného k obecnému. Nezapomeňte ale, že interpretační panel určený pro běžného návštěvníka není školní pomůcka.
- **Používejte lidské příběhy.** Lidé se nejvíc zajímají o sebe a o příběhy druhých lidí. Využijte toho, neuděláte chybu. Pokud možno se přitom vyhněte slovu „příběh“. Je ho dnes všude plno.
- **Ukazujte, zapojte smysly.** Než abyste věci popisovali slovy, raději je ukazujte. Mluvte o nich na místě, kde je možné je vnímat. Čím více smyslů se vám podaří zapojit, tím větší máte šanci, že si návštěvník věc zapamatuje. Kdo přemýšlí nad otázkou nebo řeší úkol, vnímá. Otázky, případně úkoly pro děti, však využívejte uvážlivě, nepřehánějte to.
- **NezACLánějte, bud'te sví a testujte.** Bud'te velmi opatrní, kam svůj panel postavíte, abyste nepoškodili atmosféru místa. Je mnoho možností, jak může panel vypadat, nebojte se inspirovat jinde. A nezapomeňte nápad otestovat na své cílové skupině – která není složena z vašich známých (!). PS: Musí to skutečně být panel? Nejde to i bez něj?
- **Vypustili jste je do světa, musíte se o ně starat.** Vytvořením a instalací panelů vaše práce nekončí. Na návštěvníka působí nejen obsah, ale především to, jak panel vypadá – a to v okamžiku, kdy k němu přijde. Pokud mu nabízáte stezku, bude pro něj důležitý dojem ze stezky jako celku. Panely i celou stezku proto kontrolujte a udržujte. Pokud se o ně nemůžete postarat, raději je odstraňte. Chátrající stezkou na nikoho dobrý dojem neuděláte.
- **Všeho s mírou.** I ty nejzajímavější prvky jako jsou příběhy, otázky, citáty apod. začnou nudit, pokud se budou neustále opakovat.

Příloha 12 Mapa limitů využití území z hlediska návštěvnosti

Příloha 13 Připravený dotazník pro průzkum návštěvníků

Vážená paní, vážený pane,

od vzniku chráněné krajinné oblasti Brdy uplynulo již 10 let. Rádi bychom při této příležitosti s Vaší pomocí zjistili, jak se od té doby změnilo složení návštěvníků a za čím do Brd jezdíte dnes. Vaše odpovědi a názory nám velmi pomohou při péči o zdejší území. Mnohokrát děkujeme za Vaši ochotu a čas.

AOPK ČR - Správa CHKO Brdy

U otázek, kde není vysloveně uveden jiný návod, označte prosím jednu z předložených variant odpovědi, která nejvíce odpovídá Vašemu názoru, nebo která se podle Vás nejvíce přibližuje skutečnosti.

1. Za čím do Brd jezdíte (zaškrtněte 2 hlavní důvody)?

příroda klid a odpočinek historie sportování čas strávený s přáteli nebo rodinou
 z jiného důvodu (co konkrétně to je?):

2. Jak často Brdy (kterékoli místo v Brdech) navštěvujete?

jsem zde poprvé 1x za několik let 1x za rok několikrát za rok jezdím sem častěji (alespoň 10x ročně) jsem zde velmi často (více než 25x za rok)

3. S kým jste na výletě dnes?

sám s partnerem(kou) s rodinou včetně dětí děti do 15 let v jiné skupince rodiny či přátel
 organizovaná akce /větší skupina více než 10 osob s kolegy

4. Jaká je délka vašeho pobytu v našem regionu (CHKO Brdy a okolí)?

několik hodin 1 den 2 dny 3-7 dní více než 7 dní bydlím zde

5. Jaké fyzické aktivity během svého dnešního pobytu v Brdech budete dělat nebo jste dělal(a)?

(možno vybrat i více variant)

procházka v délce do 2 hodin delší výlet pěšky (více než 2 hodiny) cyklovýlet
 návštěva místa: ..... vícedenní výlet (nocování venku)
 sportování – běh, jízda na kole, lezení...

7. Jakých aktivit se v CHKO Brdy a jejich okolí zúčastníte?

(možno vybrat i více variant)

návštěva informačního centra návštěva expozice o Brdech v Domě přírody na Těch Trubkách
 návštěva naučné stezky, jaké: ..... procházka s aplikací
 prohlídka s průvodcem návštěva akce pro veřejnost návštěva muzea či památky v okolí CHKO

7. Uvnitř CHKO Brdy je kvůli klidu a zachování nezastavěnosti území záměrně co nejméně infrastruktury.

Přesto je možné nabídku zlepšit. O co byste měli zájem?

(možno vybrat i více variant)

Na okrajích CHKO: více možností ubytování více možností občerstvení více možností parkování

lepší vybavení parkovišť odpadkové koše WC dobíjení elektrokol drobné občerstvení

nic nebudujete, stávající stačí

Uvnitř CHKO: další posezení na značených trasách další virtuální naučné stezky (aplikace)

jiné: (upřesněte) ..... nic uvnitř nebudujete, stávající stačí

8. Domníváte se, že do neohroženějších částí přírody CHKO Brdy by měl být přístup veřejnosti:

zcela vyloučen umožněn pouze s průvodcem možný bez omezení nevím

9. Jakým způsobem jste se dopravil(a) do Brd? (v případě kombinované dopravy zaškrtněte více prostředků)

hromadnou dopravou zájezdovým autobusem vlastním autem/motocyklem na kole

na elektrokole pěšky z .....

9a. Jak se dnes pohybuje UVNITŘ CHKO Brdy?

pěšky na kole na elektrokole jinak (upřesněte): .....

10. Odkud jste k nám přijel(a)?

Z kraje: ..... Obec/město: .....

Sdružení pro interpretaci
místního dědictví ČR, z. s.
IČO: 22764185

číslo	lokalita	počet	pohlaví	Odhadem věk respondenta
-------	----------	-------	---------	-------------------------